

THE LIBRARY
BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
PROVO, UTAH

**Do Not
Circulate**

929.14
N13 m
v.1

MAGYARORSZÁG CSALÁDAI

CZIMEREKKEL

ÉS

NEMZÉKRENDI TÁBLÁKKAL.

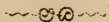
IRTA

NAGY IVÁN.

KIADJA

FRIEBEISZ ISTVÁN.

ELSŐ KÖTET.

PEST, 1857.

Praeconia veterum praesens docuit vena virtutum. Laudabilis enim vena suam servat originem, et fideliter posteris tradit, quae in se gloriosa transmissione promeruit.

Cassiodorus.

THE LIBRARY
BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
PROVO, UTAH

Nemzetünk történelméhez adni kalauzt, mely a szerepelt személyek eredetével, családi összeköttetéseivel ismerteti meg, — főcélja e gyűjteménynek.

Kényes és nehéz munka.

De a hitelesség tekintélye előtt, melyet elvül tűztem ki, háttérbe kellett szorulni minden magánérdeknek. És ez okozta azt is, hogy az egyes családok ismertetésében hiányok, hézagok vannak, melyekkel mindenütt találkozandik az olvasó, hol biztos kútforrások kitöltésére nem szolgálhatott alapul. Mind e mellett azonban ha néhol mégis hibák és tévedések is fordulnak elő, onnan van, mert hibásak a kútforrások is, honnan azok merítettek.

Nehéznek vallom e munkát azért, mert hazai irodalmunk e téren alig mutathat fel valamit. A múlt század végén Lehoczky latinul irt *Stemmatographiája* nagyon keves családot tárgyal, és azokat is sűrű és roppant tévedései miatt csak óvatossággal használhatni. Wagner *Collectanea Geneal. Historica Ill. H. Familiarum* című műve összesen a négy részben (Decas) csak negyven kihalt családról értekezett. Ennyi az egész Magyarországra nézve*). Erdélyt tekintve Mikola rövid *Historia Geneal. Tran-*

*) Horvát Istvánnak a gyökeres nemzetségekről irt értekezését tartalma- és irányánál fogva ide nem érthetjük. Hasonlóan Budai Ferencz *Lexicona* más irányu, csak az 1600-dik évig terjed, és e század elején — tehát félszázad előtt jelent meg. — mióta történelmi forrásaink sokkal nagyobb mérvben bocsátottak napfényre, melyeket már Budai nem ismerhetett, nem használhatott.

sylvanicáján kívül Kővárytól dicséretes munkát birunk 1854-ből; de ez is csak a nevezetesebb családok leszármazásaira vonatkozik. Kézirati gyűjteményeink tagadhatlanul szép számmal vannak, de ezek is pusztán történeti — sőt legtöbbször évjegyzetek nélküli családfákat tartalmaznak, nagy részben pörökből, de csak is a volt kir. Curia előtt folyt perekből szedegetve. Legtöbbször pedig e családfák leány-ágról rokon több családneveken folynak le, tehát egy családra így is esonkán nyújtják az adatokat. Ide járul az is, hogy a perekben hitelesített nemzékrendeket sem lehet mindég a történésznek elfogadnia. A bíró csak az eléterjesztett okmányokból ítél; a történésznek szélesebb tere van, az maga szerzi be az igazoló okmányokat, és juthat olyanokhoz, melyet a peres-fél a bíróság előtt nem kívánt felmutatni. Így azután gyakran a törvényszerűleg hiteles nemzékrend megdől a történész ítélőszéke előtt.

Történelmi forrásainkból a legnagyobb fáradság mellett csak egyes izeket, — de folytonos nemzék-kapcsolatot nem — merit hetünk. Oklevél-gyűjteményünk csak Mátyás koráig terjed; az sem teljes. A későbbi korból itt-ott elszórva nagyon kevés az, mi sajtót látott. A legtöbbet még most is köz- és magán-levéltárak rejtik el. A legkimerítőbb adatokat tehát csak egyes családok mindenképen elfogulatlan és hiteles közleményei nyújthatnák, ezt azonban egészben reményleni fájunk ismerete nem engedi.

Ugy hiszem ezek elég fogalmat nyújtanak e gyűjtemény fáradságos összeállításáról.

Munkámnak oly széles kört szabtam, hogy az a magyar korona alatti országok összes nemes családait tartalmazzon és azt hiszem, e részben legalább Magyarország nemes családaira nézve statistikai adatul szolgálhatand.

Hazánkban az 1848-ki törvény hatályba lépteig a nemzetet csak a nemes rend képezé.

És noha vannak e körön kívül is nem kevés családok, melyeknek tagjai akár a harez, akár az irodalom vagy ipar mezején nem csekély horderejű szolgálatot tettek a közügynek, s kikre a hon büszkén tekinthet, — mégis a szereplő nagy tömeg a kiváltságosak sorából állott ki.

És ez nemcsak az előbbi állam-szerkezet természeténél, de annál fogva sem lehet felötlő állítás, mert a nemesi osztály minden gyakori kihalások daczára nem fogyott, sőt a még gyakoribb és folytonos királyi kegyelem által új meg új kiváltságosítás folytán mindinkább szaporodott; szaporodhatott pedig annál is inkább, mert — az utóbbi századokban legalább — a czimer-szerzés kiválólág nehéz föltételekhez kötve nem volt.

Az újabb átalakulás azonban a czimereknek csak szellemi csillogásait hagyá meg, mi inkább mint valaha lehetővé tette, hogy a történelem e téren is megtehesse foglalásait. És azt hiszem, most inkább, mint valaha*) alkalmas az idő arra, hogy ily mű — úgy mint azt a történeti igazság igényli — napfényre juthasson.

A nemzet egyes családokból áll. És alig van egyes család, melynek legalább egy tagja valamely tekintetben az említést ki nem érdemelné. Az ilyenre nézve is pedig érdekes ismerni azon fát, mely azt termette. Mindenesetre pedig legalább a család-alapítók neveit, — bármily közel korban éltek is azok, — a történelem számára föl kell tartanunk. Ezeknek kor-rendbeni összeállításából kitünnék az is, melyik kor mily számmal termette a kitüntetésre méltókat stb.

Tervem volt e munkát egy terjedelmesb történeti értekezéssel nyitni meg, azonban több indok ezt az utolsó kötetre hagyatá. Szándokom ott a száz nyolcz ősnemzetségről, a családfejlésről és a mohácsi vész óta gyakorolt adomány- és czimeres nemeslevél-szerzésnek gyakorlatáról elmondanom

*) Értvén az üsiség eltörlését stb.

nézeteimet, és ismertetést adnom a nálunk parlagon heverő ezimertanról csupán a mienkre vonatkozva. Ott fogom az általam használt és ismeretlenebb kútfőket is elészámlálni.

A történelmi kalauzoláson kívül mennyi tanuság csatlakozik, mennyi érdek vonzhat ily munkához, azt elmondák már előttem elégszer mások, és — úgy hiszem — uj, ismeretlen fogalmat e részben már alig adhatnék. De hiszem azt is, miszerint e munka nem fog választó falakat rakni családaink közé, sőt ellenkezőleg — úgy vélem — az atyafias közérzületet előmozdítandja, bizonyítékul, és tanuságul szolgálván arra, hogy a mint a haza egy, úgy ezer meg ezer vérségi és sógorsági összeköttetésekkel összefűzve a nemzet is egy család.

Végre csatlakoznék, ki hinné, hogy e munka teljes, tökéletes és hibátlan leend. Ezt nemcsak egy ember, de többen egyesülve sem érhetnék utól soha. Ily mű kimerithetlen. Ezred év története áll hátunk mögött, ezt mind át kellene búvárolnunk, és még akkor sem érnénk célta. Tévedésbe visznek magok a források is. És hány család van, mely maga sem tudja nemzékrendét negyed izig sem? — Ily műben mindég lesz igazítani, pótolni való, és ez a munka végén adandó pótlék-kötet hivatása lesz; mire nézve az utbaigazítást, és egyéb adatok közlését mindég a legnagyobb köszönettel fogadandom.

Pesten, 1857. július 20-kán.

Nagy Iván.

A.

Aaron család (bisztrai). E család magyarországi. **Bisztrai** előnevét valószínűleg nem birtokról, — hanem származási helyére emlékeztetőleg viseli. Belőle a mult század közepén **Péter**¹⁾ tűnt föl, ki Romában tanult a propagandában, és fogarasi püspök lőn. — 1761—1766-ig három rendbeli latin és román nyelven írt hittani munkát nyomtatott Balásfalván. E családnak több tagja is működött az egyházi pályán. 1787-ben **Jakab** a nagyváradai gör. szertart. káptalan n. prépostja; **Nicefor** odaváló kanonok, és temesvári plébános volt. **Miklós** e század elején a fogarasi megyében alesperes, és cikkkvölgyi pap. Péternek egy unokája **Tivador** (1810—1825.) m. kir. testőrségi őrmester előbb századosi, utóbb őrnagyi ranggal. Másik **Tivador** (tán ennek fia) napjainkban (1844). nagyváradai kanonok.

Erdélyben is vannak ily nevűek, többi közt **Sándor** Alsó-fehérben hivataloskodott. De családi összeköttetésük ismeretlen.

Aba család (Baranthali.) Ily előnévvel **István** kap czímeres levelet **I. Ferencztől 1793-ban**. Czímerpaizsa először függőlegesen oszlik kétfelé. A jobb oldali osztály ismét vízszintesen kétfelé. Ennek felső zöld mezején fészken ülő pelikán szoptatja fiait, fejét öt láng köríti; az alsó zöld mezőn Magyarország négy fehér folyama hullámszik, melyeken át rézsutos vörös vonalon öt csillag fénylik. A bal oldali sárga mezőben pánczélos vitéz áll, baljában lándzsát tartva. A paizson jobb felé fordítva hadi sisak van, melyen sárga szárnyu pánczélos nemtő jobb-jában lilomot tart. A sisakról leömlő foszlányok jobbról arany és vörös, balról ezüst s kék.

Abádi. E nevet irodalmunk történetében **Abádi Benedek** örökítő, ki első nyomatta ki magyarul 1541-ben Újszigeten **Nádasdy Tamás** bán költségén a szentírás új-szüvetségi részét, melyet **Sylvesz-**

¹⁾ L. Horányi Memoria Hung. I. és Báthly M. Eml.

ter János fordított. Nevét 1543-ban a vittebergi tanulók sorában találjuk; azután — úgy látszik — a baranyaság volt lakása. Különben e nevet jelenleg — legalább a nemesi rendben nem leljük.

Abaffy család (nagy abafalvi). Előnevét a gömörmegyei Abafalvától veszi, és annak most is birtokában van. Származását az A b a nemzetségből ¹⁾ hozza le. A család tagjai Gömörben és Árvában legnagyobb részt megyei hivatalt viseltek, és az utóbbiban — úgy szólva — az alispáni széket főről főre ök tölték be. A b a f f y Miklós a XVII. század elején élt; Bethlen Gábor híve volt, tőle 1625-ben Kinis helységet Szabolcsmegyében 5000 ftban beiratképen kapta. Árva-megyében József 1760. Ferencz 1770. alispán, (1790. követ is) Vendel kir. tanácsos 1820. Aristides 1837—44 alispán volt. A n t a l 1790. követ. Gömörvármegyében Károly viselt (1820.) alispánságot, és lőn kir. tanácsos. Birja nagy részét Abafalvának. Ott bir Gusztáv is. Az árvai ág F. Lehotát is megszerző, és azt is előnévül használja. Kiterjed ezenkívül a család Heves- és Liptó vármegyére is. A családnak egyik ága Andrásnak fia János által beszakadt Erdélybe is a székely földre, hol János Csernátoni Domokos Erzsébetet nőül vévén, ettől nemzé László, Gábor, és Sándor fiait, és ugyanannyi leányait, mind a három a kurucz világban élt, és a császár hűségében megmaradtak. László ezért Kövárott a kuruczok foglya is volt ²⁾; ennek csak leányai voltak. Sándornak fiai; Mihály és Ignác, de ezek a múlt században kihaltak.

Erdélyben egyébiránt vannak a székelysegen is még Abaffyak, — rokonok-e? nem tudjuk ³⁾.

Abáts család. Hazája Erdély, hol János mint gerendási lelkész 1775. papi beszédet nyomtat ⁴⁾. Később e század elején superintendens. — Ifjabb János szintén ref. lelkész volt Dézsen (1815).

Abele. Osztrák család. Nálunk csak A b e l e K r i s t ó f említenőd. Ez 1681-ben honfűsítatott ⁵⁾. Eldődei közül egyik 1547-ben V. Károlytól kap nemességet. Kristóf 1665 novemb. 8-kén nyer birodalmi lovagságot h a c k i n g e n i előnévvel. Azután csakhamar báró és gróf lőn. III. Ferdinand és I. Leopold alatt udv. és kereskedelmi tanácsos,

¹⁾ A b a egyike az Arpáddal bejött 106 magyar nemzetségnek, melyeket e munkában, de külön tárgyalandunk.

²⁾ Cseréy Historiája 366. 410. 434. és Kövály Erd. családai F.

³⁾ Kövály.

⁴⁾ Horányi Nova Mem.

⁵⁾ Az 1681-iki orsz. gyűl. 81. t. cz.

ez utóbbi király alatt pedig titkos udv. titkoknok. Egyike volt ez azon bíráknak, kik 1671-ben Nádasdy, Zrinyi és Frangepánt elítélték, és ez ítéletet Kristóf hajtatta végre Graeczban dec. 1. — Bécsben 1674-ben ő fogta el a cs. fő udv. mestert, iratait megvizsgálta, és azok nyomán az udv. kincstári elnök is állását veszté. Helyébe Kristóf neveztetett, és az volt 1683-ig. A következő évben a Lotharingi herczeggel az átalános kegyelmet hirdető levéllel hazánkba jött, mint a kormánynak biztosa. Meghalt 1685-ben oct. 12.

Czímere: öt részre osztott paizs ¹⁾. Az 1. és 4. mező koczkákat láttat. A 2. és 3-ban koronás griff áll. A közép vértén lilium látszik. A paizs fölött két sisak áll, rajtuk két szembe néző griff. A sisakok közt szintén lilium.

Abrahám család. Ádám szerzé a nemes levelet M. Tereziától 1760. szeptemberben ²⁾ Czímere ezüst paizson arannyal szegélyezett vörös dolmányba, fekete csizmába öltözött ősz szakállas férfit, derekán arany övvel, jobbjában három arany búza-kalászt, baljában zöld szőlővesszőt két kék fűrt szőlővel, fölül a jobb felé fordított nyitott hadi sisakon vörösbe öltözött kar három hasonló aranykalászt mutat. A foszlányok aranypiros, balról ezüstpiros színűek.

Abrahámy család. Abrahámy másképp Falusy Péter II. Ferdinándtól Bécsben 1632. april. 18-kán kelt czímeres nemes levelet kap, mely Vasvármegyében 1633. hirdettetik ki. Jelenleg Zalavármegye levéltárában őriztetik. Alapított-e Péter családot, nem tudjuk, de úgy látszik más nemes család az, mely jelenleg Gömörmegyében van.

Abrahámfy család. József 1760. febr. szerzi a czímeres nemes levelet ³⁾. Czímerpaizsa függőlegesen oszlik kétfelé; a jobb oldali osztály ismét vízszínesen két mezőre, melynek aranyszínű felsőbikében jobbról rézsút vörös szalag látható A. A. A. bele vésett ezüst betűkkel; az alsóbbik piros mező három arany kalászt mutat. A baloldali osztályban saphir színű mezőben arany szarvú, és körmű kos látható. A nyitott sisak (szokás szerint nemesi címereknél) jobbra for-

¹⁾ Kristófnak 1684. máj. 16. Beszterczén Sohler Szervácz őrnagy és Mallesz szászados részére kiadott útasítás alá vörös spanyol viaszba nyomott tojásdad alakú pecsété szerint. L. Nógrád v. levéltár.

²⁾ Collectanea Heraldica stb. Nzeti. Muzeumi. Fol. Lat. 127-ik kézirat Nro. 76. és 125. lap.

³⁾ U. ott. Nro. 1. és 125. lap.

dítva, melyen pánczélos kar könyököl, markában meztelen kardot tartva, melynek végén borostyán ág zöldelik.

Abrahamovitz család. Villimér nemesítetik meg 1751-ben ily czimerral ¹⁾: A szokásos négyszegű alul csücsre végződő kék paizsban zöld dombon ezüst torony emelkedik, egy ajtó és két ablakkal, a torony erkélyéről kétfelé keresztbe helyezve két ezüst zászló lobog. A paizson szokás szerint hadi sisak vörös rostélylyal, melyen korona, azon pedig kék kar arany markolatu magyar kardot villogtat. A foszlányok mindkét oldalról ezüst-kék színűek.

Ábrámfy család. Iratik „Abrahámfy“nak is. Hajdan Bihar- és Békescmegyében birtokos. Ábrámfy Sebestyén és Péter Békescmegyét képviselték az 1505-iki híres rákosi gyűlésen ²⁾. Boldizsár 1552. Biharban Szécsi-kedden 3 portát bír ³⁾. Katalin neje bodogi és magyar Zelek Benedeknek, ki 1563. gyulavári kapitány volt ⁴⁾.

Absolon. Ha maga a család ismeretlen is, de egy tagja Dániel történetivé avatá nevét. Születésére késmárki fi. Titkára a hősies jellemű Zrínyi Ilonának. Majláth szerint ő vette rá asszonyát, hogy Munkácsot foglalja. A vár eleste után ő is Bécsbe vitetett, és mint protestans az eperjesi elitáltak iránt vallattatott. Vallomása az elitáltak ártatlanságát védelmezé. Neje Zanner családból volt. Kézirati hasonmását 1672. Jul. 29-ről az Arpádia II. kötetében láthatni.

Ács család. Ily néven czimeres nemes levelet Lőrincz szerez III. Károlytól 1737. januárban ⁵⁾. Czimere vörös paizs, melyben zöld tér fölött fehér négy szögű kövekből épült, ezüst pántokkal erősített várfal látható, tetején arany háromszöggel, a vár alatt fehér s vörös agár vigyáz. A zöld téren két oldalról két arany búzakalász leng. A paizs fölött szokásos sisak, fölötte sárga oroszlán két fekete sas-szárny között kardot villogtat. A foszlányok innen ezüstvörös, onnan arany vörösszínű mutatnak. Ily nevű nemes család él jelenleg Gömör vmegyében; de egy-e a Lőrinczével, — nem állíthatjuk. — Irodalmi történelmünk kettőt mutat föl e néven. Atyát és fiút, mindketten: Mihály egykoron vittebergi tanuló, és evang. pap, magukat kemenes-alyi sz. Mártonról eredettnek vallák munkáikban. Idősb Mihály előbb kemenes-

¹⁾ U. ott 125. lap.

²⁾ Kovachich G. M. Comitia apud Hung. 1790. 266 s. k. l.

³⁾ Bielek Major. Hung. conscriptio C. Bihar. 139. lap.

⁴⁾ Tud. gyűjt. 1832. X. 19.

⁵⁾ Collect. Herald. museumi kézír. Nro. 309. és 125. lap.

alyi, utóbb győri lelkész. Hittani munkákat írt magyarul és latinul. Kijöttek Tübingben, Strassburgban és Lőcsén 1669–1748-ig. Fia ifjabb Mihály bártfai gymnasiumi igazgató volt. Hason tartalmu és nyelvű munkái Strassburgban és Lőcsén 1699–1708. időkőzben jelentek meg ¹⁾.

Ac nád család (Ac nádí). A családot valószínűleg Á dá m alapítá, ki előbb hantai prépost, 1725–1744-ig pedig veszprémi püspök volt ²⁾. Másik, kit előnévénel fogva e családhoz számítunk, S á n d o r ügyvéd, magános magyar törvény (nyomt. 1837.) stb. szerzője.

Ac nád család. Hajdan Veszprém vármegyét lakta. Legalább egyik tagja F e r e n c z ezt képviselte mint követ az 1447-iki budai országgyűlésen ³⁾.

Ac nád család. Apostághi és erdőkerekeli előnévvel hajdan Biharban; és n. bári és suli előnévvel Pozsonvármegyében virágzott. 1525-ben István pozsonvári kapitány volt, és unokatestvérével Zsigmonddal Mohácsnál veszett 1526. Fia Gábor maradt. János Thurzó Elek kamrai elnök idejében rovásoló (dicator) volt, de nem legtisztább jellemmel. A löcséiekre 200 frt. helyett 500 frtot rótt; mit azok fizetni nem akartak, nem birtak, végre neki adott 10 frttal ki lőn egyenlítő a kérdés ⁴⁾. Fiai Jánosnak F e r e n c z és G y ő r g y voltak.

Tamás Magyarországról Egerből a Rákóczy zavarok után Erdélybe szakadt, hol előbb a kolosi séaknáknál pénztárnok, utóbb gr. Steinwille dévai uradalmának kormányzója. Nőül vette Diószeghy Dániel leányát, kitől Füzesen Belsőszolnokvármegyében 1711. nov. 13. fia Gábor született. Ez külföldön tanult, és jeles orvossá vált. Belsőszolnok megyének főorvosa volt, meghalt mint nőtlen 1762. apr. 16-kán, még atyja életében. Így az erdélyi ág tovább nem terjedt ⁵⁾.

A mult század végén, és ennek elején Ac nád István ⁶⁾ emelkedett föl. Már 1791. nádori ítélőmester, később sz. István rend kis-

¹⁾ Munkáik sorát l. Horányi Memor. Hung. I és Nova Memor. és utána Báthly M. Eml. 313.

²⁾ Joan. Róka vitae Vespriim. Praesul. Poson. 1779. 483. l. — Budai Fer. lexiconában Ac nád Jánost mint 1541-ben budai bírót említ Révay P. Commentar. után; azonban ekkor Bornemisza Tamás emlékirata szerint. (L. Podhracsky: két magyar krónika 38. lap). Turkovics Miklós volt budai bíró.

³⁾ Kovachich G. M. Supplem. ad Vest. Comit. II. 333. s. k. lap.

⁴⁾ Wagner. Car. Anal. Scepus. II. 143.

⁵⁾ Veszprémi: Biogr. Medicor. H. I. 15.

⁶⁾ Itt az Ac nád nevet ez. helyett t z-vei kellendett adnunk, mint a család írja, de itt ez egyben eltérünk a diplom. hűségétől, a lapozók könnyebbségére.

keresztése, 1808-ban pedig kir. személynök, de itt míg egyrésztől tetszést, másrésztől gyűlöletet aratott, egy évig sem maradt ez állomáson. — Lett később val. bel. titk. tanácsos. Ő szerzett kir. adományt Sikulá, Apateleik másképp Mokra, és Gyarmata helységre, és Borosjenő város egy részére; ez utóbbiról előnevét (borosjenői) kölesönözvény; beiktattatott a birtokokba 1803. aug. 9—11-ikén. — Egyik fia Antal napjainkban (1841.) kir. tanácsos, békesmegyei főisp. helyettes, majd 1848-ig csanádvármegyei főispánságot viselt.

Ádám nevű nemes család Szirmai szerint Zemplénmegyében van. Tudósaink közt is találunk ily nevűt Ádám Mátyásban, de ez soproni születés volt. Élt 1663-ban, midőn Jénában egy latin értekezést nyomtatott ki a „különbféle vallásoknak az állambani türethetőségéről.“

Adami. E nevet is tudósok tették ismertté. A magyarországiak ezek: Adami Mihály trencsénmegyei nemesi származás, 1760-ban Károly főhg. használatára németül egy magyar nyelvtant nyomtatott ¹⁾. Kezdett egy család- és czimertani gyűjteményhez is, de ez, kivált az első, nagyon az előkészületnél maradt. Kézirata a muzeumunkba jutott, és az általam idézett muzeumi heraldikai gyűjtemény épen ez. Testvére Pál orvos volt. Több munkája közt legnevezeteseb: Trencsénvármegye víziráta (Hydrographia), mely 1766. Bécsben jelent meg.

Trencsénmegyei Bellusról származott Adami András is, szintén orvos, és ily tárgyú műve 1783. látott világot.

Adami János Jakab Lőcsén szül. 1713-ban, külföldön járt Beszterczén gymn. igazgató, majd ev. pap volt. Vallási munkákat írt. Másik János e század elején a posoni academiában volt jogtanár, és 1800 — 1. két jogbölcészeti művet nyomtatott.

Erdélyben ily nevű tudósok ezek: Mihály medgyesi születésű. Járt külföldön a szászföldön. Lipcsében értekezett az Isten hatalmáról, és e munkája 1690. ott ki is nyomtatott. Erdélyben több helyütt ev. pap volt. Mh. Kis-Selken 1716. — István kis-selki születésű; tán rokona Mihálynak. Hittani latin értekezései Wittebergben 1691. jöttek, sajtó alá ²⁾.

Adamovich. (Kőrös- és Verőcze megyékben) birtokos nemes család. Belőle János királyi tanácsos és báni táblai ülnök (1770.) Ádám verőczei alispán (1785.) Antal (csepini előnévvel) udvarnok, kir. udv. tanácsos, szintén verőczei alispán (1815.) utóbb főisp. helyettes. 1820—5.) Mátyás csongrádi h. alispán (1825.) stb.

¹⁾ Horányi Memor. H. I. 6.

²⁾ Horányi: Memor. H. I. 3—8.

Adda család. János és László kapják a czimert és nemességet 1753. évi augusztusban ¹⁾. Czimerekük ez: a paizs függőlegesen kétfelé oszlik; a jobb oldali részen vörös mezőben három arany rózsza; a bal oldali részen kék mezőben zöld tér fölött ezüst pánczélos, sisakos férfiú áll, jobb válláról széles piros kardkötő függ, jobbujában kardot markol, baljával csipőire támaszkodik. A rendszerinti sisak fölött fekete sas-azárnyak közül a paizsbeli pánczélos férfiú látható. Foszladéka innen ezüst-kék, onnan arany-vörös. E családból János kir. udvarnok s tbiró (1810—1825); másik János kapnik bányai ellenőr (1815). Elek előbb b. Balassa teljhatalmazottja, jelenleg (1856.) pesti orsz. törv. ülnök. Fia Lajos tengerészetre szánta magát.

Adelfly család. III. Károly királytól 1714-ben János kapta a nemességet ily czimerral: kék paizson zöld domb fölött pánczélos kar tart kardot. A szokásos sisak fölött arany csillag ragyog két borostyánlomb között. A foszladék innen sárga-kék, onnan fehér-vörös színű ²⁾. Tán maga a nemességszerző volt azon Adelfly János, ki a múlt század közepén (1747.) Bécsben a m. udv. kancellariánál tanácsos volt. Masik János, (tán emennek fia) Sopronmegye alispánja volt (1760.)—Aztal kir. tanácsos, és a dunántúli ker. tábla elnöke (1770.) Benne tán kihalt a család, legalább utána nem találunk e néven a köz pályán hivatalnokokat.

Adonyi család. Pál 1766-ban M. Tereziától nyeri a czimeres nemeslevelet. E szerint már ősei is éltek e czimerral, mely így iratik le ³⁾: A paizs kék mezején arany korona fölött pánczélos kar arany markolatú kardot villogtat. A paizs két felső szögletében hat szögletű csillag ragyog. A paizson nyugvó nemesi sisakon azelőbbihez hasonló kar nyugszik. A foszlányok jobbról aranykék, balról ezüst-vörös. — Pálnak ivadéka ismeretlen. Ily néven az újabb időben Adonyi Mihály örökíté magát azzal, hogy a Ludoviceára 1808. ezer frtot ajánlott ⁴⁾.

Adorján család. Két ily nevezetűt ismerünk. Az egyik, melyet Mihály és Benedek alapított, kik a Besze, Csusz, és Priska családdal III. Ferdinand király által 1649. maj. 18-kán kelt egy armálisan nemesítették meg. E nemeslevél 1651-ben Nyitra megyében

¹⁾ Coll. Herald. Nro. 252.

²⁾ Coll. Herald. Nro. 617.

³⁾ U. ott. Nro. 216.

⁴⁾ 1808. VII. t. cz

1675-ben pedig Nógrádban hirdettetett ki. Ebből származott a következő ivadék:

István,	és	testvére	Imre.
Pál.			N.
István		József. Antal. János. Gábor.	
Hevesben sz. Jakabon.		1822-ben	
		Nógrádtól	
		nsi bizonyítványt	
		kap.	

A másik Adorján család alapítói Adalbert és Dávid testvérek 1737. májusban kapnak nemeslevelet ily czimmerrel: A paizs függőlegesen kétfelé van osztva; a jobb oldali udvar kék, a bal vörös. A paizs alját zöld rét foglalja el, melyen arany oroszlán kiöltött piros nyelvvel áll, bal körmeivel véres törökfőt tart. Farka két ágú. A paizs fölötti sisakon ugyanez oroszlán van. A foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös ¹⁾.

E család utódait nem ismerjük, valamint azt sem tudjuk, a Gömörmegyében jelenleg birtokos család e kettő közül melyikhez tartozik. A Gömör megyeiből jelenleg Boldizsár a költő (szül. 1820. Kisfaludon), volt rimaszombati cs. k. törv. széki nek neve lett ismertebbé. 1846 óta férje a költőnő Lemouton Emiliának.

Adudich család 1799-ben Ferenczben nemesítetett meg ²⁾.

A'fra nemes család Szabolcs megyében.

Agárdy család. Mátyás szerzé az armális levelet. Halász Annától nemzett János, István, Mátyás, Ferencz és András fiai, úgy András testvére és ennek Botka Dorottytól szül. András fia részére III. Ferdinánd királytól. Kelt e czimeres nemeslevél Regensburgban 1654. mart. 21-ikén; kihirdettetett Hont vmegye gyűlésén Korponán 1655.; és Nógrád vármegyében Alsó-Stregován ugyanazon év novemb. 8-ikán ³⁾. Azelőtt a család gr. Balassa Imre jobbágya volt, kitől 1651-ben kapott felszabadító levelet. — E családból Nógrád megye az 1734-diki nemesi vizsgálatkor Mátyást és Andrást ismerte el kétségtelen nemeseknek. 1755-ben pedig szintén Mátyást.

¹⁾ Collect. Herald. Nro. 312.

²⁾ U. ott 137. lap.

³⁾ Prothocol. Cott. Neogr. de Anno 1655.

Agatich családból János 1625—1638-ban azon évi országgyűlési végzemények szerint segniai püspök volt.

Ágh (alpestesi) kihalt erdélyi család.

Agócsy család. Szirmay állítása szerint Zemplin vármegyében virágzott, és magát a mesés hírű Miczbántól származtatá. Miczbán története így adatik elő. Neje egykor egy szegény asszonyt, kinek ikergyermeke volt, szidva útasított el, szemére vetvén, hogy bizonyosan gonosz élete miatt lett kettese. Az asszony megátkozta Miczbánnét, hogy legyen neki hét. Ugy lön: Miczbánné 1222-ben hét gyermeket szült, midőn férje éppen távol volt. A nő megrettent e gyermekszám fölött, és hatot közülük elvetni szándékozott. Az asszony, ki a hat csecsemőt éppen elvetni vitte, véletlenül a hazatérő Miczbánnal találkozott, ki megtudva neje gyilkos szándokát, a hat gyermeket az asszonytól elvéve, és birtokaiban szétosztva neje tudta nélkül fölnevelteté. A honn tartott hetedik is fölnevelkedék. A hét gyermek azután ugyanannyi, sőt több családnak lön törzsatyja, ugymint 1. Simon az Eszenyi. 2. Boksa a Zerdahelyi. 3. Tamás a Csapi és Szürtei. 4. Dienes a Bocskai. 5. Detre a Ráskai. 6. György a Sóvári Soós. 7. Demeter a Kövesdi családnak ¹⁾.

Az Agócsy család a 4-ik fiútól Dienestől származtatá magát és 1551-ben Pásonban gr. Nádasdy Tamás elnöklése alatt tartott nyolczados törvényszék előtt azt igazolta, hogy e Dienesnek László, Dienes, és Demeter fiai voltak.

Szirmay szerint 1366-ban Agócsy László bírta Homok helységet, ki a leleszi konvent előtt Tolcsvay Lászlónak a patakiakkal volt ügyében mint szomszéd birtokos tanuskodott. Agócsy Miklós, Péter és Elek, és Miczbán több ivadéka Zsigmond császártól kapott czimert a Csapy és egyéb rokon családokkal. Elek őrsi prép. volt. Az Agócsyak kihaltak.

¹⁾ Miczbánné e történetét legelőször tudtomra egy halotti beszéd, melyet Károlyi Zsuzsánna Bethlen Gábor első neje fölött 1622-ben Alvinczy mondott, említi. Forrásul azt állítja, hogy e történet egy előköltőre volt kihímezve, és akkor nem régen vitetett ki Ecsed várából, úgy hogy ha kinek tetszik — még könnyen nyomába akadhat. Lásd e halotti beszédet „E x e q u i a e P r i n c i p a l e s“ czim alatt. Meg van muzeumunkban. — Wagner: Collectanea geneal. historica Dec. IV. 16. lap. így adja — Budaival ellenkezőleg — Bel után a Miczbántól eredt családok neveit 1. Tamástól az eszenyi Csapi, 2. Boksa vagy Bereczk-től Zerdahelyi. 3. Dienestől Bocskay. 4. Detrétől gálszécsi Széchy. 5. Simon-tól Zritthei (szürtei). 6. Györgytől sóvári Soós. 7. Demeter pap lett, leleszi prépost. E családok előszámálása nélkül a Miczbánné története egy 1621-iki szíraton is megvolt. L. Wagner id. h. 24. lap.

Agora Temes vármegyében birtokos család.

Ágoston család, hazája Borsod vármegye, honnan másfelé is kiterjedt. Czíperre : kék mezőben zöld halomból kiemelkedő eztüst félholdon arany oroszlán áll, kardot szorítva első jobb lábába. A paizs fölötti koronás sisakon pánczélos kar íjat tart. Ünnepeletté e nevet József tette, ki a nemzetgyűlésen tekintélyes képviselő volt, most pedig legkitünőbb jogtudósaink s ügyvédek egyike. E név Erdélyben is honos. Péter a jesuita és hittani munkák írója ¹⁾ a székely földön született 1616. † 1689.

Agyó család. Fészke Ugocsa megye, hol több családdal egyetemben 1750-ben nádori új adományban kapta Péterfalva helységet, továbbá Tivadar és Forgolány falukban, úgy az andrásfalvi és csatóházi pusztán birtokrészt ²⁾, de már 1805-ben hírét sem leljük a családnak. valószínűleg kihalt és pedig nyomtalanul.

Aichburg család, (gróf) Németországban ered; Krajnában és Csehországban honos. Törzse Aichburgi Fierthaler Kristóf Miksa császár által a XVI. század elején nemesítetett meg, és kapta az aichburgi jószágot, melyet a család most is bír. Unokája Ferencz 1627. február 12-kén II. Ferdinánd alatt báróságot kapott. 1787. febr. 3. ismét a család egyik tagja Ferdinánd Antal grófságot szerez: és így most Németországban van közlők gróf és báró. A grófi ág szintén két ágon áll. Az ifjabb ágon Bódog (Felix † 1836.) gróf Eszterházy Annát bírta nőül; fia Ferencz cs. k. kamarás (szül. 1794. † 1832.) szintén magyar leányt jobbaházi Döry Jusztinát vette nőül; és így fiaira hazánkban is örökség háromolván. legidősb fia Ferencz Rudolf (szül. 1832.) az 1840-iki országgyűlésen díj nélkül de országgyűlési ülés- és szavazatjog nélkül is az 51. t. cz. szerint magyarországi honfiusítást nyert; és ennél fogva volt e család itt megemlítendő.

Aichpichl. E németországi családból báró Aichpichl Károly Teofil I. Leopold pohárnoka és kamarása az 1687-iki országgyűlésen a XXIX. t. cz. szerint magyar honfiusítást nyert, de azóta hazánkban híre sincs.

Ajkay család. Ha a sz. Margit élete írójának hitelt adunk, e család már a XIII. században divott. 1269-ben Margittal IV. Béla király leányával egy időben volt a zárdában apácza Ajkay Alinka

¹⁾ Magyar írók életrajz gyűjt. 1. lap.

²⁾ Szirmay: Notitia Cottus Ugocsens. 125. l.

Aykay Péternek leánya, még pedig — mint a legenda mondja — hivatalosa ellenére ¹⁾.

Ily nevű nemes család jelenleg is van Sopron- és Vas megyékben.

Ajtay. Bereg, Szaboles, Szathmár, és Ung vármegyében birtokos nemes család. Erdélyben is van ily nevű család. Egyik vajdasági előnévvel, belőle többen Kolos megyében hivataloskodtak. Másik M. láposi előnevet használ.

Ajtoni (alpestesi) Erdélyben kihalt család. De ezenkívül van ott ajtoni Ajtoni, és ismét várfalvi Ajtoni család is.

Ákay család. Székhelye Trencsin vármegye, hol megyei hivatalokat is viselt, és kettő közülük mint jesuita és tudós örökité nevét.

A családfa, melyet itten egy hiteles czimű muzeumi kézirat után ²⁾ adunk, csak a múlt század végeig hozza le a családot, azonban a család most is él.

Táblázatunkon a törzs Pál, kinek szulyovi Syrmiensis Katalintól fia:

	István (Káldi Kata.)	{	Mária Anna (Somody Ferenczné.)
	György (1. Frissth. Zsu. 2 Bánn Kat.)	{	Zsuzs. (Révay Gásp.) N. (1. Dessewffy János 2. Görgey Boldizs. 3. Kosztolányi Györgyné)
	Erzse. (Ugronovits Kristóf hétszemély. 1735.		
György	{ II. Pál. (Kubinyi Mária.)	{	Eszter. (Rutkay Istv.) János. (Jesuita + 1754.) István. (Kelecsényi Zsuzsán) Péter. (Jesuit. sz. 1704. + 1766.) Mária. (Huszár Jánosné.) Borbála. (Mihályoczy István.)
	Ádám. (Hrabovszky Juli- liana).		
	Zsófia. (Syrmiensis Zsigm.)		
	III. Pál. (Gé- czy Klára.)	{	György. (Koncsek Kat.) Sándor. (Kosztela Zsu.) Pál. (Pritelszky Anna.) Erzse. (Besnyák Ján.)
		{	Feren. József. Pál. Erzse.
	Mária. (Gosztonyi Miklósné.)		

¹⁾ Pray: Vita S. Elis. et S. Margarethae. Tyrn. 1770. 4. r. 268. és 313. U.

²⁾ Genealogiae authenticae stb. Ms. Musei Nat. Fol. lat. 207. Tom. I.

E családfáról látható, kikkel rokonult a család; látható hogy II. Pálnak hét gyermeke közül csak III Pálnak ágán terjedt fiágon tovább a család.

János a Jézustársulati szerzetes 1724. szűzött azzá. N. Szombaton nyelvész, Kassán bölcész, egyházi jog, és hittan tanára volt. Három kis latin munkát nyomtatott: 1. Monumentum gratitudinis stb. 2. Initia Cassoviensis Soc. I — 3. Epistolae Heroum stb. cím alatt.

Öcsese Péter mint szerzetes Kristóf 1704. Trencsin városban született. 1724. állott be szerzetesnek. Tanított Posenban, N.-Szombathban, s végre Kassán; azután belkészkedett Schavnikon és Thuróczban, hol mh. 1766. — Cosmographiát nyomtatott 1741-ben.

Az újabb időben János azzal szerzett magának érdemet, hogy a Ludoviceára 1812-ben 100 frtot ajánlott.

Akly család hajdan Ugocsa vármegyében virágzott, és a hazon nevű helységet bírta. 1426. éltek Mihály Dienes fia, Adorján Mátyásnak fia, és Illés meg Sebestyén, kik ellen a deákfalvi Deák család nagyobb hatalmaskodást követett el, t. i. saját helységükbe rohanván, ott néhányat közülük megsebesítettek, és nejeiket is nyilakkal meglődzték. A panaszt Zsigmond király megvizsgáltatni rendelte ¹⁾. A későbbi időkben a család neve nem fordul elő.

Ákos család. (Csepei) Hazája Ugocsa vármegye, hol hivatalokat viseltek. Vannak, kik a név hasonlatosságánál fogva a régi gyökeres kun Ákos nemzetségből eredeztetik, de ezt okadatolni nem tudjuk. Ugocsában már 1476-ban virágzott, és bírta a rokon Zoltán családdal, Csedreg helységet. — 1548-ban Mihály és Péter és többen a Zoltán családdal együtt Csepe és Csedreg helysége I. Ferdinándtól új adományt kapnak ²⁾. Innen használja mind a két család a csepei előnevet. Az említett Mihály 1545-ben esküdt, 1559. szolgabíró volt, neje Ujhelyi Anna 1548. kapta ki a leány-negyedet az ujhelyiektől. 1545-ben volt esküdt József is. 1591-ben pedig János alispáni hivatalt viselt. A család ezután kihalt.

Ily családnév előfordul Arad megyében is keszi előnévvel. Ebből Miklós az említett megyét Ravazdi Péterrel az 1505-iki rákosi országgyűlésen képviselte ³⁾.

¹⁾ Szirmay Not. C. Ugocsa. 163. 165. l.

²⁾ U. ott. 53. 58—60. 137. stb.

³⁾ Kovachich G. M. Comitua 266. s. k. l.

Akómér család. Másképp Romhányi-nak neveztetik. 1722. sept. 20. Márton nemesítetett meg ¹⁾ ily czimmerrel: A paizs alján tó látszik, benne fehér hattyu uszkál; fölötté jobbról félhold, balról négy csillag fénylik. A sisak fölött pánczélos kar kardot markol. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. Jelenleg a család ismeretlen.

Alaghy család. (Bekényi). Oly család, melyből egypár történeti hírüvé tette nevét. Eredetét Aba Sámuel idejeig viszik föl bizonyos Mártonig ²⁾, ki 1044-ben Abával együtt esett volna el. Tőle így hozzák le a családot. Mártonnak fia István 1062. I. Béla vezére. Ennek fia András Kálmán király főasztalnoka 1114-ben. Ez nemzé Jónást 1159-ben II. Géza hadvezérét; ki először neveztetett Alaginak, ennek gyermekei II. István szintén hadvezér, elesett 1218. Damietánál a sz. földön. Nővére Borbála Losonczy Antalné. II. Istvánnak fia Miklós. Ettől lett Pál főpohárnokmester 1220. Ez ismét atyja Zsigmondnak, ki 1310-ben beregi főispánnak mondatik, és két gyermeket nemzett: Simont 1380-ban I. Lajos udvari kapitányát; és Jánost kapornaki sz. benedeki apáturt. Simonnak fia Albert beregi főispán elesik Nikápolnál 1396. Nővére Krisztina Aradi Istvánné. Albertnek fia Mátyás szabolcsai főispán 1438. Ennek gyermekei Lajos 1480. hadvezér, és Katalin Perényi Györgyné. Lajosnak fiai Gáspár szabolcsi főispán elesik Mohácsnál 1526. Fia János szintén szabolcsi főispán 1535. Unokája Tamás hasonlóan szabolcsi főispán 1563. Tamásnak fiai Menyhért az országbiró, ki-ben 1631. a család kihalt.

Azonban e családfa egészen igazolásra vár.

Nem tartom sokkal hiteles ebnek Lehoczkynak hibákkal teljes stemmatographiájában előadott következő nemzékτανát (geneologia) sem:

		Miklós { Maximina (Draskovics Péterné.)						
			János.	{	András. † 1571.			
				{	Judit. (1. Magócsi Andrásné.) 2. Rákóczy Zsigmond)			
Alagi N. (Békényi előbb boldogfalvi.)	{	Dienes. (Boldogfalvi 1558.)	{	Gáspár. (Szeredy Verona.)	{	Görgy.	{	István † Ferencz. { Kata (Prépostvári.)
						Menyhért. (Erdődy An.)		
						Benedek	{	Farkas. †

¹⁾ Collectanea Geneal. Nro. 361.

²⁾ Genealogiae Authenticae stb. Ms. Mus. Tom. I. és Hevenesi Ms. GG

Sokkal biztosabbak e családról a következő adatok: bókényi Alaghy János ¹⁾ jelen volt a Zemplin megyei nemességgel 105 gyalog puskással (pixidarius) mint kapitányjok ²⁾ a mohácsi ütközetben 1526 honnét szerencsésen hazavergődve, 1557-ben a regéczi várkapitányságban találjuk. A két király közül I. Ferdinándnak hódolt, annak volt híve olyan, hogy a hadiköltségekre a kincstárt 18,000 frtig segíté. Ezért és egyéb szolgálatiért kapta testvéreivel György és Menyhérttel ³⁾ 1560-ban a regéczi, és romban heverő Tállya várakat uradalmakkal királyi adományban. 1564. is élt még János, és jelen volt Miksa koronázásán 25 lovassal ⁴⁾. Anyja Szeredy Verona Szeredy Gáspár leánya volt. Leánya pedig Judit. Magócsy Andrásné ⁵⁾. Alaghy Ferencz — Lehoczky szerint — Györgynek fia, kir tanácsos volt 1591. bírta Mádot 1607-ben Lehoczky szerint háro lett. Testvére István (idősb) Surányi Klárától nemzé ifj. Istvánt és Menyhértet, kiknek nevükben is említett Ferencz 1590-ben az egri káptalan előtt osztályos rokonukkal Judittal Rakóczy Zsigmondnéval egyességre lépett, annak Mádot általadván; mit az 1591. férjének vallott be ⁶⁾. Ferencznek még 1606. is volt baja rokonaival. Ekkor az országgyűlés végezé el, hogy a király Magócsi Ferenczet, és Homonnai Bálintot (Alaghy Juditnak első férjétől örököseit) ne háborgassa Regécz vára birtokában, mert Ferenczezel már megegyeztek.

¹⁾ Ha János 1526. Mohácsnál már jelen volt, mint a zemplini főkelők egy csapatának vezére; valószínűtlen, hogy Dieneš, kit Lekoczky nagyatyjául ad ki, 1558. élt volna

²⁾ Szirmay: Notitia historica Cottus Zemplin: 1804. 47. 76. 79. U. és Not. topograph. pol. 160.

³⁾ Ez más Menyhért volt, különböző attól, kinek neje Erdődy Anna volt. Siriratából kitűnik, hogy az országbíró Menyhért (ennek volt neje Erdődy Anna) még ekkor nem is élhetett.

⁴⁾ Ő azon János, ki Budai szerint 1546. Paviában tanult. és előbb széplaki apátur, azután ismét világi lőn.

⁵⁾ Szirmay elleukezik magával. — Not. hist. 137. és Not. topogr. 161. azt állítja, hogy Judit 2-or Rakóczy Zsigmond neje volt. — Not. hist. 165. 181. lapokon pedig Alaghy Katalint nevezi Rakóczy Zsigmondnénak, sőt ez utóbbi lapon azt írja, hogy Rakóczy György, fia Zsigmondnak 1648. Katalinnak mint anyjának temetésére hívta Zemplin megyét. Lehoczky — mint láthatjuk — Katalint Ferencz leányának, és Prépostvárynének adja ki. — Juditot teszi Rakóczy Zsigmond nejeül Wagner: coll. gen. dec. IV. Kazinczy f. M. orsz. Minerva. 1826. Ha csak tán Katalint is el nem vevé. De ekkor négy neje lett volna egymás után Rakóczy Zsigmondnak.

⁶⁾ Szirmay: Not. top. 161. lap.

Az utolsó Alaghy, **Menyhért** volt. Magas kövér, barna haja férfiú. Különben is díszes családjának. Szül. 1587-ben ¹⁾. Lett kir. ajtónálló, országbíró; zemplin megyei főispán. 1620. a beszterezei gyűlésen Bethlen felső Mországra nézve mint katolikust vallásvédőnek nevezte ki; különben nem híve Bethlennek, sőt ennek uralma alatt mint főispán soha megyéje gyűlését nem látogatá. Az 1625-iki hongyűlés a Magyar- és Lengyelország közti határkérdésben biztossá nevezte. Ezen évben győzelmet is vívott Monoky Miklóssal az egri törökökön. A király 1629-ben felső M. ország gondját mint főtábornokra bízta rá, sőt Kassára helytartójául rendelé. Meghalt Páczin várában június 15. 1631. kora 44. évében: mag nélkül. Neje kettő volt 1. Erdődy Anna. 2. Nyáry Borbála, ki Leleszen, hová temettetett, ily síriratot tétetett föléje ²⁾.

„Magnifica Domina Barbara Nyáry consors posuit. Hic jacet Illustriss. Comes D. D. Melchior Allaghy de Bekény, Judex curiae Regiae ac Comitatus Zemplén Comes, nec non S. C. R. M. Consiliarius, Camerarius, et partium Regni Hungariae Superior generalis, qui obiit 15. Junii 1631 aetatis suae annorum 44.“

Alagovich család. Ebből Sándort emlithetjük csak, ki Nyitra vármegyében Manigán született 1760. dec. 30. papságra adván magát fokonként ment fölebb. Mint zágrábi prépost 1828. báni helytartó és val. bel. titkos tanácsos. 1829. oct. 18. pedig zágrábi püspök lőn. A Ludoviceumra 300 frtot adott. Tett egyéb alapítványt is ³⁾. E néven Konrád a m. helytartóságnál hivataloskodott (1810—20.) Hasonlóan ott Ignác (1820.)

Alamuczy Zemplén megyei nemes család neve, Szirmay szerint.

Alapy család. (Nagykeleki.) Ugy látszik, Dunántúl Fehér vármegyében eredt; mert itt találjuk mint szolgabíró alapi Dombó Jánost és ennek Dienes és János fiát 1395-ben ⁴⁾.

Az alsó- és felső alapi nevű puszták e megyében van, a szomszéd Tolna megyében pedig van Dombóvár, ha ugyan ez is vonatkozik a család nevére. Fehér megyében találunk később is egy Alapy Jánost, ki Mohót bírta 1460. és nejétől Batthyány Margittól Ist-

¹⁾ Kemény Ján. éleletrírás Szalaynál 233. szerint Bornemisza Kata Kállay Ferencz özvegye, 2-or Frényi Györgyné Alaghy Menyhérttel egy testvér volt.

²⁾ Szirmay: Not. hist. 159—165.

³⁾ 1840-iki 41. t. cz.

⁴⁾ Lehoczky Stemm. II

ván és Benedek fia volt ¹⁾. E Benedek magát Battyáni Alapynak írta. A nagy időköz kétségesse teszi, hogy ez lett volna azon Benedek, ki Budai szerint Batthyányivá fiúsítatott, és 1514-ben budai kapitány volt; és ki Wagner szerint mint kincstartó hamis sáfárkodással vádoltatott.

Nagy-Kemléket (máskép Kálnik várát) Körös megyében Boldizsár szerzé, ki 1515. slavoniai al-bán volt. Így eredt a család előneve. Boldizsár fia János hadi pályán vivott magának hírnevet. 1539-től — 1567. a török ellen több nyereségyes csatát vivott. Meghalt mint aransarkantyús vitéz, és kapitány. Eltemettetett a Remetei pálosok egyházában ily fölírás alá: „Hic jacet Generosus ac Magnificus Dominus Joannes Alapy, de Nagy Kemlék. Eques auratus ac S. Rom. Imp. Regiaeque Mattis Capitaneus, qui in Domino obdormivit IX. Sept.“ Neje Zrinyi Margit volt a szigeti hősnék nővére, kitől születtek Gáspár, Miklós, Borbála és Margit.

Miklós Erdélybe szakadt, legalább ott 1552. volt Alapy Miklós ²⁾, ki a székelyeket fölhevő vásárhelyi gyűlést elárulá.

Borbála, Erdődy Péterné lön; s vele szállott N. Kemlék az Erdődyekre.

Margitot Orehóczy Ferencz vette el.

A család fénye Gáspár volt. Termete kicsiny, idomtalan. A kardot forgatni Zrinyi Miklós batyjánál tanulta, és alatta hadnagykodott. Ő volt egyike azoknak, kik 1566. Siklósnál a haragos Szolimán táborában egyik szárnyát Mahumed osztályát megtámadák és megverék; és ő volt oka, hogy a török Sziget romlására esküdött. Szigetvára ostrománál ő életben maradt, és a rabságból magát megváltá. 1572. Kanisa vára kapitánya lön. Hanem itt az ő idejében történt, hogy Ali-bég Szigetről, Kanisán egy véletlen éji megrohanás által nagy kárt okozott. 1000 foglyot, 748 lovat, két ágyút zsákmányolván el onnan. Ez évben slavoniai bánná lön. Letette 1577. Meghalt 1584-ben. Benne letűnt az Alapy név.

A leszármazási kimutatás imez:

Pál	{ Boldizsár 1515. (N. kemléki.)	{ János 1539. (Zrinyi Margit.)	{ Gáspár. † 1584. Miklós. 1552. Borbála (Erdődy Péterné). Margit. (Orehóczy Ferenczné.)
-----	---------------------------------------	---	--

¹⁾ Kaprinay Diplom. II. 430.

²⁾ Forgách: Commentar. 116 l.

A mult században 1775.) élt még egy Alapy János dulcínai cz. püspök, de e családdal összeköttetését nem ismerem.

Alárdy család. (Kerelő szentpáli). Kihalt székely család Erdélyben. Ferencz (Alárd) az 1506-iki agyagfalvi gyűlésen Aranyos szék követe ¹⁾. Ez, vagy másik Ferencz Békési Gáspár hive, 1575. a radnóti és szentpáli elvesztett ütközetben részt vesz, érte Báthory István őt is száműzi; később kegyelmet kap, és szentpáli kastélyát is visszanyeri, de a többi odaveszett.

Alaksay (vagy Alaxay) **család.** 1790-ben József váltott czimeres levelet.

Albert család. Birtokos család Zemplén megyében, Szirmay szerint Lasztócson. Ugoesa megyében szintén ilyen, 1750. új nádori adományban kapja péterfalvi és egyéb részjórágait az Ágyó s több családdal egyetemben. Van e család Gümör- és Heves megyében is.

Albrecht család. (Albrechtsburgi), János Konrád cs. királyi tanácsos; és János Ignác tanácsos és bels. titk. titoknok az 1687-iki XXIX. t. cikknél fogva honfiúsítottak.

Albrich család. Erdélyben két tudóst adott a hazának. Egyik Márton medgyesi születés, Brassóban tanodai igazgató. Bölcselmi latin értekezései 1655—7-ben jelentek meg. Másik János orvostudor Brassóban született, és külföldön tanult, orvosi és pénztani munkái latin és német nyelven 1709—19 nyomattak ki. Mhált 1760.

Áldásy család. A család előbbi neve Krappi. Ignác és János 1797. czimeres nemes levelet vesznek és nevöket Áldásyra ekkor változtaták. Az új család az idő szelleméhez alkalmazkodva adakozással kezdé érdemeket szerezni. Ignác a Ludoviceára 1827-ben 500 1836-ban pedig 1240 frtot ajánlott.

Alesi néven családot nem ismertethetünk. De két ily nevű férfiú nevét nem mellőzhetjük: Dienes (kolosvári Alesius) erdélyi fi, protestans, 1563-ban az ifjú Szapolyay udvari papja, míg az unitárius Dávid nem jött helyébe. Egyházi rendszabályokat írt, mik 1572. sajtót értek; mhált. 1577. Alesi János brassói születés ref. pap. *Siralma*kat írt; kinyomt. 1643.

Alexievich család. E néven Dániel 1791-ben szerzett czimeres nemességet, családot alkotandó.

Alföldy család. Nyitra megyében hivatalt viseltek tagjai. Szirmay szerint Zemplén megyében is, nemes rendű család.

¹⁾ Kállay: Székely nemzet. 219. l.

Álgyay család. A legújabb korban támadt. Megszerzé Arad megyében Álgycst oláh falut, és onnan irá is magát. Jelenleg a falut Pényes statist. szerint a Tüköry család bírja.

Alia család. (másképp Allya) kétféle: (serkei és karathnai). Mindkettő kihalt Erdélyben. Nevezetesebbje e három volt: Farkas (karathnai Alia), ki nejével losonczy Bánfy Margittal 1607-ben adománylevelet kap Belsőszolnok megyei jószágokra. 1612 Háromszék kapitányává teszi Báthory Gábor; volt tanácsos úr, Curiae magister, (udvarmester) és Küküllő megye főispánja 1615—20. Fia Sámuel 1635-ben udvarhelyszéki főkapitánynak iktattatik be. 1636 a keresztmezei táborban a székelység tábornoka. Mhalt 1638 Fogarásban. — Mátyás időkorra mindkettőt megelőzte, élt mint fő úr 1549-ben ¹⁾.

Almádi család. (szávai) Erdélyben a XV. században tűntek föl. Almádi Bálint s neje kozmatelki Jankafi Kata élnek 1530—78. Fiok Gáspár sok jószággal bír. Gáspárnak leánya Anna Kendi Sándorné. Másik Almádi Anna is volt, 1-ör szopori Sulyok János felesége. 2-or alsó-balászfalvi Cserényi Farkasné ²⁾. A mostan élő ág törzse István 1672 I. Apafi Mihálytól kap adományt.

Lakhelye a családnak Dobokamegye hol hivatalokat viseltek, és melynek egyik falujától veszi előnevét is.

Czímere: Fészken ülő, s fiait vérével tápláló pelikán, mint metszvényünkön látható.

Jelenleg él a családból Sámuel; neje gróf Vas Amália, fiuk Victor. A másik ágon pedig Gáspár.

Almássy család. A kézirati gyűjtemények ³⁾ egy kihalt Almássy család származati táblázatát mutatják föl, melyről különben mit sem tudnánk. Én sejtem, hogy a balhírű „Trophæum Estorasionum“ nyomán keletkezett, és innen mérem hitelét, melynek hiánya nagyon érzik rajta. E szerint a család történeti szerepet vitt volna.

Jelen munka teljessége végett adom az egészet.

Almássy János Salamon király kapitánya elesett 1072-ben, fia

¹⁾ Kállay: Székely nemz. 219.

²⁾ Kőváry: Erdély nev. családai. 7. l. és Mikola: Hist. gen. Trans. 56. l.

³⁾ Hevenessy Mss. G. G. XXVIII. és Geneal. authent. ns. mus. Fol. Lat. 207. Tom. I.

István lovas kapitány Kálmán kir. alatt 1114. Ennek fia János kir. udvarmester 1161. Ennek egyik fia Pál II. András alatt 1218 a sz. földön esik el. Másik fia Antal 1210 esanádi püspök. A szentföldön elesett Pálnak fia Mátyás kir. ajtónálló mester 1278. Ennek fiai: András 1310 hadvezér; Imre váradi püspök 1300. Emleltetett András nemzé Gált I. Lajos király kapitányát 1362. Gálnak fia Imre ezer lovas kapitánya Zsigmond kir. alatt, elesett Nikápolynál 1396. — Fia Sámuel Ulászló alatt kapitány, elesett 1444 Várnánál. Ez ismét két fiat nemze: Györgyöt Mátyás király alatt 1480 hadvezért; és Miklóst 1460 erdélyi püspököt. Györgynek fia volt Miklós ezer lovas ezredese, elesett Mohácsnál 1526. Ennek fia László hasonló rangban I. Ferd. és Miksa királyok alatt 1564. Lászlónak végre fia volt Diénes, ki 1622ben a svédek elleni hadban esett el, és benne az Almásy család kihalt.

Felőlő ezen — úgy látszik — légből kapott leszármaztatásnál. hogy a családból a nemzetnek minden nevezetesebb harczában milyen a nikápolyi, várnai, mohácsi, esett el egy. Hogy pedig Salamon király idejében még a vezeték nevek nem dívottak, mondanunk sem kell.

A „Tropheum Estorasianum“ czimeres táblázatain, hol sok czimertől nem tagadhatni meg a hitelességet, Almásy czimer is találtatik, valószínűleg ezen közlött Almásy családé gyanánt akarva azt adni. A paizsban ragadó egyszarvú van, melyen hárántosan egy szalag vonúl keresztül, és azon három rózsza. A sisak fölött szintén egyszarvú, de szárnyas. E czimer annyiban hasonlít a mostani gróf Almásy családéhoz, hogy mindkettőben egyszarvú játszva a főszerepet.

Almásy család. (Zsadányi és Török-szentmiklósi, gróf és nemes.) Horvát István állítása szerint Almási egyike volt volna a 108 magyar nemzetségnek ¹⁾. Podhraczký ezt ²⁾ el nem ismeri, legálább oklevélben sehol „de genere Almás“t nem olvasott. Annyi bizonyos, hogy sz. László idejében már találunk ily névnek nyomára Gyula nádorban, és Euzenben, ki 1089-ben a kunok elleni győzelmes ütközetben részt vett, és László király iránt valamint hűségét úgy maga részéről vitézségét is tanusítja. Jelen volt Kálmán király alatt 1094-ben az oroszok elleni hadban is, és ott dicsően elesett. Az

¹⁾ E munka folytában „nemzetség“ alatt csupán genust, („de genere“ értünk) milyen 108. volt Árpád bejövetelekor, ily nemzetségekből származtak ki a családok.

²⁾ Keza Sim. krónikája kiadásában.

Almásy család magát ezektől valanint a Kálmán király idejében élt eörsi és kukolyi Péter vitéztől származtatja.

Almásy László 1447-ben Fejér vármegye képviselője volt a budai országgyűlésen. A „Kukoly” előnév előfordul az 1593-ban kelt ezimeres levelükben is. Eörs és Kukolyról írta magát még Pál is, ki 1608—1618-ig váci püspök volt. Később szerzé a család Zsadányt és Törökszentmiklóst, melyekről azután e mai napig előnevét kölcsönzé

Jelenleg vannak a családból grófok, és nemesek.

A grófi ág ismét két ágon áll.

Az idősb ág nemzékstana imez :

Ignác József, lovás tábornok 1777 gróf lett.	{	Enoch. kir. kam.	{	György. Zsófia. (Vattai Battha Józsefné, Vácson.)
				Adele. (tolnai Festetics Ágost.)
		Illés. (Gr. Festetics Szidónia)	{	Maria született 1809. (B. Werklein József ezredes özvegye.)
		Kristóf. † 1843. (Gr. Haller Róza.)		Vilhelmin. szület. 1845. april. 8. Melania szület. 1846. jul. 10. Albert, született 1850. mart. 2.
			{	Móricz. (1. Wolkenstein grófnő.) 2. Gr. Festetics Róza.
				Isabella (Gr. La Motte Antálné)szül. 1813. mart. 9. Vilhelmina, szül. 1814. aug. 24. Albert, szül. 1816. mart. 20.
			{	Ernő Bódog. alezr. † 1849.
				{ Kristóf. Tassiló.

Ez ág élén Ignác József áll, ki mint es. kir. kamarás, titk. tanácsos, és lovastábornok 1777 nov. 8-án kelt oklevél által Maria Terezia által emeltetett gróffá. Három gyermeke közül csak kettőnek ágán láthatni ismét férfi magzatot.

A két idősb : Enoch és Illés ikertestvér. Illés, szül. 1779. † 1838. aug. 18. kir. kamarás és őrnagy volt. Özvegye él, úgy leánya is özvegyen.

Kristóf (Ignác legifj. fia) szintén es. k. kamarás 1781 szül. + 1843. ápril 13. Özvegye gróf Haller Róza + 1843. Ennek fia M ó r i e z az újabb időben a családnak legelterjedtebb hirt szerzett. 1848. előtt a helytartóságnál volt tanácsos, majd kinestári alelnök, császári kir. kam. titk. tanácsos; jelenleg Bécsben a pénzügyi ministeriumnál osztályfőnök. Szül. 1808 januar 17. — Egybekelt 1834 ápril 5. gróf Wolkenstein Trostburg Alexandraval, kinek 1839 oct. 8. történt halálával, másodszor nőül vevé 1843 sept. 5-kén tolnai gr. Festetich Rozaliát. E második házasságból születének a táblázaton kitett gyermekei.

Férfi testvére Ernő Bódog, szül. 1818 jan. 16. és mint főhadnagy + 1849. Özvegye Ebenberger Mathild. Fiai Kristóf, Tassilo.

A másik ág, mely a közös előnéven, fölül czimében magát Sarka d örökös urának is nevezi, később lett gróffá. Ennek leszármazási kimutatása következő:

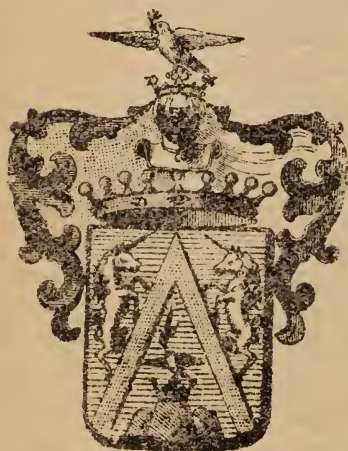
János. hétsze- mélynök. 1741 Jász-kún főkapitány.	Pál. Jász-kún nád. főkapit. 1766 hét szem. 1779 kir. udv.	Ignác. al-kan- cezellár 1815 aug. 11. gróf.	Alajos. szül. 1788. es. kir. kam. (1. Gr. Festetich Erzs. 2. gr. Wilczek Luiza) + 1850.	Kálmán. szül. 1815. sept. 2. es. k. lov. százados. (Gr. Wenkheim Stefania M.)	
				Dienes. szül. 1817. oct. 5. (Gr. Keglevich Eugenia.)	Kálmán sz. 1852.
			Lajos. szül. 1792. es. k. (Mária. szület. kam. + 1836. máj. 13. 1818. B. Benst. (Regéczi Breczenheim) százados. Leopoldina hercegnő) András Ján. sz. 1795 + 1844. dec. 4. (Nep. sz. 1824 maj. 16.		

E családfa törzse János, 1741 a Jász-kún kerület nádori főkapitánya lön; és a kerületnek a pesti Károly laktanyától kiváltása után 1745 e hivatalba be is iktattatott. Később a hétszem. tábla ülnöke. Meghalt 1763. ¹⁾ Fia Pál mindenütt atyját követte. 1746-ban Jász-kún alkapit. 1766. főkapitány, majd szeptemvir. Unokája Jánosnak Ignác 1773 Jász-kún alkap. 1779 főkap. 1785 a kir. táblánál ülnök ²⁾, es. kir. tan. és kam. a sz. István rendnek előbb vitőze, azután kö-

¹⁾ Fölötte mondott halotti beszéd kinyomt. 1765. „Mariana pietas“ stb. czim alatt.

²⁾ Horváth Péter Ért. a Jász-kúnról 137—88. lap

zép keresztese; a kancellariánál tanácsos, barsi főisp. végre temesi gróf, főispán, és alkancellár; és mint ilyen 1815 aug. 11-én a grófi rang szerzője. Fiai és unokái a táblázaton láthatók. Ez utóbbiak közül Kálmán a százados 1355. jul. 23. nősült. Öccse Diénes pedig, ki 1848 előtt a kamaránál hivataloskodott 1851. jul. 11-kén kelt egybe buzini gróf Keglevich Eugeniával, kitől a halál korán (1854. aug. 13.) megfosztá.

A család ezimere mint itt látható: A paizsnek kék mezején két-ékte támasztott arany gerenda, melynek oldalainál kétfelől egy-egy ezüst egyszarvú áll. A gerendák alatt három hegy emelkedik, melynek középső csúcsán arany korona van; s azon repülésre készülő galamb, csőrében zöld olaj ágat tartva.

A nemesi ágak is megvoltak a maga jelesbjei. Ifj. Pál, már II. József alatt (1786.) val. b. tit. tan. Pest Pilis és Solt várm. főispánja, Heves, Nógrád, Borsod és Fejér megyék főis-

páni helyettese, és ezen megyékben kir. biztos volt. Ugyancsak Pál e század elején sz. István rend középker. Arad főisp. és koronaőr (1810—15) majd szeptemvir és kir. főlovászmester.

Antal. cs. k. kam. és helytartói tanácsos. (1809—25.)

Ferencz (szales.) cs. k. kam. és helytartós. titk. 1910.

József. cs. kir. tan. Heves megyében kezdé pályáját, ott volt alispán, majd kir. tábl. ülnök; azután szeptemvir és gömöri főispán. 1810—25.) Végre mint titk. tan. és sz. István rend középkeresztese nyugalomba lépett. Fia Pál.

Jenő szintén a nemesi ágból, a temesi ker. altartományi biztosa volt (1825.)

Gedeon cs. kir. tan. Heves megyének első alispánja, majd főispányi helyettese (1841—44.)

Legujabban Pál a főlebbi Józsefnek fia szül. 1818. jan. 18. szintén Heves megyében alispán, követ, 1848-ban Gyöngyös képviselője, és az alsóház egyik elnöke volt; Debreczenben pedig egyedüli elnöke, mindig ellenzéki. Neje gr. Batthyány Amália.

Zsadány, — melyet a család egyik közös előneveül használ,

Zemplin megyében fekszik, hol az Almássyak a Rákóczy-mozgalmak után a Rákóczy-birtokok közül a szerenesi uradalomnak $\frac{3}{4}$ részét szerzik meg, úgy, hogy azt előbb gr. Illésházy Miklós kancellár kapta adományul, ki gr. Grassalkovics Antalra, ez Szirmay Tamásra, ez pedig az Almássy családra ruházta át a birtokot.¹⁾

Ezen Almásiakon kívül van még más **Almássy** család is honunkban, mely „Filitzi“ előnevet használ, ebből Lajos Szepes vármegyei alispán volt. (1815—25.)

Szintén Almásy nemzetségre találunk már a XVI. században Hont vármegyében is, hol Mihály akkor szolgabíró volt; ²⁾ leányát pedig Siroki Egry András birta feleségül.³⁾

Végre a tudósok között is találunk e névre. Ezek közül A. András erdélyi iktari gr. Bethlen István költségén Belgiumban iskoláztott 1640-ben és ott két hittani latin értekezést nyomtatott.⁴⁾ Ugyanonnán a gyulafehérvári iskolából 1700-ban Almásy Benjamingt az angol török követ Erdélyen keresztül utaztában Angolhonba vitte magával tapasztalás végett, de visszakérülve nem felelt meg a várakozásnak. Mihály hasonlóan Erdélyben az unitárok superintendense 1692-ben. Kolozsvárott az ő idejében vallási felekezetét érzékeny veszteségek érték kivált az iskolát illetőleg. Meghalt 1724. mart. 23. — 1694. Kolozsvárott latin munkát nyomtatott az egyházi fegyelemről. Kiadott egyéb latin értekezéseket is. — Az írók közt említendő Almássy János is ki 1708-ban Franekkerában vitatkozott a tudori koszoruért; és értekezése, valamint egyéb alkalmi verse és halotti beszéde is világot látott⁵⁾.

Almerigo család. (Aggorti báró.) E családnak egyik tagja Ferencz, az 1687-ki XXIX törv. cziknél fogva hazánkban indigenátust nyert; de azóta itt híre sincs e névnek.

Alpáry család. Zemplin megyében találjuk nyomait e kihalt családnak. 1570 Pálfölde, és Bolly helységet birta, és ez utolsóról (Bolly) előnevét kölcsönzé. Az emlékezet csak Simont élte túl, kit Zemplin megye kétszer választott el követeül az országgyűlésre, ugyanint 1559 és 1569-ki évben. A megyei felkelő nemességnek is kétszer volt vezére. 1561 és 1565. Ez utóbbi alkalommal Tokajnál Szapolyai tábornoka Némethy Ferencz ellen vett részt a véres ostromban.

¹⁾ Szirmay : Not. topogr. C. Zempl. 173. 343. stb.

²⁾ 1618-ki XL. törv. cz.

³⁾ Garan Sz. benedeki Conv.

⁴⁾ Bod : M. Athenás.

⁵⁾ Czwingtinger.

1570-ben a közbizalom az alispáni székbe emelé. Lemondott e hivataról 1574-ben, és azóta a bolly Alpáry család név nincs említve évkönyveinkben.¹⁾

Alsó család. (Nagy-pestyéni) Erdélyben régiebb nemes család, mely a vajdák korában kezdi családfáját.²⁾ Törzse László, ennek fia Mihály, ennek István, Istvánnak több fia volt. Kettő, Mihály és Miklós magnélkül halt el. A harmadik János terjeszté tovább a most is élő családot. Nejétől Sáfár Évától fia Mihály volt, kinek nejétől Torma Évától ismét János fia volt. János († 1693.) 1686 egy deputatióban vett részt, melyben majd minden nevesb család képviselve volt Neje P. Horváth Katalin.

Említett Mihálynak Torma Évától másik fia András. Ez nemzé Pétert; ez Istvánt, kinek Gámán Esztertől fiai Ferencz és László, Kabós Ágnes férje. Az utóbb említett Lászlónak fia is László jelenleg él.

Farkasnak fia Sándor ki mint törzstiszt tette le fegyverét, egy másik ágnak végén áll

Alsóki család. Győr megye mutatja föl őket a XVI században; de hihető, hogy már előbb virágzott, mivel az Alsóki név, melyet előbb Szentmárton mezőváros viselt, e században már elvult avúlva. Ismeretese a családból László, ki 1567-től—1582-ig Győr megye alispánja volt. Győr városában curiát birt, mely a vár nagyítása alkalmára elbontatván helyette más telket nyert Miksa királytól 1567-ben. György valószínűleg Lászlónak testvére, János és Márton pedig Lászlónak fiai voltak, és az atyjok után Győrben maradt curiát 1589 eladták. Márton, ki győrmegyei táblabíró volt, élt még 1620-ban Bácsán, hol szintén valami jószággrészeeskéje lehetett.³⁾

Althan család. Svábországi és ivadék, melynek egy ága hazánkba is beszármazott. A család törzseül bizonyos thani Babot tart, ki a Thani és Winterstetteni grófságot bírta. Babónak unokája Dietmar († 1233.) mint öreg vitéz bajnok. Alt-Than (magyarul: öreg Than) néven neveztetett kegyeletből, és e név azután a családra maradt, melynek Farkas 1574 maj. 24. báróságot szerzett. Ennek hét fia közül három, ugymint: Kristófa es. kamara elnöke, Eusták es. kormányszéki tanácsos, és Farkas Vilmos az 1578 XXXVI. törv. czikknél fogva hazánkban indigenátust nyertek. Kris-

¹⁾ Szirmay. Not. hist (Zempl. 285. 326. és Not. topogr. 74. 77. 86. 87.

²⁾ Kőváry. Erd. n. családai.

³⁾ Czech János: Tudom. Gyűjt. 1829. XII. 14.

tófnak (+ 1589.) második neje Teufel Erzsébettől született fia Mihály Adolf es. fővezér, hadi tanácsos, Esztergam vára parancsnoka volt. Ez kapott grófságra 1610 jun. 18-kán. Hű, adakozó, vallásos ember. A törökkeli béke-alkudozásban kétszer követ volt. Megbizással járt Lengyelországban is. Protestansból katolikussá lőn, és mivel az-
 őáltérés Mihály napján történt, meghagyá hogy maradékai a figyermek-
 kek Mihály nevet, a leányok pedig Maria nevet viseljenek. A je-
 zsuitáknak Magyarországon is alapított zárdát két helyen, u. m. Ig-
 lón és Komáromban. + 1636. Ennek maradékai közül hazánkat érdek-
 lik a következők :

IV Mihály János, ki (atyja Spanyolhonban nősülvén), —
 Barcellonában szül. 1710 april 5-kén. Ez III. Károly királytól 1721 a
 Muraközre adományt kap, és Szala vármegye főispánjává lesz.

Mihály Venczel minster + 1738. Első neje gróf Paar Józefa
 halála után 1707 magyar családból nősült, elvévén Homonnai Julian-
 nát, Pálffy Miklós özvegyét. Előbbi nejétől 1680 jul. 12. született fia
 Mihály Frigyes Romában tanult, 1714. váci püspök, és 1719
 bibornok lett. 1720 es. tit. tanácsos; ő eszközölte ki a bécsi püspökség-
 nek érsekségre emeltetését, valamint Nepom. János canonizáltatását is.
 Végre nápolyi alkirály leti, melynek trónjához a pápa akkor a császár-
 nak jogát elismerte. A váci megye is bírja emlékeit. A papnövelde-
 t emelteté. Kosdon egyházat építtetett. Meghalt Vácson 1734 jul. 20.
 Mihály Frigyesnek unokaöccse.

Gr. Mihály Károly szintén pappá lőn, nagybátyjával
 Romát, és Nápolyt is bejárta. Itt lett bari érsekké 1728-ban, de ezt a
 váci püspökségért oda hagyá. Hazánkban e családból az utolsó
 Mihály János gróf, goldburgi és Muhrstetteni báró, es. kir. kamar.
 Szala várm. főispánságot viselt. (1810—15.)

Most az Althan grófi család Ausztriában és porosz Szileziában
 virágzik.

Czime r ö k : Vörös mezőben hárántosan (quer) ezüst gerenda,
 melyen fekete A betű, majd 3 és egy T betű láthatók.

Alvinczy család. (Borbereki, báró). Erdélyben kihalt esa-
 lád. Eredeztetik azon Alvinczy Pétertől, ki a XVII. század elején
 Váradon tanár, Kassán prot. lelkész, majd Bethlen Gábor udv. papja
 volt. Több hittani munkát nyomtatott 1616—34-ig. Ő volt az, ki
 Bethlen Gábor első neje fölötti halotti beszédében Miczbánné törté-
 netét első hagyá írásban. Erdélyben superintendensséget is viselt. Szü-

letett Enyeden; meghalt Kassán ¹⁾. Fiául mondatik Péter, unoká-
jául József, ki ismét atyja volt Péternek (már e néven III-nak).
E legutóbb említett Péter alapítá a családot. Ez már élt a borbe-
reki előnévvel ²⁾. Mint kir. ügyek igazgatója 1678 Tökölyi István
eltiltja Késmárkon a hatalmaskodástól ³⁾. Utóbb nádori ítélőmester,
és mint ilyen — Verestói szerint — második Verbőczy vagy magyar
Licurgus. Erdélynek Ausztria alá adatása alkalmával az udvarnál
sokáig időz az okmányok szerkesztése végett. Apafytól 1689 kapja kis-
vajdalfalvi, Leopoldtól 1693 a drombári részjóságot. Első neje Lip-
cei Éva, utolsó Hosdái Klára. Fia három, leánya is annyi.

A három fiúk egyike Sámuel először Erdélyben a kancellarián
lajstromozó, 1714 referendárius Bécsben; meghalt 1733 előtt. A má-
sodik fiú: Gábor Erdélyben szolgált a főkormányshéknél mint titok-
nok. 1746-ban báróvá tette ágazatját; meghalt 1751. Neje gr. Gyulai
Kata (+ 1771.) A harmadik fiú Mihály a császári gyalogezredben
százados 1733.

Gábornak Gábor fia volt. Meghalt magtalan 1788. Neje gr.
Teleki Katalin vala.

Mihálynak a katonának fia volt: József, szül. Alvinczen
1735., ki hasonlólul katonának állván 15 éves korában, tábornagszernagy-
sáig emelkedett. A hét éves háboruban vitézségét több helyen tanu-
sítá, érdemeiért 1763 báróvá lett ⁴⁾. 57 évig szolgált mint katona.
Legutoljára magyarországi főhadi-kormányzó lőn. Tábornoki korából
több adoma maradt róla fön, népszerűségére mutató. Meghalt Budán
1810 nov. 25-én ⁵⁾. Akarata szerint a katonai temetőbe takarítottott
hullája. A temetésnél a nádor is jelen volt. Benne családja elenyészett.

Józsefnek testvére Ádám, Lehoczky szerint ítélőmester,
szintén magtalan halt el.

E családból III. Péternek az ítélőmesternek testvére lehetett
azon István, kihez Apafi Mihály 1671. sept. 1-sőről tanácskozás
végett meghívó levelet irt.

¹⁾ Árnyat von reá az 1647. CV. czikk; mely szerint az özvegyénél és fia-
nál biztosság okaért letett arany és ezüst szerek megkaphatása végett Dévény
Istvány az országgyűlés előtt panaszkodott.

²⁾ Verestói György: „Halottakkal való barátság.“ Kolosv. 1783.

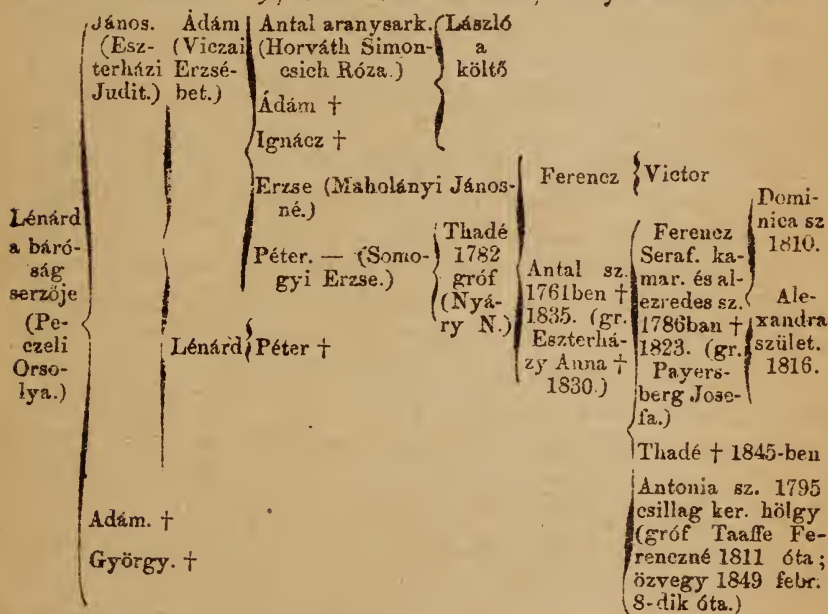
³⁾ Az 1655-iki VIII. és C. t. cz. szerint már ekkor ítélőmester.

⁴⁾ Adámi: Deductiones breves quar. fam. mss. F. lat. nro. 182. a mu-
zeumban.

⁵⁾ L. életet. erdélyi muz. I. köt. és Báthly Magy. Eml. I. k. terjedelmesen.

Amade család. (Várkonyi, báró, és gr.) A genealogusok zavarban vannak e család leszármaztatásával. Majd a híres Omode nádortól eredeztetik, és így az Aba nemzetségből, majd a jövevény Gutkeled nemből hozzák le; majd meg Omodét is e nemzetséghez számítják, holott a családfa törzsét Lörinczet romai consulok ivadékaul adják ki.

A család Gutkeled ivadékaul tartja magát, és e nemzetségből Bogomértől származtatja ¹⁾. A családfa élén bizonyos Lörincz áll, kit II. Andrással a szent földön járatnak. Ettől a leágazás izről izre így adatik elé. Lörincz fia Miklós elesik a tatárok által 1242. Ennek fia Róland hadvezér 1282. Ennek Péter nádor 1300. Ennek Bertalan pohárnok 1345-ben. Ennek Antal (elesik Nikápolynál 1396), Antalnak fia Jakab. Ennek Mátyás, ennek Péter (elesik Mohácsnál 1526.) Ennek György 1562. Ennek Ferencz 1596. Ennek Lénárd alnádor ²⁾, ki 1628. báróvá lesz, és ily családfát alkot:

¹⁾ „Propugnaculum Reipub. Crithianae“ ect. Promotore Francisco Csernovics e Soc. J. 1724. Tyrnaviae, mely a költő báró Amade Lászlónak a bölcsészeti koszoruért kiállott szigorlat, és vitatkozás alkalmával általa és társai által adatott ki, a 22. és köv. lapokon adja így a nemzékant. Hasonlóan közli Lehoczky is Stemmographiájában „Moderna familia“ fölirat alatt. Mennyi állhat meg e családfa elejéből, azt a család levéltári adatai tanúsíthatnák. A történelem nagy részét nem ismeri. — Gutkeled ivadékaul vallja magát a család Amade László verseinek (Pest. 1836.) kiadásában is, a költő életrajzában.

²⁾ Mint alnádort számadás alól 1638-ban menti föl az országgyűlés LXXI. t. cz.

Mint látjuk, a családnak Lénárd szerzé a báróságot 1628. 1). A származási táblán kitett fiain kívül voltak még következő leányai: Mária; Forgács Lászlóné. — Magdolna; Zichy Istvánné. — Ilona Eszterházy Ferenczné. — Zsuzsanna Morosz Istvánné. — Eva 1. Recsei Györgyné, 2. Sennyey Albertné.

Lénárd fiának Jánosnak is voltak leányai: Erzsé Révay Zsigmondné, Krisztina Bossányi Gábor nyitrai alispánné

Ádámnak, a Viczai Erzsébet férjének két fia terjeszté tovább a családot. Antal a Horváth Simoncsich János személynök leányától Rózától nemzé Lászlót a költőt, a ki 1703 mart. 12. született és 1725 bölesészeti tudor lett: 1-ső neje báró Orczy Zsuzsa 1729-től rövid ideig. 2-dik Veltzl Mária Paulina 1736-tól. Gyermeke egytől sem maradt, 1734-ben huszár százados, 1742 nemesi főkelési ezredes, és tábornoki segéd. 1750 óta a posoni kamaránál tanácsos és kamarás. Meghalt 1764 dec. 22 fölbaári jószágán a csalóközben, eltemettetett Sz. Antalban a családi sírboltba. Czimében magát Büös, és Baär, és a berencsi vár s uradalom örökös urának írta.

A másik ágon Péternek Somogyi Erzséttől fia I. Thadé, kinek neje Nyáry József leánya, ágának 1782 grófi rangot szerzett. Ennek fia idősb gr. Ferencz 1797 a posony megyei főkelő nemesség őrnagya, fiában ága kivész. Másik fia gróf Antal emelé újabb időben legmagasbra családat. Előbb kir. táblai, azután hétszem. táblai ülnök, cs. kir. kam. Leopold rendi középkeresztes, val. belső titk. tan. Szala vármegye főispáni helyettese, utóbb zágrábi főispán, végre kir. ajtónálló 2). Meghalt 1835 jan. 1-én. Fia Ferencz az alezredes már előbb elhunyt főörökös nélkül. Ennek leányai Dominika 1841 ment férjhez báró Uichritz volt cs. kir. századoshoz. A másik Alexandra pedig 1846-ban lett nejévé gróf. Wurbrand Ferdinánd kam. és titk. tanácsosnak.

Ekképen férfiágon a család már csak II. Thadéban élt, kinek a zenészetre különös hajlama, és képzettsége volt 3). Ez kir. kamarás, val. bel. titk. tanácsos és az udvarnál zenészei főrendező. Ő adta ki 1835 elődének a költő Lászlónak verseit. Síja vitte családjá fényes nevét 1845 máj. 17-én.

1) Lehoczky I. részében 1622-re teszi.

2) A nyitra megyei gyűlésen mondott latin beszéde kétszer sajtót látott.

3) Tud. gyűjt. 1818. XII. k

A család előnevét Posony-megyei Várkonyról vevé, melynek szerzőjeül Lőrincz fia János mondatik. Nevezék magukat egyszersmind Marczaltheő örökös urainak is.

Czimerük mint itt látható: félig kék, félig vörös mezőben három ezüst agyar, mint azt gróf A. Antal is használá pecséten. Lehoczky szerint elefánt fogak és kardos griff.

Ha a várkonyi gr. Amade család magát ekképen a Gutkeled nemzetségből származtatá; akkor a Robert Károly idejében élt hatalmas Omode nádor családja ettől egészen különbözött, mert ez Omode magát az Aba nemből származottnak írta ¹⁾. Omode szepesi főispán volt, és két ízben viselt nádorságot (1303 és 1307—1311), sőt Horvát István szerint, már előbb is állt e hivatalban.) Birta Gönczöt, és annak tájékán állott az ősi Amade vár is. Atyja Dávid volt ²⁾; fiai pedig Omodénak, János, Miklós, Dávid és László, kik a Csáky Máté részén harczoltak Robert Károly ellen. A döntő csata 1312 Rozgonynál vívott, és ott hullott el közülük János és László. Akkor romboltatott szét az ősi Amade-vár is ³⁾. Omode a nádor már előbb a kassai lázadásban 1311-ben lelte halálát.

A kihalt grófi család, daczára annak, hogy magát a Gutkeled nemzetség ivadékaul adta ki, ezen az Aba nemzetségből származott Omodét vagy Amadét is őseiül számítá, és azt felső lendvai és marczaltői (Feketének is nevezett) Omodénak állítá. Lehoczky a genealogus pedig noha az Aba nemzetség ágai közt, de szintén így említi Omodét, megtoldva még Fejjes melléknévvel. Atyjául Lotárdat ⁴⁾, (de Al-Baár, és Böös) teszi. Testvéreiül Várkonyi másképp Keled Jánost, és Csirkének nevezett Isákot állítja. Fiai közt pedig Hasznosi Domokost is említi, kiről tudva van, hogy a Ratold nemzetségből származott.

Az említett Omode Lotárdnak János fiától. (kit Várkonyról nevezettnek állít) Lehoczky izről izre hozza le az Amade család régiebb ágát. E leszármaztatást azért kell közölnünk, mivel noha az egé-

¹⁾ Horváth István által közölt oklevél az 1833-iki tud. gyűjt. IX. 79.

²⁾ Katona: Hist. crit. VIII. 114.

³⁾ Budai F. Hist. lex. I.

⁴⁾ Ezt Lehoczky Stem. a 3-ik lapon 1273. élteti a 9-ik lapon pedig 1354. V. ő. itt a lindvai Bánffy cs.

szet föltétlenül igazolás hiányában alá nem írhatjuk, de a családfevégső izeinek összefüggési valóságát saját adataink után el kell ismerünk; és köztök több egyes személynek történelmi nevezetességét el nem vitathatjuk.

Az érdekelt leszármaztatás következő.

Omode Lotárdnak fia János, ki Böösről és Várkonyról írta magát, (1360) két fiától két ágat terjesztett. (A középső Keled magtalan halt). Idősb fia az Eördögnek is nevezett István nemzé Jánost. Ennek fia István. Ennek ismét István. Ennek Pál. Ennek ismét István, ennek a Bozini gr. családbóli nejétől János, Farkas és László (1523.) Ezen Lászlónak Erzsé, ki Somogyi Györgyné lőn.

A három utolsó iz igazolható.

Jánosnak ifjabb fia Omode, simoni Lökös Ilonától nemzé Istvánt. Ez Mihályt. Ez Istvánt, Lenárdot †. Lászlót †. Közölük Istvánnak fia ismét Lenárd. Ennek Gáspár és György. Ez utóbbinak Mihály. Ennek ismét Lenárd. Ennek ismét István; kinek Paksi Sárától Paksi János és Csúzi Sára leányától lett a következő kettő:

Lenárd	és	István
(1-ső neje: bori és nebojszai Porkoláb Dienes leánya Ilona. 2. Nyáry Dora.)		(Thurzó György leánya Zsuzsánna).

István.	János.	Erzsé.	Kata.
II. Ferdinánd követe Bethlenhez.			

János 1659.	Miklós 1659	Judit (1. Pálffy János 2. Erdődy Gáb.)	(Balogh János)	(1. Hathalmi Mátyás 2. Szerdahelyi István) 1580.
----------------	----------------	--	----------------	---

A történet ezek közül, vagy legalább ezen ághoz tartozók közül ismeri Amade Istvánt, ki 1518 II Lajos mellé tanácsulnökkül neveztetett ¹⁾.

Ismerjük Pétert (Thadé fiát), ki előbb Ó-vár majd Vise-grád vára parancsnoka lett, és ezt 1544 a töröknek föladá. Istvánfi szerint teljes életében vizissza volt.

¹⁾ XXXIX. törv. czikk.

1602 Amade Mihály Pozsony megyei alispán volt, az országgyűlés által a határszéli bizottmány tagjául neveztetett.

Végre ismét István az 1618-iki országgyűlés 26. t. czikke szerint a győri bizottmányban vett részt.

Ambró család. (Adamóczi). Eredeti helye Trenesin vármege. Ott van Adamócz falu, melyről előnevét veszi, és melyben most is e család a legvagyonosabb.¹⁾ A múlt században nevezetesebb tagja: Ignác Romuáld Trenesénben szül. 1748. bölcsészeti tudor volt. A gép- és természettan, zenészet és költészetre is hajlammal bírt. Ezeket Bécsben tanulmányozta. Ugyanott tökéletesíté magát a jogi tanulmányokban. Azután az orvosi tudományokra adta magát, és Bécsben 1776 orvostudorságra emeltetett. A szomszéd tartományokban utazott. Több nyelven beszélt. Hazatérvén Ujvidék főorvosa lőn. Írt latinul verseket, orvosi értekezéseket, sőt ily szakmájú kisebb munkát is adott ki. Értekezett a zenészet hasznáról is. — Kora halála 1785. érte 37 éves korában. Ujabb időben a család tagjai Bars megyében főbb hivatalokat viseltek. Károly barsi 1-ső alispán volt (1815—20) Antal ugyanott első alispán és az 1839-ki 184 $\frac{3}{4}$ -ki 184 $\frac{7}{8}$ országgyűlésen Bars megyének követe, és kir. tan.

Ambrosovic család. A nemességet János szerzé 1760 decemberben²⁾ ily czimerral: A paizs két felső szögletéből két vonalakban nyulik le a paizs közepéig, hol egymást érinti; és innen függőlegesen egy vonal húzódik le a paizs aljáig. Az ékképen három mezőre osztott paizs felső vörös udvarában pánczélos kardot villogtat. A jobb oldali alsó ezüst udvarban kiterjesztett szárnyú fél sas átható, skarlátszin csőrrel, és lábakkal. A baloldali alsó kék udvarban hátsó lábain álló arany oroszlán, hátul felkanyarodó farkkal, nyitott szájjal, kiöltött nyelvvel, első ballábával ragadozva, jobbikával pedig három arany levelű ágat tartva látható. — A paizs fölötti sisakra helyezett arany koronán két kiterjesztett fekete sasszárny között ismét arany három-levelű ág emelkedik. A foszladék innen arany kék, onnan czüst vörös.

Ambrosovszky család. Pozsony megyei származás. Mihály Galanthán született, és pappá lett az egri megyében. Idővel egresi apát, szabolcsi főesperes, és végre olvasó kanonokságig emelkedett. Latin nyelven hat rendbeli történeti munkát írt, melyek még most is bírnak becsesél. Kinyomattak 1757—1759. Meghalt Egerben

¹⁾ Ambró János 1650-ben trenesin vm. jegyzője volt. Okl.

²⁾ Collect. Herald. Nr. 77.

1790 febr. 1-ső napján. Családja részére — úgy látszik — 8 eszközle ki a nemességet. — 1760 marcziusban Feren cz, János és István kapták ¹⁾ ezt ily czimmerrel: A paizs kék mezejében alulról három szikla csúcs emelkedik, melyeknek két szélsőjére lépve emelkedik hátsó lábain az arany grif, lábai alá lekonyított farkkal, kiterjesztett szárnyakkal, első lábai jobbikában meztelen kardot, baljában két lefelé, és egy felfelé fordított nyilat tartván. A paizs sisakján hasonló grif látszik. Foszladék innen aranykék, amonnan ezüst és szinte kék hullámszik le a paizs körül.

Ambrózy család. (sédeni báró, és nemes). Ősi székhelye Árva vármegye. Alsó-Kubinban született Ambrózy György 1694-ben Mátyásnak Kubacska Zsuzsannától fia. Az eperjesi ágost. gymnasiumban volt tanár. Azután Vittebergben járt tanulás végett, ott latinul értekezett az egyházi zavarok okairól, mely értekezés 1721 látott sajtót. Haza felé útjában Lengyelországban fogságra jutott, honnan az árvamegyei alispán Okolitsányi János közbejárása menté ki. Ismét tanárkodott. 1742 pedig superintendenssé választatott. Hittani munkáit tót nyelven adta ki. Meghalt 1746.

Árva megyéből más megyékbe is elszakadt a család. Így találunk Jánosra ki Liptó megyében Szelnicén szül. 1741. Előbb honn, később külföldön Hálában tanult. A külföldön lelkészkedett, nevezetesen Berlinben, Rikodorfon, s végre ismét Berlinben az ágost. vallásu cseh gyülekezet lelkésze lett. Németül irt ez is vallási munkákat. Meghalt 1793. — Zólyom megyében a mult század végén leljük Sámuel t mint radványi predikátort, onnan Selmeczre vitetett német szónokul. Ez is irt latinul: „Annales”eket; németül egyéb vallásos munkákat.

Még előbbi korból találunk egy Ambrózyra Szepes megyéből. Ez Sebestyén volt, ki Lausitzban névszerint Görliczben tanult, és Győr városa visszavétele emlékére latin verseket irt, melyek 1602 nyomattak ki.

Legvagyonosabbá vált azon ág, mely a mult század derekán Nógrád megyébe szakadt. Itt találjuk már 1755-ben mint Kis-Kürtösön birtokosokat Ambrózy Mihályt és Jánost. Ezek egyikének utóda Lajos elveszi nőül losonczy Gyürky Pál val. bel. titk. tanácsos leányát Erzsébetet; és Nógrád megyében 1306—1817. mint másod alispán, egyszersmind kir. kamarás, utóbb mint helytartósági tanácsos vagyonban, és czimben emelkedett. Meghalt Budán 1830. dec. 20.

¹⁾ Collect. Herald. Nr. 2.

Gyermekei István, Lajos, György, és Johanna, kik az újabbi időben (1838 k.) bárói rangra emeltettek; és nagyobb részt Temes-megyei birtokaikra költöztek.

Közölük Lajos cs. k. kam. és kir. tanácsos az 1848 előtti időkben Temes megyei főispáni helytartó volt, jelenleg pedig a sopronyi kerület helytartósági osztály elnöke.

György az 1848 előtti utolsó években Temes megyei alispánságot viselt. István is él. Örököscik vannak.

A család Séd eni előnevet használ.

Nemesi czimere mint itt látható: vizirányosan kétfelé osztott paizs. Az alsó kék mezőben egyfejű sas kiterjesztett szárnyakkal; a felső vörös mezőben arany oroszlán álló helyzetben de csak félig látható, kétágú farkkal, és első jobb lábával kardot tartva. A sisak fölötti koronán két kiterjesztett sas-szárny között szintén az alsóhoz hasonló arany oroszlán. A paizst a szokásos foszladék köríti.

A bárói ágon kívül, élnek még a nemesi ágból is Árva, Nógrád, Gömör-megyéekben.

Ambrus család. Nógrád megyében már a XVI század végén nemes család, máskép Szabó vezetéknévvel. 1598 élt belőle Márton. 1734 István stb. A mult század végén közölük egykettő megyei kisebb hivatalt is viselt. Jelenleg Gömör-megyében van ilyenü nemes család. Más Ambrus családból találunk e század elején Bihar megyében, Tordán kamarai hivatalban Mihályt (1810—25). Jelenleg egy másik Mihály, ki előbb a helytartóságnál hivataloskodott, Bécsben legfőbb urbéri törvényszéki ülnök.

Anarcsy család. Hajdan Szatmár és Zemplin megyékben virágzott. Hazánk két királyos korszakában Péter és János mint Szapolyay János Zsigmondnak hivei, a másik király I-ső Ferdinand ellenében Szigethföld helységét, és lázári, daróczi, és homoki részbirtokait hűtlenség czimén elvesztik; azok Miksa főherczeg által Ferdinand kir. nevében Zercheky Benedeknek és Sávoly Farkasnak adományoztatnak 1559-ben. Anarchy Péter 1592—94 Szatmár vármegye alis

pánja volt. ¹⁾ 1640-ben Zemplin megyében tűnik föl a család, hol a Baeskey család magvaszakadtán Baeska falu birtokába jő, és baeska-i előnevet visel. Ez Anarcsy kapitány volt. ²⁾

Anasztazievich család. -- Demeter nemesítettett meg 1792-ben.

Anchely családból János kapott czimeres levelet 1801-ben.

Andaházy család. (Andaházi) Liptó megye a hazája. Azon megyében van Andaháza (Andicse) helység, melyről előnevét viseli, és melyben most is birtokos. Többnyire megyei hivatalt viseltek. István a Budetin és Streasen közti ügy elintézésére az 1715 országgyűlés által választmányi-tagul küldetik ki. Imre Lőcse városa követe volt az 1839-ki országgyűlésen. Ágoston a forradalom előtti időben 1848-ig főszolgabíroságot viselt. stb.

Andrád család. (Baratosi) háromszéki székely-család. Andrád Elek ref. lelkésznek nejétől lisznyói Jakó Sárától Ilyefalván született 1754 fia Samuel, ki Nagy-Enyeden Kolozsvártt s Marosvásárhelyen tanult, azután hajlamát követve az orvosi tudományokra szentelte magát. Elvégezt Bécsbe ment tanulni. Itt adott ki „Elmes és mulatságos rövid anekdotákat,“ a magyar Demokratikus életét,“ a magyar szólásmódról“ írt könyvét 1789—91. E család tagja volt azon Elek is, ki előbb színész, majd egy székely ezrednél hadbíró volt. Két szindarabot is írt ugymint 1-ör a kolozsvári bíró. 2. Hora világ Erdélyben, melyet más adott ki 1823.

Andrásfalvy család. Régenten Ugocsa megyét lakta. 1408 találjuk Sebestyént, kit Forgolánfalvi László, és Mihály megölvén, vérdíjúl Kisandrásfalvi Miklósnak és Kelemennek Forgolányban egy telket vallottak be.

Andrásházi (karatnai) Erdélyben kihalt család neve.

Andrásy család (Csik szentkirályi és krasznahorkai gróf.) Ósrégi székely család, mely családi hagyományok szerint eredetét Andorástól, az Ásiából kijöttős magyar vezérek egyikétől hozza le. Ezen Andorás 1000 évben Esztergomban sz. István koronázása ünnepélyén egy híres külföldi bajnokkal vívott meg, és annak sisakos fejét, és pánczélos vállát egy csapással kettészelte. E tettért nyerte az Erős nevet. És ennek emlékezetére vétetett föl családi czimerül egy kardos séríú, és koronát tartó két oroszlány. Két év múlva —

¹⁾ Szirmay: Szatlmár vmegye I. 128.

²⁾ U. az. Not. top. C: Zemplin 307.

mint mondatik — Andorás, Gyula helyett Erdély kormányzójává neveztetett. Három fia közül Jósa 1051 Esztergomnál esett el a III Henrik császár és I András király közti ütközetben. Vida, 1061 a Tisza melletti Béla ellen vívott harcban lelte halálát. A harmadik fiú László, ki Erdélyben atyjának a hivatalban utóda lón, terjeszté tovább a családot. Ennek unokája Simon II András király alatt a szentföldön harczolt, és ott esett el. I Lajos király alatt Zsigmond temesi al-bán volt, és Nikápolynál veszett el 1396. — Hunyady János alatt Bertalan szerepelt, ki harczolt 1441 Szendrő alatt; 1442 Szent Imrénél, hol Mezet béget levágta, s végre 1448 a Rigómezőn; hol vitézül hullott el. Bertalannak fia Boldizsár a székelyek ezredese, 1467-ben a székelyek föllázadásakor Mátyás király híve. Ennek oldalánál harczolt István moldvai vajda ellen is.

Boldizsárnak három fia volt: Imre Szilágyi Mihály fegyvernőke, a posasini ütközetben kapott nyil-seb következtében meghalt 1460. Másik fia Lázár a kenyérmezei ütközetben 1479-ben Báthory István védelmében veszté életét. A harmadik Tamás Sárosvára ostrománál a csehek ellen esett el szintén 1460. A három testvér közül Lázárnak volt fia Márton, ki a családot tovább terjeszté.

Ezen Mártontól kezdődik a családnak hiteles leszármaztatása izről izre; mert — mint főlebb emlitém — az eddigi eredeztetés csak családi hagyományok után adatik elé ¹⁾.

A Mártonon túli őseket illetőleg egy ismeretlen genealogus, ki úgy látszik a család embere volt, ezeket jegyzé föl: ²⁾

„Andrássy Márton, kinek apja és nagy apja ki volt, felesége is, mely familtából, nemcsak az, de több szükségesebb dolga is ezen familiának nem constálnak — az erdélyi itt való kevés levelekből; mert híhetőben Erdélyben maradt az Andrássiak leveleinek nagyobb része.“ stb.

Azonban Márton előtt is megvolt már az Andrássy család Erdélyben. Andrássy Mihályt, Balásnak fiát mint székülő bírót már az 1451-iki marosvásárhelyi gyűlésen találjuk ³⁾.

De a családot mégis Márton emelé föl. Ez 1548-ben Mártinuzzi György, és 1556. Petrovits kormányzósága mellett a székelyek

¹⁾ Legelőször Gyöngyösy István Charicliája Lőcse. 1700 az ajánló levélben, majd Szegedynél, azután Katona: Hist. Critic. VIII kötete előbeszédében adatik ezen Andorástoli leszármaztatás. Hasonlóan Budainál is. Ezek után még Mednyánszky is közlé, Hormayr, Taschenbuch 1820 évi foly.

²⁾ A Kaprinnai kéziratok közt mss. A. XLVIII. 587.

³⁾ Kállay: Érték. a székelyek eredetéről 220.

részéről tanácsos volt. 1550-ben pedig Péterrel, (kit Kállay testvéreül, a többi kútfők fiaul irnak ¹⁾ adomány levelet kap szent királyi birtokáról, honnan azután előnevét vevé a család; ugy szintén a szentimrei, és szent simoni jószágokról. Márton 1562 táján halt meg. Neje Mikó Katalin volt ²⁾. Péter, ki a csiki, és gyergyói szék birájá volt ³⁾, Szapolyay Zsigmond János halála után a trónkövetelő Békési Gáspár részén állott, és ennek részére 2000 lovas és feles gyalog székelységet vezetett. Megütközött Békési 1575-ben szent Pálnál, és esatát veszített. Békési Erdélyből kifutott. De kimenekült Andrássy Péter is; Erdélyben pedig mint száműzöttnek javai elkoboztattak. Igy vetődván Magyarországra Péter, itt császári szolgálatba állott, és mint ilyen 1580 Gömör megyében Krasznahorka várának kapitánya lön. Hűséges szolgálatai jutalmául Erdélyben elveszett birtokaiért később 1585-ben Krasznahorka várát, és az ahhoz tartozó uradalmakat kapta 80,000 frt. letétele mellett kir. adományban. És e szerint ő lett családjának új törzse, mely ezután a krasznahorkai előnevet is fölvette. Péter még Erdélyben nősült, elvevén az ottani Becz családból Zsófiát. Tőle mint származott le a család, a következő táblázat mutatja:

I. Péter. (Becz Zsófia.)	I. Mátyás † 1595. (Pálffy Anna.)	II. Mátyás. 1639--1654. (Monoki An- na.)	Zsuzsa (Lorántfy Mihályné.)	I. György †	II. Péter 1700. gömöri főisp. † (Orlay Borbála)
				II. János †	I. István. Innen a betléri ág. (Szerédy Zsófia).
				I. Miklós † 1686. (1. Zichy Klára 2. (Ke- rekcs Erzsé.)	II. György. Ettől a monoki ág. (Szelényi Mária.
I. János. † 1596. (Hegyesy Anna.)	Kata. (Kékedy Györgyné.) Anna (Semseyné.)	Kata. (1. Vas Gábr. 2. Ibrányi Mihály).		a. Kurucz táborn. 1709. †.	
				II. Miklós. †. sz. Fer. barát ; (s kurucz ezredes.	
				III. János. † Anna (Barkóczy Ferencz). Magdolna apá- cza.	
A 2-ik nőtől:					
Mátyás. † Klára (Barkóczy Lászlóné.)					

¹⁾ Kállay: Érték. a székelyek eredetéről. 220. l. holott a legtöbb hitelt érdemlő Kaprinay-féle kézirat is fiának mondja. Lehet, hogy Mártonnak fia és testvére is volt Péter nevű.

²⁾ Bartholomaeides: Cott. Gömör. 152.

³⁾ Kaprinay Mss. A XLVIII. 587.

Az e táblázaton látható I. Mátyás a Pálffy Anna férje szintén Krasznahorka kapitánya volt. Teufenbach és Pálffy alatt több csatában vett részt. Prágába menet halt meg 1595 ¹⁾.

I. János Eger ostrománál golyót kap, török fogságba esik, onnan magát kiváltja, de sebe miatt kora halál éri 1596 nov. 17-dik 28 évében ²⁾. Hegyessy Annától született Klára leánya kétszer ment férjhez

I. Mátyásnak egyetlen fia II Mátyás szintén a hadi pályán szerepelt a Bocskai, Bethlen és Rákóczy időkben. Gömör megye részéről többször követségi megbízást is teljesített. Nőül vevén Monoki Annát, M. Miklósnak Csetneky Annától született leányát, ezzel a Monoky, Csetneky és Somossy családok után szép vagyonnal szaporította saját birtokát. Élt 1639—1654. Időközben. Két idősb fia magnúskül múlt ki; a harmadik

I. Miklós III. Ferdinánd és I. Leopold híve Souches és Montecuculi tábornagyok vezérlete mellett több ütközetben vett részt, Újvárnál saját költségén hadakozott, és különben annyi érdemet szerzett, hogy a Jászkunok bírájává és Gömör megye főispánjává neveztetett. Sőt 1676 bárói rangra emeltetett. Ő tért át a katolika vallásra is, mert ősei Mártontól kezdve protestánsok valának. 1686 halt meg. Első nejétől Zichy Klárától hat fia, két leánya; 2-ik nejétől egy fia és egy leánya volt ³⁾.

I. Miklós fiai: a) II. Péter Kőszegnél, Belgrádnál csatáz, a Kanizsánál vett győzelem részese, és Bécsbe hírvívője, arany sark. vitéz, 1686-tól gömöri főispán. A Rákóczy-féle forradalom alatt, noha abban három testvére részes, ő állandóan királya mellett maradt, és

^{1) 2)} Rosnyón a nagyobb egyházban — Kaprinay id. b. szerint — ily fölíráások voltak: „G. D. Mathiae Andrásii de sz. király Siculor. S. C. R. M. militis Stipendiarii Agriensis, Arcis Krasznahorka Capitanei, ejusdemque bonorum haeredis monumentum X. die Januarii Anno Dni. 1595. Aetatis 35. — Továbbá: G. D. Joannes Andrásii a sz. király, Siculor. S. C. R. M. militis Agriensis, pie in Dno. moritur 17. 9-bris Anno Dni. M. D. XCVI. aetatis 28. — Ugyanott márvány emléken: Hic jacet Generosus Joannes Andrásii de sz. király, qui in obsidione Agriensi a Turcis globo tactus est, fuga se liberat, in Krasznahorka obiit 17. 9-bris 1596. Aetatis 28. — Ez utolsót Bartholomaeides is közli Not. Cott. Gömör. 153. de ekképen: qui in obsidione Agriae, captus est a turca: redemptus in arce sua Krasznahorka decimotertio liberatione die mortuus est. stb. mint fölebb.

³⁾ Lehoczky az Andrassyak genealogiáját úgy összevissza férczeli, hogy azon eligazodni nem lehet. E származtatásnál rá semmi figyelem nem adatott.

Bécsben lakott. Csak 1711 jött főispáni székét elfoglalni, mit addig öccse István a Rákóczy részről töltött be. Gyöngyösy István a költő neki ajánlá „Charicliáját. 1700. — Neje karvai Orlay Borbála egyik Vesselényi özvegye volt, kitől semmi gyermeke nem maradt.

b) I. István (I. Miklós fia) tanult ember, mutatja a „Triplex Philosophia,“ a mit kiadott; egyébként Rákóczy Ferencz híve, a betleri kastély építője, és ezen ágnak alapítója. Serédy Zsófia nejével szép birtokot kapott. Maradékait alább egy táblázat mutatandja

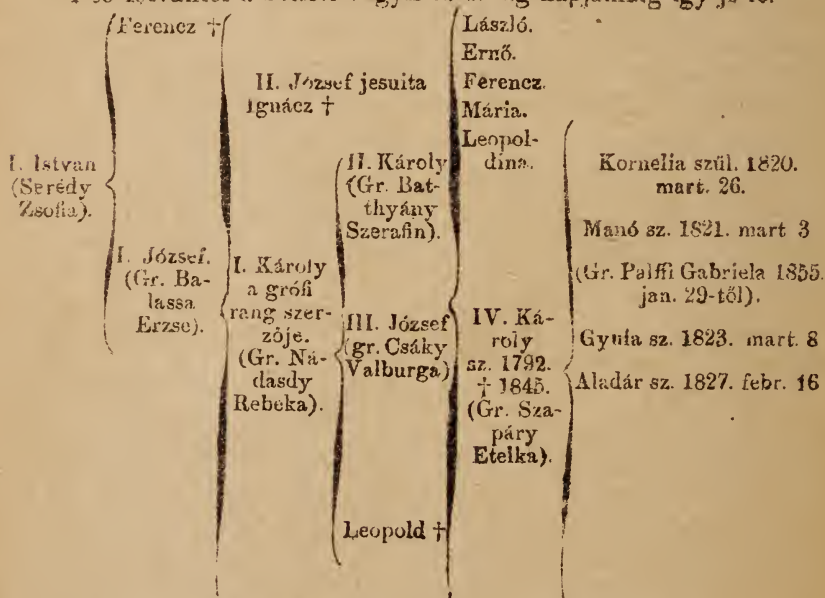
c) II. György (fia I. Miklósnak) Rákóczy tábornoka 1708-11. Szelényi Máriát vette nőül, és a monoki ág törzse lőn, mint az alábbi 2-ik táblázat előtünteti.

d) Pál (fia I. Miklósnak) 1693 esztergomi kapitány, azután Rákóczy pártján tábornok: ennek kibujdosása után ismét a király híve. III. Károly alatt a francziák ellen harczolt.

e) II. Miklós (I. Miklósnak fia) szerzetes sz. Ferencz renden; azonban Rákóczy alatt kardot köt, és mellette harczol. Közönségesen Andrási basának nevezetett.

f) III. János és g) III. Mátás maradékot nem hagytak.

I-ső Istvántól a betleri vagyis idősb ág napjainkig így jő le.

Ez ágból I. Károly a francia porosz háborúban hadi szolgálatokat tett M. Teréziának, előbb mint százados, utóbb ezredes, vegre mint tábornok. Vitézséget tanúsíta 1758 a donstadti. 1760 a lands-

hutti ütközetben. Ő szerzé a grótságot M. Terézia alatt¹⁾. Fia II. Károly az Erdődy ezredben szolgált, és nemzé a táblázaton láthatókat. Másik fia III. József tudományos férfi, 1792 a mosoni fölkelő nemességet mint ezredes vezénylé. Gróf Csáky Valburgától született egyetlen fia IV. Károly az 1839-ki, 1841-ki országgyűlésen ellenzéki tag, Brüsszelben szélhudésben halt meg. 1845 aug. 11-én. Nejétől gróf Szapáry Etelekától fiai következők:

a) Manó, az 1847 $\frac{1}{2}$ -ki országgyűlésen Torna vármegye követe, ellenzéki tag, a m. ministerium alatt tornai főispán; az eddig pompára páratlan kiállítású „U t a z á s K e l e t - I n d i á k o n“ czimű munka írója stb. Nősült 1855-ben.

b) Gyula, az 1847 $\frac{1}{2}$ -ki országgyűlésen Zemplin megye követe, utóbb főispánja; a zemplini önkénytes csapat vezére Schwechatnál; a debreczeni kormány követe a török udvarnál. Menekült Franciaországba. Ügyes, elmés ellenzéki szónok volt.

c) Aladár a legifjabb, a forradalomban Bem oldalánál harczolt, és vitézül viselte magát.

Ez ágon látható Leopold is III. Józsefnek testvére, 1792 a gömori fölkelő nemességnek ezredese. Nőtlen lévén a tudományoknak élt, különösen a bányászatot kedvelé, azért a selmeczi bányai kamra tanácsosa is volt. Becses pénzgyűjteményt hagyott maga után.

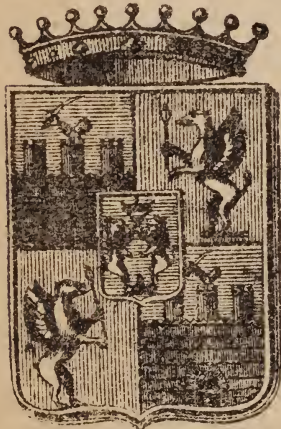
A mostani másik (monoki vagyis ifjabb) ágat II. György alapítá, mint fölebb is megjegyeztetett. Ennek leágazása imez.

III. János.			
II Gyorgy. (Szelenyi Mária)	III. György (Gr. Berényi Anna Mária)	Antal szül. 1742. rosnyai püspök † 1799.	
		az 1-sőtől.	
		III. Miklós. †	
	III. Péter. † 1745.	II. István gróffá lesz. † 1812. (1 Döry Te- rész. 2. Feste- tics Mária.	Mária sz. 1834. nov. 30
			a 2-iktől
			III. György szül. 1797. (Gr. König- segg Aulen- dorf Fran- ciska).
		Dienes sz. 1835. nov. 18.	
		Ertse sz. 1840. jan. 26.	
		Gyorgy sz. 1846 jan. 24.	
		Jozéfa cs. k. k. (Gr. Forgacs Miklos)	

Ez ágból III. Péter nagy katona volt. A francia, bajor és porosz hadakban III. Károly és M. Terézia alatt szép csatákat ví, és nagy érdemeket szerez. 1735 báróságot kap, M. Terézia alatt altábornagy és főhadvezér † 1745. mart. 1.

II. István előbb Biharmegyei főispáni helyettes, azután borsodi főispán, kapja a grófi diplomát M. Teréziától 1780-ban. Két neje volt. De fia csak egy maradt, ki az ágat tovább terjeszti. Ez III. György szül. 1797 február 5. Cs. kir. kamarás és Sáros vármegye főispánja 1848-ig. A lánczhid ügyében ő volt Angliában gr. Széchenyi István-nal, s együtt adott ki vele e tárgyban egy röpiratot. Az országgyűléseken mérséklett conservatív volt. A m. akademiának igazgató tagja, a gazdasági egyletnek osztályelnöke; a bányászat lelkes előmozdítója, és a dernői vasöntőde és pörölyde tulajdonosa stb. Gyermekei a táblázaton láthatók.

Czimere a családnak, míg grófságra nem emeltetett, a pajzs mezején két szemközt néző hátsó lábaikon álló oroszlán, fejük fölött arany koronát tartva. A paizs sisakja fölött pedig pánczélos vitéz kivont karddal állott. A grófi czimer: kivonatban itt látható, különben a diploma ¹⁾ szavai szerint:

Ez 4 felé osztott paizs, melynek 1. és 4. vörös színű mezejében faragott kövekből épült vár fölött pánczélos kar kardot villogtat. A 2. és 3. részsütosan zöld és arany színű mezőben pedig grif áll. A közép vagy szivvértén kék mezőben az ősi czimer látható. A paizs fölötti grófi czimer fölött három sisak van Ezeknek középsője fölött az ősi czimerből vett pánczélos bajnok áll kivont karddal. A jobboldali sisakon arany oroszlán, a baloldalin grif (az alsókhoz hasonló) szemléltetik. A közép sisak foszlányai arany kék, a jobb oldalié ezüst vörös, a baloldalié aranyzöld. A paizs két oldalát két természetes színű kitöltött nyelvű sas őrzi.

A grófi családon kívül van még ily nevű több nemesi renden lévő család. Ilyenek a következők:

Andrássy (érkeserői) család, melyből János a nagy-

¹⁾ Collect. Herald. 125. lap.

abonyi plebános és váczy czimz kanonok, szül. 1775. Családja Abonyban birtokos.

Andrássy (siklói) család, melynek némely tagjai szintén hivataloskodtak. Így István a tiszántúli ker. tábla ülnöke, majd helytartósági tanácsos (1760—70.) Zsigmond pedig Debreczen kerületi tartománybiztos (1770.) volt. Ismét más

Andrássy család az, melyből József Esztergom megye követe volt az 1832²/₆-iki és 1839³/₄₀-iki pozsonyi országgyűléseken, azután udv. titoknok, helyt. tanácsos, és az említett megye főispáni helyettese 1846-ól kezdve 1848 elejéig. Szül. 1806 febr. 12. Hatvanban, hol atyja Grassalkovics herczeg jószágai igazgatója volt. Az országgyűlésen a conservatív párt egyik legkitünőbb tagja volt, könnyű sima előadással. Főjellemvonása, hogy a politikát a magán társadalmi életbe sohasem vitte át. E családhoz tartozik Mihály is, ki Esztergom megyének (1844—47.) alispáni székén ült.

Andrássy család. Ez Gömör megyei Füge helységből eredt. 1696 máj. 25-kén gróf Csáky István manumittálta e négy testvért Andrássy András, Jánost, Benedeket és Mihályt, mely alkalommal egy telek iratott be részükre. Azután czimeres nemeslevelet kaptak. A négy testvér közül János magtalan mult ki 1750 máj. 17-kén. — Benedek fia volt Mátyás, unokája Jakab. — Mihálynak Mihály fiától unokái István, Márton és Gáspár, kiknek maradékai elszéledtek. A legidősb testvér András katona volt † 1757 sept. 17. Nejétől Juhász Ilonától († 1767 nov. 21.) született János fia, és 5 férjhez ment leánya. Ez utolsó Jánosnak megyeri Besze Erzse hitvesétől lettek gyermekei: Erzsébet Nagy Józsefné. Meghalt 1818. és József egri megyei pap, ki korán elhalt. Hátramaradt iratai értelmes főre mutatnak. Benne az ág elemezett. — Ettől is különbözik azon

Andrássy család, melyből Bosnyák jogon a mult század végén nógrád megyei P. szántón Ádám birtokos volt. Tíz gyermeke közül négy fia: Gáspár, József, Márton, János. Leányai közül Petronella Bittó Andrásné, Klára Földes Györgyné volt. Ugy látszik e családból volt azon Andrássy János is, kinek nejétől Torkos Juliannától Győrben 1762 született Dávid fia, a ki a gróf Gyulay ezredben kezdvén 1778 a katonai pályát, a török, ugy a francziák ellen a Rajna és Aspern mellett vitézségét kimutatá. Az 1809-ki nsi főkeléskor a nógrád megyei seregnél őrnagy volt. Asperni hő-

tetteért M. Terézia rendjét kapta. 181 Lengyelországban harcolt, és ezredességet vívott ki. Elcsesett Drezdnánál 1813. aug. 27-kén.

Andreánszky család. Liptó megyei származás. E megyének egyik falujáról Sz. Andrásról viseli előnevét, és ennek most is birtokában van.--- Belőle legtöbb a kincstárt szolgálta. Így Sándor a múlt század végén (1787.) bányászati ülnök volt. Ignác a hradeki, majd az ungvári uradalomban igazgató tisztartó (1820--5.). Elek kir. tanácsos, bányászati referens. Tamás és Menyhért szepesi kanonokok, ez utóbbi azon káptalanoknak az 1839 és 1847-ki országgyűléseken követő. — Sándor szintén kamarai tanácsos a bányászati osztálynál az 1848-ki martiusi törvényekig; a magyar pénzügyi ministeriumnál ugyanaz. A forradalom után es. kir. biztos Nógrád megyében. Jelenleg pozsonyi ker. főtörvényszék alelnöke.

Andreovich család. A nemességet szerző Andreovich András 1763 júniusban. Címere ilyen: A paizs felső részének közepétől két hajlott vonal nyúlik le a paizs jobb és baloldalához; és így három udvar alakul, melyek közül a jobb oldaliban ezüst mezőn fél fekete sas kiterjesztett szárnyával s piros nyelvvel és körmökkel látható. A baloldali piros udvarban fehér vagy ezüst ló ágaskodik. Az alsó kúpos kéksín mezőben arany szalagról függ egy drágaköves postakürt. A vért fölötti sisak koronáján páncélos kar nyugszik, villogó kardot tartva. Körül van véve két kiterjesztett fekete sasszárnytól. A foszladek innen ezüst vörös, onnan aranykék.

E család most Temes megyében birtokol. Belőle Péter 1812-ben a Ludoviccára tett adakozásával hagyta föl emlékezetet.

Angerffy család. Előbb Angerer volt neve. Ferencz 1800-ban vett címeres nemeslevelet, és így változtatá meg nevét.

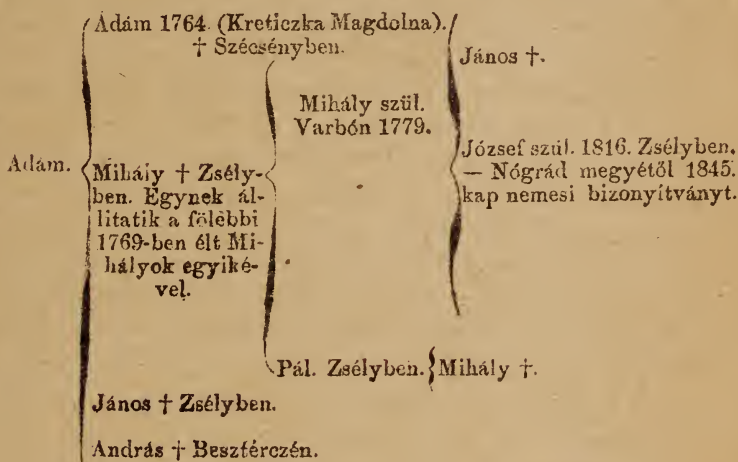
Angyal család. Több ilyen nevű család van hazánkban. Ez, melyről jelenleg szólunk, gömör megyei származás. Törzse János, ki a maga, úgy neje Kis Agnes, rokonai Angyal Mihály és János, és Mihálynak fia. János részére, nemkülönben Fábry Mihály stb. részére is I. Leopold királytól Bécsben 1660 oct. 26-kán költ címeres nemeslevelet kapott. Ezen armális Gömör megyében 1661 jan. 21-kén és 1668-ban hirdettetett ki.

Az említett Mihálynak János fia Abauj megyébe szakadt, és ott az 1726-ki és 1732-ki nemesi vizsgálatkor elismertetett nemesül Abaujban elterjedt a család. Kékéd, Komlós, Misle. Nádasd, Olts-

¹⁾ Coll. Herald. Nr. 27.

vár, Széplak és Zdoba helységekre. Ezek közül két ág Gömör megyé-
ből 1768 febr. 8-kán is nemesi bizonyítványt vett ki. Ugymint: Idősb
Mihály és i. j. Mihály. Idősb Mihály széplaki lakosnak Magocsi
Maritól fia Mihály szül. 1759 Széplakon, ennek Apáthy Máriától
született fia János Oltsváron 1793-ban, a ki Abaujtól 1842-ben vett
ki nemesi bizonyítványt. — A főlebb említett ifjabb Mihálynak szin-
tén Széplakon szül. fia 1756 aug. 25. János, kinek fia József szül.
Zdobán 1789-ben, és innen Lagmaczra, Zemplinben, költözött. Abauj
megyétől ezen József is 1842-ben kapott nemesi bizonyítványt.

E családból eredezteté magát egy más ág is, melynek leága-
zása ez:

Más Angyal család az, mely pozsony megyei Sik-Abony
helységről írja előnevét. Ebből is vannak Nógrád megyében. Ezek-
nek czímerük: egy lovas vitéz, mely kardot tart egy kezében, másik-
ban zászlót és a kantárt. A vért sisakja fölött férfikar kard végén tö-
rökfejet mutat. A vértet két griff tartja.

Angyalosi család. (Medgyesfalvi) Erdélyben székely csa-
lád János Bethlen Gábor idejében ítélőmester, és Bethlennek meg-
koronázása után követe Brassóba a szászokhoz. Másik János alki-
ralybiró Al-esíkszékben 1654. — István alkirálybiró Udvarhelyszék-
ben 1668—1669 táján ¹⁾. E család már kihalt.

Antal család. Régenten virágzott Ugocsa megyében 1523
1550-ben birtokos volt Fertős-Almás helységben ²⁾ Egy másik A n-

¹⁾ Kállay Ertek 219 — ²⁾ Szirmay: C. Ugocsa. 174.

tal családot alapított Mátyás, ki Nagy Istvánnal és Kis Istvánnal egy czimeres levélben nemesítetett meg 1686-ban. Czímere: A paizsban egy magyar vitéz, ki egy szakállós törökkel viaskodik, és azt legyőzi. A sisak fölött pánczélos kar karddal látszik. Foszladék ezüstvörös és aranykék ¹⁾. Ma ily család Gömör és Somogy megyében van.

Antalfy család. Ismét egy név, melyre hosszú családfát találunk, egyöntetű — és úgy látszik — egy gyárból készültet a Troph. Estor-féle leszármaztatásokkal, milyent már az Alaghy családnál is bemutattam. Ezen semmi alapon nem gyökerező nemzékrend így hozatik le ²⁾. A törzs: Antal (Curtius) veronai gróf a régi római Curtiusoktól eredt, ki állítólag sz. László idejében jött volna hazánkba, és 1094 szörényi bánná lett. Fia Péter atya nevéreől kapja az Antalfy nevet, holott azon században a vezetéknév még nem divottak. E Péter szintén szörényi bánnak mondatik. Meghalt 1160 ³⁾. Péternek fia Bertalan a szentföldön esik el II. András alatt 1218-ban. Ennek fia János IV. Béla alatt hadvezér † 1260, és Vincze váradi püspök 1250. Jánosnak fia Lukács marmarosi főispán 1310. Ennek ismét két fia van: János I. Lajos alatt hadvezér 1370. és Tamás csanádi püspök 1360. Jánosnak fia Antal ezredes Zsigmond idejében elesik Nikápolynál 1396. Testvére Orsolya Seányey Bálintné 1410. Antal nemzé Istvánt 1453. Mátyás király alatt szintén ezredest. Ez nemzé Boldizsárt 1512. Bihar megye főispánját.

Boldizsár gyermekei: Anna erdődi Földes János neje, és Gáspár I. Ferdinánd ezredes 1553. Gáspárnak fia György ismét ezredes (II. Ferdinánd alatt), kinek végre fiát Ferenczet 1662 Párkánynál a török vágja le, és így hal ki a család.

Czímere a családnak az, a mi itt látható: a vért udvarán ágaskodó ló, a sisak tetején is ugyanaz, mint azt a Trophaeum Estor. közli.

Ha alá nem írhatjuk is a leszármaztatást, melyet a történet nem istápol; de bizonyos az, hogy ilynevű család volt Er-

¹⁾ Col. Herald. Nr. '92.

²⁾ Geneal. antiken Mss. 207 Tom. I. És Hevenesi Mss GG. XXVIII.

³⁾ E nagy időköz is atya és fia élete közt már nagyon valószínűtlen.

délyben a székelységen. Így találjuk ott Antalí Mátyást, ki a Szapolyay János Zsigmond ellen 1562 föllázadt székelyek egyik előkelőbbje volt, és mint ilyen Ember Jánossal a marosvásárhelyi gyűlésből a szászokhoz Szebenbe követül küldetett, de ott elfogatott. Szintén ez időtájban élt Imre (tán Mátyásnak testvére) Békési pártján Báthory István ellen 1575-ben. Ő volt Békésinek követe Tinódy Sándorral Konstantinápolyba. De a porta mindkettőjüket kiadta Báthorynak, ki őket Déván záratta el, és miután lengyel királylányt, fejőket vettette ¹⁾. János a múlt század végén károlyfehérvári prépost volt, ki Mártonfy püspök halálára halotti dícséretet nyomatott „Nagy dícsőségű Aaron,, cím alatt Kolosvártt 1721.“

Antalóczy Zemplin megyében nemesrendű család, Szirmay szerint.

Antolchich család. Horvátországi származás. Belőle Péter 1681. itélőmester volt, és a krajnai határszélek megvizsgálására kirendelt országos bizottmány tagja az országgyűlés XXIII. törvény-cikke szerint.

Antóny család. Székhelye ily nemesrendű családnak Abauj és Gömör vármegye.

Antonovics család. Janicz szerzé a nemeslevelet 1751. márt. 1-jén ily czímerrel: a vért először vizirányban kétfelé oszlik; a felső osztály ismét függőlegesen két udvarra hasíttatik, ezekből a jobb oldali vörös osztályban arany horgony függ; a baloldali ezüst osztályban függőlegesen dárda áll, melyről vörös zászló lóg, erről pedig ezüst rózsza csüng. Az alsó arany udvarban felhőből emberi kar nyulik ki, lángoló szívet tartva, mint a fejedelemhezzi hűség jelvényét. A vért sisakjából sárga oroszlán emelkedik föl hátrakondorított farkkal, vörös nyelvvel; első jobb lábával kardot, a ballal nyilat tartva. Foszladék egy oldalról ezüst-vörös, más oldalról arany-vörös. — A családból Ferencz és Károly a Ludoviceára adott ezer forinttal emlékité megnevét. Jelenleg a családnak székhelye Bács vármegye.

Antos család. (Rétyi) Erdélyben ismertebb székely család, mely nemzedék rendét a XVI. század végén élt Antos Györgytől kezdi ²⁾. Ez 1591-ben primipiláris levelet, fia Máté pedig 1628-ban armálist kap. Máténak fia Bálint az 1635-ki lustrán lovon jelen

¹⁾ Budai Fer. Hist. lex. I. 50. 597.

²⁾ Kőváry: Erdély nev. család. 10. lap.

Ferencz, ennek gyermekei Péter, ki örökös nélkül mult ki, és Agatha a ki dobokai Sarkóczy Pálhoz ment férjhez. Itt ezen ág kihalt volna, de Agathának Sarkóczy Páltól két fi- és két leánygyermeke lett. Az idősb fiú Mihály megmaradt Sarkóczy néven, leányában ága kihalt. Az ifjabb fiú Boldizsár az Ányos családi javakban örökösödén, anyja nevét vevé föl, és magát Ányos, másképen Sarkóczynak nevezteté. Anyjától így jő le a család a mult század közepeig.

	dobokai Sarkóczy Mihály	Simon 1620.	Éva (Balogh István 1732.)
	Kristóf (1. Vásonkői Horváth Zsóf. 1599—1644. 2. Taródy Anna 1613. 3. Kéry Anna 1625. 4. Dancs Zsuzsánna 1685.	Sandrin 1603.	Ferencz (Sídó Judit. 1640. 1679.)
	Boldizsár (Ányos, más-kép Sarkóczy). 1528—1567. neje Morgay Bora.	Zsigmond (Petendy) Erzsé 1622.)	István 1652—4.
	Gergely † 1563.		
Ányos Agata, Sarkóczy Pálné	György †		Péter. Ádám. József.
	Menyhért †		Zsigmond. Rosalia. Krisztina. (Horváth Fer.)
	Bernát † 1602. 4.	Ferencz † 1620.	Erzsé. Teréz. Zsófi.
	János. 1. Joó Judit 1630. 2. Szemesey Anna 1661. 68).		György. 1655-1679.
Erzsébet.		Péter. (Csernel Anna) 1629 1655.	Péter.
Borbála.		Borbála (Ebergényi Ád. 1661.) Orsolya. Hosszutóthy István 1639).	Károly. Teréz.
		Ferencz. (Blasko Teréz.)	György. 1692-1724.
		György. (1661. Stansith Judit).	Sándor 1724.
			Mária (Zalay Pét.)

Az említett törzs vámosi Ányos Györgynek ¹⁾ harmadik fia Mihály volt; ennek ismét két fia: György († magtalan), és Mihály, a ki nemzé Miklóst, Krisztinát és Borbálát Marczaltóy János nejét 1452—60-ban; ez utóbbi a Marczaltóy családnak ősnéja.

Apaffy család. (Apa-nagyfalvi). Erdély legemlékezetesebb családja, mert belőle volt az utolsó nemzeti fejedelem. Eredetét rendszeren Saroltaig sz. István királynak (anyúl) nővéreig viszik ²⁾. Sőt volt olyan is, ki Apafi Mihálynak hizelegni akarván, pergamenre irt üles nemzéktablán őt egyenesen ízről ízre Atilától hozta le ³⁾.

Sarolta — mint tudjuk — Aba Sámuel király neje volt, gyermektelen férjének halála után állítólag másodszor bizonyos jövevény francia grófhhoz Cornes Vilmoshoz ⁴⁾ ment volna férjhez, a kitől született Marhárd Ennek fia Lőrincz, máskép Bult ⁵⁾, őt fiat hagyott hátra: Bochon, Boncz, Bencze, Csák és Bethlen nevezetűt. Ez utóbbi alapítja a közös családot, és egy szájában almat tartó koronás kigyót vesz czímerül paizsába. Bethlennek három fia volt: Péter, Olivér és Miklós ⁶⁾ Pétertől az iktari Bethlen ág jő le. Olivérnek János fiától többek közt ismét János ⁷⁾ nevű unekája patriarchalis erényei és jobbagyai iránti jósága következtében Apának neveztetett. Ezen Apa Jánosnak fiai György, Péter, Jakab és Miklós maradtak. A kettő magtalan halt el. Jakab a bethleni Bethlenek törzse lőn. (Kiről illető helyén) Miklós a legifjabb, atyja nevére Apaffy nevet vőn föl és czímerül pedig a kigyós Bethlenektől eltérőleg egy karddal átszúrt sisakot, mely szőlőfürtökkel van beárnyékolva, kezdett használni.

¹⁾ Geneal. auth. Mss. 207. Tom. I.

²⁾ Huszti (Wagnernél) a Becha Gregor nemzetségből származtatá, de valószínűtlenül.

³⁾ Erről Cserey Mihály tesz említést, és a genealogia jelenleg is megvan Pesten a gróf Károlyiak levéltárában.

⁴⁾ Hormayr Mednyánszky Taschenbuch 1823. 453 l.

⁵⁾ Kazinczy (Ered. munk. I. oszt. II. köt. 399. l.) Marchard fiául Péter és Gudát teszi. Péter fiaul: Mihályt, Salamont és Lőrinczet, és így azután Lőrincznek öt fiát.

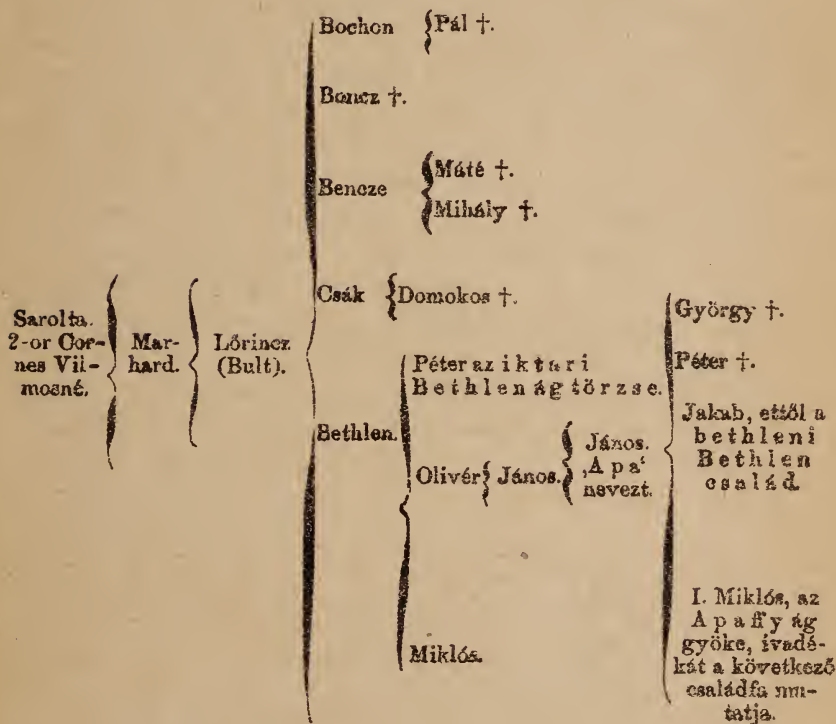
⁶⁾ Mednyánszky Bethlennek fiaul II. Bethlent és Domonkóst mondja, és ez utóbbi fiaul állítja Pétert, Olivért, Miklóst.

⁷⁾ Kőváry e Jánost nem említi, hanem egyenesen az előbbi János fiaul teszi Györgyöt, Pétert, Jakabot; holott Bethlen Elek, Wagner, Mednyánszky, Kazinczy így adják. Csak Budai nem.

A czimert itt láthatni, levonva a fejedelem Apaffy Mihálynak Erdélyország czimerével egybevéssett pecsétéről.

A leszármazás könnyebb áttekinthetése végett a családfa a törzsektől kezdve itt következik.

A családfa végén álló Jakab és Miklós gyermekei 1305-ben osztakoztak a borgói bethleni, ebesfalvi, keresdi, és apanagysfalvi és terenai birtokokkal. Jakabtól a bethleni Bethlen család származott; Miklóstól pedig az Apaffyak így jönnek le:

I. Miklós, a ki főlebb, a Jakab test- vére.	I. Gergely 1305.	I. János 1364.	I. Péter 1386.	II. Gergely †.	II. László 1435.	I. Mihály 1447. erd. vaj- da.
			I. László †.	II. Miklós 1413.	Anna (János vajda neje.)	

Az e táblázaton látható II. Miklós, ki 1413-ban élt, kezdte az apafalvi előnevet fölvenni, unokája I. Mihály 1447 erdélyi vajdának iratik, ettől tovább ekképen terjed le a család:

I. Mihály 1447. erd. vajda	I. Ferencz	IV. Mik- lós ¹⁾ .	II. Ferencz.	Magdolna. (1. oroszfaji Mikó Balás 2. Bogáthy Balásné.)	
	Zsigmond †.				
	Lenárd 1506.	I. György	Gábor.	Frnsina (Siger János.)	
			Gáspár †. (Károlyi Klára.)		
		III. László (ikt. Beth- len Anna.)	Imre †.		
	III. Mik- lós 1490. (Monos- tori Kata)	Farkas (Sarma- sági Ilona.)	I. István † 1584. (1. Ken- deresy Erzs. 2 Osztopáni Perneszy Anna)	Borbála. Erzsébet.	III. György † 1637.
			II. Lénárd †. (Bánfi Anna.)		II. Ist- ván (Zsuzsi. (Lo- rándfi Kata)
					IV. György. V. Mik- lós † 1688.
					II. Boldizsár (Barcsai E.)
					Ferencz †.
					I. Mihály, mint sejed- lem. (Bornemisza Anna.)
					II. Mihály sejed. † 1713. (Bethlen Kata.)
					8 testvére volt.
					Krisztina. (Toldi Ist.)
					Anna ²⁾ (Henter Ján.)
					Kata (iklodi Tholdalagi Fer.)
					Erzsé (Lázár György)
					IV. Ferencz †.
					VI. Miklós †.
					Margit (Gyerőfi Ján.)

¹⁾ Budai szerint: László. Miklós atyjának v. fiának Wárdai Bora volt neje. 1567 már özvegy. Wagner szerint.

²⁾ Wagner szerint 2-ik férjével berinczházi Gilányi György vélelmeztetik.

Hogy a családi leszármazásnak ne csupán vázzát lássuk, szükség ez utóbbi táblázatra visszatekintenünk.

I. Mihálynak 1447-ben erdélyi vajdának négy fia volt. A háromnak ága előbbutóbb kifogyott. Közölük Lénárd Marosszék követe 1506-ban az agyagfalvi gyűlésen ¹⁾. A negyedik fiú III. Miklós tartá fen a családot, és ennek utódaiban látjuk emelkedni őket.

István Farkas fia, Báthori Kristófnak kedves embere, s udvarmestere, Déva vára kapitánya volt † 1584. Első nejétől két leánya maradt. Második neje osztopáni Perneszi Anna magtalan mult ki.

III. Gergely III. Miklós fia Isabeilla királynénál és fia Szapolyay Zsig. Jánosnál főudvarmesterséget viselt. Ő volt az, ki midőn Báthori Zsigmond jutott a fejedelmi székbe, velős beszédben kelt ki a gyermekkormány ellen 2-ik neje a rácz Despoták véréből volt. Fiai közül csak V. Miklós tartá fen ismét ez ágat. Ez Küküllő főispánja volt † 1600.

V. Miklósnak fiai: III. Ferencz és II. György. Amaz Báthori Gábor főkomornoka, örökösét nem hagyott. Emez küküllői főispán, fejedelmi belső tanácsos, táblai ülnök volt. Férje Petki Borbálának, és atyja tizenegy gyermeknek, kik közül kettőtől unokája is volt, de azokban családja kialudt. Ő meghalt 1635 febr. 18, kora 47-ik évében.

A családnak sirboltja Almakeréken volt; erről irták hajdan előnevüket is. Itt temettetett el márványravatal és latin fölirat alá II. György † 1635. — Neje Petki Bora † 1660. Fiaik: III. Gergely ²⁾ I. Rákóczy György kamarása † 1637 jul. 18, kora 19-ik évében. Ferencz és Miklós, kik kis korban haltak el.

II. Györgynek fia II. Mihály (mint fejedelem I. Apaffy Mihály), 1632-ben született. A tatár rabságból magát megváltván, ebesfalvi kastélya magányából 1661-ben Erdély fejedelmévé lőn, de kormányra nem született. Tehetlen iszákos ember volt ³⁾. Alatta eszközlé mindenható ministere Teleky Mihály Erdélynek az austriai ház alá jutását 1688-ban. Ebben az évben halt meg neje is Bornemisza Anna, kinek halála után kedélybusongás győtré Mihályt, míg végre a halál 1690 apríl 15-kén életének véget vetett. Eltemettetett Gyula-Fejérvárott. Kilencz gyermeke közül Gergely 1666 oct. halt meg, és Kolosvárott

¹⁾ Kállay: Érték a Székely nemz. 219. l.

²⁾ E siremlékek terjedelmesen leírják az 1840 ki Literariai Csarnokban. Saerek. Munkácsy †.

³⁾ Cserey Mihály Historiája. Pest, 1832.

a Farkas utczában lévő egyházban temettetett el egyik előbb elhalt öccse mellé. Másik fia II. Mihály (ki 1677. szül.) még 1681-ben következőjének választatott, de ez nem volt többé független fejedelem. 1690-ben mint még fiatal mellé gubernator adatott. Így sem maradhatott soká. Az Ausztriávali szerződésnél fogva nőstülnie nem volt szabad. Nem állta meg. 1694-ben elvette Bethlen György leányát Katalint, és vele elveszté a fejedelemséget. Herczegi címet kapott érte. Bécsbe vitetett lakni, és ott halt meg 1713 febr. 11-kén. Neje 1725 január 4-kén követte őt. Mindketten Almakeréken a szász templomba temetettek.

E II. Mihályban halt ki az Apaffy család, és benne az utolsó nemzeti fejedelem enyészett el.

Apagyí család. Zemplin megyében Kis-Tárkányban birtokos család, Szirmay szerint. Belőle Gábor 1687-ben egyike azon szerencsétleneknek, kiket Caraffa az eperjesi véisztörvényszék elé hurcoltatott. Azon évi országgyűlés menté őt meg társaival együtt Caraffa dühétől. Található e családnév Szabolcs megyében is, hol a hasonlónevű helységben közbirtokos, és közülük András az utóbbi időkben megyei. hivatalt viselt.

Apácza család. Hajdan Zemplin megyében. Belőle Tamás 1668-ban azon megye szolgabirája, egyike azon tisztviselőknék, kik a Báthory Zsófia által Patakra hívott Jesuiták beiktatásának ellen mondtak ¹⁾. — Apácza néven ily család, Szirmay szerint, azon megyében most is él.

Apay család. (Apai) pozsony megyei származás. Apay Boldizsár és Ferencz 1510-ben kapnak adománylevelet Apaj helysége II. Ulászló királytól, a következő évben pedig a beiktatási parancsot nyerik meg. Boldizsár az 1520–1526 év közben halt meg. — 1543–60-ban Apay János élt, mint a határjárási és vallattató parancs, és a nyolczados törvényszéki idézvény tanusítja. Györgyöt 1550-ki záloglevél említi. — 1584-ben Magdolna birtokeladás ellen tiltakozik. 1585-ben Albert leánya Kata elzalogosítja apaji curiáját Bereky Gergelynek ²⁾. Ez időtájban kihalt e család. Már 1590-ben Zili Gergely királyi jóváhagyást nyer az apaji curiára, a következő évben pedig adomány-

¹⁾Szirmay: Not. Hist. C. Zemplin 214. l.

²⁾Kolinovics Gab. Vita et Gesta. Mss. az egyetemi könyvtárban.

levelet, és beiktatási parancsot. Zili magvaszakadtán 1610-ben Erney Balás kapta nádori adományul, és családjá most is birtokos ott.

Apáthy család. Szatmár megyében, nemesrendű.

Apy család, Hajdan Bihar vármegyében virágzott. Bertalan 1552-ben Baromlakon 4, Széplakon 7 portát birt¹⁾.

Apor család. (Al-Torjai gróf † báró és nemes). Erdélynek egyik virágzó ősi székely családja. Eredetét rendszerint „Opour“-ig a székelyek rabonbánjáig viszik, ki a hagyomány szerint Bálványos várat építé az ősi pogány vallás fentartása végett.

Magyarországban már 1220-ban találunk Opor névre a szentföldre menő II. András kíséretében. A XIV. század elején pedig László erdélyi vajda, (1307.) Otto királynak a koronávali együtt tartóztatója szintén Opor családbeli volt, ennek fiaitól a Laczky család ered. Szegedy és utána mások²⁾ e Lászlót is az altorjai Apor család alább említendő őseinek testvéreül állítják. Ez Apor László pedig a nádor (1304.) Apornak fiául mondatik.

Az erdélyi Apor családnak okleveles nyomaira 1311-ben találunk. Ekkor tett végrendeletet Apor (Opur) Balás, (ki a főlebb említett László testvéreinek mondatik), és ki Buda mellett a nyulak szigetében temettetett el³⁾. Nevezett Balás szárazpataki jószágát János testvérétől nemzett István, Miklós és Demeter unokaöccseinek hagyományozta.

E két testvértől ekkép hozzák le a nemzékant:

N.	Balás † 1311.	Demeter.				János †.		
	János.	István.	Péter 1369.	Sándor ⁴⁾ 1373.	István. (Mike Kata).	Ilona. (1. Mihály Benedekné. 2. Burcia Máténé).		
		Miklós						
							András.	

E táblázat végén Ilona áll, kiben a család némelyek által kihaltnak iratik. Ez állítmány vitatói azt mondják, hogy Ilona fiúsította

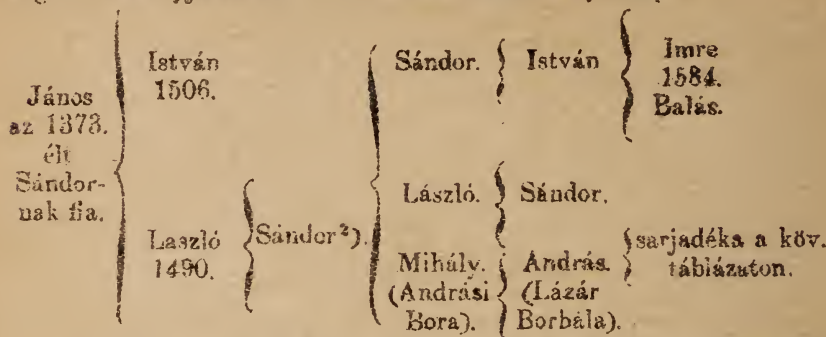
¹⁾ Lad. Bielek: Majores Hungaror. I. 147.

²⁾ Mednyánszky a Hornayr-féle Taschenbuch 1823-ki.

³⁾ Kállay id. h. 220.

⁴⁾ Cserey Mihály: Hist. 36. lapja szerint Sándor 1373-ban Szárazpatakon egy szolgájának két telket írt be.

tott volna, és második férjétől származott gyermekei alapíták meg újra a családot. Kőváry szerint a kihalást a család tagadja, és e szerint magát Ilona atyjának János testvérétől hozza le ilyenképen ¹⁾.

E családfe homlokán Jánosnak fia István kezdi szék követe az agyagfalvi gyűlésen 1506-ban ²⁾. Ugy látszik ő azon István, ki Lászlóval 1521 Szapolyaitól Blaskó János és Becz Imre jószágait Szárazpatakon adományban kapja vajda pecsét alatt, melyre később 1584-ben az utódok Báthori Zsigmondtól fejedelni megegyezést kapnak. Az ágazatfe végén álló 1584-ben élő Imre és Balás e helyen kétségesnek látszik, mert László ágán leszármazva alig egy század alatt az ötödik izzt lépeznék, a mi rendkívüli! – Gyanítható hogy Imre és Balás a másik Istvánnak László testvérének, kit 1506-ban a közdi szék követeül mondtunk, fiai. Az 1584-ki említett oklevél szerint Balásnak fiai: Miklós és Ferencz. — Lászlónak Sándoron kívül fiai még Péter és István is. — Mihálynak Sándor fiának Andrásen kívül fia még egy István is. László János fia Mátyás kir. alatt Bécs városa alkormányzójának iratik ³⁾.

A nemzékrend végén András Lázár Borbála férje több birtokot pörösködéssel veszített el, el is adósodott; végre a fejedelem íródeákját vervén meg, ezért is jószágvesztéssel lakolt. Brassó mellett esett el Székely Mózsessel 1603-ban és rokonaival Lőrincz, két János és Tamással. Ez András volt az, ki 1584-ben odahagyá bálványosvári sásfészket, és lejött Torjára lakni, hol féktelenül üzé szenvedélyeit. Neje Lázár Borbála vallási buzgalomáról lett enlékezetessé.

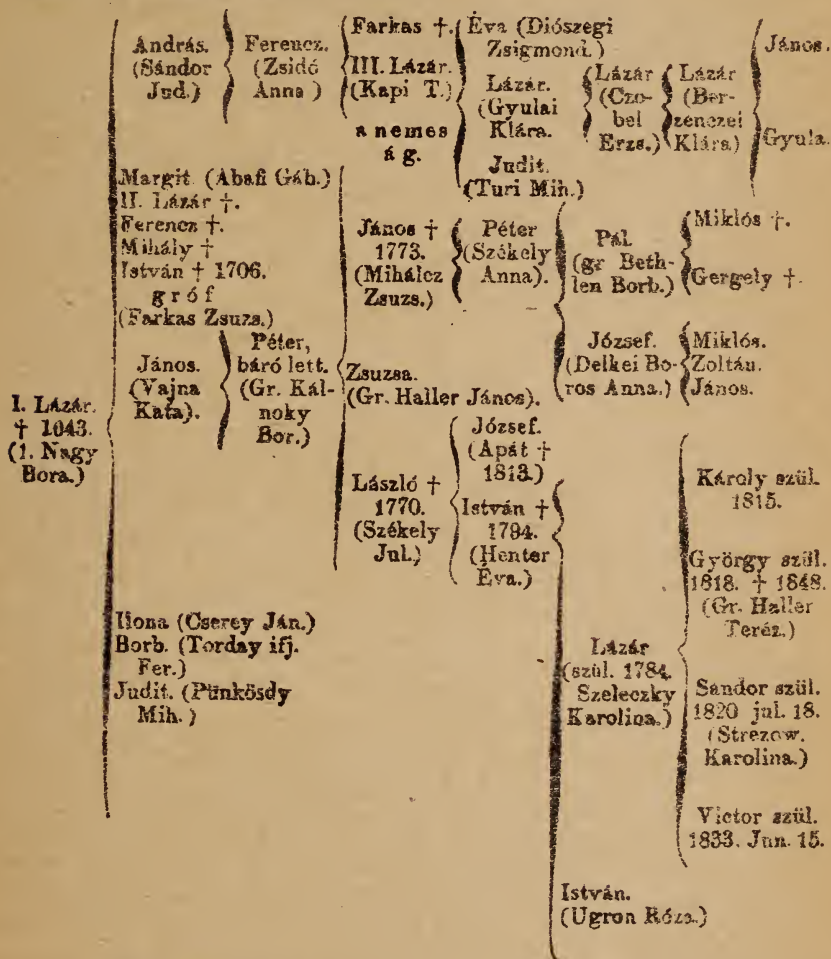
¹⁾ Kőváry: Erdély nev. Családai 14. l.

²⁾ Kállay id. h. 222. l. az 1584-ki oklevél szerint testvérei Péter és István is.

³⁾ Kállay. U. ott.

⁴⁾ Kállay id. h.

Ő volt az, ki midőn a fel-torjai templomot, más felekezetbeliek el akarák foglalni, azt fegyverrel védelmezte. Ettől született Andrásnak fia Lázár, ki a kézdi székben al-királybíró volt, és 1630 junius 21-kén Nyujtódon és Gelenczén Mikesféle birtokot kapott adományban. † 1643. Tőle a leszármazás következő:

A táblázat élén álló Lázárnak († 1643.) neje Nagy Borbála ¹⁾ Nagy Menyhért leányától — mint látható — egy csoport gyermeke volt. A legidősb közülük András, kinek Ferencz fiától Farkas

¹⁾ Cserey 35. l. Kőváry Frusina nak nevezi. Cserey 2-ik feleséget is tulajdonít I. Lázárnak, de nem nevezi.

és Lázár az unokái. — Cserey mind a kettőt magvaszakadtnak mondja; Kőváry pedig Lázártól az Aporok nemesi ágát eredeztetí, mint közölve van.

I. Lázárnak Nagy Borától is volt fia Lázár (II.) ez a kézdi szék al-
királybirája volt, 1661-ben Keménytől fogságot szenvedett. Apaffy el-
len Béli Pállal tartván, és a török udvarnál vádaskodván, családjá le-
váltárát elveszté ¹⁾. E II. Lázár magnélkül halt meg. Testvére Ist-
ván 1666-ban al-csiki al-kir. bíró; majd Csik-Gyergyó, Kászon fő-
királybirája, kormányzéki tanácsos, kincstárnok és főhadvezér. Eszes,
nagybefolyású ember Apaffy idejében, a katolikusok nagy pártolója volt.
Sok vagyont szerzett össze, s előbb 1693-ban báróságot, majd grófsá-
got szerzett; de gyermeke nem maradt. Istvánnak testvéröccse Já-
nos Vajna Katától nemzé Pétert, ki Háromszék főkirálybirája, sok
ideig Kükküllő megye főispánja volt. Tanult férfiú, ki után több törté-
neti becsü kézirat maradt. Ő szerzé ágának a báróságot 1713 január
5-kén ²⁾.

Péternek János fiától származott ágán unokája ismét Péter,
kinek killyéni Székely Annától fia Pál ³⁾. Ennek fiai elhaltak. Pálnak
vagy igazabban Péternek testvérei Lajos (neje Szent Iványi Mária)
András (neje: szonti Szonty Amália) és József, ki a családfán
áll fiaival együtt.

A báróságot szerzett Péternek másik fiától Lászlótól unokája
István tordai főispán s kincstárnok volt, meghalt 1794-ben. Nejétől
Henter Évától fia Lázár szül. 1784 dec. 18. Egybekelt Szeleczky Ka-
rolinával 1814 sept. 11-kén, ítélőmesterből 1824-ben lőn udvari tan-
most cs. kir. kamarás és belső titk. tan. Bécsben él. Fiai: I. Károly
1848 előtt kir. táblai ülnök, most cs. kir. kamarás, és a marosvásár-
helyi törvényszék elnöke, a történeti buvárkodás kedvelője. — 2.
György † 1848 nov. 3. Özvegye gr. Haller Teréztől egy leányka
Etelka (szül. 1844 oct. 23.) maradt. — 3. Sándor cs. kir. kamarás,
sopronyi főtörvényszéki tanácsos 1850-ben vette nőül Strezow Káro-
lint (Str. Henrik orosz cs. tartom. tanácsos leányát), kitől gyermekei
a) Gábor szül. 1851 ápril 12. b) Irma szül. 1855 aug. 7.

¹⁾ Kállay id. h. 223. 1.

²⁾ Goth. freiberl. Taschenbuch f. 1857. — Kőváry 1712-re teszi hibásan.

³⁾ Kőváry szerint, különben az id. Taschenbuch szerint ez is Péter.

Czimere a családnak itten látható: a paizs udvarán korona fölött meghajlott kar, markában kardot villogtatva, a kar fölött csillag. A paizs fölötti sisakon ugyanaz ¹⁾.

Appallentich család-ból csak Tamás tűnt föl, ki az 1635-ki országgyűlés 73-dik törvényczikkénél fogva a vámügy rendezésével megbízott választmány tagjául neveztetett ki.

Appony család! (Nagy-Apponyi, gróf). E család az Árpáddal bejött 108 magyar nemzetség egyikének a Pécz nemnek sarjadéka. A család levéltári oklevelei szerint ²⁾ a Pécz nemzetségből 1250 élt Iván, a ispán (Comes), kinek következő négy fia volt: Péter, Aladár, László és János. Ezek III. András mellett harczoltak a németujvári grófok ellen 1291-ben. Aladár ott esett el Adorján vár ostromában. János súlyos sebeket kapott. László, ki „Horrusoni” nevezettel élt, trenesini Csák Máté ellen vívott, és ettől kínzatást szenvedett. Érdemeiért Aladárnak fiaival Tamás- és Miklóssal 1317 szép jószágokat kapott adományul. Aladár említett fiai: Tamás tán asinéről, rőt'-nek is (rufus) neveztetett. Miklós vagy Mikos pedig „Orros”-nak Amaz (t. i. Tamás) Csejte, Érsek-ujvár és Berencs vár várnagya volt, és 1343-ban I. Lajosnak a pápához Avignonba követe. 1347-ben Vecsei Iban (Iván) fiának Bertalannak magvaszakadtán kapja Pozsony megyében Vecsét és Mezőkeszit, Nyitrában Nagy-leányt, Széplakot, Nadánt, Sipkót és Veszka helységet; Pesthen Me-

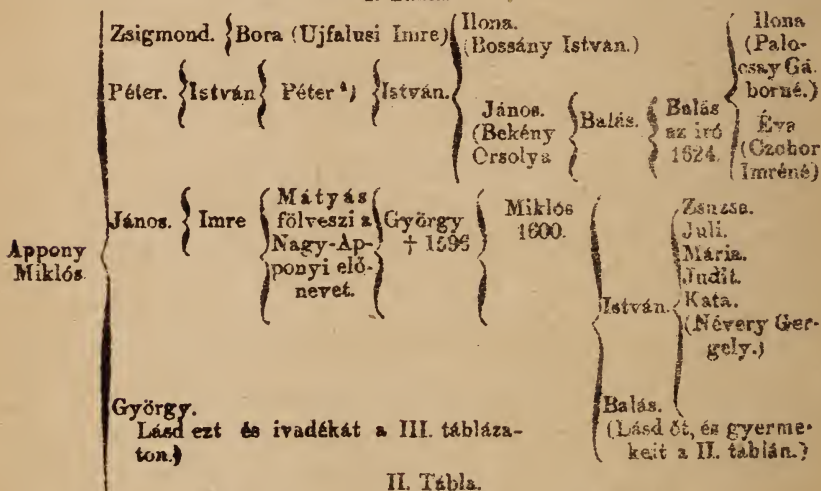
¹⁾ E czimer Apor Péternek (a ki báróvá lőn) egy 1708-ki oklevélen fekete spanyolviaszba nyomott pecsétéről van. L. Hevenesi Mss. F. F. F. F. XXV. 358. l. Különbözik a Kőváry által közlöttől, ott csillag helyett egyszerű kereszt van. A paizs udvara Kővárynál biborszín, mi magyar czimereknél ritkaság, itt a pecséthez híven fehérén marad.

²⁾ Mednyánszky Hormayr Taschenbuch f. 1827. 28. s. k. l.

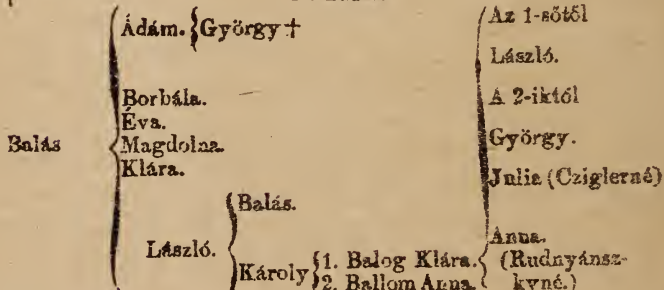
gyert stb. cserélte el továbbá Hemet, Kulpud, Baab, Cseklész váráért ; — Appony Lehotkát, Körtvélyes Vörösvárért ¹⁾).

Aladárnak második fia Miklós hort megyei főispán említett Tamás testvérével I. Lajos királytól adományban kapván Kis-Eőrt, 1335-ben ²⁾ kezdé magát innen is nevezni. 1392-ben pedig Cseklészért Appony várát cserélvén be, erről nevezé magát, és így lőn az Appony család törzsévé. Azonban mind a mellett még ezután is gyakran megtörtént, hogy utódai is szintén egy századig illettetiek e névvel, így még 1411-ben Gara Miklós nádor adománylevelében is, míg végre e név feledésbe ment, és az Appony megállandósúlt. Említett Miklós től tehát, ki első használá az Appony nevet, így hozzák le a családot ³⁾.

I. Tábla.

II. Tábla.

¹⁾ Lehoczky : Stemon. 14.

²⁾ Hormayr Medn. Taschenbuch 1827. Ig. 39.

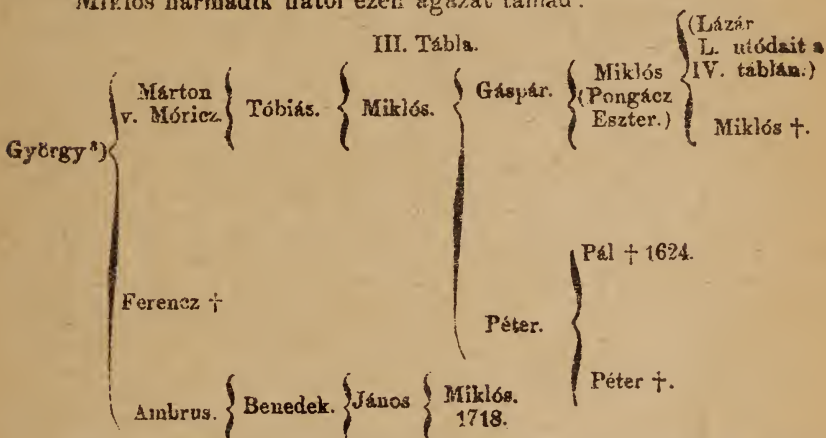
³⁾ Geneal. auth. Mes. Mus. 207. Tom. I. és Lehoczky.

⁴⁾ Lehoczky e Péter helyett Jánost nevez, és annak fiát Balát, annak leányait Ilonát és Évát, ez ágon az utolsókat teszi. Az eligazodást a család eszközölhetné.

Mielőtt a következő nemzékrendet adnók, visszatekintve e két táblázatra Balást az irót látjuk kitűnni, ki az 1625-ki országgyűlés által mind a nyolezados törvényszéknek, mind a határigazgatási választmánynak tagjául nevezetett. A munka, melyet irt, Dávid zoltárainak magyarázata. Ő kapta Körtvélyest, Szomorfalvát és Pereszlét Zay Ferenczezel. Neje Serény Borbála volt ¹⁾. Az ő atyjának Balásnak volt pedig az özvegye azon Mérey Katalin, ki Appony várába éji szállásra a rokonok által csak szolgálai nélkül bocsáttatott be 1587-ben ²⁾.

A második ágon György Mátyás fia mint vitéz katona 1596-ban a csataterén lelte halálát.

Miklós harmadik fiától ezen ágazat támad:

Ez ág termé a legnagyobb Apponyiakat, és ez tartá fen mostanáig a családot. Benedek 1542-ben élt, és Jánossal a vár birtokosával pörlekedett. Péter 1517-ben II. Lajos udvarnok, 1519-ben kir. beiktató levelet kap szerzett javaira. Fiának Pálnak az 1606-ki bécsi békekötés alatt leljük nevét. 1618-ban a határszélek eligazítására rendelt választmány tagjául, 1622-ben pedig koronaörré választatik. Bethlen Gábornak fogságába esett, és 50 ezer forint váltá meg magát. Volt Bars megye főispánja is. Meghalt 1624 sept. 8-kán, kora 60 évében. Eltemettetett Kovarczon. Öccse Péter kapta meg a koronaöri fölmentvényt 1625-ben az országgyűléstől Pálra nézve. Sem egy, sem a másik örököst nem hagyott. Ez az ág kifogyott.

¹⁾ Lehoczky Stemm. 15. l.

²⁾ Hormayr: Taschenbuch 1827-ki foly. 49. l.

³⁾ Az idézett kézirat szerint Iván fia és Miklósnak unokája, mely esetben Miklósnak két János fia volna, mi ismét kévéssé valószínű, noha nem lehetlen.

Tóbiásnak fia Miklós a török elleni csatákban szerzett érdemet. Vitézségét Keresztesnél és Fejérvár alatt tanusítá. Idősb fia Gáspár hasonlóan a török ellen harczolt, és úgy esett el. Gáspárnak fia ismét Miklós, a ki Buda ostrománál 1686-ban végzé vitézül életét. Nejétől Pongrácz Esztertől fiai Lázár és Miklós. E Lázár lón a mostani mágnási ág alapítója. Erdemeiért 1718 febr. 16-kán bárói rangra, majd 1739-ki május 30-kán grófságra emeltetett. Nejei 1. gr. Viczay Rebeka 2. arezzoi Gvadagni Anna Mária határgrofné volt. Utódait a következő táblázat mutatja:

IV. Tábla.

Lázár 1739. gróf.	József jesuita	Josephin. (B. Perényi Imre).	Károly. tábornok sz. 1805. (Gr. Klebesberg Leopoldina)	Victor Geiza sz. 1853 febr 8.	
	György + 1782. (Gr. Lamberg Spritzenstein Francis.)				
	László +. csatában esett el.	Antal György sz. 1751-1817. (Gr. Lodron Laterano Karolina)	György + 1849. (Gr. Zichy Anna.)	Leopoldina. Franciska.	Georgina sz. 1841. mart. 16. Alb. György szül. 1846 máj. 20.
			György szül. 1808. volt kancellár. (Gr. Sztáray Jul.)		
		Antal párisi köv. szül. 1782-1852 (Gr. No- garolla Teréz.	Rudolf szül. 1812. (Gróf Benkendorf Anna.)	Sándor szül. 1844 jan. 19. Ilona. szül. 1848 nov. 15.	
			Gyula szül. 1816. (Gr. Sztáray Zsófia.)	Lajos szül. 1849 máj. 4. Antal sz. 1752 dec. 29.	
			Mária sz. 1821. (Gr. Esz- terházy Alb.)		
			József Eusták szül. 1784 sept. 20. (Gr. Pejacsevich Teréz.)	Karolina szül. 1814 oct. 18. (Hgz. Collalto Eduárdné.)	
			Karolina szül. 1790. (Collalto Antal hzgné.)		
			Francziska szül. 1793. (Gr. Tige Józsefné.)		

Az e táblázaton láthatók majd mind kormányhivatalokat viseltek a legfőbb polczig. Lázárnak, ki az idősb grófi ág alapítója, György fia előbb kapitány a bajor-francia háboru alatt, azután kamarás. 1760 helytartói tan. 1763 val. belső t. tanácsos. 1764 marmarosi főispánná. 1777-ben tolnai főispánná lesz. Szerzi az eberhardi és högyészi birtokot. Meghalt 1782-ben. Nejétől gróf Lamberg-Spritzenstein Francziskától 1751 dec. 4-én született fia Antal György. 1772-ben cs. kam. 1774 galicziai, 1778-ban fiumei kormányszéki tanácsos; 1779-ben m. kir. helytartósági tanácsos, 1780-ban tolnai főispán lön. 1779-ben vette nőül gr. Lodron Laterano Mária Karolinát, kitől kilencz közül a táblázaton látható öt gyermeke maradt. Meghalt 1817 máj. 17-kén. Faisira oly szép könyvtárt hagyott¹⁾, mit 1774 táján kezdett gyűjteni, hogy azt osztály útján Antal fia 70 ezer pengő forintban vette át.

Antal György fiai: a) György cs. kir. kam. meghalt 1849 aug. 3-kán. Neje gróf Zichy Anna, kitől fiai: Károly kam. és tábornok, 1847 óta nős, birja az apáti majorátust, a högyészi és eberhardi uradalmat. — György²⁾ a kanczellár szül. 1808 dec. 29. Ő erőlködött a megyékbe az adminisztratori rendszert behozni, mi a martiusi visszahatást eredményezte. Neje gróf Sztáray Ilona csillag ker. és palotahölgy. Két gyermeke a táblázaton áll.

b) Antal (másik fia Antal Györgynek) szül. 1782 sept. 7-kén. 1806-ban az osztrák würtembergi követségnél kezdé hivatali pályáját. 1809-ben bádeni, 1814-ben toskánai követ lön, egyszersmind Leopold-rendi köz. keresztes és val. b. titk. tan. 1819-ben római követ. 1821-ben sz. István rendi nagy keresztes. 1824 kinevezve nagybritanniai követnek, de rendkívüleg Nápolyba küldetett, 1825 pedig a francia udvarhoz küldetett követül és ott maradt végig. Meghalt 1852 oct. 17. Birta a nagy-apponyi és kölesdi uradalmat. Ő állítá föl Pozsonyban az Appony könyvtárt. Neje gr. Nogarolla Teréz, kitől idősb fia Rudolf kam. rendkívüli követ a britt udvarnál Londonban. Ennek valamint Gyula testvérének is gyermekei vannak.

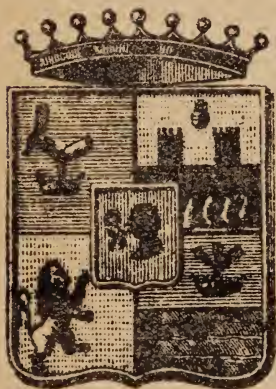
Antal Györgynek fia c) József Eusták szül. 1784 sept. 20. cs. kir. kam. a pálfai és szent-györgyi uradalmak birtokosa, és gróf Pejacseвич Teréznek 1813 óta férje, atyja Karolinnak, ki 1834 óta herczeg Collalto Ede cs. kir. kamarásnak hitvese.

¹⁾ L. leírását közhasznu esm. tára I.

²⁾ Életrajzát, jellemzését adja az Ujabb Ism. tára. I. 135.

Ez volt az idősb grófi ág.

De van az Apponyi családnak egy ifjabb grófi ága is. Ez János-tól ered. Ennek báró Korlatkői Teréztől fia volt Pál, ki gróf Herberstein Jankától nemzé Józsefet. Ez kapta a grófságot 1808. ápril 8-kán. Meghalt 1852. Most is élő fiai: Lajos szül. 1801. dec. 2. cs. kir. kam. és Nagy-Apponyi s Korlatkő örököse. — Gusztáv szül. 1804. dec. 12.

Czímere a családnak, mint a metszvény mutatja, négy részre van osztva. Az 1. kékszín mezőben arany korona fölött pán-czélos kar ezüst vadászkürtöt emel. A 2-ik arany mezőben négy sziklaesücsön vörös várfal két rovátkos toronynyai, és a tornyok közt kék országalmával látható. A 3-ik arany udvarban balra forduló két farkú vörös oroszlán áll. A 4-ik mező részsút kétfelé oszlik, felső kék része arany korona fölött három fehér strucz tollat láttat. Az alsó zöld osztályban három ezüst hullámos szalag nyúlik át. A közép vért az ősi czímert mutatja:

vörös mezőben szerecsenfejet ezüst átkötővel, szájában zöld száron piros rózsát tartva. A czímert a grófsági oklevél írja így le. — A szerecsenfőről mondatik, hogy az még a keresztes hadak idejéből eredt volna, vagy a tatárjárás korából. Említi, noha festve nem adja azt a Balás részére 1624-ben kelt bárósági oklevél ¹⁾. Az bizonyos, hogy régebben a család tagjainak czímerpecsétében egy kar volt, mely kardot tart, mellette három lilium, s fölötté csillag és félhold. Ily pecsété volt Apponyi Pálnak is 1619-ben ²⁾.

Apró család. (Másképp Kovács). Alapítja e családot Mihály, a ki fülekvári katona volt, és 1681. nov. 1-jén kelt armális levélben nemesíttetik meg I. Leopold által. Fia szintén Mihály Nógrád megyében az 1734-ki nemesi vizsgálatkor kétségtelennek ismertetik ³⁾.

Apród család. I. Károly (Robert) korában találunk e névre. Apród Miklós és Péter trencsini Csák Máté ellen harczoltak. Péter Sárosvár védelmében vérzett el 1312-ben. Miklós 1314-ben Tóth-Selymest kapta adományban. Atyjok Máté még Kávási nevet viselt.

¹⁾ Hormayr: Taschenb. 1827. 35.

²⁾ Liptay török követ. M. Acad. Történelmi tár. I. 206.

³⁾ Proth. C. Neogr. a. 1734.

Téth-Selymest később Miklósnak fiától Jánostól erőszakkal vették el, de kimutatván róla pecsétes levelét, 1349-ben visszatélte neki I. Lajos király ¹⁾. A XVI. században a bihar megyei birtokosok közt tünnek föl ilynéven Ferencz és György 1552-ben; amaz Zsadányban egy, és a 8½ portából álló Lajos heidséget, György pedig Mező-Gyánon 3½ portát birt ²⁾. Az Apród családból szakadt ki — úgy lát-szik — a Tárczay család is, melyből magát János Tarczáról és Tóth-Selymesről írta, és 1490-ben Zemplin megye főispánja volt ³⁾.

Aracsi család. Hajdan Zemplin megyében Aracs falut, most pusztát birta, és onnan volt előneve. Már kihalt ⁴⁾.

Arady család. Oly név, melyet történetünkben nem ismerünk, pedig nemzékta nagy embereket mutat föl. Az Eszterházy család rokonnál állittatik a „Trophaeum“-ban.

Czímere ugyanott koronás hattyu, mint a metszvény mutatja:

Bizonyítékok hiányában nem tulajdoníthatva hitelt az egész hosszas leágazásnak ⁵⁾, ezt csupán a munka teljessége végett közöljük itt:

Arady Jóbnak fia Zsigmond sz. István idejében 1030-ban hadvezérül iratik. Ennek fia Péter 1095-ben hadvezér. Ennek fia István kir. udv. kapitány 1156. Ez nemzé Sámuel, ki a sz. földön 1218-ban esik el. Fiai Ugolin kalocsai érsek ⁶⁾ a tatárok által esik el 1240. A másik Benedek hadvezér 1255-ben. Ez nemzé Imrét az 1300-ban váradi püspököt és Roland tárnokmestert 1315-ben, kinek gyermekei Tamás és Emerentia Drugeth Vilmos nádor neje. Tamás országbíró 1360, atya Lucziának Gara Lászlónénak, és Imrénak, ki 1390-ben élt, és nemzé Bernátot (1430.) Ennek fia Demeter hadvezér 1490-ben, ennek fia Jakab ezredes elesik Mohácsnál 1526-ban. Ma-

¹⁾ Budai Fer. Lexic. I. 57.

²⁾ Bielek: Majores Hung. 127. 130.

³⁾ Szirmay: Cottus Zemplin not. hist. 43. l.

⁴⁾ U. ott 64.

⁵⁾ Geneal. authen. Mss. Mus. 207. Tom. I. — Hevenesi Mss. GG. XXVIII.

⁶⁾ Volt ugyan Ugolin ekkor kalocsai érsek, de kérdés, az Arady családból származott-e? — Ezt kérdehetni a többi ismerős hivatalt viselt egyéneknél is.

radt fia István ezredes 1598-ban. Ennek fia Lénárd kapitány 1625-ben. Végre ennek Bálint, ki 1652 Vezekénynél hull el, és családját sirba viszi.

A kezelebbi időben ily családnéven János czimz. püspök 1808 a Ludoviceára adakozik.

Aranka család. (Zágoni) Mint előneve mutatja, erdélyi Székely család. Idősb György 1765-ben superintendens lett meghalt 1767-ben. Fiai közül György mint író és tudós vivott ki hirt. II. József alatt a marosvásárhelyi kir. táblán ülnök lett. A mult század végén Erdélyben keletkezett „Magyar nyelvművelő társaságnak“ ő volt lelke, titoknok, szül. 1737 sept. 15-kén. Meghalt 1817 mart. 11-kén. Több nyomott munkái vannak ¹⁾. De legbecsesebbek történelmi kéziratai, miket a magyar academia vásárolván meg, a most támadt erdélyi muzeumnak engedett át.

Arany család. Nógrád megyei sarj. E megyében van az aranyi puszta, melyet régenten e család birt. István 1437-ben nógrádi főispán volt ²⁾, és Somogyban Mére nevű falut zálogban birta Zsigmond kirétetől, melyet Gergely mesternek engedett át. Már előbb Zsigmondnak kiéretében a külföldön is járt, és ennek több szolgálattott tett. Utódaiból János nógrád megyei szolgabíró ³⁾ volt 1598—99. — István élt 1653-ban. Másik István az 1755-ki nemesi vizsgálatnál kétségtelennek ismertetik, kinek ivadéka most is él. Hasonló nevű nemes család van Fejér megyében is.

Aranyady család. Kifogyott család Aranyady Demény ítélőmester 1545 ⁴⁾. Neje Sámbockréty Márta. Fiai Péter, Imre, Ábrahám. Leánya Katalin Tapolcsányi Ferenczné. Péternek gyermekei Mátyás és Zsuzsa Ocskai Gáspárné, kikben kihaltak. — Hidvéghy Mihályné, Aranyady Juditnak az 1655-ki 33. t. cz. tartá fen emlékét, ki mint Deső Zsuzsánna egyik örököse közbejárásáért folyamodott, hogy Morvában Straznitz városától adóssági követelését megkaphassa.

Aranyász. Szabolcs megyei nemes család.

Aranyos hasonlóan Szabolcs megyében székelő nemes család.

Aranyossy nemesrendű család Komárom és Szepes megyékben birtokol.

¹⁾ Horányi: Nova. Memoria Hung. I. 181.

²⁾ Bél. not. nov. Hung. IV.

³⁾ Prothocol. C. Neograd. 1598—9.

⁴⁾ Lehoczky: Stemm. 16.

Arapataki család. Régi erdélyi család. Antal Mátyás korában élt, és a Geréb-ágak egyik törzse lön. Dóra leánya Daczó Balásné, fia Geréb László birtokos főszékely ¹⁾.

Arbonás család. (Arbona Zsadányi) Zemplin megye hajdani családja. Juchhe Ispán Marczel fiától eredt, mint egy 1321-ki határjárási okmány mutatja ²⁾.

Archo család. Fészfke Tirol, hol őse 1175-ben Arch, v. Arco várat alapítja. Grófi rangját 1221-dik évre viszi, Albertot állítván szerzőjeül. De leginkább az 1453-ban élt Ferencznek fiai emelkednek föl, közülök András Miksa császár alatt követségeket viselt, testvére Odorik cs. titk. tanácsos volt, és ennek fia Miklós † 1546 mint költő emlékezetes. Miklósnak fiai: Miksa portai követ; János cs. tábornok Magyarországon.

E családból Pirhus gróf, hazánkban honfúsitást nyert az 1559-ki országgyűlésen az LV. t. cz. szerint. Ez tudniillik Alsó-lindvai Szécsy Tamás leányát Margitot ³⁾, gróf Salm Miklós özvegyét vette nőül, kivel hazánkban birtokot kapván itt lakott. De maradék nélkül halt el. Ugyan e családból Arco Scipio csász. főkamaras is indigenatust nyert nálunk az 1563-ki 77-d. t. czikk szerint. Utóda itt ennek sem maradt. Hazánkban ekképen kifogyott.

A család jelenleg három ágon Tirolban, Bajorhonban és Szleziában virágzik.

Czimerük három fj. hurjaikkal lefelé, egymás fölé helyezve. E czimer a három ágnál leginkább csak színekben változik.

Ardenás család. Zemplén megyében Szirmay szerint kihalt család.

Arday család. Zemplin megyében nemes rendű és Pelejtén közbirtokos (1803). Tán ősei közül volt azon Pál, ki a sáros-pataki evang. lelkészek sorában említették 1532. évről ⁴⁾.

Ardrics család. Péter nemesítették meg 1790-ben.

Argay család. Czimert és nemességet Antal, József és András szereznek 1793-ban ⁵⁾. A család székhelye Győr és Pozson megye.

Ary család. Köznemes Szabolcs vármegyében.

¹⁾ Kallay id. h. 219.

²⁾ Szirmay, C. Zempl. not. topog. 64. 183.

³⁾ Wagner: Dec. II. 120.

⁴⁾ Szirmay: C. Zempl. not. topogr. 110. 218. 271.

⁵⁾ Collect. herald. Mss.

Arizy család Temes megyében birtokos nemes.

Árky család Ily néven Szirmay Zemplin megyében kihalt, és elő nemes családról is tesz említést.

Arkowath család. Külföldről származott be hazánkban, és itt megházasodott, de kihalt. Ferencz Fülek várában a német őrség kapitánya volt, 1601-ben. Magyar leányt vett nőül Tenky Annát ¹⁾.

Arkus család. Hona Ugocsa megye, hol János Verbőczön közbirtokos ²⁾. (1805.)

Arnpruster család. Külföldről szakadhatott be eredetileg, de mind a két hazában elterjedt. Köztök több tudóst találunk. János jesuita még a külföldön Kölnben 1593. „Olive tum“ czimű munkát nyomtat. Mihálynak a árváiról az 1655. orsz. gyűlés 55. törv. ezikre gondoskodik, hogy Szeziában lévő követeléseikhez juthassanak. Másik Mihály Horváth Andrással együtt Wesselényi nádortól 1666-ban Kajaly András hűtlenségén adományban kapja annak Nógrád megyében Borsos-Berinke, Horpács sat. részjóságait a Hont megyében fekvőkkel együtt, de ellentmondás miatt birtokba soha nem jöhetett ³⁾. Ferencz a vittenbergi akademián Thurzó Imre nevelője 1646. Volt a családból Erdélyben szászok bírja is. Erdélyből való volt Kristófis, ki mint magyar író s költő tűnt föl. 1550-ben Bécsben nyomtatott ily czimű műve: Ének a gonosz asszony embereknek erkölcsükről ⁴⁾. Író volt Sámuel is, de hittani munkáját latin nyelven írta, mely Posonyban 1671-ben látott első kiadást. Ez utóbbi posonmegyei sz. Györgyön született. A múlt század végén mint Káldy-örökösök Zala és Veszprém megyében birtokoltak ⁵⁾.

Arnóth család. Találjuk „Arnolth“nak is írva. Nógrád megyében birtokos család volt. Már kihalt. 1599-ben Zsófia Ebeczky György hitvese ⁶⁾. Egy század múlva 1699-ben Jánosnak özvegye Dorottya, és leánya Erzse él s bír Ebeczken ⁷⁾.

Arkhátly család. E névre is Nógrád megyében találunk a XVI. század közepén. Lőrincz Szécsény vára kapitánya volt 1552-ben, midőn azt a török elfoglalta, és őt is rabságba hurcolta ⁸⁾.

¹⁾ Proth. C. Neogr. 1601. p. 121.

²⁾ Szirmay C. Ugocsa. 84. lap.

³⁾ Garan sz. benedeki Convent. Cap. B. Fasc. I. Nro. 20.

⁴⁾ Lehoczky, Stem. 17.

⁵⁾ U. ott.

⁶⁾ Proth. C. Neograd anni 1599.

⁷⁾ U. az 1699. évről.

⁸⁾ Forgacs, Comment. 60.

Arotin család. A nemességet és czimet Zakariás kapja fiával Alajossal 1766-ban ¹⁾. A czimere így iratik le: A vért négy részre van osztva. Az 1. és 4. vörös udvarban ezüst egyszarvú zöld pázsit fölött ágaskodik. A 2. és 3. kék udvarban fehér szikla csúcson arany korona nyugszik. A vért fölötti sisakon az előbbihez hasonló egyszarvú áll. Foszladék jobbról ezüst vörös, balról arany kék

Árpássy család. Előbbi neve Gerstl volt. III. Károly király 1715-ben adott Gerstl Mátyás Józsefnek czimeres nemes levelet, melyben neve **Árpássy** ra változtatatik. Czimerül ezt kapta. Kétfelé osztott paizst, melynek jobboldali vörös osztályában az éberség jelvénye a daru, egyik lábában követ tartva; a baloldali kék osztályban pedig egy álló oroszlán első jobb lábával három árpakalászt tartva látható. Mind két osztály alján pázsit zöldelik. A vért fölötti sisakon három ormú szikla nyugszik, ezen arany korona, melyből ismét hármas árpa nyulik föl két kiterjesztett sasszárny között ²⁾.

Árpásztonyi család. Szirmay szerint Zemplin megyei köz-nemes.

Arros család. Lakhelye Zemplin megye. Voltak Ugocsa megyében is, hol 1660-ban Arros István szolgabíró-ságot viselt ³⁾.

Ártánházy család. Valószínűleg a Szabolcs megyei Ártánháza pusztáról vette nevét. Hajdan Biharban virágzott. Ott Gyéres helységet, mely 5¹/₂ portából állott, 1552-ben bírta Ártánházi János ⁴⁾.

Ártándy család. (Árthándi) Bihar megyei régi család, mely azon megyei Ártánd helységről vette nevét. T a m á s az 1505-ki rákosi országgyűlésen azon megye követe volt ⁵⁾. Pál 1514-ben a kurucok ellen harczolt. 1518-ban II. Lajos mellé tanácsosul adatott. A mohácsi vész után testvére Ártándi Balással együtt Szapolyay hibe. Mivel mindketten Gritti kormányzó választása ellen szavaztak, az őket 1530-ban lefejezteté ⁶⁾. Szapolyaytól 1528. Tokajt kapták adományul. Pálnak neje Rozina a Telegdy István leánya volt. Leánya Ilo-

¹⁾ Collect. herald. Mss. Nro 217.

²⁾ Collect. herald. Mss. Nro 608.

³⁾ Szirmay, C. Ugocsa. 59.

⁴⁾ Bielek id. h. 125.

⁵⁾ Kovachicfi J. M. Comitua. 266.

⁶⁾ Istvánfi L. XII. 119. --

na Dóczy Miklósné 1566-ban, ki gyöngyös övét 100 ftban elzalogította ¹⁾.

Kelemen és Demeter szintén Biharban bírták Konyárt, Ártándot, Kerekit egészen ²⁾, és azon felül Sasmezőn Petenden szép részt 1552. Ezek is Szayolyay pártján állottak; és Kelemen egyik főelőmozdítója volt Isabella ügyének Ferdinand ellenében. Katalin mint Zrittey Gábor hitvese Ugoesa megyében élt, és ott 1555-ben zálogba vette Kőkényesdet. ³⁾

Artner család. Németországból szakadt Magyarországra, és Sopronban telepedett meg, hol polgármesteri, tanácsosi és egyéb városi hivatalt viseltek. Voltak belőle kir. udvarnokok is. Németországban Szebald ága már régebben lovagi rangra emeltetett. Magyar

neimességet 1600-ban kaptak ⁴⁾ czimmerrel, mint itt látható: a paizs jobbról balra rézsztosan lefelé menő ezüst szalaggal, melyen három piros rózsza van, oszlik kétfelé; az alsó osztály kék arany koczkákat mutat; a felső kék osztályban arany koronás kettes farku oroszlán rohan. A paizs fölötti korona jobbról kék arany, balról ezüst vörös színű elefánt ormány között koronás oroszlán emelkedik jobb lábában kardot, balban csucsra végződő arany vértet tartva. A foszladék innenaranykék, onnan ezüst vörös szin.

A család több tanult embert nevelt. Gillyén (Guillelmus) soproni Magyarországról és törvényeiről írt latin értekezése

1624. Tübingenben nyomtatott. 1714-ben Leopoldélt Sopronban. — Eszázadban Mária Terézia vonátságára a német irodalomban a figyelmet. Született 1772-ben ⁵⁾. Atyja tábornok volt. Theone név alatt adta ki verseit, színjátékát: kinyomt. Jenában, Tübingen Lipcsében és Kassán 1806—1824-ig. Legutóbbi műve: Levelek Horvátországról és

¹⁾ Sz. Benedeki Conv. Proth. D. 293. lap. És Fasc. 94. Nro. 38.

²⁾ Bielek id. h.

³⁾ Szirmay, C. Ugoesa 174. — Birtak Aradban is. L. Fábán, Arad leir.

⁴⁾ Lehoczky, Stemm. 16.

⁵⁾ Horányi szerint Sopronban született. Az újabb ism. társ. I. 190. szerint Schmirau faluban. Horányi egészen más német — több alkalmi verseket tulajdonít neki.

Olaszország egy részéről Pesten 1830. adattak ki. Meghalt Zágrábban 1830-ban.

Árvay család. Több ily nevű nemes család van hazánkban. Székhelyük leginkább Gömör, Somogy, Trencsin és Zemplin vármegye. Tudós is volt közülök néhány. Ilyen volt György, ez Sopron megyében 1690 körül született. Jesuita lett. Írt latinul „Elmélkedésein“ kívül kisebb beszédekben a magyar hősök tetteiről is, mely 1725-ben nyomattatott.

Asboth család. Czimert és nemességet Gergely szerez 1715-ben.*) A czimer paizsában zöld mezőben egy vörösbe öltözött, zöld öves magyar vitéz kivont karddal áll, kardja hegyén egy repülő sas-fő látható. A vitéz mellett egy kéve buza, és fölötté hold és két csilag fénylik. A sisak fölött ugyan olyan vitéz. Foszladék innen fejér vörös, onnan sárga kék. Székhelye a családnak Sopron vármegye, különösen Sopron és Nemes-Kér. Ez utóbbiból való volt Ádám (1714.) — Sopronból volt János Rákóczy Fer. udv. lelkésze, kinek unokája János Gortfried ugyanott született 1835. nov. 10. Külföldön tanult, honn tanárkodott 1764-től, Nemes Csóban 1766-tól; Kőszegen 1782-től lelkész. Mhalt 1784. máj. 4-kén. Németül írt hittani dolgokról. Fia János Ns-Csóban szül. 1768. Külföldön tanult ez is. Lőcsén, Késmárkon és utóbb a keszthelyi georgiconban volt tanár, s végre ott urad. kormányzó. Sokat tett a himlőoltás elterjedésére. Fia Lajos 1848-ban forradalmi tábornok volt.

Asguthy család. Ugocsa megyének régi családja, belőle István már 1413. alispánságot viselt ¹⁾.

Aspremont család. (Linden gróf). Az Esteri hercegi ház-ból eredeztetik. Az Aspremonti grófságot Siegfried kapja Martell Károly lothringi hercegtől. Utána a család számos ágra szakadt. Gobert lett törzse az Aspremonti ágak. Hazánk családai közé Ferdinand Gobert nevű lépett be regényes beházasulásával. Ez volt, ki II. Rákóczy Ferencz nővérét Juliannát — mint a történet írja — az apácza-zárdából szökteté meg, és oltárhoz vezeté. Nejével a dús Rákóczy-család birtokainak egy szép részét megkapta ²⁾. Ez kapta meg családjától 1676-ban az Aspremonti grófságot is. Meghalt 1708. febr. 1-én. Fia Károly Gobert, herceg Eszterházy Mihály leányát Terézt vevé nőül. Ennek fia János Gobert magyar kir. kam. tanácsos, az 1765-ki országgyűlésen a 47. törv. czikk szerint magyar

¹⁾ Szirmay, C. Ugocsa 50

²⁾ U. az: C. Zemplin. hist. 305.

*) Coll. herald. nro. 603.

honfiusítást nyert. Fia ennek is János Gobert született 1757. sept. 22-kén. Hazafiságát mutatta azzal, hogy a Ludoviceára 10 ezer, a Magyar muzeumra 24 ezer forintot adott. Mhalt 1819. sept. 19-kén, benne az Aspremontok magyar fiága kihalt. Neje gróf Batthyány Reginától 1787. mart. 31-kén született Mária Anna Gobertina leánya, csillag ker. és palotabölgy; a ledniczi, ónodi, szerencsi, borsi, makoviczai várak s uradalmak örököse, és 1807. febr. 22-ike óta gróf Erdődy György kam. és tanácsos neje, ki hazánkban az Aspremont nevet sírba viendi.

Törzs-anyakjoktól Rákóczy Juliannától így származtak le:

Rákóczy Juli- anna férje gróf Aspremont Go- bert † 1708.	Károly Go- bert (Hzg. Eszterhá- zy Teréz.)	János Nep. Go- bert indigena 1765.	János Gob- sz 1759. † 1819. (gróf Batthyány Regina.)	Maria Otholi- na szül. 1787. gróf Erdődy Györgyné.
				Anna (Falken- stein gróf ne- je.)

A magyarországi Aspremontok az ifjabb grófi ágat alkoták, de a grófságot az idősb ág nál előbb kapták meg 1583-ban. Nevezé magát ez ag Reyekhemi báróknak is. Törzse Hermán volt, míg a Belgiumban elterjedt idősb ág ennek testvérétől Roberttől származott.

A mi águnk czimere egy négy részre osztott paizs, melynek 1. és 4. vörös mezejében arany kereszt; a másik 2. és 3-ik arany mezőben vörös oroslán (a Reyekhemi család czimer) látható. A középső kék vért arany körmű és csőrű ezüst sást mutat.

Astris család. (Kosinai) Székhelye Zemplin vármegye.

Aszalay család. (Szendrői) Lakhelye Borsod, Torna vm. Előneve nem annyira birtokra, mint eredetre mutat. Aszalay István 1625-ben kap czimeres levelet Kabarcz máskép Zikzay Jánossal ¹⁾. E családból több életre való egyén lépett föl. A XVII. század elején élt Ferencz, neje a Mocsáry-családból volt, kitől maradt árva leányának Erzsének 1625-ben gyámja ²⁾ Strucz Fülek vári alkapitány volt. Ez később Iványi Fekete László füleki alkapitány második neje lőn. 1650-ben István nádori ítélő mester, és országbírói helytartó, és jeles or-

¹⁾ Coll. Herald. 126. lap.

²⁾ Liber Regius.

szágygyülei szónok, az 1655. orsz. gyűlésen Kismarton, sat. vissza. kapcsolására ő küldetett ki. valamint a Rába és Mura folyók szabályozására is. A törvényekben jártasságát egy latin betűrendes törvényes munka igazolja, mely 1650 és 1694. adatott ki *Ferenoz* a mult század végén élt, II. Rákóczy párthive és irodai lajstromzója ¹⁾ 1706-ban. — Tolna megyében is birtokolt a család, nevezetesen Pakson, és Gyapán id. László, ennek József, László, Erzsé Csik Imréné, József, ennek neje Rosty Zsófia, kitől Anna Perczel Ignáczné.

Az irodalmi téren *János Lessing* meséi fordítója 1793., jelenleg pedig József a „Szellemi omnibus“ írója tűnik föl.

Czimerük: egy arany grif hátsó lábain állva, első jobb lábával kardot, a másikkal vérző török főt mutatva. A sisak fölött ugyanaz, mint metszvényünkön látható.

Erdélyben is találunk ily nevűekre. *Mátyás* 1600. táján élt, vécsi ref. lelkész is volt. Básta üldözései elől elbujdosott. Járt keleten, és utazási leírása valószínűleg kéziratban maradt. *Sámuel* is erdélyi, mint papságra készülő, 1745-ben végzé iskoláit, a külföldön.

Aszalos. Zemplin megyei nemes rendű család Szirmay szerint.

Asszonyfalvy család. Győr megye hajdani családai egyike mely ősi birtokáról Asszonyfalva (jelenleg Asszonfa) neveztetik. *Miklós* 1362-ben élt, mint egy határ-kérdési oklevél igazolja. -- 1577-ben *Gráspar* iktattatik be némely ottani részbirtokba. 1586-ban *Boldizsár* és *Tamás* éltek. Tamásnak fia volt *István* (1590—1620). Szapári Istvánnal együtt több rendbeli pörbe volt keveredve szomszédjaival. Ez *István* ban fogyott ki a család, és győr-megyei javai a Szapáriakra mint hihetőleg leányági rokonaira szállottak ²⁾.

Asszonyi, zemplin-megyei nemes család.

Asztalos család. Zemplin, Szabolcs, és Marmaros megyében elterjedt család. Az utóbbi megyéből *A. Pál* szerzett hangzatosb nevet családjának. Megyéből követ volt az országgyűlésen 1827. Patriarchalis házi apa, régi magyar szabású törvénytudó, ki egykor in-

¹⁾ A czimer metszvény ennek pecsége után adatik.

²⁾ Czeh Ján., Tudom. gyűjt. 1829. XII. 15.

kább lemondott követségéről, mint meggyőződése ellen legyen kénytelen működni. Később való-ttörvénytörvényszéki ülnök volt. Egyik fia ifj. Pál 1816-ban született, szinte Marmaros megyét képviselte az 1847⁷/₈ országgyűlésen; a nemzet-gyűlésen huszti képviselő volt. A megyei rendszernak erős hangú, lángoló, de logikai előadásu védője. Be-
csületes és következetes jellemű férfiú. A magyar miniszterium alatt kir. táblai ülnöknek is ki volt nevezve. Debreczenből Csányi László mellé teljhatalmú biztosnak küldetett Erdélybe. Mhalt agylobban 1849. mart. 11-kén. Testvére Sándor mint honvéd őrnagy Aradnál, és a mőczok ellen harczolt ¹⁾).

Asztry. Temes megyei birtokos nemes család.

Athanaskovich család. Megnemesített Miklós 1722. dec. 5-kén kelt ezimeres levélben, melyben az így íratik le: A paizs kék mezejében egész oroszán egyenesen állva, jobb első lábaival kardot tart, és a paizs baloldala felé néz. Főnn a sisakon ismét az látható. A paizs czafrangja mind a két oldalról sárga-kék ²⁾. Miklós utódai közül Demeter bölosész tudor előbb a horvátországi főhadi kormánynál szolgált, majd mint a keleti nyelvek értője Belgrádban csász. konsullá lőn (1844). Plátó budai g. n. e. püspök volt. † — Székhe-
lye a családnak Zombor Bács megyében, hol Vazul polg. mester volt (1825), Pál pedig plébános.

Athya (Atya) család. Régi kihalt sarjadék Ugocsa megyében. 1414-ben, tagjai a Komlósi Ugron családdal határjárási okmányok kiadása végett pörlekednek. Birtokosak voltak Komlóson és Salánkon, osztályos rokonai a Gaecsal és Dengelegi családnak. György volt az utolsó, kiben a család kihalt. Javai a Rosályi Kún családra szállottak ³⁾.

Athinal család. Tótországi származat, hason nevű faluról vevén nevét. Simon deák történeti bírúvé tette nevét. Szapolyai hibe volt Ferdinand ellen. Gritti kormányzósága ellen szavazván, ez az adó- és só-pénz elikkasztása ürügye alatt 1530. fejét ütteté. Fia szinte Simon, ki 1540. az Isabellának férje által adott várak kapitányait hitelteté meg.

Attems család. (Gróf) Magát a Montforti grófoktól eredezteteti. Nevét a Friaulban fekvő Attems helytől vevé, melyet a család állítólag 1170-ben kapott meg. Két főágra: Heiligenkreuzi

¹⁾ Ujabb ism. tára. I. 201.

²⁾ Coll. herald. Mss. 367.

³⁾ Szirmay, C. Ugocsa. 85. 86.

és Petzenstein (Luzenei) ágakra oszlik. Az előbbi ismét két fő-
ágra szakad, melynek másodika Feistritzinek nevezetik. Ez ág-
ból Ignác (szül. 1774.), József (sz. 1780.), Ferencz sz. 1783.
és Tadé magyarországi honfiusított nemesekül fogadtattak az 1827-ki
43. t. czikkben; ezt azonban az 1830. évi 17. törv. czikk megse-
misíté.

A Feisztrici ág is kétfelé terjed, másik fele Gösztingi előnévvel
különbözteti magát. Ebből hazánkban jelenleg magasb hivatalt visel:
Gróf A. Henrik cs. kir. kam. a pozsonyi helytartósági osztály ale-
nöke, szül. 1813. mart. 5-kén. Neje 1838. april 24. óta báró Wancsura
Rzechniz Aloisia (sz. 1816. oct. 24.), kitől több gyermekei vannak.

Az Attemsek Heiligenkreuzi ágának, mely 1630. jan. 3-án
kapta a grófi rangot, czimere négy részre szelt paizs. Az 1. és 4.
aranszinü udvar két fejü sast mutat, a fejek fölött. egy arany koro-
na ragyog. A 2. és 3. vörös udvarban három ezüst csucs emelkedik. A
közép vörös vértben egy arany nyaklós vizsla fut. Ez czimere az egész
családnak. Az említett ág rokon a Pálffy és Zichy magyar mágnás csa-
ládokkal.

Auersperg család. (Herceg és gróf.) Hazánkban a XVII.
század óta több ízben honfiusítást nyert család, mely az Illyriában
fekvő Auersperg mezővárosról veszi nevét. E helyet 1067. óta tulaj-
donául igényli, és jelenleg mint majoratust bírja. Őse Adolf 1060-
ban élt. Ennek utódai III. Frigyes császár idejében Krajnába szakad-
tak át. a török háborúkban nevezetes szolgálatokat tettek, miért
Krajnában és a vend széleken örökös főtartományi marsalli hivatalt
nyertek. Törzse a családnak az Adolfiól leszármazott I. Engelhard
(†. 1466.) volt, kinek két fia Pongrácz, és Folkárd (Vollrád) után
a család két főágra oszlott. Pongrácznak Troján nevű fiától Her-
bárd az egyik unokája, kinek két fia Farkas Engelbert, és
Kristóf ezen ágat is ismét kétfelé terjesztik. Kristófnak Teodorik
fiától unokái: Herbard, szül. 1613. Kamarás, krajnai örökös marsall,
és károlyvárosi (karlstadti) parancsnok volt, az 1649. országgyűlésen
a CXII. t. czikk szerint nyerte hazánkban az indigenatust. †. 1668.
Testvére János Wajkard 1615. szül. III. Ferdinánd király ke-
gyencze, IV. Ferdinánd nevelője, 1653. birodalmi hercegségre emel-
tetett, még pedig a rendi gyűlésben ülés és szavazat-joggal. Szép jó-
szágokat kapott Csehországban, Szeziában, Felső-Ausztriában is. Leg-
idősb testvéréről is reászállott a gottschei és seisenbergi urodalom,
melyekben valamint saját hercegi urodalmaiban hitbizományt alapi-

vott családja részére. Hazánkban szinte honfiosztatott az 1655. orsz. gyűlés 118. t. czikke értelmében. Később 1669-ben I. Leopoldnál kedvetlenségbe jött, és az udvartól elvonulni kényszerült. Meghalt 1677. nov. 13. Tőle jő le a most is virágzó hercegi ág. Legidősb fia Ferencz titk. tan. és altábornagy rész vett a magyarországi táborozásokban is, és azután egy ideig Horvátországban károlyvári parancsnokságot viselt.

Általában a család több tagja a szomszéd Krajinából bejárt szott a magyar történetbe, és már az említett egyik őstük Kristóf harczott Horvátországban a török ellen. Szorosabban füzé magát a család hazánkhoz beházasodás által is. Sógorságba jött a báró Gerliczy, Szalabéri nemes Horváth, gróf Haller, gróf Festetics és gróf Szapáry családainkkal, nem említve az indigena családokkal összeköttetését.

A grófi ágból Kajetán, Miklós és Jodok 1802-ben; gróf Kajetán ismét 1827-ben vétettek be magyarokul. Közölök azonban Miklós az 1830. 17. törv. cikkénél fogva ismét kitörölvetett.

A hercegi ágból a múlt század végén, és ennek elején Károly (szül. 1750.) tábornagy, és aranygyapjas 1805-ben Bécsnek hadiparancsnoka volt. A francia sereg előtt a Dunán vert táborhidat kellett elégetnie; elkészt az ellenségnek nagy előnyére, ki azt elfoglalta, és a Duna inneni partján szerencsésen működhetett. A herceg kérdés alá vonatott, és kegyet vesztett. Morvaországban tölté magányban azutáni napjait. Tőle így jő le a mostani hercegi ivadék:

Vilmos sz. 1782. † (Károly Vilms. sz. 1814. v. 1827. (b. Lenthe Friderika) titk. tan. (Gr. Festetics Ernesztin. 1851 óta)

Agátja b. Kotz brüni ltói (aleln.) Vilma (gr. Noszticz Her. táborn.)

Zsófia (gr. Chotek Józ. özvegye 1809-től)

Sándor sz. 1818. alezredes (Gr. Szapáry Sarolta) 1851-től. Adolf sz. 1821. kapit. (B. Solopisk Mladot.)

Károly táborn.

Zsófia (gr. Arenbergae.) Aloisia (Hsz. Stahrenberg.) Róman Károly sz. 1813. Henrika (Her. Hohenlohe.) Friderika (H. Bayern.) Ernesztine. Mária.

Károly szül. 1784. altáborn. † 1847. (B. Lenthe Auguszt.)

Vincze. † 1812 (H. Vincze sz. 1812. (H. Mária sz. Lobkowitz Gabr. (Collaredo Vilma.) † 1855.

A családfe élén álló Károlynak testvérétől is jó le egy ág mostanáig, mely kevesebbé van kötve hazánkhoz ¹⁾.

A család czimere négy részre oszlik. Az 1. és 4. vörös udvar zöld mező fölött fehér bölényt mutat, annak orrán keresztül egy fekete gyűrű függ. A 2. és 3. ezüst mezőben egy állványon fekete sas látható. Az előbbi a család ősi czimere. Az utóbbi a Schönburgi családeből kölcsönöztetett. A Pongrácz ága, és így a hercegi ház az ezüst színű közép vértén egy arany koronás vörös oroszlánt visel; míg a Voitradi grófi ágánál ez arany mező egy kék rózsát (a Lezimowa-Austi bárók czimerét) láttatja.

Augustini család. Szepességi származás. Györgynek Debitz Bachariától 1598. dec. 6-kán szül. fia Kerestély emelé ki a család nevét. Ez nagyobb iskoláit Frankfurtban, Jenában, Lipszében és Vittenbergben tanulta. 1619-ben Schweitzba ment, és ott 1620-ban Bazelben orvossá lett ²⁾. Haza jövéen Késmárkon telepedett meg, és a város főorvosa lett. II. Ferdinand udvari orvosának, és udvarnokának nevezte, 1631. april. 6-kán nemességet kapott a b Hortis melék névvel. III. Ferd. tanácsnokává nevezte. 1640. bejárta a Kárpátokat, orvosi könyveket írt. Nőül Székely Boldisár leányát Zsuzsannát vevén, ennek ősi birtokába Lomniczra költözött és ott halt meg 1650. aug. 21. Gyermekei maradtak.

Augusz család. (Magurai, báró.) Tolna megyei család, azonban Veszprém megyében is lelünk e névre, hol Lajos a megyei felkelő nemes gy. seregnél hadnagy volt 1809-ben ³⁾. Tolnában Szekszárdon Antal főbíró volt. Fia ifj. Antal ott szül. 1807-ben, megyei hivatalra adá magát. Műveltsége, képessége őt 1843. másod, 1846-ban az első alispáni székbe emelé Tolnában. 1849. aug. 20-kán azon megye korm. biztosa és e megye, valamint Baranya, Somogy megyék kerületi főispánjává lön. Majd 1850. Pest ker. főisp. és végre 1852. a budai helytartósági oszt. alelnökévé neveztetett. ⁴⁾ Még 1850. sz. István rendét is megkapván, 1853-ban utódaival együtt bárói rangra emeltetett ⁵⁾. Előnevét a család Krassó megyei Magura helységtől veszi.

¹⁾ Goth. gen. Taschb. 1857. 92.

²⁾ Veszprémi, Med. Biogr. cent. I. 8.

³⁾ Hazai tudósít. 1809. I. félév 35. sz.

⁴⁾ L. Életrajzát Vasárnapi Ujság 1856. 49. sz.

⁵⁾ Budapesti Hirlap 1853. 115. sz. máj. 15.

Augusztich család. Alapítója András, ki 1686-ban kapja a nemes levelet I. Leopold királytól czimmerrel, mely a paizs udvarában zöld mező fölött mind két lábán álló darut mutat, melynek nyakára nyíllal átlőve van. A sisak fölött ugyan ilyen. Czafrang innen aranykék, onnan ezüst-vörös ¹⁾.

Avakumovich család. A múlt század végén 1791-ben II. Leopold nemesíti meg Pált, Istvánt, Jánost, Györgyöt és Lázárt. Kik közül Pál már előbb aradi g. n. e. püspök (1787—1810) volt. István a kir. táblánála lajstromozásnál volt alkalmazva (1787) Másik István temesvári g. n. e. püspök (1810.), Cs. kir. val. bel. tit. tanácsos. A Ludoviceara 500 ftot ad (1812).

Aurifaber. Zemplini nemes család Szirmaynál.

Azary család. (Nagy és Kis-azari.) Régi kihalt család Zemplinben. 1435-ben Zsigmond alatt Azari János és nővérei Margit és Márta Azari István s László és Szécsy Jakab által hatalmaskodást szenvednek. Ez időben György, Péter és János birják Azart. 1531-ben a reformatio idejében Imre élt, és szinte az új tant hirdető ²⁾.

¹⁾ Coll. Herald. Nro 793.

²⁾ Szirmay, C. Zempl. hist. 57. top. 64.

B.

Babai család. Tolna megyei család, belőle Ferencz Jézus társ. pap (mh. 1777.) Latin nyelven történeti munkákat írt ¹⁾.

Babarczy család. (Báró). Nevét a Baranya megyében fekvő Babarcz helységtől veheté, azonban a családot Csongrád megyében látjuk föltünni. Imre e század elején Csongrád megye első alispánja volt (1810—15.). A család név mégis leginkább Antal által hatott ki. Ez Budán született 1813. febr. 12-kén. Szintén Csongrád megyénél kezdé hivatalos pályáját mint jegyző 1832-ben; azután szolgabíró lőn. 1840-ben a helytartó tanácsához titoknokká, később tanácsossá nevezetett. Az utolsó (1847-ki) pozsonyi országgyűlésre Csongrád m. követévé választatott. A conservatív udvari- és aristocrata-párt egyik eszesebb vezértagja lévén, neve nagyon ismeretes lőn. A forradalommal nem tartva, 1849. elején Pest megye és jázsági cs. kir. biztосként működött. Azután élelmezési főpolgári biztосságot viselt. Érdemeiért szent István rendjét kapta, azután pedig e rend szabályaihoz képest birodalmi báróságra emeltetett 1855-ben ²⁾. Ugyancz év vége óta a soproni urbéri főtörvényszék elnöke. Testvére Imre katona volt jelenleg nyugalmazott alezredes, kire a bárói rang szinte kiterjesztetett,

Babb család. (Kapálnak-Monostori.) Erdélyben van ily család, melyből János fogarasi g. n. e. püspök, bel. titk. tan. és a Leopold-rend közép keresztese (1786—1815.) és több azon vallásu papok voltak.

Bábel család. Más néven Káldy, győrmegyei család volt. Czimeres levelet Bábel, máskép Káldy Tamás kapott 1626-ban II. Ferdinándtól. Kihirdettetett e kiváltságos levél Győr megyében. Utódai valószínűleg kifogytak ³⁾.

¹⁾ Horányi, Nov. Mem. 204. l.

²⁾ Pesti Napló 1855. dec. 11-ki szám.

³⁾ Pozson vmegye levéltárában van az eredeti armalis levél.

Babics család. A nemességet Ferencz szerzi 1716-ban III. Károly királytól. A czimert így írja le az oklevél. A kék paizsnak alját hármias domb foglalja el, mely fölött három zöld leveles ágon ugyanannyi piros rózsza virít. Ugyan ezen rózsákat láthatni a sisak tetején. Czafrangjai a paizsnak egy oldalról fehér vörös, másiktól sárga-kék ¹⁾. E családból András veszprémi kanonok volt (1810—25.)

Ugyan e néven azon megnevesítést megelőzőleg is találunk e névre. Babics János 1687-ben scardonai püspök volt ²⁾. Komárom megyében pedig a legrégibb és törzsökös adományos családok között említetik ily nevezetű család sz. István i előnévvel ³⁾.

Babindáli család. (Babindali.) Régiebb sarjadék, mely nyitramegyei Babindál faluból ered, és onnan veszi vezeté- és előnevét. E helységnek a XIII. század előtt azonban birtokában alig volt, legalább 1271-ben Babindáli Feteckfi Kozmáról lelünk okleveles emlékezetet ⁴⁾, ha csak ez nem volt őse e családnak. A XVI. század óta birunk a családról adatokat. Ezek szerint Péter 1525-ben élt, magát Kis-Surányi-nak is írta Neje Forgács Péter leánya volt ⁵⁾. Ugyan ez idő tájban élt Babindáli István, ki hogy testvérének Mátyásnak nyitramegyei babindáli ősi javait Kereskényi Tamástól visszavált-hassa, egyéb részbirtokait azon megyében elzálogítja 100 ftért. Du-braviczky Jánosnak 1536-ban. Ezen utóbbi részbirtokok kiváltására később Istvánnak fia Bálint engedményt ad Babindáli Bertatannak és Gergelynek ⁶⁾. Ez utóbbi Gergely 1544. körül Bars megyében országos adószedő ⁷⁾. 1569-ben jelen volt a pozsonyi országgyűlésen, és egyike a Dobó és Balassa hűtlenségi perben összeült közbiráknak. András birt Nógrádban is, és Lúdyról írta magát. Ez Perk, és Felső Dovoránt átengedé Zongor Mátyásnak 1629-ben ⁸⁾. Fiai János és Miklós Nógrádban 1601-ben fordulnak elő ⁹⁾. Említett András özvegye ügyeinek elintézésére az országgyűlés az 1649. 54. és 1655. 106-ik törv. czikkeiben a nádort utasítja. Lehoczky szerint a családnak

¹⁾ Coll. Herald. Nro 475.

²⁾ Az 1687. törv. záradéka

³⁾ Fényes: Komárom vm. leírása. 61. lap,

⁴⁾ Tnd. gyűjt. 1833. XI. 45.

⁵⁾ Lehoczky, Stemml. 17.

⁶⁾ Sz. Benedeki Conv. Proth. C. 70. lap és Fasc. 93. Nro 17.

⁷⁾ Budai lex. I. 99.

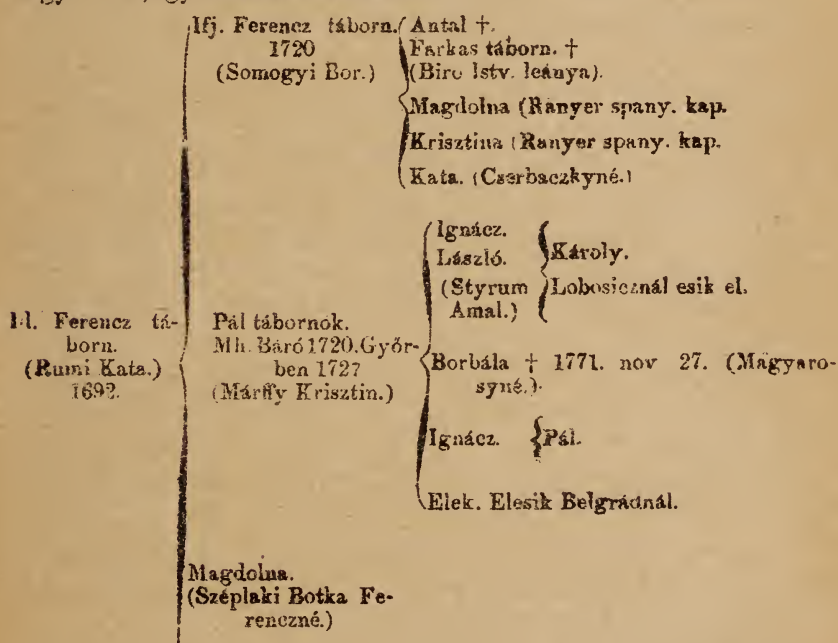
⁸⁾ Lehoczky, Stemml. 17.

⁹⁾ Prothoc. C. Neogr. 1601. 68. l.

Nógrádban csitári, és ludányi javai Osztrócs Istvánnak és utóbb az Erdődyeknek adományoztattak. A család, mely mint látjuk Bars és Nógrád megyébe is átszakadt, a XVII. században tűnt le.

Babocsay család. (Báró). Lehoczky Ausztriából a Lüneburgh és Sonnenburg grófoktól származtatja Laziusra hivatkozva. Bizonyosabb az, hogy a XVI. század második felében már a dunántúli körületben megvoltak. Tamás Nádasdy Ferencz alatt vitézkedett és 1587-ben bevette Koppány várát a töröktől ¹⁾.

I. Leopold kir. korában idős Ferencz előbb keszthelyi, utóbb veszprémi várkapitány (1692.). Fia ifjabb Ferencz ugyanekkor Veszprém vári alkaptány. Mindketten később jeles tábornokok. Idős Ferencztől, kinek neje Rumi Kata, sz. (työrgyvölgyi) Bakács Sándor özvegye volt, így hozatik le a család: ²⁾.

Mint ez ágazatból látjuk, a család nagyobb része hadi pályán keresi a dicsőséget. Négy tag tábornokságig vitte. Pál utódai részére is bárói ranggal jutalmaztatott 1720. sept. 12. ³⁾. Ekkor czimerét, a

¹⁾ Istvánfi.

²⁾ Deductiones Geneal. Mss. F. lat. 213. — Lehoczky hibásan közöl töredéket a családról. — Pálról és fiairól emlékezik Petőfi Spangar Krón. 1727. évr.

³⁾ Collect. Herald. 117 l.

fiát vérével tápláló pellikánt kék mezőben, (mint metszvényünk mutatja,) bárói korona alá juttatá. A czimer foszladéka innen arany-kék, onnan ezüst-kék.

A bárói család kihalt. De nemesi renden Babochay nevűt Zágráb megyében lelünk, hol János első alispánságot viselt (1815.)

Nem felejtendő az sem, hogy Zemplin meg Tarczal mező városának 1674-ben Babocsay Izsák volt jegyzője, ki városa történetiről érdekes emlékiratokat hagyott maga után magyar nyelven. ¹⁾

Bábonyi család. Zemplin megye nemesei közé számíttatik. Nógrádban a Bercelyiekkel rokon, és ott Berczel helységben a Bábonyi család egyik leány tagja 1805. mart. 7-kén 76 éves korában halt meg ²⁾.

Báborszky család. Közrendű nemes család. Czimere: a paizs udvarán egy kivont karddal álló vitéz. A sisak fölötti koronán pedig pellikán ül, fiait vérével táplálva. Belőle Antal mint esztergam-megyei várnagy halt meg 1838.

Babos család. Ugocsa megyében Gödénházán közbirtokos. Ott belőle Gáspár 1805., József 1803-ban Ferencz királytól új czimeres levelet kap. ³⁾. Ez az udv. magyar kanczellárián titoknok volt (1805.) —

Erdélyben Felső-Fejér, Doboka megyében lelünk e nevű családot Sepsí-Besenyősi előnévvel. Amott Ferencz és Gáspár a megyénél szolgáltak. Amaz szolgabíró, emez iktató volt (1815.)

Babóthy család. Dunántúli Sopron vagy Győr megye ily nevű faluja látszik származási helyetül, honnan más megyébe, névszerint Nyitrába is átszakadt. Nyitra megyének 1617., 18-ban Babóthy Tamás volt egyik szolgabírája ⁴⁾. Imre az 1827-ki országgyűlésen rendeltetett ki választmányi tagul.

Babulik család. Megnemesített M. Terézia által 1753-ki octob. Babulik István és György ily czimerrel: A paizs vizirányosan ezüst szalaggal kétfelé osztatik. Az alsó kék mezőben ezüst hold látható fölfelé fordított szarvaival. Az alsó piros mezőben pedig egy

¹⁾ Kiadatott Romy: „Monumenta Ung.“ czimű gyűjteményében.

²⁾ Mocásary, Nógr. Esmert. I. 223.

³⁾ Collect. herald. 139. lap.

⁴⁾ Diarium et Acta Dietae 1622, Ms. Mus. — És az 1618-ki 49. t. cz.

ágyékaitól kezdve látható arany oroszlán áll kiöltött piros nyelvvél, hátra csavaradott farkkal. Első jobb lábával ragadni, a ballal pedig nyíllal harczolni látszik. — A sisak fölött két — egyfelől piros, — más oldalról kék szárny között a paizsbeli hold fénylik. Foszladék jobbról aranypiros, balról ezüstkék¹⁾. Lakhelye e családnak Zólyom vármegye.

Bachó család. (Dezéri). Trencsin megyében székel, és birja ősi javait Dezéren, honnan előnevét vevé, 1580-ban Mihály másképp Dragon trencsini ispán (Comes) magát Dezérről (Dezsericze) írta, és ez a család ősei közül volt²⁾. A mult században a családból János belső titkos tanácsnok és krassómegyei főispánságig (1787—1810) emelkedett, előbb (1770) Pozsony ker. főtartom. biztos volt. A József cs. rendszere idejében pedig krassómegyei főispánsága mellett, Temes, Torontál, Bács megye főisp. helyettese és ezekben kir. biztos. — Tán fia azon János, ki a m. testőrségnél őrmester volt (1810). Az újabb időben Trencsin megyében, hol többen hivatalt viseltek, Lajos mint al- majd főügyvéd hivataloskodott, és a két utolsó (1844. és 1847.) országgyűlésen azon megyének követe volt.

Bacsák család. (Benefai). Pozsony megyében székel, és ott viselt megyei hivatalokat. Előnevét Benefá-ról írja. A nemességet Kristóf szerzé ily czimmerrel³⁾: a ver kek mezeiében három zöld halom van, melyek két szélsőbbikéből két zöld pálmafa emelkedik föl, a középsőből kiterjesztett arany szárny nyíllal rézsutosan átütve látható. A sisak koronáján pánczélos kar zöld koszorút emel. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös. — János alispán volt Pozsony megyében 1764-ben, — később (1787-ben) a m. kir. helytartóságnál tanácsos. Ugyanazon kormányzéknel József szintén tanácsnokságig emelkedett, az volt 1770-ben. Zsigmond pozsonyi, 1784-ben esztergami kanonok. Meghalt 1784-ben april 28-kán.

Bacsányi család. E nemes családból János a költő és író lett ismeretessé. Született ez Tapoleczán Zala vármegyében 1763-ban. Előbb nevelő, majd 1785-ben a kassai kamarai igazgatóságnál hivatalnok. Innen egy versezete miatt megválni kénytelenítettvén, gróf Forgács Miklósnál titoknok. — 1794-ben Martinovics dolgaiba

¹⁾ Coll. Herald. Nro. 257.

²⁾ Lehóczky Stemm. 18.

³⁾ Adami: Scuta gentilia. Tom. I. 90.

⁴⁾ Horányi. Nova Mem. 318. 725.

elegyedvén, két évig Spielbergben ült. Azután a bécsi bankóhivatalnál nyert alkalmazást, 1806-ben a directoriumnál fogalmazó lett, és nősült Baumberg Gabriela német költőnével. 1843-ban magyar acad. lev. tag. Meghalt 1845. máj. 12. Tetemei a linezi temetőben nyugszának. Műveit előszámlálja az újabb ism. tára.

Bacsich család. Czimere: kék mezőben zöld tér fölött fekete lovon zöld nyeregben ülő vörösbé ültözött prémes kalpagos magyar bajnok, jobbujában kivont karddal, baljában lobogó vörös zászlóval. A sisak fölött az éberség jelvénye az egy lábában követ tartó daru áll egy lábon. Foszladék innen ezüstvörös, onnan sárgakék. E czimert és a nemességet György szerző 1718-ban III. Károly királytól, és ugyanazon armálisban Panker Sebestyén és Forján György is megnemesített¹⁾. E család lakhelye Sopron megye. Belőle e század első negyedében János a m. k. udv. kancellariánál; József pedig a kőszegi kerületi táblánál az 1810—1825. időközben hivataloskodott.

Bácsi család. Több ily nevűt mutat föl történelmünk. Előszámlálom az ismertebbeket, a nélkül hogy vérségi viszonyukat vitatnám. — György Szapolyay követe II. Lajos királyhoz a mohácsi ütközet előtt a végett, hogy határozott parancsot kapjon a sereg hová indítására nézve. Ferencz szintén Szapolyay híve, 1535-ben nevezetik ki szepesi préposttá. Benedek Boeckainsk alvezére, mintegy hatezer hajdu élén. Megveretett Bástatól 1606-ban. Benedek budai tanácsnok is volt 1541-ben, I. Ferdinand pártján.

Bacsinzsky család. Gallicziából Bacsina helységből szakadt Magyarországra e nemes család²⁾. Tódor Ung megyében Benyátinán görög egy. lelkész volt. Ennek fia András szül. 1729-ben, papságra adván magát, végre munkácsi g. e. püspök lón 1778-ban; belső titkos tanácsosnak pedig 1777-ben neveztetett ki. Jeles férfin volt. Meghalt 1809-diki nov. 19-kén³⁾.

Bacskádý család. (Bacskaalvi.) Nyitra megyei régi család, mely az előnevet adó Bacskaalva (Bastyén) helységnek jelenleg is birtokában van. Nyitra megyéből elterjedt a szomszéd Trencsin, Bars megyékbe is, sőt Nó-

¹⁾ Collect. Herald. Nro 546.

²⁾ Felső M. Orsz. Minerva 1827-ki foly. 1148. lap. — ³⁾ U. ott.

grádba is egy ága. Czimere : mint itt látható hátulsó lábain álló medve, buzogányt tartva; ugyanaz a sisak fölött is.

Hivatalt viselt honn a megyénél, úgy Barsban, és az országos kormányshékeknél is. A családnak nevezetesebb tagjai a mult századból: Pál, ki barsmegyei alispán volt 1755. 1760-ban. — János ugyanott 1755-ben szolgabíró. — József 1751-ben ítélőmester ¹⁾. János 1780-ban kir. személynöki ítélőmester. Ugyancsak János kincstári ügyész Ungvárott, majd Tokajban 1787. 1810-ben. Sándor a kancelláriánál hivatalkodott 1787-ben. Bálint a testőrségnél volt 1810-ben őrnagyi ranggal. Ignác Nyitrában az újabb időben viselt hivatalt.

Nyitra megyétől vett ki nemesi bizonyítványt János 1831-ben; kihirdetteté Nógrádban 1832. jan. 21-kén, azon megyében Rádou lakván, ennek atyja volt szintén János, ki Tökés-Ujfaluban született; nagyapja is János, ki Nyitra megyében 1755-ben kétlen nemesnek ismertetett

BacsKay család. (Bacskaí.) Ősrégi családá Zemplin megyének. Szirmay szerint sarja a Boksa (Boxa) nemzetségnek, melyből Tamás többekkel 1314-ben Bacska falu birtokába jut. ²⁾ Belőle volt György, ki 1402-ben szintén elismerte Zsigmond király rendelkezését, melyben Albertet örökösének fogadta ³⁾ Még előbb élhetett Szaniszló, kinek András fiától Balás unokája 1451-ben leleszi prépost volt, és Magyarorszában pápai biztosként működött; midőn Hunyady a törökkel harczolt, ő magával több íremányt a táborba vitt, és odaveszté. Ő szerzé meg az agárdi birtokot. Bessenyő végett a hatvani nemesek ellen tiltakozott. És a leleszi egyház hajóját ő építteté faragott kövekből. — II. Ulászló alatt Miklós élt, ki egri prépostból lett erdélyi püspökké. János 1565-ben zemplini alispán 1569-ben pedig orsz. gyűlési követ. — A család birta Zemplinben Bodzás- vagy nagy-Ujlakot is, és innen némely tagjai bacskaí Ujlaky-aknak irák magukat ⁴⁾. Kihalt a család 1640. táján, és Bacskaí utáná az Anarcsyak jöttek birtokba ⁵⁾. Ugyancsak Zemplinben volt **Isépi Bacskaí család** is ⁶⁾.

¹⁾ 1751. ki 26. törv. cz.

²⁾ Szirmay C. Zempl. Not. topog 65

³⁾ U. attól not. hist. 23.

⁴⁾ U. attól not. topog 235.

⁵⁾ U. ott 307.

⁶⁾ U. ott 65.

Bácsmegyei család. E néven a Dunán túl Vas megyében lélünk családot. Ferencz, ki Párisról zemplénmegyei faluról irta előnevét, 1583-ban költözik Vas megyébe, hol nejével Markalóczi György leányával kapja Markalóczot, és Zondi-Ujfalut¹⁾. De Zemplin megyében még azután is van Szirmay szerint ily nevű nemes család. Szatmár megyében Bere és Csomaköz helységben Bácsmegyei Benedek kap részt királyi adományul²⁾.

1589-ben Bácsmegyei Balás deák (ügyvéd) él és ír levelet magyar nyelven Károlyi Mihályhoz³⁾. Ádám 1709-ben él⁴⁾. Nevezetesebb emberek termett ilyenü család István Pálban, és ennek testvérében Jánosban. Mindkettő Trencsinben született, és az orvosi tudományokat a külföldi egyetemeken tanulták. István Pál az idősb, 1720-ban tábori szolgálatokat tett, azután nyolcz évvel gr. Csáky Imre bibornok, végre N.-Szombathán a káptalan főorvosává lön. Meghalt 1735. — Protestansból lett katholikussá. Orvosi latin munkái közt irt a csömörről is⁵⁾. János testvére 1727-ben a köszvényről adott ki orvosi könyvet. Dunántúl e családból a mult század végén István a kőszegi táblánál hivatalkodott. E század első felében Lipót és János a kir. harminczadnál hosszú ideig szolgálatban állottak.

Baczendorf család, (báró). A honfiusítottak közzé tartozik. János-Jakab báró az 1681-ki 82. törv. cz. vette be. Farkas Károlyt, és János Jakabot az 1687-ki 29-ik törv. czikk avatta indigenákká. Jelenleg e család ismeretlen. Íratik Bazzendorf-nak is.

Baczka család. Zemplin megyében nemesi rendü.

Baczka családból Mihály az 1715-ki országgyűlés 59 ik törv. czikke szerint a rendszeres munkákra kiküldött választmány tagja volt.

Radányi család. Szepes megyei nemesi rendü.

Bádeni marchio (örgróf) családból Hermant és Lajest az 1681-ki 81-ik törv. czikk fogadta be hazánkba.

Baderlicza család. Lakhelye Bácsbodrog vármegye.

Badics család. Komárom megye nemesi között leljük.

¹⁾ Lehoczky Stemn, 18.

²⁾ Szirmay : Szatmár vm. II. 25. 26.

³⁾ 1838-ki Tudom. tár. Ért. IV. 274. I.

⁴⁾ Kaprinai Mss. A. tom. I. 173.

⁵⁾ Veszprémi Biogr. Med. Cant. II. 19

Badicz család. Lakhelye Sopron megye.

Badoboray család. Ily család emlékezetét sz. Margit élete¹⁾ tartá fel. Badoboray Istvánnak Erzsébet leánya 15 éves korában (1238 táján) lett apáczáva, 1271-ben a Margitszigeti zárda fejedelem-aszszonya volt, akkor 48 éves.

Bádoki család. (Bádoki) Doboka megye régiebb családainak egyike. Isabella korában Mátyás Doboka várnagya volt, és kapta új adományban Csomafa egy részét. Balás 1544—1566-ig, János pedig 1588—1595-ig szolgabíróságot viselt. Benedek 1627-ben élt²⁾.

Badoldy család. Szintén sz. Margit életírása tartá fönn nevét. Belőle Chenge (Kinga) nyulakszigetebeli apácza 1263—1271³⁾.

Badomerey család. Badomerey Tamás vármegyei ispán volt, (fő- vagy al?) neje Olimpiadis, ki férje korai halálával hét éves Erzsé leányával 1243. táján a veszprémi zárdába ment. 1271-ben ezen Erzsé is tanuskodott Margit szent életüségéről⁴⁾.

Bagaméry család. Szabolcs és Zemplin megyék nemesei között foglal helyet.

Bágy család. Ferencz 1552-ben Biharmegyében Sarkadon öt portát bir⁵⁾. Györgynek az 1571-ben meghalt Boeskey Györgynek leánya Sára volt hitvese⁶⁾.

Baghy család. Baghy Balás és vele együtt Baghy István és János II. Ferdinánd királytól 1622-diki június 15-kén kelt czimeres levélben nemesítettek meg. Levelük kibírdettetett Nógrád vármegyében azon évi augusztus 23-kán. E szerint e megye volt fészke e családnak, mely úgy látszik Hevesből származott át. 1684-ben előfordul János. Az 1734-ki nemesi vizsgálatkor a kétségtelenek sorába iratnak János, András, Ferencz, és István Balásnak fiai; Gábor és István, néhai Jánosnak fiai, unokái pedig a náség-szerzőknek. 1755-ben élt Ifj. István Szécsényben, és András, Mihály, György⁷⁾; Borbála Nagy Jánosné, és 1761-ben másik Borbála Nagy Mihályné. E családból egyik ág a kurucz világban leszármazott a jászföldre is. És ugyan e családhoz látszik tartozni azon Baghi József is,

¹⁾ Pray: Vita S. Margarethae. 301. 306. l.

²⁾ Hodor: Doboka leírása. 48. 425. l.

³⁾ Pray: Vita S. Margarethae. 374. l.

⁴⁾ Pray: Vita S. Margarethae. 362. l.

⁵⁾ Bielek: id. h. 128.

⁶⁾ Wagner dec. IV. 21. és Szirmay C. Zemplin. top. 71.

⁷⁾ Prothocol. Cott. Neográd.

ki 1630-ban esztergami kanonok volt, és 1642-ben halt meg Érsekújvárott, hol plebánosságot viselt ¹⁾.

Bagoly család. Zemplin megyében czimerleveles nemes család.

Bagossy család. (Bagosi.) Napjainkban birtokos család Bihar, Szabolcs, Szatmár megyékben; ősi helye azonban ez utóbbi megye, névszerint Bagos helysége, melynek Bagossy Jánosné most is Lirtokában van. A szatmármegyei ág Bagos-Ujfaluról, a biharmegyei Dancsházáról írja magát. Ered a Csomaközy, gróf Károlyi és Vetéssy családokkal egy közös törzsből az ős Kaplyon nemzetségből (genus) ²⁾. 1354-ben Bagossy Jánosnak fia Simon több osztályos rokonaival oly kiváltságot kap, melynél fogva csupán a kir. ítélő udvar elé idéztethetik, azonfölül pedig birtokaiban bíraskodhatási ítélő joggal ruháztatott föl. Simonnak fia volt Péter; ennek pedig Máté, ki 1395-ben Bagossy Mihály, László és más Péter, és egyéb rokonaival Bagosra nézve megerősítő királyi levelet kap. A következő 1396-ban pedig a leleszi convent előtt említett Péter (Máténak atyja) Kaplyon, Ömböly, Petri, Vada és Vezend helységeken osztozkodik a Károlyi, Csomaközy és Vetéssy osztályos családokkal ³⁾. 1424-ben Bagossy Péternek (Péter fiának) bagosi jobbágysait békési Drágfi György és Sándor megverte. — 1505-ben a rákosi országgyűlésen Bagossy Mihály a királyi tábla bírása volt ⁴⁾. — 1540-ben B. István és Sebestyén birtokaikban új királyi adomány által megerősítettek ⁵⁾. Pál 1603–1608-ig szatmármegyei alispán. László két ízben alispán 1724–1727-ig; és 1734-ben ⁶⁾. Lehet, hogy ez azon László, ki 1686-ban Halmágyihoz levelet írt ⁷⁾. Lászlónak az említett alispánnak neje Orosz Zsófia volt, fiai közül László 1765-ben főszolgabíró volt ⁸⁾. Ugyancsak szolgabíró volt 1724-ben B. Mihály is. Bagossy László alispán gyermekeit e táblázat mutatja ⁹⁾.

¹⁾ Memoria Basilicae Strigon. Pest. 1856. 152. l.

²⁾ Szirmay Szatmár v. esm. II. 132. — Kaplyon Jánosnak Péter fiaitól unokája Péterről állítatik, hogy a Bagosi nevet először fölvette.

³⁾ U. ott. II. 17. 18. 29. 38. 45. l. stb.

⁴⁾ U. ott. II. 133. l.

⁵⁾ U. ott.

⁶⁾ U. ott. I. 126. 130., és Cott. Ugoesa. 22. l.

⁷⁾ Tud. Gyűjtem. 1828. X. k. 116. lapon közöltetik e levél.

⁸⁾ Szirmay Szatmár v. esm. I. 134. 135.

⁹⁾ Deduct brev. Ms. fol. lat. 213. sz.

László
(Orosz Zsófia.)

Pál.
László 1765.
Mihály.
Mária (Lónyay Gáborné.)
Bora (Paloesai Györgyné.)

De találunk e családból Ugocsa megyében is, hol Bagossy János nejjével Advigával együtt és Ficza Demeterrel 1589-ben Károlyi László özvegyétől Honától Mátyfalvi, 1517-ben pedig Szöllös végardói jószágát elfoglalta ¹⁾).

E családot Zemplin megye is birtokosai közé számítja. 1420-ban kükemezői Bagos Péter említettik egy a nyolczados törvényszék előtt folyt perben, melyben mint alperes állott ²⁾).

Végül e családhoz tartozik-e azon Bagoss Pál, ki mint kurocz ezredes (1703.) lett ismeretessé, és czimerpecsétében három tulipán alaku virágot viselt ³⁾, el nem határozhatom.

Bagosi család. (Csenger-bagosi) Erdélyben hazája a Szilágyság. Hihetőség ebből volt János, ki az 1505-ki udvarhelyi constitutio szerint székbirónak választatott ⁴⁾).

Bagotay család. A czimeres nemesi levelet Bagotay más-kép Molnár István kapta I. Leopold királytól 1665-ben Kolos András és Eszthergamy Andrással együtt ⁵⁾. Czimere: kék mezőben hármasszöld domb fölött fehér galamb, szájában zöld ággal. A sisak fölött ugyanaz két szárny között, melyek közül a jobboldali félig arany, félig kék, a baloldali felül vörös, alul zöld. A foszladek jobbról aranykék, balról ezüstvörös

Bágyoni család. (Kercseli.) Erdélyben Aranyos-Székbén van lakhelye.

Bay család. (Bai és ludányi.) Ős régi család, mely ugy látszik Nógrád vármegye Bai nevű pusztájától vevé nevét. Ezt hajdan a család birta, és tőle öröklék a Rádayak, kik közül Ráday Pál többi osztályos rokonával egyetemben e pusztát ⁶⁾ Grassalkovics Antal kir. ügyek igazgatójával a pestmegyei Iklad feleért és a nógrádmegyei

¹⁾ Szirmay: Cott. Ugocsa: 75. 76. l.

²⁾ U. az: Cott. Zemplin not. topogr. 340.

³⁾ Oklevél 1703-ról.

⁴⁾ Kállay székelyek eredete. 225.

⁵⁾ Collect. Herald. Ms. fol. Nro 126.

⁶⁾ Totale et integrum praedium Bay in ipsa contiguitate Hatvaniensi in Cottu Neogradiensis situatum, az oklevél szavai.

egész Markházáért cserélte el¹⁾. E csereszerződés szerint így jő le a XVI. századig a leágazás :

Bay	{	János.	{	Mihály.	{	Ignác.	{	Klára	{	Ráday András
Barnabas.		1597. körül		(Ráday Gáspárné).		1642.				

Nógrád megyében hivatalos pályán állt már a család a XVI. század végén is. 1597-ben szolgabíró lett Bay Ferencz 1599-ig, ekkor ülnökké (assessor) lőn²⁾.

De már régebben is mutat föl a történet e családból egyeseket. László az 1447-ki országgyűlésen Borsod megyét képviselte³⁾. — Mihály Báthori Miklós országbírónak dévényvári kapitánya volt. Nejétől Ozobor Annától leánya Zsuzsánna Keglevics Péterné 1609-ben⁴⁾. András és Ferencz Eger várát védte Dobó mellett 1552-ben⁵⁾. Amaz Sága vára kapitánya, ez utóbbi pedig 1567-ben krasznahorkai kapitány volt.

Komárom megyében találjuk Bay Jánost a XVII. század elején, kinek neje Laki részjézságát nővérével együtt elzalogítja⁶⁾. Bay Péter Bihar megyében Mezőgyánon egy portát birt 1552-ben⁷⁾.

Hogy e család Nógrád ősi családai közül való, mutatja az is, hogy előnevét e megyében fekvő Ludány helységétől vevé. 1642-ben febr. 11-kén a szécsényi várban ludányi Bay György és rokonai Bay István és Zsigmond 400 magyar tallérért Alsó-Ludányban egy nemes ülést (sessio) és Halászbiban két telket Ráday Andrásnak (a fölebbi ágazat végén látható Gáspár fiának) és neje Madács Zsófiának zálogba adnak⁷⁾.

A fölebb említett István az, ki az 1647-ki országgyűlésen a száraz vámok eltörlésére kiküldött választmány tagjául nevezetett⁸⁾.

Nógrád megyében találjuk e családból Jánost 1652-ben ; —

¹⁾ Ráday Pál és Grassalkovics Antal között 1728. Febr. 17-kén kötött csereszerződés.

²⁾ Prothocol. C. Neográd. 1597—99. — ³⁾ Kovachich Suppl. ad Vest. Comit. II. 333.

⁴⁾ Lehoczky Stemm. II. 18. 90. 212. — Mihályt említ István is 1622-ki kiadás 824. l.

⁵⁾ Sámokínál. — ⁶⁾ Fényes : Komárom v. leir. 106. — ⁷⁾ Bielek id. h. 130.

⁷⁾ Oklevél.

⁸⁾ 1647-ki CXI. törv.

Szatmár megyében pedig Mihályt, kit a megye 1663-ban löcsei tanácskozássra küldött a nádor meghívása folytán¹⁾. Szatmár megyében birtokos a család Gebén és Kis-Madán; amott Bay György (1810), itt Sándor.

Ezekon fölül e család, — melyet Nógrádon és Szatmáron kívül, Bereg, Borsod, Marinaros, Szabolcs és Zemplin megye is birtokosai közé számít, — az újabb korban is nevezeteseb egyéneket mutatott föl. Ilyen volt Bay Ferencz cs. kir. tanácsos, sz. István-rend kereszties vitéze, a hétszemélyes tábla ülnöke. Lakott Gombán és Pesten. Meghalt 1816. július 26-kán. Eltemettetett Nógrád megyében Kis-Hartyánban. Nejétől Fáj Ilonától gyermekei: 1. Judit Bárczay Pálné. 2. Francziska losonczy Gyürky Pál neje † 1816-ban. 3. Borbála Pázmándyné. Bay István 1809-ben lett kir. tanácsos.

A család egyik ága a ludányi előnév mellé még csomai-nak is írta magát. Tudniillik Csoma helységére Bereg megyében 1832-ben Bay György adományt kapott. E György Bereg megyében Surányban született 1792-ben. 1815-ben magyar testőr, 1832-től 1841-ig beregmegyei első alispán s kir. tanácsos. 1841—1849-ig pedig alországbirói, alnádori és hétszemélynői hivatalokat viselt. — Meghalt Pesten 1849-ki június 5-kén, és a rákosi temetőbe temettetett. Öt gyermeke közül Sándor jelenleg Kecskeméten cs. kir. törv. széki tanácsos.

A Bayak ez ága refom. vallásu.

Czimere a családnak: kék mezőben, hármias halmon ezüst egyszarvu áll, első lábaival hármias rózsát tartva. A sisak koronájából ugyanolyan egyszarvú emelkedik ki. A foszladék jobbról aranyvörös, balról ezüstkék.

A másik, mely r. kath. vallásu, Győr megyében székel, és bábai előnevet használ.

Zemplin megye pedig ujhelyi előnevű Bay családot mutatott föl, melynek magvaszakadtán annak ujhelyi udvartelkét Szirmay György nyerte 1719-ben adományul²⁾.

Baits család. János nemesítették meg 1791-ben II. Leopold király által kiadott armálisban. Czimere fehér paizsában egy kisebb kék vért van, melyet amabban nyolcz piros csillag vesz körül. A kék vértben zöld tér fölött arany griff áll kitejesztett szárnyával, lábai alá

¹⁾ Szirmay Szatmár eszm. I. 75.

²⁾ U. az. C. Zemplin. topogr. 65.

konyult farkkal. A sisak koronájából is griff nyulik föl szárny nélkül, két kiterjesztett fekete sas-szárny között. Foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös ¹⁾.

Bája család. (Borbátvizi.) Hunyad megyei család ²⁾. Belőle volt István Hunyad megye táblabírája, és fölkelő nemeseinek kapitánya, ki a rajzolásban is jártas levén, Vajda-Hunyad várát e század elején Kazinczynak nagy tetszésére híven rajzolat le ³⁾. Tán végső ivadéka Mária, báró Noptsa Lászlónak jelenleg második hitvese.

Bajáky család. Györgytől, ki a XVII. század végén élt, és két neje volt, ily családfa terjed le ⁴⁾:

Bajáky György (Zarka Máriától).	{	Mihály. (Niczky Mária.)	{	Kata. (Rosty Fer. kir. tan.) Anna. (Rosty Lajosné.) Boldizsár. (Csapody Bora.)
	{	Zsuzsa (Pontili Dánielné) Magdolna (Verebélyi Lászlóné.) Erzse (Svastics Györgyné.)		
2-ik. neje, Sötér Agnestől.	{	József. Bora. Zsófia.		

Bajcsy család. (Bajcsi.) Komárom megyei eredetű régi adományos család. E megyében Szilason János 1585-ben saját udvartelkét barátságos egyezkedés útján Ürögön birt. részjóságáért Bajcsy Sebestyén nagybátyjának engedi át. E János lehetett az, kit a Batori Zsigmondhoz egyezkedés végett küldött királyi meghatalmazottak 1598-ban azon izenettel küldöttek Miksához, hogy a török ellen segílyt küldjön, különben Erdélyt elveszti. Bajcsi János Tapolcsánynál találkozott Miksa királylyal, de követségének sikere nem lön. Ugyanott 1614-ben István jóságga egy részét Kálmán Istvánnak elzalogosítja ⁵⁾. Ugyancsak István Bajcs pusztai (akkor még falu) részét is 1626-ban Szalay Tamásnak az esztergami káptalan előtt örökösen bevallja ⁶⁾. Bajcsy Katalin 1643-ban Fodoróczky Mihály neje Szilason Komárom megyében saját és nővérei részét Kálmán Ist-

¹⁾ Adami: Scuta Gentilit. tom. I.

²⁾ Kőváry id. h. 270. l. a kihaltak közé sorozza

³⁾ F.-Magyarország Minerva 1831-ki foly. 696. lap.

⁴⁾ Geneal. authen. Ms. fol. lat. 207. tom. II.

⁵⁾ Fényes: Komárom vármegye leir. Pest. 1848. 110

⁶⁾ U. ott. 131.

vánnak örökösen eladja ¹⁾. 1753-ban Bajcsy József Barinay Terézzel komárommegyei baromlaki és nyitramegyei iváncái jószágaitat kölcsönösen elcserélik ²⁾. János Váczon született, (hol atyja Althan püspök javai igazgatója volt, anyja pedig Várady Teréz.) E János Komárom megyének 1781-ben főjegyzőjévé, 1790-ben pedig első alispánjává lett, és mint latin versköltő is ismeretes volt. Versei 1761—65-ig stb. nyomattak ki ³⁾. Komárom megyében Baromlakon most is birtokos a család.

De birtokos ily nevű család Árva, Bars és Liptó megyében is. Márton Lehóczky szerint Spirában követségben járt török elleni segélyért. Neje Thurzó Kata, fia István csongrádi főispán lett volna. Getzelsfalvi előnévvel Árvában ily nevű család 1387 óta székel ⁴⁾.

Bajcsy máskép **Fodor család.** E Bajcsyak — kiknek nevéhez néha a máskép Fodor név járul — leginkább Hont megyében tűnnek föl, hol Bajcsy Pál 1600-ban adományt kap, és beiktattatik a kihalt Mocskos család után Terbegáczen két jobbágy, — Gyürkiben hét nemes udvar, — Sirakon három nemes udvartelekbe, egész Pribel, és mind a két Csehi helységbe, — Ipolykeszin egy nemes, — és két jobbágytelekbe. Neje Csehi Kata volt. Ellenük 1612-ben Siraky Tamás pörölt a szalatnyai birtok iránt ⁵⁾. 1613-ban Csehi Kata már mint özvegy említetik. — Leányai Bajcsy Ilona Szegesdy Gáspárné ⁶⁾, Margit pedig Kajaly Lukácsné ⁷⁾, — 1640—47-ben éltek. Ugyanez időben élt Gergely is. E család kihalt.

Bajkay család. Jelenleg Bars megyében nemesrendű; nevét azon megyei Bajka helységtől vette. 1637-ben Dóczy Mihály két házhelyet Nemesénben Bajkaynak ad zálogba ⁸⁾. Birtak Hont megyében is, hol Bajkay Tamás özvegye közép-szűdi 4 házhelyét Domániky Mihálynak és nejének vallja be 1634-ben ⁹⁾.

Bajna család. Nemesrendű Komárom megyében.

¹⁾ U. ott: id. h. 110.

²⁾ U. ott. 119.

³⁾ Horányi: Nova Memor. 255.

⁴⁾ Lehóczky Stemm. 18.

⁵⁾ Sz. Benedeki Convent.

⁶⁾ U. ott: Prothocol. F. p. 190.

⁷⁾ U. ott: Proth. E. p. 265° 335

⁸⁾ U. ott: Proth. M. p. 5

⁹⁾ U. ott: Fasc. VI. Nro 47. és Fasc. LXIX. Nro 23.

Bajnay család. Szatmár megye számítja nemesei közé, hol Porcsalmán birtokos (1810).

Bajnóczy család. Erdélyben Doboka megyében birtokos.

Bajó család. Diószegről írja előnevét. Lakik B. Szolnok és Bihar megyében.

Bajory család. Régi kihalt család. Iratik Bajomy-nak is, és így jobban, mivel nevét biharmegyei Kis- és Nagy-Bajom helységtől vette, melyet a család birt egészen. János az 1505-ki rákosi országgyűlésen Bihar vármegye követe¹⁾, Benedek 1514-ben a kurucok ellen harczolt²⁾; 1526-ban Tokajban a Szapolyay párttal tanácskozik. 1540-ben Szapolyay Erdélybe menet Buda várát rábizza. Ferencz gazdag birtokos Bihar megyében, Bajomot birta egészen és még három falut, ezenkívül 22 helységben volt közbirtokos 1552-ben³⁾. Ennek fia lehetett azon János, ki 1566-ban Zrinyi Miklós alatt Szigetvárnál vitézül harczolt, és elesett⁴⁾. Benne a család férfiága kihalt. E Jánosnak lánya lehetett pedig Zsófia, ki 1600-ban már mint nagyságos kis-szerényi Szerényi Mihály özvegye emlittetik⁵⁾. Hajdan e család Zemplin megyében is virágzott⁶⁾. Volt még egy Bajory János, ki 1503—1511-ig kir. személynök⁷⁾ volt, és szerémi püspök: 1505-ben nyitrai püspök lett.

Bajory család. Zemplin megyében Zombor mezővárosban birtokos család Szirmay szerint.

Bajthay család. Pest megyében virágzott. Belőle István 1713-ban nógrádmegyei táblabíró; — 1749-ik aug. 29-kén Pest megye alispánja volt. Fia volt Antal, ki Zsidón 1717. december hó 14-kén született⁸⁾, és a kegyesrendi szerzetbe lépett. Tudománya miatt a királyi udvarnál II. József császárnak a történelmi tudományokban tanárául hivatott meg. Innen 1760-ban az erdélyi püspöki székbe emeltetett, egyszersmind bárói ranggal is jutalmaztatott. Tudománya, hűsége Mária Terézia királynénknál oly bizalmat szerze

¹⁾ Kovachich G. M. Comitia apud H. 660.

²⁾ Istvánfi: 1622-ki kiad. 70. l.

³⁾ Bielek: id. helyen 213—243. l.

⁴⁾ Reusner: Rer. Memorab. in Paun. Frankf. 1693. pag. 167. Pethő G. 121 lapon Imrének nevezi.

⁵⁾ Proth. Cott. Neogr. az. 1600. p. 78.

⁶⁾ Szirmay: G. Zemplin. top. 65.

⁷⁾ Series Personalium praes. reg. in judiciis locumtenent. Kézirat 1810-ből Lendvay Mártontól oklevelek nyomán.

⁸⁾ Horányi: Nova Memor. 223. és Memor. I. Tom. 81.

neki, hogy vele több fontos ügyben levél váltatott¹⁾. Meghalt Aradon 1773. január 15-kén. Latin nyelven több történelmi műve látott világot.

Bajusz család. Szabolcs és Zemplin megyében, ez utóbbiban Hotyka helységben birtokos nemes.

Bajza család. Árva és hevesmegyei birtokos nemes. Az utóbbiban Gyöngyös-oroszi és szűcsi helységben. Legismertebbé tévé e nevet József az író, ki Szűcsiben 1804. január 31-kén született. 1829-ben ügyvédi vizsgálatot tett. Azután a m. academia tagja lön. Életét és munkái sorozatát adja az újabb ismeretek tárának I. kötete.

Bajza család. Bajza Pál 1792-ben kapott nemeslevelet ily czimmerrel: A vért a jobboldali felső szögletből kezdve a baloldali alsó szögletig rézautosan két részre van osztva; a jobboldali felsőbb osztály vörös, a baloldali alsóbb zöld. A vért alján három fehér szikla van, melyről két szarvas-szarv emelkedik föl agancsaival kifelé. Ezek közt egy aranyruhás és kalpagos magyar vitéz áll kivont karddal. A sisak fölötti koronából ugyanolyan vitéz nő ki két fekete sas-szárny között. Foszladék jobbról aranyvörös; balról ezüstzöld²⁾.

Bajzáth család. (Pészaki). E családot József emelé föl. Született ez 1720. febr. 6-kán. Az 1764-ki országgyűlés után, hol már mint főpap volt jelen, kir. tanácsossá és referenssé, majd sz. István rend keresztesévé és veszprémi püspökké lön. — Ő kérte föl Pészakot — honnan a család előneve — Torontál vármegyében rokonai számára. Ő szerzé Fejér megyében Sz. Györgyöt férfinagra, és beiratképen csupán a leányagra. Meghalt 1802. febr. 24-kén³⁾. Ugyanakkor élt János, kinek fia György (1803). — Az újabb időben (1846) belőle Mihályt, Gusztávot és Albertet katonai pályán találjuk.

Bak család. Ily családnéven legrégebben Mihályt, és Benedeket találjuk, kik Mária és Zsigmond király ellenében a pártos Horvát Pállal tartottak. Ezért jószágvesztéssel bűnhődtek. Később engedelmességre térvén, Zsigmond Visegrádon 1387-ben költ levelében nekik megkegyelmezett, és birtokaikat visszaadá.

A következő századokban Arad megyében találunk e névre, hol a család által birtokolt Bak helységről vett előnévvel éltek. 1428-ban baki Bak Pál a bizerei apátság ügyében királyi emberül (homo re-

¹⁾ E nagybecsű levelezések a m. Académia levéltárában őriztetnek.

²⁾ Adami: Scuta Gentil. Tom. I.

³⁾ Nagy Pál: Honor Sepulcri ect. halotti beszéde. Veszprém 1802.

gius) neveztetik.¹⁾ 1517-ben baki Bak Gáspár aradmegyei alispán oklevél tanusítása szerint.²⁾ 1561-ben Menyhért baki helységben, Péter Feőfáján birtokos³⁾.

Ismét találunk Bak nevű (latinul de Bak) családra, melynek családfája a XV. század végén látszik elfogyni. Az előbbiekkeli vérséges összeköttetést nem vitathatom, de a családfa hitelességét pörbeni fölmutatása igazolja. Így következik: ⁴⁾

Sándor (de Bak)	István	Bálint.	Miklós 1424. (Dadai Margit.) 1446. János.	György. (Deák. (Anna) István. Benedek.	Margit (Bosoki Tamásné) 1481. Ilona. Hieronima (fejéregyházi Török Péterné.) Dora. (Ölvedi Ferenczné) 1481.
--------------------	--------	---------	--	--	---

Leány-ágon e család örökösei: Borsiczky, gr. Berchtold, és gr. Sigrayak.

Más családbelinek látszik berendi Bak Gáspár, ki I. Mátyás alatt Jajozánál vivott, majd pappá, és 1464-ben szepesi préposttá lón. Bolognában tanult, 1470-ben Rómában mondá az első misét. 1472-ben Iglóra a lengyel követekkel járt, és Kázmért általa hittá meg lakadalmára Mátyás király. — Mhalt 1493 táján⁵⁾.

A XVI. század végén és a következőben Nógrád megyében Mohora helység birtokában találunk Bak nevű családot. Nevezetesen még 1554-dik év előtt Bak János leánya Katalin Baloghy Miklósnak neje volt, ki után fia Baloghy Sebestyén Mohorán három nemesi telkét 1569-ben Koháry Imrének és Csuthy Gáspárnak adja zálogba⁶⁾. — 1590-ben Bak Zsófia Gyürky Benedek anyja mohorai birtokrészét elcsereéli Widffy Lőrinczczel hontmegyei N. Csalomián hat házhelyért⁷⁾. Még a következő XVII. század végén is birt Mohorán e család, jelesül Bak András, ki magtalan halt el, és testvére Mátyás, kinek fia István ellen 1673-ban atyjának nővére Bak Anna után ennek fia

¹⁾ Fábíán. Arad vm. leirása. I. 191.

²⁾ U. ott. 193.

³⁾ U. ott. 26.

⁴⁾ Geneal. authen. Ms. fol. lat. nro 207. Tom. II.

⁵⁾ Buday F. lex. I. 77.

⁶⁾ Sz. benedeki Conv. Proth. II. Nro. 23.

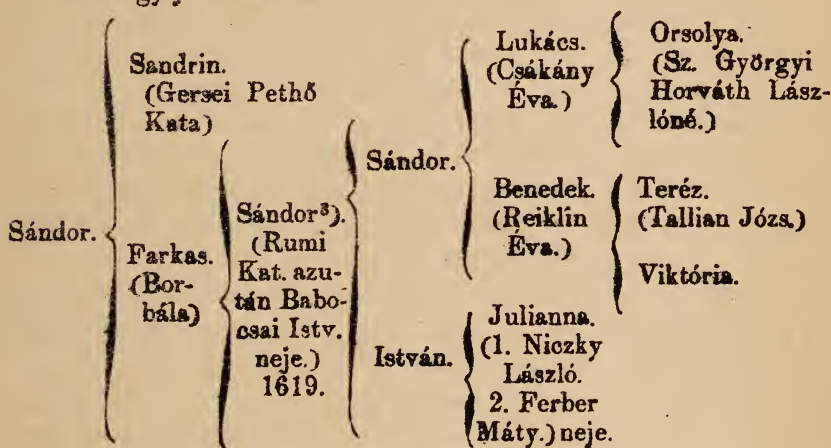
⁷⁾ U. ott. Prothoc. H. pag. 19.

Turai György kőkeszi koldús (mint írta magát) sürgetett osztályt a még el nem zálogított részekre nézve ¹⁾.

Baka család. Somogy megye birtokos nemesei közé számítatik.

Bakacs család. (Szent-György-völgyi.) Mint előneve mutatja, különbözik az erdődi Bakacs családtól, melynek neve diplomatikai hűséggel Bakoch²⁾-nak irandó. (L. B a k ó c z.) A Szent-György-völgyi Bakacs családnak a dunántúli kerület a hazája. Törzse S á n d o r, Somogy megyében Uzd, Patala és Füred helységet kapja adományban 1525-ben. A következő évben a mohácsi ütközetben lovát lindvai Bánffy Jánosnak, hogy ez megmeneküljön, adja át. Ő fogságba esett. De Bánffy János kiváltá, és Baltavárral jutalmazta ³⁾.

Tőle így jő le a család :

Ezekon kívül a mult század közepén báró Bakacs Viktória az 1759-ben meghalt Dessewffy Ferencz abaujmegyei alispánnak neje volt ⁴⁾. Leányágon e családtól a Sz.-györgyi Horváth, Tallián, Niczky, Ferber, Molnár, Bolla, Bosnyák, Jordán és egyebek származtak le.

Bakay család. Több ily nemes család van. Legismeretes az, mely Hont, és Esztergom megyében székel. Nevét a Hont megyében fekvő tót, alsó és felső Baka falutól vehette. C z i m e r e : kék mezőben álló arany oroszlán, mely jobbjaiban kardot tart. A sisak fölötti koronán

¹⁾ Turai György folyamodványa Nógrád vm. lev. tár.

²⁾ Geneal. Authen. Tom. II. Ms. fol. lat. Nro. 207.

³⁾ A várerődítések építésénél alkalmaztatik. L. 1625. orsz. gy. 20. törv. cz.

⁴⁾ Horvát Imre : halotti beszéde Desewffy Fer. fölött. Nyomt. Egerben 1760. E halotti beszéden kívül e család bárói rangjáról adatra nem találtam.

félhold fekszik szarvaival fölfelé, fölötte pedig két csillag ragyog. E családból Ferdinand hontmegyei főjegyző (1839—42.) — László pedig levéltárnok volt (1839—47.) — János szül. 1780. Bakabányán, mint esztergomi kanonok mh. 1850. — Tán e család ősei közé tartozott azon Tamás is, kin Dóczy Imre vámot zsarolván, e végett 1592-ben N. Szombat városa pört indított¹⁾.

De van ilyenévű birtokos nemes család Szatmár megyében is, belőle Ádám Kántor-Jánosi helységben közbirtokos (1810).

Bakay családot alapított Bakay György is, ki Tóth Márton, Nagy Miklós, és Mártonnal együtt I. Leopold királytól kapott czimeres nemeslevelet²⁾.

Bakay család. (Gömör megyei.) E családnak czimeres nemeslevelét Bakay Gábor, János és András szerzé III. Károly királytól 1712-ben.

A czimer függőlegesen kétfelé osztott paizs, melynek innenső vörös osztályában egyik fölemelt lábában követ tartó daru látható nyakán nyállal átlőve. A másik kék mezőben a szeretet tüzetől lángoló fehér szív van, lángja fölött rézsút kard nyúlik át. A pajzs sisakján korona, és azon ismét a leírt daru. Foszladék innen kékarany, onnan vörös-ezüst színű³⁾. — E család tagjai is megyei hivatalt viseltek. Közölük Ignác esküdt volt. (1824.)

Bakalár család. Hont megyei nemes család. A XVII. század elején Bakalár Anna Szegesdy Gáspárné. Annának valószínűleg testvére János, kitől ezen ágazat támad :

Bakalár János. (1. Lábod Judit. 2. Siraky Ilona.)	}	Anna (Egryné).
		Maria (Siraky Andrásné)..
		Magdolna (Szécsenyi Fer)
		Zsófia (Suchodovszky Fer.)
	János	
	}	István.
		István. { István. (Szűgyben.)
		(1. Rózsay Zsófia). (2. Suhajdi Mária).

Az ágazat végén álló István, mint látható, és tán szinte test-

¹⁾ Sz. Benedeki Conv. Fasc. 82. Nro. 32.

²⁾ Zemplin megye levéltárában van az eredeti armális.

³⁾ Collect. Herald. Nro. 670.

vére Márton 1755-ben már Nógrád megyében honosodtak meg, a megyei nemesi catastrum ez évről e kettőt mint jövevényt veszi fel.

Baky család. Ujabb időben nemesedett család. Ferencz kapja 1792-ben a nemeslevelet ily czimmerrel: A vért négyfelé oszlik. Az első és negyedik osztály arany mezejében két fehér szikla között egy harmadikon füles bagoly áll szájában valamit tartva. A második és harmadik osztály kék mezejében ezüst szárnyas ló (pegasus) ugrik. A sisak koronájából ezüst páncélba öltözött bajnok áll, sisakján vörös strucztoállal, jobb kezében kardot, a balban ezüst vértet tart, melyen arany Medusa-fej látható. Czafrang innen aranyvörös, onnan ezüstkék¹⁾.

Baky család. Ezt Baky István alapítá, ki 1793-ban kapott armálist. Czimerpaizsa fölváltva kék és vörös szinnel hat hasábot (szalagot) mutat, legfölül kéken kezdve, és vörösén végződve. A paizs alján három fehér szikla van, melyen egy fehér, szárnyas, kiöltött piros nyelvű griff áll, jobbjaiban kardot, baljában török főt tartva; fölötté arany nap, és ezüst félhold fénylik. A sisak koronája fölött két fekete sas-szárny között kékbe öltözött kar kardot tart, annak hegyén vérző törökfej csügg. Foszladék jobbról ezüstkék, balról ezüstvörös²⁾.

Bakics család. (Laki). Diplomaticai hűséggel a család neve Bakych- vagy Bakyth-nak irandó. E család egy ráczi (rácz országi) nemes törzsből származott, és szakadt át honunkba. — II. Lajos király alatt 1522-ben a Rácországban táborozó Tomori seregéhez a török igaalól menekülve hat testvér jött át: Bakych Pál, Péter, Kelemen, Manó, Demeter és Mihály. Vitézségük, bátorságuk által nem sokára II. Lajostól magyar nemességre emeltettek, és Somogy megyében Lak nevű birtokkal adományoztattak. Innen támadt Laki előnevük. Pál 1526-ban a Belgrád föladása miatt árulásba esett Hederváry Ferencznek minden szigetközi jószágait is megnyerte Lajos királytól, nevezetesen Ettevényt a vámmal együtt, Ásván két Medve, Káró, Szigeth, Dunaszeg, Oltava sat. birtokot³⁾. A mohácsi ütközetben vitézül harczolt, annakutána testvéreivel együtt a tokaji ütközetig Szapolyay pártján állott, ekkor I. Ferdinandnak hódolt, s miután a királyi

¹⁾ Adami: Scuta gentil. tom. I.

²⁾ U. ott.

³⁾ Litterae Ludovici regis Budae feria 5-a post fest. divisionis Apostolor. 1526. Czech János által idézve. Tud. gyűjt. 1829. XII. 17. — A Hederváry-féle javakba Geneal. auth. Ms. f. 207. Tom. II. szerint 1532-ben iktattatott be. — 1543-diki ütközetéről Somlyó mellett emlékezik Pethő Gerg. Kron. 114. l.

testőr-huszárok kapitányává tétetett, — annak mindvégig hive maradt; de átlépését a győri várnagyság megnyeréséhez kötö. Ezt is megnyerte, és ekkor a győri püspökség javadalmaait is bitorolta. E végett sok bajt okozott a kormánynak. Pál a szerencsétlen eszéki hadban lelte halálát 1537-ben, levágott feje Konstantinápolyba küldetett. Neje Teodora volt. Gyermekeit a táblázat mutatandja.

Kelemen, Török Bálint hadnagya volt, 1527-ben Fekete János által öletett meg.

Péter a szombathelyi várat tartá kezében, mely a győri püspökségé volt. 1542-ben sürgeté az országgyűlés a királyt, hogy erre nézve Pétert kielégitse, és az említett várat a püspökségnek visszaszerezze ¹⁾. 1544-ben Ferdinand levelében a németujvári szintén Szombathelyhez tartozó tized helyett évenként 200 ftot ígért Peternek, ki a Héderváry javakat sem akará kibocsátani, noha 1543-ban arra Pozsonyban kelt királyi ítélet által köteleztetett; sőt 1547-ben a szigetközi javakba is Pálnak leánygyermekével együtt magát új adomány által kívánta beiktattatni. Ez évben jelen volt a smalkaldi hadban, melyben a sereget Nyáry Fer. lebetegedése után vezénylé is. Itt vitézül viselte magát, Fridrik szász herceget elfogta. Ezután Prága ellen küldetett, azt is elfoglalta. — 1552-ben jelen volt Szeged visszafoglalásánál. 1561-ben Kis-Baráthi elpusztult falvára hat évi adó elengedést eszközölt a megtelepülőkre nézve.

A hat testvér közül csak Pál és Péter gyermekeit ismerjük. A családja így le:

N.	{	I. Pál + 1537. (Teodora.)	{	Margit. ²⁾ (Balassa Menyh.)
				Angelika. (1. Révay Imréné.) (2. Czobor Imréné.)
	{	I. Péter. élt még 1582-ben (1. Pilisperger Anna.) (2. Sárkány Orsolya.)	{	Anna. (Révay Mihály.)
II. Pál. +.				
II. Mihály ³⁾				
1578. 1597.				
II. Péter. 1611. 1625.				
Kelemen.				
Manó.				
Demeter.				
I. Mihály.				

¹⁾ 1542: 48. törv. cz.

²⁾ Lehoczky e Margitot hibásan II. Pál leányának írja L. Tud. Gyűjt. 1829. XII. 20. es Geneal. Auth. Ms. f. 207. Tom. II.

³⁾ Az 1578. 4. és 1588-ki 10. tozikk szerint a nyolczados törv. szék tagja. 1597-ben pedig szintén a nadi számadások megvizsgálására küldetik ki. — Testvéreül tétetik Frusina is Tab. Geneal. Ms. Nro. 213.

E családfán láthatók közül II. Pál ¹⁾ 1597-ben a hadi kiadások megvizsgálására volt kinevezve. Testvérének II. Mihálynak fia pedig II. Péter az által szerzett hirt, hogy Forgách Zsuzsannát Réva Ferencz nejét Holics várából éjnek idején intézett megrohanás által elrabolta, és nejéül megtartá. E végett hosszas országgyűlési pörlekedések folytak, jellemzéseül azon kornak csekély eredménynyel ²⁾.

De e családfán állókon kívül is találunk még Bakicsokra. Bakics Mátyás 1565-ben Kruppa várát vitéziül és hősileg védte Szokolovics Musztafa bosnyákországi basa ellen; de lőszereiből kifogyván, miután a segélyül hívott Auersperg késedelmezett, ennek szemelátára a török a várat elfoglalta, és az őrséget Bakics Mátyással együtt kardra hányatta ³⁾.

Vége a múlt század elején Bakics Péter 1715-ben szerémi, 1723-ban ⁴⁾ pedig bosnyák püspök, Antal pedig (Laki előnévvel élve) nyitrai kanonok 1727-ben.

Bakó család. Régi család elterjedve több megyében; legalább ilyennevű nemes család van Bereg, Borsod, Gömör, Heves, Nógrád, Pest, Somogy, Szabolcs, Szatmár, Veszprém és Ugocsa vármegyében. Hajdan volt Arad megyében is, hol Moróczon Bakó Imre 1561-ben birtokos volt ⁵⁾.

A régiebb ily nevűek közül említendő Bakó Ferencz, kit az országgyűlés 1635-ben a száraz vámok eltörlésére választmányi tagul nevezett ⁶⁾. Bakó Zsófia Palásthy Tamásné 1585-ben ⁷⁾.

Ugocsa megyében nevezetesen Tivadaron József közbirtokos (1805.)

Nógrádba Gömörből szakadt, mely úgy látszik fészke a családnak. János ment Nógrád-ba 1755 táján, hol ivadéka mostanig a Ka-

¹⁾ Paulus Bakits, Petri filius jelen volt 1563-ban Miksa koronázásán. L. Kovachich Scriptor. Minor. I. 149.

²⁾ 1608. 26. törv. cz. kor. után. 1625: 49. törv. cz.

³⁾ Pethő Gerg. Kronikája 120. l.

⁴⁾ 1723: 17. törv. czikk.

⁵⁾ Fabian: Arad vármegye leírása 30. l.

⁶⁾ 1635: 72. törv. czik.

⁷⁾ Sz. benedeki conv. proth. F. p. 197.

ranes vidéket lakja. Ennek czimere kék mezőben álló oroszlán, első jobb lábában három nyilat markolva, a sisak fölötti koronán szintén azon oroszlán látható.

E családból volt **F e r e n c z** (1794.) Krisztina hajnikai Bezzegh Istvánné. Jelenleg élnek Mihálynak gyermekei : Skolasztika, Pál, István.

Hont megyében a XVII. században fordul elő nemes kürthi Bakó család is.

Bakó család. Erdélyben a székelysége is, nevezetesen Marosszékből már a XVII. század elején előjön a Bakó családnév. István 1604-ben a székely sereg kapitányainak egyike Báthory Gábor mellett harcol. Másik István Marosszék főkapitányát Barcsai Gáspár végezteti ki¹⁾. Jobbágytelki előnévvel Maros székben most is lakik Bakó család.

Bakócz család. (Erdődi.) Diplomaticai hűséggel írva : Bakoch. — Eredetét az Árpádházi királyok korában Erdélyben virágzott Erdőd nemzetségből vette. 1316-ban Bolinán, Küküllő vármegyében Miklós mester, kecskői várnagy, az Erdőd fia élt. 1389-ben ezen Miklósnak fia Tamás a „Bakócz“-nak nevezett mester²⁾, és ennek fia Péter és Bálint éltek. Ezekkel egy időbeli volt Pál a János fia. Száz év múlva magasra emelkedik e család erdődi Bakócz Tamás által, ki Erdődön született³⁾, Bécsben és Paduában tanult, Egerben pappá és az egri püspöknek titoknokává majd Mátyás király ismeretségébe jutván, ennek titoknokává, alkanczellárrá és 1486-ban győri püspökké lett. Használva állását, melyre a szerencse vitte, nemességét, melyből családja kiesett volt, előbbeni czimereivel együtt, maga és testvérei úgy unokaöcscsei részére, Mátyás király által Bécsben 1489-diki vizkereszt ünnepén, megerősíttette⁴⁾. Testvéreül, a czimeres nemesi levélben : Miklós és Bálint, unokaöcscseiül pedig : Péter és Pál az említett Miklósnak, meg Tóbiás

¹⁾ Kállay id. h. 226.

²⁾ Magister Thomas . . . filius magistri Nicolai de genere Erdőd. Az oklevél szavai, mely Jászai szerint a gróf Erdőd levéltárban eredetiben megvan.

³⁾ Podhraczký szerint : M. Acad. Értesítő 1855-ki foly. 552. l. Zala megyei Erdődön született, hanem a család ősi birtoka a hajdani szerémségi, most Verőce megyében a Duna partján fekvő Erdőd volt, „melyet — írja Podhraczký — ez előtt a Pálffy Ág birt, előnevét is innen veszi, de a csepiui Adamovich nemzetségnek örök áron eladta.“

⁴⁾ Az Erdőd grófok levéltárában van a czimeres nemesi levél is eredetiben.

és János, néhai Jánosnak fiai számláltatnak, mindnyájan „erdődi Bakócz” elő- s illetőleg vezetéknevezettel jelölve.

A czimer egy vért, fél-kerékből nővő szarvassal, mely bár ősi-nek mondatik, a tan szabályai szerint a romjaiból emelkedő családot jelvényezi¹⁾.

Tamás püspök nemessége megerősítése után megtakargatott jövedelmeit fekvő jószág szerzésére, és ez által egy tehetős erős család megalapítására fordítá. Ritka év mult el ezután, hogy birtokát egy vagy más uradalommal nem szaporította volna. 1493-ban Monoszlót, 1495-ben Nagy-Somlyót, 1496-ban Monyorókerekét királyi adomány-nal, — ugyanezen évben Vörös-Egyházon, Szadán, Zsidón, stb. a Rozgonyi Klára özvegy Egerváry Lászlóné; 1497-ben a Rozgonyi Borbála gróf Frangepán Mihályné, s 1499-ben Rozgonyi Dorottya, előbb özvegy Palóczy Imréné, majd rátóti Gyulaffy Istvánné rész-jószágait örök áron szerzette meg.

Ezek mellett Tamás rangban is emelkedett²⁾. Mátyás király halála után eleinte ugyan János herceg, de ennek kivihetlenségét látva, Ulászló trónkövetelő mellé állott. Ulászló megkoronáztatása után az egri püspöki székből — hová már előbb a győriből ment át — 1497-ben esztergomi érsekké és egyszersmind kancellárrá lett. Több béke-alkudozásban követséggel bizatott meg. 1500-ban bibornokká tétetett, 1508-ban pedig már konstantinápolyi Patriarcha volt. 1512-ben a pápa által a laterani egyházi zsinatra hivatott meg, mely időközben a pápának halála történvén, a pápaságra tiz szavazatot nyert³⁾. Ő esz-közlé ki és hozta Romából a keresztes hadgyűjtésre az engedélyt, mely 1514-ben kihirdettetvén, a gyászos pór-lázadást okozá. Meghalt 1521-ben.

Azonban Tamás bibornok-érsek még életében Ulászló királytól az iránt, hogy keresményeiről végrendeletet tehessen, 1501-ben enge-délyt nyervén⁴⁾, roppant vagyonát rokonsága között hitbizomá-nyul⁵⁾, még életében 1517-ben következőképen osztotta föl:

¹⁾ Jászai: A magyar nemzet napjai a mohácsi vész után. Pest 1846. I. 416.
— Tamás püspök, 1512-ben már érsek, pecséttrajzát közli Péterá: Concil. I. köt. a bevezetés végén.

²⁾ Felső Magyarország. Minerva 1834. II. kötetében megvan életrajza.

³⁾ Ambrosovszky Append. ad comp. Chronolog. 62. I. és Lányi M. föld-egyház tört.

⁴⁾ Hevenessi Ms. Aa. Tom. II. 520.

⁵⁾ „Nem ismerünk ennél régibb hitbizományt hazánkban,” — írja Jászay.

Vas vármegyében Monyorókerék, Kőrmend és Vöröstorony (most Vörösvár); Veszprémben Somlyó; Kőrösben Monoszló, Szarvaskő és Diánvára; végre Varasd, Császárvára nevű várakat és váralkokat, minden tartozandóságaikkal együtt, főlebb említett unokaöccsének, vitézlő erdődi Bakócz Péternek, — Csabrág várát pedig Hontban, és Bény mezővárost Barsban, szintén tartozandóságaikkal, a már mondott Bálint fiainak, vitézlő erdődi Bakócz István és Farkasnak hagyta, — olyképen, hogy a jószágokat a nevezettek, és ivadékaik örökösen birhassák, de se egyik a másikat azok iránt azért, mert neki talán kevesebb jutott, perbe ne foghassa, se a maga részét, akár örökösen, akár zálogképen, soha egyik is a családon kívül el ne idegenithesse; hanem ha valamelyik megszorul, s a szükség kényszeríti, a másik atyafinak tartozzék azt, még pedig érvénytelen-ség és megsemmítés terhe alatt eladni, vagy zálogba vetni. Bakócz Jánost, ki szintén unokaöccse volt, a végrendeletből azért hagyta ki, mert ezt bölcséjétől fogva részint maga mellett, részint külföldön, nagy költséggel papnak nevelte, és 1505-ben nemcsak esztergami és titeli prépostnak, de 1514-ben választott zágrábi püspöknek is megtette. (E János 1518-ban a zágrábi püspökséget nagybátyja Erdődi Simonnak adta át, mivel fiatal kora miatt ő föl nem kenettethetett.) — Többi jószágairól úgy rendelkezett, hogy azok azon testvéreinek és unokáinak jussanak, kiknek nevei az illető szerzemény levelekbe beiktatvák ¹⁾).

Az említett Péter, Tamás bibornok unokaöccse elhagyta nem-sokára a nem nemesi hangzású régi Bakócz nevet, s a tekintélyesebb „monyorókeréki Erdődy“ vezetékneven kezdve fölcimelkedni, a most is virágzó gróf Erdődyek törzse lőn. Azonban a Bakócz czimert, a félkerékből nőő szarvast megtartá, és az mostan is az Erdődy gróf család czimerének szivpaizsát képezi ²⁾).

Könnyebb áttekinthetés végett itt következik a családfa:

¹⁾ E végrendelet 1521-ben II. Lajos király előtt kelt, és 1534-ben nov. 25-kén azt I. Ferdinand is megerősítve átíratá. Lásd egész terjedelmében Hevenesi Ms. Aa. Tom. II. 516. s köv. lap.

²⁾ Ezen Erdődy nevet fölvevő Péternek nővérét (csoroni v. csornai) Erdődy Klárát Pálffy Pál vevén el, vele az erdődi előnevet kapták a Pálffyak, sőtta félkerékből nőő szarvas czimert is, mely mostan is a Pálffyak czimere, mivel pedig a Pálffyak egyszersmind örökös pozsonyi várkapitányok, és azon megyei főispányok. ez czimere Pozsony megyének is. Sőt gróf Pálffy János a nádortól és Jászkunok grófjától e czimer átnemt a Jász kerület czimerébe is.

Tamás bibornok-érsek † 1521.

N.	Miklós, kitől	Péter (az Erdődy grófi család őse.)
		Pál. †.
		II. Bálint.
		Simon zágrábi püspök.
		Klára. (Pálffy Pálné.)
	I. Bálint: (Kis-Várdy Kata.)	István. { István. †.
		Farkas.
	János, kitől † 1517. előtt.	Tóbiás. †.
		János zágrábi püspök.

Ferencz, budai prép., győri püspök.

E családfán az osztálylevélben említettekén kívül látjuk Miklósnak fiainul II. Bálintot és Simont ¹⁾, ki Erdődy néven zágrábi püspök volt. Meghalt 1543-ban. Klára Pálffy Pálné is Miklós leánya volt ²⁾.

Ugy látszik, hogy János a zágrábi püspökséget Simonnak átadván, világivá lett, és Tóbiás és János fiakat nemzett.

I. Bálint fiának Istvánnak Lehoczky-nál találunk István nevű fiára, kiben ez ág kihal.

Végre Tamás bibornok testvéreül tétetik Ferencz is ³⁾, ki előbb budai prépost, azután győri püspök volt ⁴⁾.

De az elszámoltakon kívül is találunk még Bakócz családra

¹⁾ Car. Wagner: Ms. Tom. LXX. 154.

²⁾ Ugyan ott, és a Pálffy gróf családfája. Lehoczky és Buday e Klárát hibásan Juditnak I. Bálint leányának adják ki, Klárát ír Ambrosovszky is. Podhraczký: M. acad. értesítő 1855-ki foly. 567. l. 2) jegy alatt Péter-től az Erdődyeket, Páltól a Pálffyakat eredezteti. — De a Pálffyak csak leányágon eredtek e családból, különben Konth ivadékul tartatik. L. illető helyén.

³⁾ Ambrosovszky id. h. és Lehoczky Stemm. 117.

⁴⁾ Wagner dec. IV. 22. után Podhraczký id. helyen Pétert is nevezi Tamás testvéreül. Noha a *frater* szó nem mindig jelent testvért, onnan lehet hinni, mert ezen Péternek nejeül alsó-lindvai Bánfi Sára iratik; — holott amannak a Péternek, kitől az Erdődyek erednek, Fuchaim Bora volt neje. Jászai id. h.

Győr megyében a XVI. század elején, és a XVII.-nek első negyedében. Birták ott a most is fennlevő alapi pusztákat, melyeknek egyike a mostani Rét-Alap, Bakócz-Alapnak is neveztetett. Azonban ezen Bakóczoknak előnevüket nem olvasván, vajjon az erdődi Bakócz családbeliek voltak-e? oklevelek tanúsága hiányában itt el nem dönthetjük. E győrmegyei Bakóczok közül Imre 1505-ben pörbe idézi Thulay Jánost némely szentpéter-alapi curiáknak elfoglalásáért¹⁾. Bakócz Orbán az 1580-dik évben ellenmond Bakócz Miklósnak, hogy a szentpéter-alapi pusztának egész haszonbérét magának megtartotta; és 1583-ban ugyanezek ismét perlekednek Alsó-Alap iránt. 1614-ben Lőrincz és István és más leányági rokonok részéről is ellenmondás vettetik közbe Bakócz és Rét-Alap használása iránt, melyeket a győrmegyei 1611-ki nemességi lajstrom szerint már ekkor is idegenek birtak. E tiltakozás ismételtetett az utóbbiak nevében 1614-ben is; sőt 1625-ben is B. Miklós által.

1583-ban B. Lukácsra a győrmegyei országgyűlési követeknek díja fejében 50 kispénz rovatott. 1592-dik év körül pedig bizonyos Gergely fordul elő. A főlebb említett 1625-ben élt Miklóson innen nincs több emlékezet a Bakócz névről, jelenségeül annak, hogy e család is letűnt, elenyészett.

Bakocha család. Emlékezetét törvénytárunk tartá fenn, mely szerint Bakocha Erzse 1649-ben Darabos Gergely neje volt. Hosszúthóty György az iránt emelt panaszt az országgyűlés előtt, hogy őt nejének Rajky Katalinnak rokonai és ezek közt B. Erzse bizonyos végrendelet alkalmával ingóságaitól megfoszták²⁾.

Bakóczay család. Kihalt Ferenczben, kinek magvaszakadtán nógrádmegyei Endrefalván és Kutassó pusztán volt javaira Meskó Sámuel 1727-ben adományt kap, de a beiktatásnak többen ellenmondanak³⁾.

Bakony család. Zemplin megyében ezimerleveles nemes család Szirmay szerint.

Bakonyi család. (Báró). E század emelte föl. Imre mint jeles katona a legfőbb rangokra emelkedett, és végre bárósággal is jutalmaztatott. 1810-ben már a Gyulai Ignác nevezetű magyar gyalog ezredben ezredes, Mária Terézia rend vitéze, ugyanaz évben átté-

¹⁾ Czech János: Tud. gyűjt. 1829. XII. 15. 16. Ugyan ott a következő többi Bakócz is.

²⁾ 1649: 60. törv. cz.

³⁾ Sz. Benedeki Convent. Capsa H. Fasc. 4. Nro. 3.

Bakos család. (Osgyáni). Kihalt régi család a nagyságosok rendéből. Első ismert törzse I. Mátyás és II. Ulászló korában Antal belgrádi kapitány. Ezzel egy időbeli volt Pál¹⁾, ki tokaji várnagy volt, kihez Hunyady László 1457-ben levelet ír, mert a tokaji vámnál a bártfai kereskedők portékáit elkoboztatta. Emleített Antaltól így jó le a család²⁾:

Antal.	{ Lőrincz.	{ I. János (Lorántfi Orsolya.) 1505.	{ II. János (Dersfi Bora.) 1583.	István. †. 1630.
				Gábor sz. 1607. april 7-kén † 1666. jun. 5. — (1. Bornemissza Mar. 2. Kökönesdy Bora. 3. Perényi Judit.)
				Első nejétől : III. István. † kis- korában. Bora. (Marjássy Imréné.) Mária. Vér Ferenczné.) Zsuzsa. (Vesselényi Lászlóné.) Másod nejétől : Mózeses. †. Éva. Judit.

A táblázaton látható I. János tokaji és dobronyai várkapitány-nak iratik. Párról ez bizonyos; de lehet, hogy ő is volt. Az bizonyos, hogy az 1505-ki rákosi gyűlésen Hont vármegyét képviselte³⁾. És ő, vagy fia II. János volt az, ki bewdi Guba Lászlóval 1551-ben Szombathelyről a vasvári káptalan- és Vas megye jegyzőjéhez levelet írt⁴⁾.

¹⁾ Szirmai: Cott. Zemplin not. topog. 83. 140. -- Ugy látszik Bartholomaeides Lehoczky nyomán téved, midőn e Pált nem is említve, hivatalt I. Jánoséval összezavarja. Mint látni fogjuk; János későbbi nevezeték.

²⁾ Bartholomaeides: Com. Gömör. 168. Wagner Annal. Scepua. IV. 27.

³⁾ Jászai: M. nemz. napjai a moh. vész után I. 157.

*) Tudom. tár. 1838. III. 191. közölve a levél.

Neje Lorántfi Orsolya, Lorántfi Jánosnak Derencsényi Borbálától született leánya volt. Ettől nemzé fiát II. Jánost, ki 1583-ban Gömör vármegye alispáni székében ült, és 1600-ban Nógrádban is bírt ¹⁾. Ennek nejétől szerdahelyi Dersfi Borbálától két fia maradt: István és Gábor.

István, ki több alkalommal tünteté ki katonai ügyességét, kálloi várparancsnok volt ²⁾, 1630-ban szatmármegyei Vitka és Kápolna helységben birtokrészt kap királyi adományban ³⁾.

Gábor Istvánnak testvére szül. 1607-ben ápril 7-kén. Fiatal korában Bethlen Gábor udvarában forgott ⁴⁾; azután főlekvári alkapitány lőn. Majd mint Rákóczy hive a svéd segélyére Morvába hadat vezet. A béke megkötése után Rákóczynak onodi kapitánya. Azután a király hive, és szendrői várkapitány. Első neje szendrői Bornemissza Mária 1631-től fogva. Ez 1651-ben meghalván, másodszor elveszi vasi Kökönesdy Borbálát, ki születésben halt el. E kettőtől a táblázaton látható gyermekei voltak. Harmadszor nősült Perényi Judittal. Meghalt 1666-ban jun. 5-kén kora 59-ik évében. Második nejének ő emeltetett a csetneki evang. egyházban latin fölíratu emléket, ugyanott maradt öt éves korában kimult Mózsés fiának latin fölíratu halotti lobogója is. Róla pedig ugyanott hason nyelvű fölíratos lobogó, és falba helyezett emlékkő tán maig is látható ⁵⁾.

Még egy családtagról kell emlékeznünk, ki a családfán nem látható. Ez Bakos Orbán, ki 1549-ben a rablófészek hírében álló szitnyai várban a hajdúk kapitánya volt, és szerencsétlen kirohanása után a vár kapitányával együtt a várat Salm hadvezérnek szabad menet föltétele alatt átadá ⁶⁾.

E Bakos család, — melynek ősi fészke Gömör megye volt, és a helység Osgyán, honnan előnevét vette, szintén a megyében fekszik — Gábor fiaiban kihalt. Van mind a mellett most is ilyenű család, mint láthatni a következőből.

Bakos család. A czimeres levelet III. Károly királytól Bakos Pál 1717-ben kapja. Czimerét az oklevél így írja le: zöld nyereg-

¹⁾ Prothoc. C. Neogr. an. 1600.

²⁾ Bartholomaeides id. h. 168.

³⁾ Szirmay: Szatmár vármegye II. 97. 98.

⁴⁾ Kemény János önéletírása Szalaynál 362. lap.

⁵⁾ Bartholomaeides id. helyen közli a fölíratokat is.

⁶⁾ Istvánffy 1685-ik kiadás 185. lap, hol szokása szerint eldeákosítva a nevet Baccus-nak írja.

gel ékesített fehér lovon vörösbe öltözött zöld fővegű magyar bajnok vágtat, jobbában ezüst nyelű fehér-vörös zászlót lobogtatva. A sisak fölött vörösbe öltözött kar kivont kardot villogtat. A foszladék innen vörösfehér; onnan sárgakék ¹⁾. Ivadéka Gömör megyét lakja.

Baksa család. E család neve, melynek Ferencz és László III. Károly királytól 1712-ben kapta a czimeres nemeslevelet, — abban Baxa-nak iratik. Czimere: tojásdad-alaku vért, melynek kék mezejében hármás dombon griff áll, első jobb lábában vörös-fejér lobogó zászlót tart. A sisak fölött három szál vörös, fehér és kék strucztoll látható, a középső fehéren csillag ragyog. A foszladék innen sárgakék, onnan fehér-vörös ²⁾.

Baksa család. (Baksaházi.) Iratott régenten szintén Baxa-nak is. Nógrádmegyei Baksaházi pusztáról vevé előnevét, melyet róla neveztek, és melyet hajdan birt. Innen a dományos régi családra következtethetni. Nógrád megyétől Baksay Mátyásnak fia Mátyás 1672-ben nemességi bizonyítványt kap ³⁾, az 1755-ki nemesi catastrum pedig baksaházi Baksa Mihályt és Andrást birtokos nemesekül mutatja föl. Maradékai e tekintetben alább szállottak. — Baksa nevű család Zemplin megyében is van Szirmay szerint. Ennek ősei közül volt-e azon Baxa, ki Csabi Péter fiának Péternek fia volt, és Mihály és János a Baxa fiai András, László és Péter rokonai-val, ki Abara helységet Beneo Pálnak és atyafiainak 1324-ben örökös-en eladja ⁴⁾, több oklevél nyomán lehetne elhatározni.

Baksay család. (Baksai.) Jelesb nemes család Zemplin megyében Szirmay szerint. — Birtokos Szabolosban is. Ily néven a történet is több személyt mutat föl. Ilyen volt Baksay Bernát, ki 1528-ben Szapolyay részéről egyik békebíró volt a fegyvernynyugvás ideje alatti ügyek eligazítására ⁵⁾. Verböczy tripartitumára commentárt írt, és adott ki, mely 4 rétből jelent meg. Horányi szerint testvére Ábrahám, a ki Selmeczen született, és Laszki Albert szirádi palatinusnak és Késmárk urának titkára, jeles jog- és tört. tudós. „Cronologia Ducum et Regum“ című munkája 1567-ben Bonfin története mellett

¹⁾ Collect. Herald. Nro 548.

²⁾ U. ott. Nro 671.

³⁾ Prothoe. C. Neograd. 1672.

⁴⁾ Szirmay: C. Zempl. topogr. 372.

⁵⁾ Petri de Réva: De Mon. et st. Corona. Schwandtnernél 721. l. — Emliti Baksay Bernádot Szalkay László deák Budáról 1510. Sz. Imre napján Bánffy Ferenczhez írt magyar levelében. Lásd Tudom. gyűjt. 1835. IX. 34. l.

Krakóban jelent meg¹⁾. Baksai Tamás Eger várának segélyére ment Dobóhoz 1552-ben.

Baksy család. (Héczei.) Ily előnevet viselt család volt Zemplin megyében, de Szirmay szerint már kihalt. — Baksy Istvánt az 1659-ki országgyűlés a határok iránti válaszmány tagjául nevezi ki²⁾. — Másik előnév nélküli ily nevezetű család birtokos Gesztely helységben szintén Zemplinben (1803.)

Bakthay család. Szatmár megye mutatja föl e családot 1498-ban, a midőn Bakthay Máté Vitka és Kápolna helységben birtokrészt kap, és amabban 1503-ban királyi helybenhagyással megerősített³⁾. 1684-ben Mátyást a nógrádmegyei nemesi lajstrom tünteti föl.

Baktsi család. Lakhelye Bereg megye.

Baktsi család. (Etfalvi.) Ily előnevű Baktsi család Erdélyben Maros-székben honol.

Balabány család. Ugocsa megyében birtokos nemes belőle Elek (1805.) Szirmay szerint Túrcz helységben közbirtokos.

Baládfi család. (Csapó és cseszvei.) Erdélyi kihalt család Kőváry szerint⁴⁾.

Balai család. Belőle Kálmán nevét hagyta föl a történet. 1561-ben Bebek Györgynek követe a békepontokkal Svendihez. 1575-ben Eger várából Békesi Gáspár segélyére megy, és vitézül harczol. A szentpályi ütközetből is veszteség nélkül vezeti Egerbe vissza csapatát.

Balajthy család. Régiebb nemes család. Nevét borsodmegyei Balajt helységtől veheté. Jelenleg lakhelyük Gömör, Ugocsa megye és a Jászkun kerület, Balajthy János II. Lajos király udvari embere volt, és a mohácsi csata előtt 1526-ban kilenczezer arannyal küldetett Morvaországba, hogy a pápa követe által fogadott zsoldosokat kifizesse stb.⁵⁾.

Ugocsa megyében Bökény helységben István közbirtokos (1805).

¹⁾ Révay : de Mon. et Sacra Coron. 74.

²⁾ 1659-ki 40 törv. cz.

³⁾ Szirmay : Szatmár vármegye 96. 97. és 189.

⁴⁾ Baláthffy András s többek ügyében prorogatoriumot ad ki Martinuzzi György 1543-ban. Lásd Kovacsich Scriptor. Minor. II. 390. — Egy családbelinek hiszem !

⁵⁾ Liber rationar. erogationum Ludovici II-di — Engelnél : Monumenta Ungr. 204.

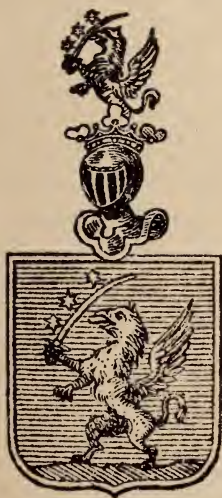
A jász kerületbeliek közül irodalom-történeti nevet szerzett Máté, ki Jász-Apáthiban született 1732-ben. Tanulmányait végezve pappá lett és a nagyhirű Hellhez ment Bécsbe csillagászatot tanulni, s azon tudományban gyakorlatot szerezni. Visszatérte után az egeri csillagász-torony igazgatója lón. 1765-ben Egerben latin nyelven : „Elementa matheseos theoretico practicae etc.“ czimű munkát adott ki¹⁾. Máténak testvére Tamás szül. Jász-Apáthiban 1722. nov. 8-án. Meghalt 1804-ben october 9-kén. Nejétől Andrásy Jánosnak özvegye megyeri Besze Erzsétől született fiait e táblázat mutatja :

Tamás.	{	Imre, szül. 1760. nov. 1.
† 1804.		Mátyás, szül. 1762. jul. 4.
(Besze Erzse.)		Teréz, szül. 1764. jun. 6.
		Gergely, szül. 1770. mart. 12.

Ezekből származott Vendel, ki 1848 előtt Kis-Kun kerületi táblabíró volt. Jelenleg e néven Imre a budai cs. kir. helytartóság-nál hivatalokodik.

Ily néven Balajthy János 1827-ben munkácsi ref. pap több akkori folyóiratban írt.

Balás család. (Sipeki.) Eredeti helye nógrádmegyei Sipek helység, a honnan írja előnevét, és melyben több ág most is közbirtokos. Nemcsak e, de több megyében is, sőt Galicziába is kiterjed.

Czámere : mint itt a metszvény mutatja, a pajzs kék mezejében egy arany-sárga griff, mely első jobb lábában kivont kardot tart; fölötte három csillag fénylik. A sisak fölötti koronából szintén olyan griff emelkedik föl. A paizsról lefolyó foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös színű.

¹⁾ Horányi : Nova Memoria H. 257. 1.

A nerezetesebb ágazat táblázata imez:

	I. Imre. (Csikány Róza)	II. Mihály. (Kellemesi Melczer Éva) Kincstári ügyvéd.	Nep. János lov. kap. Gallicziá- ban (gr. Trembinszka Angelika.)	László Gallicziában. Ferencz †. Adeodat †. II. Imre. Ágoston. György. Krisztina. Anna Angel.
I István.			Károly. Kincstári ügyvéd. (Járdánházi Kovács Magdolna 1797.	
			Anna Janka. Klára.	
			Antal temes vm. főjegy. és főszol- gabíró. 1806.	
	I. Mihály.	II. István aradi, te- mesi kir. ügyész. (Klobusicz- ky Julian.)	III. István Nógrád vm. főjegyző (Percze' N.)	Manó † (Jekelfalussy N.) Izabella (Trshtyánsz- ky Zsig. Antal. Sipeken 1857.
			József, Fiumeban kormányosz. hi- vatalnok. Julianna (Okányi Szilávy Gy.-né.) Teréz (Becsky Antalné.) Cziezelle. Francziska (Nagy Ferenczné.)	

Az e táblázaton látható II. Mihály Nógrád megyéből — hon-
nan 1761-ben nemesi bizonyítványt kap, — szakadt Tokajba. Ott ka-
marai ügyész volt. 1786-ban jul. 20-kán a zemplinmegyei nemesek
közé beiratott. — Egyik fia Nep. János mint lovas kapitány Galli-
cziában nősült, és ott maradt (1806.) Másik fia Károly 1790-ben
Borsodban aljegyző. 1792-ben ügyvédi vizsgálatot áll ki; majd nagy-
váradi kincstári ügyész lesz. 1797. sept 4-kén Bihar; 1818. jun. 3-án
Szatmár megyében nemességét kihirdetteti. Járdánházi Kovács Mag-
dolnától gyermekei: László, ki szintén Gallicziába szakadt ki, test-
véreivel 1835 nov. 25-kén Nógrádtól nemesi bizonyítványt vevén ki.
Ágoston, a budai m. kir. kamaránál hivataloskodott 1848-ik előtt.

A másik ágon II. István Arad és Temes megyében királyi ügyész volt. Fia Antal Temes megyében előbb főjegyző, azután főszolgabíró (1806.) — Másik fia III. István Nógrád megyében 1811 — 1818-ig főszolgabíró, 1818-tól 1836-ig főjegyző, nehányszor alispán-ságra is kijelölve. Lakott Sipeken ősi birtokán. Neje Perczel N. után gyermekei Tolnában is örökölték. Fiai közül Antal gazdaságának él Sipeken.

E szétterjedt család ezeken kívül is még több más ágbeli tagc. számlál Nógrád megyében. Ilyen a mult századból Ferencz táblabíró 1761-ben. Jelenleg pedig Ignác volt táblabíró, fiai Anselm, Gyula stb. Ismét Márk volt megyei aladószedő.

E családból volt Bálint, ki Sipekről Heves megyébe Karácsandra költözött, fia Balás Balás Atkáron lakott. Utóda Miskolcra szakadt. Péter alezredes volt. Lajos a francia háboruban esett el. Ismét más ágazat e következő:

Ferencz. }
1755. } Imre. } István. Legéndről Gyöngyöstre

költözött; 1843-ban máj. 2-kán nemességéről levelet kap Nógrád vármegyétől.

Nógrád megyében laknak Sipeken, Varsányban, Becskén, Szent Ivánon stb.

Ezen kívül van ilyenévű család Gömör, Heves és Marmaros vármegyékben.

Balás család. (Felső Eőri.) Egyike azon hatvanöt családnak, melyek Vas megyében Felső- és Alsó-Eőr helységekre Rudolf királytól Pozsonyban 1582-ik febr. 18-kán kelt királyi adománylevelet kaptak, és a vasvári káptalan által beiktattattak — Ez adománylevelet II. Mátyás király Bécsben 1611-iki febr. 16-kán átírván, megerősíté ¹⁾.

Balás család. (Vacsarcsi.) Erdélyi székely eredetű család. Csik Vacsarcsról, Magyarországra is átszármazott, Belőle Károly és Dienes a m. kir. helytartóságnál hivatalkodtak (1844).

Balás család. Ismét más nemes család neve Magyarországon, mely Belváthai előnevet használt.

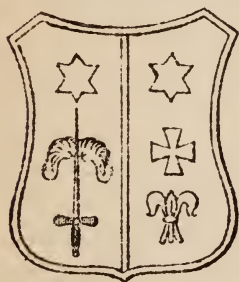
Balás család. (Borbátovizi.) Erdélyben Hunyad vármegyében székel.

¹⁾ Az adománylevél hiteles másolatából. — A hatvanöt, illetőleg (Gerőcz 2 szer leven említve) hatvannégyszor családnevet együtt is adni fogjuk a Zámbo család czikk alatt.

Balás család. (M. Lapostói.) Lakhelye Fogaras vidéke Erdélyben.

Balás-deák. Külön családi név-e ez így összetéve, oklevelek nélkül el nem dönthetjük. Történetünkben e néven találunk néhányat. Ilyen Balás-deák Márton, ki 1565-ben Gyula vára megvételenél török rabságba esett¹⁾. Ilyen Balás-deák István, ki Eger várában hadnagy volt, és Szikszónál 1592-ben esett török rabságba, melyből Pálffy Miklós a kopányi Hasszán bégért cserélte ki 1598-ban²⁾.

Balásffy család. Ugy látszik e családot Erdély termé. Itt találjuk Balásffy Farkast 1551-ben, kit a kolozsvári gyűlés kirendele a spanyol katonák mellé³⁾. Ferencz Küküllő vármegye főispánja 1570. körül. — Miklós a nagyobb kanczellária irnoka 1633. és hites jegyző⁴⁾. Tamás, ki 1603-ban boszniai választ. püsp., szalavári apát és kapornaki prépost, 1621-ben váczai, 1622-ben pécsi püspök és pozsonyi prépost volt, nevezetessé tette magát főleg vallási iratai által. Ilyen tőle a „Csepregi iskola“, melyben . . . a csepregi szitokszaporító prédikátort iskolázza. Pozsony 1616. — Neki tulajdonítottatik a „Querela Hungariae“ című irat is. Latibul több munkája nyomtatott. Megírta Istvánffy Miklós életrajzát is. Meghalt 1634. máj. 10-én⁵⁾

Czimere, mely pecsétéről⁶⁾ rajzolva itt látható, kétfelé osztott paizs, melynek baloldali osztályában kivont kard élével fölfelé, és két oldalról szárnyakkal ellátva szemléltetik, fölötté csillag fénylik. A balosztályban alul lilium, a fölött kereszt, és a fölött ismét csillag látszik.

Balásházy család. (Balásházi.) Gencsről is (Szatmár megyében) írja magát a család. Gencsen részbirtokot többekkel Balásházy András, Ferencz és Márton 1587-ben adományképen kap⁷⁾. András 1590-ben Ders, Hodász, Jármí helységben is részt nyert

¹⁾ Pethő Gerg. M. Krónika : 123. l.

²⁾ U. ott. 133. 145.

³⁾ Kállay : Székelyek eredete, 224. l.

⁴⁾ U. ott.

⁵⁾ Horányi : Memoria Hung. I. 106. és Nova Mem. 259.

⁶⁾ Magyar történelmi tár I. köt. 206. lap. közlött Liptay Imre követségi utasításán.

⁷⁾ Szirmay : Szatmár várm. esm. II. 40.

királyi adományban¹⁾. Szirmay szerint zemplinmegyei nemes család, közbirtokos Lasztócson²⁾ (1803.) E családból szül. János 1797-ben mart. 7-kén S. Ujhelyen, hol atya megyei hivatalt viselt, — fiatal korában a gazdasági tudományokra adta magát. 1820-ban Pestre tévé lakását, és mint ügyvéd itt meg is nősült. 1827-ben Zemplin megye szolgabírájává, 1830-ben pedig a m. academia rendes tagjává választott. Jelenleg Debreczenben lakik. Több gazdasági munkát adott ki³⁾. — Mihály magyar testőr volt (1844.) — A régibb korban ismeretes László, ki I. Rákóczy György követe volt az eperjesi tanácskozásban⁴⁾.

Balásy család. Több ily nevű nemes család van Magyarországon. Lakhelye ily nevű családnak leginkább Komárom, Pest, Szabolcs és Zala megye. — Balássy-nak írva Szirmay szerint Zemplinben is.

Balásy család. (Baróthy.) Erdélyben még több ily nevű család volt és van, írva hol Balassi-nak, hol Balácsi-nak a leirók orthographiája szerint. A baróthi Balásyak közül Györgynek fia Domokos Miklósvár-szék követe 1459-ben⁵⁾.

Balásy család. (Veszkei.) Az udvarhelyi székben virágzott leginkább. Ferencz 1606—7. körül királybíró. 1610-ben Báthory követe a portára. — Másik idősb Ferencz udvarhely-széki főkapitány és a székelység generálisa 1625-ben⁶⁾. Mihály 1617-ben maros-széki főkapitány, és Bethlen Gábor követe a nagyszombati alkudozásra.

Balásy család. (Andrásfalvi.) Ebből Ferencz 1571-ben Maros-székben székbiró⁷⁾.

Balásy család. (Balassi.) Ily előnévvel is említ Balássy Jánost Kállay⁸⁾, mint Báthory Zsigmond fejedelem titkárát 1594.

Balásy család. (Szent-Demeteri.) A veszkei Balásyakkal együtt Udvarhely-széket lakta; tán egy törzsből eredt is. Ferencz

¹⁾ U. ott. 83. 86. 105.

²⁾ Szirmay : Cot. Zempl. topogr. 106. 269.

³⁾ Magyar írók életrajz gyűjteménye, Ferenczy Jak. és Danielik Józseftől, Pest 1856. 15. l.

⁴⁾ Kazy : Historia Reg. Hung. Libr. IV.

⁵⁾ Kállay id. h. 223. oklevél után.

⁶⁾ U. ott.

⁷⁾ U. ott.

⁸⁾ U. ott.

1609-ben udvarhely-széki al-, 1618-ban főkapitány. 1608-ban a fejevári gyűlésen az ország követeül rendeltetett ki többekkel. Már 1603-ban nagyon aggnak iratik, 1605-ben Bocskai követe volt a császári biztosokhoz. Ifjabb Ferencz 1627-ben udvarhelyi főkapitány, (1635-ben is), és főlovászmester ¹⁾).

Balásy család. (Kászon impérfalvi.) Balázsinnak irva Kőváry által, ki szerint a jelenleg élő erdélyi Balásy családok közt e családnak neve a legjobb hangzású, legismertebb. A mult századi productio-kor mint ismert ős család igazolásra nem szoritatott. Belőle József 1718-ban Kászon alkapitánya; István 1756-ban ugyanaz. — József 1777-ben; és másik József 1805-ik évben ismét azon hivatalban álltak. Végre József 1842-től főkirálybíró és főkapitány 1848-ig ²⁾).

Balásy család. (Balásfalvi) előnévvel Temes megye nemes családai közé számítatik.

Balásy család. (Bethlenfalvi.) Ily előnevű nemes család is Temes megye nemes családai sorában áll.

Balaskó család. Nemes család Szabolcs vármegyében, hová valószínűleg Felső-Magyarországból szakadt. Ismeretessé lett Ferencz, ki a mult században a felső vidékről jövéen, Pesten mint ügyvéd telepedett le, és tanácsosi jelölt volt. Latin nyelven több alkalmi versezetet nyomtatott 1744—1770-ig ³⁾. Ily nevű család Baranya megyében is van.

Balásovits család. (Binyóczy.) Ősi fészke Binyóczy Pozsony vármegyében, hová 1550-dik év táján szakadtak Horvátországból akkor, midőn Senkvicz és környékére is több — utóbb nevéssé vált — horvát család telepitetett leginkább Szeredy Gáspár által ⁴⁾ Binyóczon a család a XVIII ik század elején még osztatlanul élt ősi ud-

¹⁾ U. ott, és Volf. Bethlen Hist. de rebus Trans. V. 463. VI. 231. 236. Kálly világosan két Ferenczet említ. Bethlen F. V. 463. már 1603. egyiket aggnak mond. Nagyon bajos oly családnál, melynek neve többel közös, eligazodni; de azt mégis tudni kell, hogy a gyarmati Balassa család is iratott (és egy ága igen soká) Balassy-nak, de soha Balásy vagy Balázsinnak. És csak a Balassa családnak volt Makovicza vára iránt követelése. E Balassyak vagy Balassák játszottak be, szerepeltek is Erdélyben. De nem Balászi, mint véli Kőváry: 17. l.

²⁾ Benkő K.: Csik, Gyergyó és Kászon multja és jelene. Kolozsv. 1853 52—54. l.

³⁾ Horányi: Nova Memor. 258 l.

⁴⁾ Gabr. Kolinovics Vita et Gesta. Mss. és Timon.

vartelken, a midőn Márton, Miklós és János-nak özvegye mint osztályos rokonok a fölkelésre egy lovas „Karabinyos katonát“ állítottak ki 1704-ben ¹⁾).

Czimere a családnak, melyet megnevezésekor kapott, itt látható. Ez egy függőlegesen kétfelé osztott vért, melynek baloldali kék mezéjében oroszlán áll kivont karddal; — a jobboldali vörös mezőben hármassal zöld dombból kettős fehér kereszt emelkedik. A paizs fölötti koronás sisakból pedig ismét az alsóbbihoz hasonló oroszlán nő ki. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös.

A család Binyóczról több megyébe elterjedt, így Trencsinbe, hol Ignác él 1722-ben, ez Dubniczról való volt; — és Biharba. A biharmegyei ágak törzse János magyar lovas kapitány ²⁾, vitézsége mellett birtokot is szerzett. Nádori adományban nyert birtokot biharmegyei Szakadát és Fugyi-Vásárhely helységekben, mik azonban harmad-izen már zálogkézbe kerültek. Jánosnak nejétől Bohus Francziskától, (ki mint özvegy sz. kátolnai Cseh Miklóshoz ment férjhez) egy fia maradt Alajos, mint a következő családfa mutatja:

János. (Bohus Franczis.)	{ I. Alajos. (1. Vay Fran- cziska. 2. Szi- vers Antónia.)	{ II. Alajos. (1. Kapper Amália. 2. Ke- resztesi Júlia.)	{ Az 1-sőtől. III. Alajos. (Albini Róza.) Kurticsón. Amália (Kapperné.) Bécsben.	{ Mária. Lilla.
			A 2-diktől: Imre sz. 1824. (Gelle Mária)	

A családfán látható Jánosnak fia I. Alajos 1783. jun. 4-kén biharmegyei jegyző, azután szolgabíró lőn. Miután első neje az 1762-ben született Vay Francziska 1778-ban szülés alkalmával elhalt ³⁾,

¹⁾ Pray Mss. fol. 63-dik köt. 150. lapját képezi az 1704. jan. 4-kén Szamolyánban Légrády György által kiadott nyugtatvány eredetben.

²⁾ Vay László: Német hűség stb. Nagyváradon 1806. 306. és köv. lap.

³⁾ Vay László id. h.

másodszor nőül vevé német birodalmi nemes Szivers Antóniát, kitől született fia II. Alajos, ki előbb Bécsben az udv. kanczellárián hivataloskodott (1820), majd Bihar megyében esküdt lón. Két nejétől születtek a táblázaton látható gyermekei; Alajos Arad megyében székel; Imre pedig mint ügyvéd Nógrád megyébe költözött.

A családnak másik ágából is Bihar megyébe telepedett Zsigmond, jelenleg Debreczenben törv. széki tanácsos és állam-ügyész.

Ily nevű nemes család van Heves vármegyében is birtokos. Nógrád megyében pedig Balasovits Krisztina Kokovay József özvegye élt (1834.)

Balassa család. (Balassa-Gyarmati gróf 7 és báró.) Ősrégi magyar család, melynek neve történelmünk majd minden lapján olvasható. Eredetét Böngér (Bunger) kun vezér Bors fiától származtatják. Leszármazását a család levéltári adatai szerint kétségtelenül az 1224-ik évig szakadatlan láncolatban lehet fölvenni, mert alig van családnk, mely régibb és a tatárjárás óta ugy helyben maradt levéltárral dicsekedhetnék, mint a Balassáé Kékkőben. Sőt a tatárjárást megelőző időkben is mutathat föl okleveleket¹⁾. Ezek nyomán I. Detrét kell törzsül kiemelnünk, kiről tudniillik már oklevelek szolgáltatnak adatokat. Ettől a leszármazás így következik:

I. Tábla.

I. Detre.	Lásd még öt, és fiait a köv. la- pon.	I. Mikó. (főisp.) 1247-1254	I. Bitter. Hout és barsi főisp. 1250-1290	I. János.	II. Miklós. { György. III. Mik- lós. 1358. II. György. II. János. 1341. Anysth (Anna) 1335. I. László.	II. László.	I. Frank. IV. Mik- lós. V. Miklós. (L. a II. táblán.) I. Balás. III. János. (Trechlen.) IV. Mikó. 1358. Kata. IV. János. V. Péter.
				II. Mihály. N. (Bény Jánosné.)		I. Frank.	
				II. Mikó.			
				II. Mikó.			
				s testvérei a köv. lapon.			

¹⁾ A Balassa családról több helyen közöltetett nemzékteni leszármazás, de mindenütt hibásan. Ilyen Bél: Notitia Nova Hung tom. IV. p. 130. — Mocásary Nógrád esemért. III. 134. Médyánszky Hormayr Taschen. 1824-iki folyam. 176. l. — Budai F. lexic. I. és Lehoczky Stemmatoogr. 20. l stb.

I. Detre. I. Mikó, ki az előbbi lapon.	ugyanaz, ki az előbbi lapon.	II. Péter. Furró neveze (Wig- mandi Erzse). Ogouch (neje Jolánt.)	{ Kata. (Hantfi Demeter özvegye 1290.) Anna. (Kázmér Lampert neje 1290.)
	I. Péter.	I. Demeter m. r. 1390.	
	I. Miklós.	III. Péter.	
	II. Detre.	III. Mikó. I. Elek. III. Detre.	

A táblázaton állókról következőket tudhatni: I. Detre 1229-ben Zymhud földet szerzi Borsodban¹⁾, a midőn „Procurator de Zolum“nak iratik: 1233-ról kelt oklevél igen vén embernek mondja már, de egyszersmind főispánnak (Comes) is. Némely történetírók szerint zólyomi főispán, sőt vannak, kik nádornak írják²⁾. 1236-ban Sztraczin, Zahorát (mit a család most is bir) kapja Nógrádban, Csernét pedig Borsodban. Ennek tulajdonítják Detrekő vára építését is. Fiai következők:

I. Mikó oklevelek szerint előfordul 1247—1254-ig. Szerez több birtokot nagyobbára vétel útján, mint Esztergályt, Busát (az első egészen, a másikon is nagy rész most is a családé), Ludánt, Halászit Nógrádban, Abát Hontban, Tenket, Tykat, Nyergest stb. — Zólyom főispánja volt 1250-ben³⁾ és 1252-ben⁴⁾.

I. Péter (I. Detre fia) kihalt⁵⁾.

I. Miklós (I. Detre fia) 1233-ban adományt kap Ujfalura Lipótban, ezt azonban valamint Palugyát elcseréli IV. Bélával, kapván

¹⁾ A család levéltárában fasc. XXXIII. Nro. 1. 1229-dik oklevél.

²⁾ Bel id. h. de nem nevezi a forrásokat.

³⁾ Fejér: Cod. diplom. Tom. IV. vol. II. 60. — Ezt Bel nógrádi főispán-nak írja.

⁴⁾ Családi levéltár.

⁵⁾ I. Mikónak testvéreül is tétetik Péter, és Bául is. Én a családi okmányokat mind egybe nem vehetvén, ha csupán a Cod. diplom. Tom. V. vol. III. 497. s köv. lapokon közölt 1290-ki szerződéseket nézem, úgy látom, hogy azok kik I. Mikó testvéreül állnak a táblázaton, annak fiai voltak. Ekkor azután I. Mikónak nem lesz I. Miklós nevű testvére is, miután e két nevet én egynek tartom. A család állítása szerint az oklevelek odamutatnak, hogy Mikó — Mihályt tesz. Engem főlegbi hiedelmemben erősít az is, mivel az említett 1290-ki szerződés szerint I. Demeter mester Miklós fiának ugyan (de Bilter testvére Miklós) fiának iratik, — ha a latin frater szó értelme nem csal.

értük 1246. sept. 11-kén Nógrádban Gyarmatot, melynek nagyobb részét most is bírja, és előnevét is innen viseli. Ezen I. Miklósnak egyik fia I. Demeter mester (hivatali rangjáról), ki a táblán látható, Furrónak is nevezett II. Péter vejaitól a gyarmati tornyot szolgálai által ostrommal beveszi I. Bitter részére, ¹⁾ és Kékkőt kapja. Benne ága megszakadt.

II. Detre (I. Detre fia) 1250-ben mint Pozsony- és szepesmegyei főispán fordul elő ²⁾.

I. Bitter (I. Mikó fia) Bars és Hont megye főispánja 1250-ben. Ez szerzé Ludányt, Hidvéget, Hricsóvár ingóságait, Drégelyt, Birta Solnát is. I. Demeternek adá Gyarmatot, Illésit, Mankót, Kékkőt. III. Mikóval elcseréli Galábocsot sat. Él 1290-ben is. Gyarmatról írta magát ³⁾.

II. Péter (I. Mikó fia) 1267-ben honti főispán. Hűtlennek és a pártosokkal czimboráskodónak bélyegeztetik 1290-ben, midőn már nem élt. Neveztetett Furrónak is. Neje Erzse Wigmandi András leánya; kitől leányai voltak: Katalin, Demeternek (Hunt fiának) már 1290-ben özvegye, és Anna Lampertnek (Kázmér fiának) neje. E Lampert-től vette el fegyveres erővel Demeter mester a gyarmati tornyot.

Ogucs ⁴⁾ (I. Mikó fia) szintén főispán (Comes) 1268-ban. Esztergályt szerzi 1273-ban ⁵⁾. — Már 1277-ben özvegye Jolánt (Ivanka főispán fiának Andrásnak leánya) él. Jolántnak testvére volt János a budai prépost ⁶⁾.

III. Miklós (IV. Péternek fia) írta magát változtatva Esztergályról, majd Kékkőről, majd meg Gyarmatról. Élt 1358-ban.

III. János (III. Miklós fia) oklevelekben Trechlennek is iratik.

II. György (IV. Péter fia) Kékkőről írta magát 1362-ben. — 1374-ben Gyarmatra új adományt kap.

I. Balás (III. Miklós fia) László oplni hercegnádorral Moldvában járt 1374 ⁷⁾. Ez írta magát Gyarmatról, de írta Kékkőről és

¹⁾ Fejér Cod. dipl. id. h.

²⁾ Családi okmányok.

³⁾ U. ott.

⁴⁾ Ogouch, és más oklevélben „Agolch.”

⁵⁾ Ogucsról oklevél van Moczáry Nógrád esm. I. 131. hol Eguch-nak sat. olvastatott.

⁶⁾ Ezek t. i. Ivánka és két fia András, János a Forgácsok ősei közül valók.

⁷⁾ Oklevél szerint.

Szklabonyáról is. Hontmegyei főispán volt. Fia V. Miklós terjeszté tovább a családot, mint a következő táblázat mutatja :

II. Tábla.			
I. Kelemen.	I. Farkas. 1472.	{ I. István. †	
	II. Ferencz.		
I. Zsigm. (Szőlősi Kata.)	I. Boldizsár. 1532.		
	II. Zsigmond. (Fáncsy Bora †)	I. Bálint. † 1594. (Dobo Krisztina)	{ IX. János †
		II. Farkas. †	
		V. László. †	
		III. Ferencz †	
I. Ferencz. szörényi bán (1. Fi- csór Mar- git. 2. Er- zse. 3. Pe- rényi Or- solya.) † 1526.	VI. János. honti főisp. ajtónálló. (Sulyok Anna.)	Maria (Böki Paczoth Andrásné.) Anna (Paczoth Fe- renczné.)	
V. Miklós. 1418 — 1424.	Magdolna (Forgács Fer.)	II. Boldizsár. { N. Dóczy (Erdélyben †) { Lőrinczné.	
II IV. László (Frusina, Litvai Dö- mény bán özvegye.)	I. Menyhért (Turzó Anna)	II. István. (1. Zrinyi Ilona. 2. Bebek N. 3. Csorón Anna.)	{ II. Menyh. (Bakith Margit.) { V. Fe- rencz. † VI. Péter. (Pálfi Magdol.) Zsuzsanna (Hethesi Pethe György.)
	IV. László † Kata. †		
	I. Imre. erdélyi vajda	Lásd fajt a III-dik táb- lán.	
Erzse. (Berzeviczi Loránt- fia Sándorné.) Bora. (Véglesi Andrásné.) Kata. (Sz. györgyi és Ba- zini Simonné.) Agata. I. Bernát.			
	VI. Miklós. { VII. János. { VII. László. 1499.		
	V. János. Szklabonyai (Dóczy Bora.)	II. Farkas. (Puchaim Felici- tas.)	{ VIII. János. † Frusina.
		VI. László.	
		VII. Miklós.	

E táblázaton már nagy embereket találunk. V. Miklós honti főispán 1418—1424-ben. Állandóan kezdi a Gyarmati előnevet használni. Fiaiul a táblázaton kívül tétetnek : István, György és Mihály is¹⁾.

¹⁾ Bel. Not. nov. Hung. IV. 131.

I. Zsigmondnak neje Szöllősy (de Zewlews) Katalin Szöllősy Istvánnak leánya, és Zobi Istvánnak özvegye volt.

III. Lászlónak (1449—1464) a táblázaton csak egy neje áll a család oklevelei szerint. Mások¹⁾ ötöt számitanak ily renddel. 1. Julianna Hunyady Mátyás király rekonságából. 2. Frusina (Belnél Rossina) Litvai Dömény horvátországi bánnak özvegye. 3. Zsófia (családneve nem említették). 4. Dorottya. 5-ik Derencsényi Borbála, Derencsényi Imre leánya. Fiai közül

I. Ferencz 1492-ben szörényi bán. 1503-ban Moldvában jár követségben. 1504-ben horvátországi bánnak tétetik, de a körös-vársárhelyi gyűlés tiltakozik ellene, mivel ott nem birtokos. 1505-ben jelen van a rákosi országgyűlésen. 1522-ben Csehországba megy II. Lajos királylyal, de Morvaországban marad az országgyűlésen hadi segély adás sürgetése, és annak Magyarországba vezetése miatt. Elesett Mohácsnál 1526-ban. Három neje volt: 1. Ficsór Margit F. László szörényi bán huga, Csicsói Kis (parvus) Mátyás lipitói főispán özvegye. 2. Erzsébet²⁾. 3. Perényi Orsolya Ujlaky Miklós bosnyák király unokája.

I. Ferencz nővérei által sógorságba jött több akkori nemesebb családdal. Nővérét Erzsét Berzeviczi Lorántnak fia Sándor; — Borbálát Viglesi Lajosnak fia András; Katát Sz. Györgyi és bazini gróf Simon vette feleségül. Agata még 1460-ban hajadon volt.

I. Bernát, ki 1464-ben Pribelyt (Nógrádban) kapja adományban, ágat ki nem terjesztett.

VI. Miklós (1474—1497.) VII. János nevű fiától VI. László unokájában kihalt.

V. János (testvére még szintén I. Ferencznek) közönségesen Szklabonyainak (nógrádi falu) neveztetett. Ágazata, mind a mellett hogy három gyermeke volt, II. Farkas Puchaim Felicitástól született VIII. János gyermekében kihalt.

Következnek I. Ferencz gyermekei, kik által a család mindinkább terjedni, emelkedni kezd. Egyszermind kezd az az izgékony vér mindinkább előtűnni, mely a családot annyira jellemzé.

I. Farkas (1472-ben) fiában I. Istvánban kihalt.

II. Ferencz, (elesik 1594-ben) I. Boldizsár, ki 1532-ben a

¹⁾ Bel. id. h. és utána Lehoczky és Buday is.

²⁾ Bel. Batthyány Erzsébetnek nevezi. A családi oklevelekből vezetéknéve nem tűnik ki.

kőszegi ostrom után az Ausztriába tört török ellen harczolt¹⁾. II. Zsigmond borsodmegyei főispán, kinek neje Fánchy Borbála, és ki ellen a tapolczai apátság valamint egri püspökség jövedelmeinek elfoglalása végett 1542—1559-ben panaszok tétettek. Mhalt 1559-ben. IV. László ki trencsini házat Forgács Imrének 625 m. ftért adta el (1582-ben²⁾), és végre Kata utódok nélkül halmak el. Magdolnát Forgács Ferencz viszi oltárhoz. Ezeknek testvére

VI. János, ki fiatal korában I. Ferdinand király udvarában tartózkodott, 1550-ben Zay Ferencz mellé Szolnok vára kapitánya lett. 1552-ben Miksa király és arája elé megy Genuáig. 1555-ben az árva, turóc, zólyom, hont, bars és nógrádmegyei telkelő nemesség, és a bányavárosok kapitánya. 1562-ben Szécsén várát vivja, de megveretik, maga is bal kezén sebet kap³⁾. 1569-ben Dobó Istvánnal együtt vád alá kerül, mintha Szapolyay Zsigmond Jánost Miksa elleni támadásra hitta volna föl. Ezért mindketten Pozsonyba börtönbe kerültek, honnan János megvesztegetve öreit, börtönét megásva 1570. márt. 8-kán haza illant Kékkő várába⁴⁾. 1572-ben azután az országgyűlés közbevetésére kegyelmet kapott. Ezen évben Pozsonyban már Rudolf koronázásán jelen volt, valamint az 1574-kin is, hol a főlebbezési ügyek megvizsgálására kiküldetett. 1575-ben a török elfoglalja Kékkő várát, és utána dől Divény is. Még fiatal korában volt párba Don Francesco Lasso spanyollal⁵⁾. Viselt hivatalai közt végre kir. főajtónálló mester lett. Neje Sulyok Balás leánya Anna volt, kitől született gyermekei által ágazata csak unokáig tartott.

I. Bálint fiatalabb éveit Szapolyay Zsigm. János udvarában töltte. 1572-ben Pozsonyban Rudolf koronázásakor huszonkét éves korában — hol atyával jelenvolt — juhásztánczával mindenkinek megtetszett⁶⁾. 1575-ben Békési Gáspár pártján harczol Báthori ellen, a midőn véletlenül csapata megröghantatván, Hagymásai lovasaitól maga is sebet kap, és foglyul esik. Innen kiszabadulván, Rudolf részén harczolt nem egyszer a török ellen. Házassága miatt több baja volt. Közeli rokonsága miatt hitvesével vérbűnnel vádoltatott. 1588. júl. 10. elzalogitá Ozdint Majthény Lászlónak. 1589-ben a hazán kívül bujdo-

¹⁾ Pethő G. Krónika 108. lap.

²⁾ Katona Hist. crit. Tom. XXVI. 161.

³⁾ Iatránfi 1685-ki kiadás 273. lap.

⁴⁾ U. ott. 330—338. l.

⁵⁾ Mocsáry id. h. III. 120. oklevelek közölve.

⁶⁾ Istvánfi Hist. 1685. kiad. 344. lap.

sott. 1594-ben Esztergam ostromában mindkét czombján sebet kapva meghalt a táborban május 20-kán ¹⁾. Végrendeletet még 1585-ki octoberben tett. Mint jeles költő irodalmunk azon kori művelőinek első sorában áll. Énekeinek egy része többször látott sajtót ²⁾. Nejétől Dobó Krisztinától a hős Dobó István leányától egy fia maradt János, ki 1601 dec. 16-kán halt meg ³⁾. Leánya Mérey alnádor neje lett.

I. Bálintnak fivérei II. Farkas, V. László, III. Ferencz magnélkül haltak el. Nővérei a böki Paczoth családba mentek férjhez: Mária Paczoth Andrásához, Anna Paczoth Ferenczhez.

I. Menyhért (I. Ferencznek fia.) Eleinte Szapolyai János pártján áll. Hont megyét kétfelé osztja Nyáry Ferenczozel, és az egyik résznek ő a főispánja. Cseh Gábor özvegyét Thurzó Annát vévén nőül, kapja vele Léva várát, hol többnyire lakott is. Csábrág várát és Szitnyát is az erősbek jogán megszerezvén, innen féktelenkedni kezd, és várkatonái a közbátorság háborgatóivá válnak a vidéken. Ezekért száműzetés éri ⁴⁾ Salm Miklós hadvezér küldetik megfékezésére 1549-ben. Menyhért a nógrádi bégtől kért segílyt. Azonban Csábrág föladta magát. A szitnyai várkastély szintén elesik. Menyhért eleinte Lévába fut, de ott is szorulván ügye, bemegy Erdélybe. Később Ferdinand részére visszatér, és 1552-ben Magyarország hadai főkapitányává lesz. Azonban nemsokára ismét az erdélyiek részén áll, és azokkal csatázik künn Magyarországon. 1561-dik év végén még egyszer visszatért I. Ferdinandhoz, és mindvégig ott maradt. Ekkor ígérte meg neki I. Ferdinand hogy a Fugger családnál zálogban lévő Detrekő várát visszaváltja számára, addig pedig míg Munkácsot Szapolyaytól visszafoglalhatná, Tasnádot, Szatmárt, és Nagy-Bányát ⁵⁾ is birtokában hagyta kárpótlásul az Erdélyben elvesztett Diod és Létháért. Számtalan ostromban és csatában mind a török mind az erdélyiek ellen kitünteté vitézségét, és Svendi Lázár hadi működéseiben annak jobb keze volt. 1564-ben midőn Menyhért a Hegyalja ellen készült, Bátori István a váradi kapitány Szatmár várát véletlenül megtámadván, nejét Thurzó Annát, István és Boldizsár fiával, és leányával együtt foglyokul Er-

¹⁾ U. ott. 407.

²⁾ L. életét Toldy: A magyar költészet kézikönyve. Pest 1855. I. 154. lap. hol munkái, és kiadásai is elősorolvák. Rimai versei szerint a Kriván alatt fekvő Hibe városában temettetett el.

³⁾ Bel szerint Wratiszlauban mint tanuló.

⁴⁾ Istváni Hist. 1685-ki kiad. 196. Forgács Comm. több helyen a Balassák-ról rágalmazólag ír szokása szerint.

⁵⁾ U. ott 261.

délybe küldötte, hol neje és leánya a bázat miatt nemsokára elhaltak. Menyhért ¹⁾ meghalt Bécsben 1568-ik febr. 9-kén kora 57-dik évében ²⁾. Eltemettetett a széleskúti (Pozson vmben) templomban vörös márvány sírkő alá. 1561-ben báróságra is emeltetett ³⁾.

I. Menyhértnak fiai: II. Boldizsár jelen volt 1562-ben a hadadi ütközetben, hol kopjáját az ellenség mellében törte el, és vitézül harczolt. Mhalt anyjával Erdélyben ⁴⁾. Leánya Dóczy Lőrincznél volt férjnél ⁵⁾.

II. István 1570-ben szabadult meg fogságából Erdélyből. Birta Nagy-Tapolcsán és Detrekővárat mit 1575-ben Miksa kir. a vár uradalmával együtt neki adományozott, és ez utóbbiban nyomdát is állított, a hol 1584-ben kezdettek nyomatni Bornemisza Péternek predikációi, ki e könyvét neki mint pártfogójának ajánlá. Neje három volt: 1. Zrinyi Ilona a szigeti hős Miklósnak leánya ⁶⁾, 2. a Bebek családból Bebek István leánya, 3. Devecseri Csoron Anna. Az elsőtől lett fia II. Menyhért, és leánya Margit. II. Menyhértnak nejétől laki Bakith Margittól gyermekei: VI. Péter, ki Pálffy Miklós hadvezér leányát Magdolnát veszi nőül, ennek kedvéért — mert eddig ágazata protestans volt, — a kath. vallásra tér 1615-ben ⁷⁾. Meghalt 1621-ben öccsével V. Ferencz czel együtt magnélkül ⁸⁾. Nővére Zsuzsanna hethesi Pethe Györgyné volt.

Eddig tartott I. Ferencznek a szőrényi bánnak ága, fiai VI. János, és I. Menyhért által terjesztve. Azonban I. Imre által, kinek utódait a III. tábla mutatandja, fennmaradt a család mostanig. Mielőtt ezt látnók, szükséges megjegyezni, miszerint már az e táblázaton látható családtagok is a főbb nemes osztályhoz vagyis tekintetes nagyságosok rendébe — mely a későbbi bárói czímmé alakult át — tartozott.

I. Imre ivadéka így jő le:

¹⁾ Lehoczky aranygyapjas vitéznek is írja.

²⁾ Istvánfi 332. lapon halálát 1567-dikre teszi. Lehoczky 1568-ra, de 62 éves korában. De sírkő-felirata kétségtelenül teszi, hogy 1568-ki febr. 9-kén 57. évében halt meg. Ékes márvány sírkőve fölíratát közli Gyurikovics Gy. Magyar Acad. Értesítő. 1848-ki foly. II. sz. 47. s. k. lap.

³⁾ Lehoczky: J. R. Hung. Stat. et ordines. 107.

⁴⁾ Istvánfi Hist. 1685-ki kiad. 333. halálát Bécsben 1568-ra írja, de a családi oklevelek mutatják, hogy Erdélyben mult ki.

⁵⁾ Deduc. et Tab. Geneal. Ms. fol. lat. Nro 213. tab. 5.

⁶⁾ Zrinyi Ilona szül. 1546-ban, meghalt 1570 jul. 8-kán kora 24. évében. Eltemettetett férje mellé. Fehér márvány sírkőve fölíratát szintén közli Gyurikovics id. h.

⁷⁾ Magyar Acad. Értesítő 1848. II. sz. 49 l.

⁸⁾ Pethő Gerg. kron. 197. l.

III. Tábla.

I. Imre. Erdélyi vajda (So- mi Anna) † 1550.	IV. Ferencz. Kata. Margit. Zsófia (1. Némethy Fer.) (2. Csáky Lász.)	III. Zsig- mond † 1623. (Zbo- rovszky Erzse.	VIII. László † (Ujfa- lussy Zsu- zsa.)	II. András. (1. Bakos Maria, kitől (2. Sau- nyogh Ilona.)	II. Bálint gróf. 1664. (1. Szu- nyogh Kata. 2. Eszterhá- zy Ilona. 3. B. Till herin N.)	III. Bálint † 2 éves	VIII. Mik- lós. XV. János (Illésházy Julia.) Ignác. I. József. (Wilden- stein Te- rész.)
I. András főkomorn. mest. 1566 (1. Mind- szenti Kata. (2. Mérey Anna) kiül	III. Boldi- zsár. † X. János. † Anna. II. Imre. (Boanyák Judít.)	V. Fe- rencz. †	XI. János. (Zay Er- zse.)	I. Simon. (1. Géczy Magd.) (2. Win- disgrác Maria Magd.)	I. Ádám. † (1. Szolé- nyi Judít. Bori Ju- dit)	Gróf II. Pál. (1. Zichy Ka- ta. 2. Batthány Júlia.)	József † XIII. János † Krisztina. (1. Andrássy Pál.) (2. Serédy Farkas.) Teréz (Szapáry Péter.) Zsófia apáca. Ludovika (Perényi Farkas.) Erzse (Andrássy Józs) Ilona †
I. Pál püs- pök. Éva † apáca Erzse † apáca.	III. András † 1610. (Majthényi Éva) Zsófia. (Révay Zsigm.) Zsuzsa. (Hölgyi Gáspár.)	Lásd IV. táblán	IV. Zsigmond. (Lengyel Kriszt.)	Sidonia. (Deunay Fánesy Pálné.)	Kriszta. (1. Szele- nyi Judit. Bori Ju- dit)	József † XIII. János † Krisztina. (1. Andrássy Pál.) (2. Serédy Farkas.) Teréz (Szapáry Péter.) Zsófia apáca. Ludovika (Perényi Farkas.) Erzse (Andrássy Józs) Ilona †	József † XIII. János † Krisztina. (1. Andrássy Pál.) (2. Serédy Farkas.) Teréz (Szapáry Péter.) Zsófia apáca. Ludovika (Perényi Farkas.) Erzse (Andrássy Józs) Ilona †
Emerentia. (Eszterházy Zsigmond.) Judít (Koháry Istv. öz. bír.)	III. Imre. 1. Lippay Bor- bála. 2. Barcsay Judít.	Kriszta. (1. Szele- nyi Judit. Bori Ju- dit)	Kriszta. (1. Szele- nyi Judit. Bori Ju- dit)	Kriszta. (1. Szele- nyi Judit. Bori Ju- dit)	Kriszta. (1. Szele- nyi Judit. Bori Ju- dit)	Kriszta. (1. Szele- nyi Judit. Bori Ju- dit)	Kriszta. (1. Szele- nyi Judit. Bori Ju- dit)

E nemzéktabla törzse I. Imre (I. Ferencznek fia) Szapolyai ré-
szén állt. Ez tette őt Ozibak Imre halála után 1534-ben Majláth Ist-
vánnal erdélyi vajdává. 1538-ban jelenlétében a kolosvári gyűlésen, ő is
elindult Szoliman hirtelt betörése ellen táborozni. A következő évben
társával együtt elpártolt Szapolyai Jánostól, és 1540-dikre Marcs-

Vásárhelyre pártos gyűlést hirdet a három nemzetnek. I. János király sereggel megy ellene Budáról, lerontatja Diód és Almás várait, miket Balassa nejével kapott, őt magát pedig Fogarasban ostromoltatja. Ezenközben Szapolyay meghalván, Imre és Majláth a segesvári gyűlésben magukat Erdély főkapitányainak választatják. Majd Majláttal esik egyenetlenségbe, és Izabella részére áll, azonban újra kezét fog Majláttal nemsokára, és ismét uralkodnak Erdélyben, végre Isabella kérelmére a sok panasz folytán Szoliman hadat küld ellenük. Ekkor Majláth elfogatik. Balassa pedig száműzetvén, Magyarországra visszajő, és itt hal meg 1550-dik évben. Nejétől Somi Annától (Somi Józsa bán unokájától) két fia, három leánya maradt. Ezekből:

IV. Ferencz magnélkül hal el. Leányai közül Zsófia 1-ször Némethy Ferenczné, 2-szor Csáky Lászlóné lett.

I. András, (szintén I. Imre fia) Nógrád megye főispánja és fő komornokmester volt. Nejével Mérey Mihály alnádor leányával Annával, mint a dús Szeredy Gáspár özvegyével kapta: Makoviczát, Vág-Beszterczét és Budamért 1571-ben, Miksa királytól megerősítve¹⁾. 1566-ban részt vett Miksa alatt a győri táborozásban, és Sziget felé is elindult csapatával, de a töröktől megveretett. Élt még 1576-ban. Első neje Mindszenti Kata, (előbb Zay Ferenczné, annakutána alsó-lindvai Bánffy Lászlóné) második Mérey Anna volt. Ezekből lettek gyermekei, kik következnek:

III. Zsigmond sokat egyenetlenkedik Imre testvérével, és mostohaanyjával 1604—1606-dikban, míg végre az országgyűlés békélteti²⁾. 1609-ben Sziléziába küldetik az országgyűlés által. 1612-ben újra fölépíti Kékkő várát. Utazott Német, Olasz- és Franciaországban, volt Rómában is. 1620-ban sajtót láttak törvényes értekezései latin nyelven³⁾. Feleségül lengyel hölgyet vett, Zborovszky Sámuel herczeg leányát Erzsét, kivel 1595-ben Krakkóban tartott menyegzőjén a lengyel király is nejével együtt részt vett. Mhalt 1623-ban. Nejétől (mint a táblázaton láthatni) ⁴⁾ több gyermeke lett, kikről alább.

III. Boldizsár. (I. András fia), X. János (szintén III. András fia, és Anna) (ezek nővére) nyom nélkül tűnnek le.

¹⁾ Katona Hist. crit. Tom. XXV. p. 188. közli' az oklevelet.

²⁾ 1604. XV. 1606-iki béce béke szersz. és Závodszky naplója Belnél.

³⁾ Lehoczky Stemm. 23.

⁴⁾ Bel a táblázaton láthatókon fölül említ egy Zsigmondot, egy Bálintot, és egy Juliannát.

II. Imre. (I. András fia.) Zsigmond testvérével egyenetlenkedik sokáig. Mhalt 1633-ik év körül. Özvegye magyarbeli Bosnyák Judit, (B. Tamásnak leánya) élt még 1654-ben is. Ettől gyermekei: III. Imre Pest Pilis és Solt megyék főispánja, ¹⁾ kinek szilaj vére gyakran féltelenségre ragadtatott. Több kihágása után, mikhez tartozott, hogy Vesselényi nádortól félni nem akart, és ezt többször boszantá ²⁾, mint Tökölyi párthive hűtlenségen javait veszti el ³⁾. 1674-ben bemenekül Erdélybe, honnan azonban Kapu György, kinek kezeiben voltak erdélyi birtokai, cselszövénynyel kiijeszti ⁴⁾. Végre sok hánykodás után Tállyán halt meg 1683-ban. Ő volt az, ki Divényben hat hónap alatt négy bástyával megerősített és erős magas falakkal körzött kastélyt építtetett. Ennek homlokzatára iratá jelszavát: „Homo proponit, Deus disponit.“ Első neje Lippay Borbála, 2-ik Barcsay Judit ⁵⁾ volt. Ezek-től gyermekeit a tábla mutatja; két fia volt, de mindkettő utód nélkül halván meg ágazatát sirba vitte. Testvérei és leányai neves családbeliek által vétettek nőkül.

II. András (III. Zsigmond fia) nemzé II. Bálintot a szintén költőt, ki mint a királyi ház hive, kamarás, kir. komornok Hont vármegye főispánja, és Korpona vára kapitánya volt. Kellemetlen egyenetlenkedésben élt Ádám testvérével. Több versei maradtak fel kéziratban. 1664 dec. 19-kén maradékaival együtt grófi rangra emeltetett azonban egyetlen fia III. Balás két éves korában kimúlt.

I. Ádám (II. András fia) cs. kir. kam. Kékkő vára kapitánya és ezredes (1670 – 1709.) testvérén kívül izetlenkedék a megyével is Nejei 1. Szelényi Judit, és 2. Bori Judit, maradék nélkül hagyták.

I. Pál, (II. András fia), 1677-ben esztergami kanonok, sz. györgyi prépost, és végre bosoni vál. püspök lett. Mhalt 1705-ben.

I. Gábor, (II. András fia) Kékkő és Divény várnak örökös kapitánya, kir. táblai ülnök, és tanácsos. Részt vett Buda és Eger bevételében. Mhalt 1700-ban. Özvegyen hagyta Perényi Máriát, kitől egy csoport gyermeke maradt. Közülük:

II. Pál (I. Gábor fia) a helytartóságnál tanácsos, 1740-diktől

¹⁾ Mocsáry id. h. III. 115. — Egy 1669-ki levélen magát szentelt vitéznek, királyi tanácsos- és komornoknak, Besztercze, Divény, Kékkő, Salgó, Surány, és Eberhardkő várak örökös urának írja csak.

²⁾ Cserey Mih. Hist. 63. l. sat.

³⁾ Szirmay C. Zemplin hist. 223.

⁴⁾ Cserey id. h.

⁵⁾ Családi okmányok szerint.

Gömör megye főispánja ¹⁾, később kir. főpohárnokmester is és bel. titk. tan. Meghalt 1770-ben. Agának grófságot kap 1721-ben. Nejeitől Zichy Katától, és Batthyány Zsigmond leányától Juliannától szintén több gyermeke maradt, de azokban ága kihalt. Ezek közül XV. János atyja halála után 1770-től szintén gömöri főispán ²⁾, azonban 1772-ben már meghalálozott, és így II. András ága is elenyészett.

II. Andrásnak fivére VIII. László 1652-ben már nem élt. Özvegye Ujfaluzy Zsuzsa gyermek nélkül maradt.

I. Simon. (III. Zsigmond fia) 1654-ben már szintén nem élt. Özvegye Windischgraez Magdolnának sűvével Jánossal volt baja, miről az országgyűlés rendelkezett ³⁾. Fiától IV. Zsigmondtól unokája III. András, hadi pályán szerzett érdemeket. Ennek testvére Zsuzsanna Hölgyi Gáspár személynök neje volt, kinek adakozásából a kassai convictus állittatott ⁴⁾ 1659-ben. Itt kihalt ez ág is.

De még egy fia volt III. Zsigmondnak, névszerint XI. János, (1652-ben). Ennek utódait a mai napig mutatja

a IV. Tábla.

		az elsőől	VI. Ferencz. (1. Tolvay N.) (2. Vécsey Jul.)	VII. Ferencz. 1780. gróf-bán.	
III. György. + XII. János. + II. Simon +	IV. György. + (1. Nuszdor- fer Zsófia. 2. Révay Frusina).				
XI. Já- nos. (Zay Erzse) 1652.	I. Sándor. (1. Lengyel Zsófia. 2. Be- niczky Ilona.)	XIV. János. + 2. diktól : IX. László. (Stüszel Ag- nes.) II. Gábor. győri parancs- nok (Schwannenberg Bor.) Maria Anna. + Sándor Ferencz + Ilona. +	II. Sándor. (1. Maify Ma- ria. 2. Diósey N.) 3. Kiss Anna. kitől	XVI. János. + Magdolna. (Andrássy L.) Antal. +. I. Antal. (Szerencsy Anna +)	
				István. III. Sándor. György +. Pál. +	
Konstanczia Zsuzs. (Révay Fark.)			Alojsia. +.		

Ez ágon IX. László 1721-ben báróságot kap. ⁵⁾ II. Gábor

¹⁾ Bartholomaeides id. h. 753.

²⁾ U. ott.

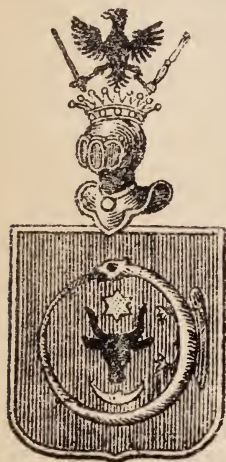
³⁾ 1659-ki CXXIV. cz.

⁴⁾ Spangár krónikája az 1659-ik évre.

⁵⁾ Lehoczky J. Regni Hung. Stat. et Ord. 107. lap.

győri parancsnok. Legfőlebb emelkedik azonban VII. Ferencz, ki 1756-ban kamarás, 1757-ben helyt. tanácsos, 1762-ben Szerém megye főispánja, 1769-ben tartományi biztosság főigazgatója, és bel. titk. tan. 1780-ban Sz. István k. r. közép keresztése, és ugyancz évben gróf), 1783-ban kamara-elnök, koronaőr, 1785-ben Zala, Körös, Varsád, Szerém és Zágráb főispánja, horvát és daln. orsz. bánja, és főkap. stb. meghalt 1807-ben kora 76. évében. Eltemetettet a nagy-szeleői egyház alá. Benne a másik grófi ág is hihalt, de a bárói még él.

Báró II. Sándor kir. kamarás született 1745-ki aug. 1-jén. Meghalt 1832-dik jul. 2-kán kora 87. évében. Lakott Kékkőben. Ennek fia a most élő I. Antal, ki mint a tudományoknak barátja, két költő elődjének munkáik kiadásával készül irodalmunkat megajándékozni. Nemrég kimult nejétől Szigethi Szerencsy István főpohárnok leányától Annától a táblázaton álló két élő gyermeke van.

Czimere a családnak mint itt láthatni. A paizs vörös mezejében egy bölényfej, alatta félhold, szarvai közt pedig csillag, ezeket körülveszi egy farkát szájában tartó sárkány. A sisak koronáján balra fordított fekete egyfejű sas kiterjesztett szárnyakkal, jobbról körmei közt pallost, balról királyi pálczát tart. A foszladék mindkét oldalról aranyfekete. — A grófsági czimernél a vért fölötti korona, melyen a sisak áll, kilencz ezüst gombos. — VII. Ferencz 1780-ban kelt grófi diplomájában a bölény fölötti ezüst csillagban M. Terézia királyné neve két első betűje is látható. Bár hányszor nyert czimeréről a család uj oklevelet, az lényegében sohasem változott.

Balassa család. Pozsony megyei nemes család. E néven Balassa Gábor 1844-dik óta haláláig (1851. aug. 11-kig) szombathelyi megyés püspök volt.

Balezser család. Nógrád, és még inkább gömörmegyei nemes család. Családfája egy része es :

József. (Berczely Erzse.)	{	József.	{	Erzse (Hamar Mihályné.) (1780. körül.) Apollónia. (Rakovszkyné.)

¹⁾ U. ott.

Czimerpaizsa egy jobb oldalról lefelé huzott fehér szalag által három részre oszlik. A fehér szalagon nap ragyog, mely felé fekete sas repül, a másik két osztály kék szín mezejében hat szögletű csillag fénylik. A sisak fölött egyszarvú ágaskodik két fekete sas-szárny között. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstkék színű. — Balczer János 1722-ben Nógrád megye által kétségtelen nemesnek ismertetik el. Ugyan onnan már 1694. nov. 22-kén is kapott nemesi bizonyítványt.

Balezó család. Azon czimeres nemes levél, melyet Buzás János, neje Balczó Anna és gyermekei részére szerzett, egyszersmind Balczó Pált is megneemesíti. Adatott ez armális I. Leopold királytól Ébersdorfban 1651-ki oct. 8-kán. Kihirdettetett Nógrád megyében 1653-ki april 29-kén¹⁾. E szerint a család törzse az említett Pál, kinek ivadéka Nógrád megyében nem található.

Baldacci család. (Véghvezékenyi, báró.) Inkább erdélyi, mint magyarországi család, ámbár ez utóbbiban is (Heves megyében stb.) birtokos. Neve leírásánál fogva is (olvasd Baldácsi) olasz eredetűnek látszik. A családot e század elején két testvér alapítja meg²⁾, kiknek egyike az udvarnál viselt hivatalt, és báróságot kapott. A másik testvér József őrnagy volt, és Erdélybe szakadt, hol Toroczkaí Borbálát veszi el, kitől több gyermeket nemzett. Meghalt 1808-ban. Özvegyül maradt neje az 1811-ki országgyűlésen kérte gyermekei honfiusítását, és 1841-ben az megtörtént³⁾. Már e honfiusítás előtt azonban a bárói rang József gyermekeire is átruháztatott 1835-dik év táján.

Józsefnek gyermekei: 1. Antal, ki szintén a katonai pályát kezdte el, miről azonban leköszönvén, nőül vevé báró Hunyady Anna cs. keresztes hölgyet. A váczsi siket-néma intézet, a pesti magyar színház és lovarda stb. adakozásáról tanuskodnak. — 2. Manó Józsefnek fia, mhalt 1852-ben. — 3. Francziska (Földvály Ferenczné.)

Czimere⁴⁾ a családnak itt látható: A monorú paizsban, melyet két szárnyas nem-

¹⁾ Proth, C. Neográd an. 1653.

²⁾ Kőváry id. h. 17.

³⁾ U. ott. — ⁴⁾ A metsző bárói korona helyett hibásan metszett kilencz gömbösat.

tő tart, talán szőlőfürt, mely körül: Deus, Dies: szavak olvashatók. A paizs tetejét bárói ezimer díszíti ¹⁾).

Báldy család. Hajdan Arad megyében volt ily nevű nemes család melyből Báldy Ambrús Élesfalván volt birtokos 1561-ben. ²⁾

Bálfli család. Székely család Erdélyben, melyből Balfi Lukács 1506-ban Udvarhelyszék részéről jelen volt az agyagfalvi gyűlésen ³⁾.

Balla család. (Felső Szilvási) Szintén erdélyi székely család. Ebből volt Sámuel az ifjabb, ki Nagy-Enyeden és Kolozsvárott tanult, és különösen a törvénytudományokban nagy jártasságot szerzett. Ezért az erdélyi kir. tábla tanácsosa is lön. Irt egy jogi munkát is Erdély közönséges nemzeti törvényeiről, mely 1791-ben kolosv. nyomattott ki. ⁴⁾

Baliga család. Gömör megyei nemes család. Belőle eredt Sámuel, ki az orvosi tudományokra adva magát, a külföldi egyetemekre ment. Nevezetesen Göttingben, hol szigorlatot, és ez alkalommal szokásos vitaértekezést írt, mi 1753-ban sajtót látott. ⁵⁾

Balika család. (Maros-németi.) Erdély egy kihalt családnak neve ⁶⁾. Most ily előnevet a gróf Gyulay család visel.

Bálint család. Ugocsa megyében többekkel együtt Péterfalva helységben 1750-ben birtokrészére nádori új adományt kap ⁷⁾. Belőle András (1805.) Forgolányban közbirtokos ⁸⁾.

Bálintffy család. (Badalói.) Valószínűleg kihalt nemes család Szatmármegyének, hol badalói Bálintffy Vazul 1633-ban vasvár helységnek felét királyi adományban kapja, ⁹⁾ és ugyanezen évben Ecseden egy nemes telket részére Bethlen István és Péter vallott be ¹⁰⁾.

Bálintfi család. (Balásházi) Erdélyben Közép-Szolnokban megyei család.

Bálintfi család. (Fejérvizi) Zaránd vármegyében székel.

¹⁾ Ponori Thewrewk J. Régiségbúvára mellett közlött arckép alatt.

²⁾ Fábian id. h. 21.

³⁾ Kállay id. h. 225.

⁴⁾ Horányi Nova. Mem. 267.

⁵⁾ U. ott. 269.

⁶⁾ Kőváry id. h. 270.

⁷⁾ Szirmay: C. Ugocsa. 124.

⁸⁾ U. ott 129.

⁹⁾ U. az : Szatmár vm. 64.

¹⁰⁾ U. ott 72.

Bálinttith család. (Tövisi báró.) A család által birtokolt oklevelek szerint ¹⁾ eredete a Hédervári nemzetséghez vitetik föl. Ennek egyik sarja lévén az Ujlaky család, ebből Ujlaky György, Frigyes osztrák herczeg megöletéseért Nagy nevet vesz föl, és ennek fiául mondatik Ujlaki Nagy Bálint, e család alapítója.

Nagy Bálint nevéből származtatik a Bálinttitt név, a mint azt az állítólag I. Lajos királynak 1349-ki oklevele beszéli. Tudniillik I. Lajos király olaszországi táborozása alkalmával, hol Nagy Bálint is mint egyik hadvezér jelenvolt, egykor a magyar tábor egy része sátraiban csendesen pihent, midőn az olaszok által, véletlenül megrohanatott. A kétségbe esett harcz közepette mint mentő angyal jelent meg Nagy Bálint, ki a tábor más részével eddig másutt járt. Meglátva a küzdő magyar sereg Bálintot, az egész sereg kiáltozta: „Elérkezett a segítség, itt a Bálint, itt sat. A harcz ekkor újult erővel kezdett folyni, és győzelemmel végződött. E tettének emlékére Lajos király Nagy Bálintnak nevét Bálinttitt-ra változtatá, és báróságra emelé. ²⁾

Ezután Bálint ivadéka Erdélybe telepedett le. 1520-ban ismét más családi oklevél már Erdélyben mutatja föl Bálinttitt Kristófot, kit II. Lajos az oklevél szerint Budára hí, Erdély ügyei fölötti tanácskozássra. Ennek fia István Szapolyai híveül adatik ki, majd később Ferdinand pártjára állottnak, miért hűtlenségen javait veszti. Fia Tivadar, nem birva elapasztott birtokaiból a zászlósság terheit viselni, 1552-ben a báróságról lemondott.

Tivadarnak fia János, kinek Logofet Safírától György ³⁾ volt, kinek Kovacsóczy Katától fia Zsigmond ⁴⁾.

¹⁾ Kovacsóczy : Arpadiája II. kötet. 137. és k. lapjain : Bálinttitt nemzetségi értekezés, oklevelekkel — mint tudom — gróf Kemény Józseftől.

²⁾ Ez oklevelet közlé Fejér: Cod. diplom. kétségbevonván hitelességét. Ezt tévé Perger is „Diplomatika“ 52. lap. — Ez utóbbi ellenében az „Arpádia“ II. köt. 153. és köv. l. (ha jól vélem, gr. Kemény József) igyekezett annak hiteletét kivívni. Azonban épen ez Arpádia-beli védelem után Jerney János a Tüd. gyűjt. 1835. évi II. 76. és köv. lapokon azt ismét az ítéset bonczkése alá véve, és a tanabályai szerint nyomós indokokkal az álság bélyegét síté rá. Kétséget nyilvánítá az Arpadiabeli másik három oklevélről is. Ezeket elhallgatnom nem volt szabad. Egyébiránt a t. családnak — mely egykor valószínűleg alacsony hízegő ludasok által jutott ezeknek jóhiszemű birtokába, — ez mit sem vonhat le. Különben is az 1700-ki transumptiókori törvényes hitelesítés pártján állanak.

³⁾ 1640-ben vette nőül a kivándorlott Petki Ferencz házastársát, (Haller Diar.) Kállaynál id. h. 225.

⁴⁾ Kőváry L. id. h. 18.

Ezen Zsigmond az, kinek emlékezetére már Erdély történelmében nyomokat találunk. 1632-ben a deputatio tagja, 1688-ban a császári seregeknek szénát, szabot gyűjt. Később kir. táblai ülnök, és végre Torda vármegye főispánja. Meghalt 1700 körül. Neje Angyalosi Krisztina, ki már mint özvegy az 1349-ki balbirú oklevelet ezen évben Fejérvárott az országgyűlésnek bemutatta és átiratta. Zsigmondtól a leszármazás így jó le:

Zsigmond. (Angyalosi Krisztina.)	{ György 1704-42. (Petki Teréz.)	István — ez ág nemrég halt ki.		
		b. Jósika (Bora.)	János † 1784. Ferencz 1804.	
	{	Báró Zsigmond. (Prinyi Klára.)	György. (Gr. Lázár Anna.)	Zsigmond †
			Teréz. (Gál Józsefné.)	György. (Gr. Petki Mari Mária.) (Gr. Kor- nis Imre.)

A táblázaton látható Zsigmond-nak fia György a Rákóczy fölkeléskor Szebenbe menekült; onnan oláhországbai menetel ürügye alatt eltávozik és Rákóczyhoz szegődik. A forradalom végefelé elfogadják. Később a kormány kegyébe jut, s kormányszéki titoknak lett. Ennek fia Zsigmond 1755-ben újra¹⁾ báróságra emeltetik. Ezután többnyire a királyi táblán hivataloskodtak. János Zsigmond-nak fia 1784-ban halálos ágyáról adá sajtó alá Korneck után versekben fordított Kodrus drámáját. Testvére Ferencz 1804-ben lett kir. táblai ülnök²⁾. A család mint a táblázat mutatja Erdélyben most is virágzik.

Balka család. Szepes megye számítja e családot nemesei közé.

Balka család. Bihar megye nemes csalá dai között foglal helyet. Hadházzal írja magát. Czimere egy jobb kar, mely zászlót és buzogányt tart.

Balla család. Több ilynevű nemes család van a magyar korona alá tartozó országokban. Lakhelyük kivált Heves, Pest, Szabolcs és Vas vármegye. Ezt — mit itt elől említék — János alapítá, ez

¹⁾ Tekintve az 1349-iki oklevelet.

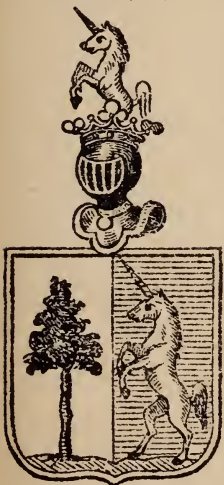
²⁾ Kövály id. h.

szerezvén a nemességet saját és neje Szabó Magdolna, úgy Balla Jakab, és ennek neje Karteli Ilona részére II. Ferdinand királytól Sopronban 1622-iki július 15-én czimeres nemeslevél által, melyen a kihirdetés helye és kelte az elmállott írás miatt már nem olvasható¹⁾. Ugy látszik e család a Jász kerületben élt.

Balla család. E családnak nemességét Balla Mihály szerezte III. Károlytól 1714-ben ily czimerrel: a kék mezőben zöld pázsit fölött párducz áll, első jobb lábával egy szőlőfürtöt tart. A paizs sisakja fölötti koronán vörösbe öltözött emberi kar nyugszik kardot villogtatva. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstpiros²⁾.

Balla család. Ez 1720-ban április 20-án nemesedett meg. A nemeslevelet Balla Péter és Mihály kapta III. Károly királytól ily czimerrel: kék mezőben zöld tér fölött nyakán átnyilazott vérző hattyu áll, és a vért baloldala felé van fordulva. A vért sisakja fölött pánczélos kar kivont kardot markol. Foszladék jobbról fehérekék, balról sárgavörös színű.

Balla család. Pestmegyei nagy körösi tősgyökeres magyar család. A múlt század elején élt Nagy-Körösön Balla Gergely, kit 1708-ban a város védelme közben a ráczok csaknem halálra vagdaltak, de ki sebeiből fölépülván még 1743-ban is élt. Ennek fia ismét Gergely (II.) a hazai törvény tanulására adván magát, e végett 1730-ban Pozsonyban, 1731—1734-ben Bécsben szerzett gyakorlati ismereteket. Ez időben kezdé gyűjteni később 2000 kötetre szaporodott könyvtárát. 1735 körül visszakerülván Nagy-Körösrre előbb mint jegyzője, utóbb mint bírása e városnak a községi ügyekre nagy befolyással volt. Született ez 1710 táján, és élt még 1772-ben. Több kéziratban maradt munkái közül becses hagyomány tőle a nagy-körösi krónika³⁾.

E Gergely szerzé családjának a nemeslevelet Mária Terézia királynétól 1760-iki júliusban ily czimerrel: a vért függőlegesen két részre osztlik, melynek jobboldali ezüst osztályában egy körösta emelkedik. A baloldali kék

¹⁾ Az eredeti armális a Jászkun kerület levéltárában áll Jászberényben.

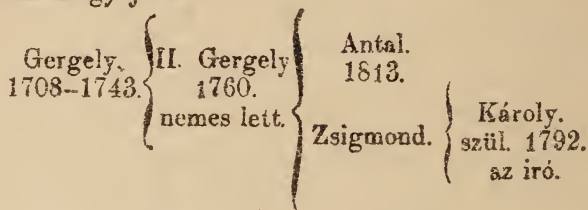
²⁾ Collect. Herald. Nro. 618.

³⁾ „Nagy-körösi Krónika.” Irta Balla Gergely. Jegyzetekkel s oklevéltár-

mezőben egyszarvu ágaskodik, szakálla és körmei aranyosak. A vért sisakján korona, és abból ismét az egyszarvu emelkedik ki. A foszladék jobboldalról ezüstzöld (ritkaság a magyar czimereknél) baloldaltól aranykék színű ¹⁾).

Tán nem csalódom, midőn azt vélem, hogy e czimerben a körösfal az akarná jelvényezni, miszerint a család Körös városában termett.

A családfa így jó le:

II. Gergelynek fia Antal szintén a tudományosság terén működött, mint mérnök latinul egy vízerőgépészeti latin értekezést nyomtatott 1784-ben. Azután Pest megye mérnöke lőn. A Dunát és Tiszát Szolnoktól Pestig összekötő csatornatervet készített. Pest megye helyzeti térképét is adá ²⁾. A Ludoviczeára végre 500 frtot, és egy hadi atlást ajánlott ³⁾. Jelenleg unokája él.

Gergely másik fiának Zsigmondnak fia Károly született 1792-ben N. Körösn, Pest megye kapitánya volt. Ő írta a kedves „Zsebtükört“ versekben 1836-ban. A magyar academiának lev. tagja. Jelenleg pestmegyei jószágán él.

II. Gergelynek Halász Zsuzsannától szül. fia volt László is, kinek fia Endre 1848-ban Pest megye 2-ik alispánja.

Balla család. E czikk alatt kell még előszámlálnom a Balla néven előforduló régiebb személyiségeket. Ilyen bácsi Balla Vincze, ki 1445-ben Hunyady János levelét vivé a franczia királyhoz ⁴⁾. Hont megyében pedig a XVII. század közepén találunk e családnévre a midőn Ipolkeszin másfél telket Palásthy János Balla Andrásnak

ral ellátva, kiadták Szabó Károly és Szilágyi Sándor. 1856. Ennek előszavából vannak az eddigi adatok.

¹⁾ Collect. Herald. Nro. 79.

²⁾ Horányi: Nova Mem. 273.

³⁾ 1812: 2-dik törvényezikk.

⁴⁾ Balla néven nevezi őt Budai, de ez nagyon kétséges. A franczia király őt válaszában Vicentius de Bola, de Bathia miles et cancellariusnak nevezi, Teleky Balázs váradi kanonoknak írja. L. Hunyadyak kora. I. 248. lap. 3-ik jegy alatt

és Lőrincznek 1654-ben zálogképen vall be ¹⁾. Az újabb időben (1810-ben) pedig Szatmár megyében a porosalmi és sályi közbirtokosok között leljük a nevet.

Balla család. (Csik-szent-mihályi.) Mint előneve is mutatja, székely csik-széki család. Mihály kir. táblai ülnök volt. Meghalt 1850-ben. Fiai Mihály, László, István ²⁾.

Balla család. (Tasnádi.) Erdélyben közép Szolnokban székel.

Ballarini család. Külföldről beszármazott család. Károly 1840-ben kap indigenátust.

Ballastrazi család. Czimeres nemeslevelet kap Jakab és Ágoston III. Károly királytól 1725-iki február 20-kán. A czimer egy vízszintesen kétfelé osztott vért, melynek felső fekete mezejében egy arany oroszán nő ki vörös kiöltött nyelvvel és körmökkel, és hátra fülkondorított kétágu farkkal. Az alsó ezüst mezőben vörösbe öltözött kar nyilat röpít ki aranyos ívből. A vért fölötti sisak koronáján ugyanolyan kar nyilazik. Foszladék innen aranyfekete, onnan ezüst-vörös ³⁾.

Ballibány család. Tivadar, Jakab és János megnevesítettnek III. Károly király által 1722-iki dec. 5-kén kelt armális által ily czimerrel: A vért kék mezejében zöld tér fölött magyar vitéz vörös öltönyben, sárga osizmában, nyestprémes főveggel fehér lovon zöld nyeregben ül, jobbájában kivont kardot villogtat, a balban a kantárt tartja. A vért sisakja fölötti koronán pánczélos kar kivont kardot emel. A foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék ⁴⁾.

Balling család. Ebből János 1631-ben Munkács vára kapitánya volt, kinek Katalinnal az erdélyi fejedelemmel volt baja ⁵⁾, ki akarván őt szép móddal a kapitányságból túrni, helyébe pedig Csáky Istvánt behelyezni, és ekképen a várat is birtokába keríteni, de Balling János észrevén a cselt, nem hagyá magát megcsaladni ⁶⁾. Jánosnak fia volt György, veje pedig Lövey Gergely, kik János makacssága miatt el is fogattak ⁷⁾. Később ismét tűn föl.

Balling család. Ennek czimert és nemességet Balling

¹⁾ Sz. Benedeki conv. Prothoc. 1654. folio 24.

²⁾ Kóváry id. h. 257.

³⁾ Collect. Herald. Nro. 320.

⁴⁾ Collect. Herald. Nro. 350.

⁵⁾ Kemény János énéletírása. Kiad. Szalay L. 116

⁶⁾ Szalardy: Siralmas krónik 67.

⁷⁾ Kemény J. énélet 225. l.

György szerez III. Károly királytól 1720-ban dec. 1-jén. A czimer egy vért, melynek kék mezejében zöld téren daru áll egy lábon, másik lábában követ tart. A sisak fölött három toll leng: fehér, vörös és kék. A foszladék innen fehérekék, onnan fehérvörös¹⁾.

Ballók család. Dersről írja előnevét. Székhelye Küküllő vármegye.

Ballum család. Lakhelye Bács-Bodrog vármegye.

Ballya család. Temes megyében székel.

Baló család. Magyarországon is lelünk e névre Nógrád megyében, hol 1598-ban Baló György özvegye él²⁾. Erdélyben Baló László lett történeti személy, mint Apaffy Mihály követ a török portára 1667-ben³⁾ a Vesselényi-féle összeesküvés alkalmával. 1770-ben pedig nagy-baczoni Baló Ferencz erdélyi fejevári érkanonok. — Jelenleg Csik-székekben és Torda vármegyében.

Balogh család. Oly családnév, mely már szent István korában a Turingiából fridburgi Altmann által beszármazott jövevény nemzetség (genus) nevéül is szolgált Bolug⁴⁾ és Baliogh név-alakban. Ebből pedig miféle családok fejlettek ki időjártával, aligha foghatná bár ki is meghatározni.

Legrégibb Balogh családnak tartom kétségkívül azon Baloghokat kik Gömör megyében — hol Balog helység és Baloghváromjai jelenleg is megvannak, — hajdan virágoztak. Ebből a XIII. századtól kezdve néhány igen három ágazatot mutathatni föl.

Lehoczky szerint⁵⁾ az egyik ágazat imez:

Balogh Domo-	Mihály.	Miklós gömöri al- ispán 1396.	Miklós alispán.	Péter, máskép Pető, gömöri alisp. és vajda. László: (De- rencsenyi.)
kos. 1293. gömöri főispán				
	Dienes.			

E táblán is, mint látjuk a végső izek már valószínűleg új családnevet alkotának.

¹⁾ Coll. Herald. Nro. 451.

²⁾ Proth. C. Neograd anni 1598.

³⁾ Árpádia I. köt. 267. lap. oklevél.

⁴⁾ M. Sim. de Keza de Orig. et gestis Hung. kiadta Podhraczky Budán 1833. 81. lap.

⁵⁾ Steimnatographia P. II. 28.

A másik két ágazat ¹⁾ hihetőleg kapcsolatban áll a fönnebbivel :

István a XIII. század- ban	{ Miklós (máskép Kucsor) Pál. }	Miklós.
Domokos a XIII. sz.	{ Péter Miklós }	Miklós.

Ez ágazatbeliek 1297-ben osztályos pörben állnak. Domokos ága Derencset és Osztránt kapja; István gyermekei pedig Hrussót. Az osztálylevél megerősítve kiadatik Bebek Detre által 1399-ben Baloghi (de Balogh) Gergelynek fiai János és Gergely részére. — 1405-ben a pör kiujult, és ekkor két Miklós-, Domokos- és Istvánnak fiai osztálylevelüket Gara nádor által újból kiadatták. E Balogh család tagjai a család ősi fészken Baloghvárában kívül laktak a budikfalvi kastélyban, mely most Hradistya néven fordul elő, a Derencsenieknek nevezettek pedig Derencsen és egyébütt is ²⁾.

E gömörmegyei Balogh családtól vagyis inkább nemzetségtől eredeztetik a Széchy kihalt család is ³⁾. Ezenkívül valamely Balogh család viszi-e hozzájuk föl származattábláját, családi okmányok istápolása nélkül itt eldöntetlen marad. — Annyi ilyenü család között, midőn történelmünkben legtöbbnyire e vezetéknev előnév (praedicatum) használata nélkül emlittetik, tévedés volna ezen személyiségeket vak-tában családokra elosztanom. Az ily egyéniségeknek egy külön cikket szentelendek. Azon Baloghokat pedig — kikiről bizonyos hogy különböző családhoz számítottak- külön családcsoportozatokban a következőkben adandom :

Balogh család. (Almási.) Itt csak jegyzésképen emlitem meg, mikép Almás helység van Komárom megyében, és annak birtokába 1540-ben Balogh Miklós más tizenegy családdal zálogos cím alatt iktattatik be ⁴⁾. Jelenleg ily előnévü család Borsod megyében van, honnan Pál az orvos dr. magyar academiai rendes tag, stb. Pestre származott. Született ez borsodmegyei Nagy-Bárczán 1794-ki

¹⁾ Bartholomaeides id. h. 173.

²⁾ U. ott. 173.

³⁾ Car. Wagner Collectanea Geneal. historica. Dec. II. 113. és Ms tom. LXX. 139.

⁴⁾ Fényes : Komárom vármegye 176. 1.

oct. 18-kán. Fiai Zoltán szül. Pesten 1833-ban, kitől költemények jelentek meg, és Tihamér.

Balogh család. (Al-pestesi.) Erdélyi család, melyből Máté 1668-ban a Bethlen Domokosért adott kezeslevélben 500 frtig kezeskedik ¹⁾.

Balogh család. (Bagyoni) e családnak lakhelye Küküllő vármegye.

Balogh család. (Barátosi.) Kraszna megyében székel.

Balogh család. (Bábolnai.) Veszprém megyebeli nemes családu emliti Lehoczky.

Balogh család (Czempeházi.) Ily előnévvel is élt Balogh család, ma ismeretlen.

Balogh család. (Déesi.) Erdélyben belső Szolnok megyében van lakhelye.

Balogh család. (Galanthai gróf és nemes.) Előneve pozsonymegyei eredetűnek, alább közlendő czimere pedig a nebojszai Baloghokkal vérséges viszonyúnak mutatja. A galanthai előnevet az Eszterházy és Fekete családdal közösen viseli, valószínűleg közös adomány jogán ²⁾. Családfája a XVI. században élt Udalriktól kezdve itt következik ³⁾:

Udalrik. (Menyei N.) Lásd még a köv. lapon.	{	I. János. 1599. (Bori Redneky Anna.)	{	II. János	{	I. István, 1701. (Faiszi Ányos Teréz.)	{	III. János.	{	Krisztina (Szendrői Török And- rásné.) 1776.
		II. Miklós.		II. István. (Gr. Schlos- berg Anna.)						
		György		Ferencz.						
		Pál		{ Anna (Zá- dory Istv.)						

¹⁾ Arpádia I. köt. 274. lapon, hol maga az oklevél közöltetik.

²⁾ E családnál is sajnálva kell kijelentenem, hogy teljes leszármazási táblázatot nem közölhetek. Az ily szétágazott terjedelmes családfa az ennyi Balogh nevezetű külön álló családnál az eligazodást könnyítette volna.

³⁾ Geneal. auth. fol. lat. Nro. 207. Tom. II — És a szendrői Török család ágazottáblája szerint. Különbség köztük az, hogy amabban I. István, Ányos Teréz férje is Jánosnak iratik. Én az utóbbinak több hitelt adtam.

{ I. Miklós. †.
 { Magdolna-
 Udalrik.
 (Menyei N.) { Bora.
 { (Szécsényi
 { Nagy Jánosné.)

Az e családfán látható egyik Miklós 1685-től váci püspök ¹ meghalt 1689-ben. — III. János Gömör megyének volt 1757-től 1764-ig alispánja, egyszersmind hontmegyei is ²). De Nógrád megyében is 1763-tól 1765-diki dec. 7-ig alispánságot viselt; azután cs. k. tanácsos és hétszemélyes táblai ülnök lett. Testvére II. István Bars megye alispánja volt. Ezek egyikétől származott (ugy hiszem III. Jánosnak fia volt) az a híres János, ki e század elején nyolcz országgyűlésen mint ellenzéki szónok vezérkedett. Született ez Nógrád megyében Podrecsányban. Pesten ügyvéd volt 1780–1782-ig. Ekkor Bars megye tiszt. főjegyzője, majd Komárom vármegye főjegyzője lőn. Komárom megyének 1794-ben másod, 1806-ban pedig első alispánja lőn. Az 1792-ki, 1796-ki, 1802-ki, 1806-ki, 1807-ki, 1808-ki országgyűlésen Komárom megyének, az 1811-kin és 1825-kin pedig Bars megyének követe volt. Meghalt Füssön 1827-ben sept. 23-kán kora 68. évében. A következő évben arczképét Bars megye ünnepélyesen függeszté föl gyűléstermében. Ennek gyermekei a következők:

1. Kristóf.

2. Lőrincz, született 1787-ben aug. 10-kén Ó-Gyallán, jelenen játszott hegedűn.

3. János, előbb huszár, majd Bars megye tisztviselője, és a követségben azon megye részéről az 183²/₆-ki országgyűlésen atyjának utóda hasonló szellemmel és ékesszólással. Később Bars megye alispánja. De atyja folytonos jellemi ingatlanságának nem látszott hű követőjeül. A nemzetgyűlésen is Bars megyét képviselte. Azután harczolt mint őrnagy, és kormánybiztos volt a főkelőknél. Mint ilyen kibujdosott.

4. Julianna, ocskai Ocskay Lajosné.

5. Otilia, simonyi Simonyi Lőrinczné.

6. Borbála, Platthy Mihályné.

Végre tán a táblázaton látható I. István volt azon István,

¹) Deserici: Hist. episc. Vacien. 202–209.

²) Bartholomaeides id. h.

ki 1698-ban Tószeg, Abony és Palátics helységbeli részjóságaira oltalomlevelet kapott I. Leopold királytól. — Jelenleg a család több megyében birtokos.

Czimere a nemesi ágnek kék mezőben kettős farku kiöltött nyelvű álló oroszlán, mely jobb első lábában kardot, bal lábában kettős keresztet tart. A sisak fölötti koronából ugyanaz emelkedik föl. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

De van e családból grófi ág is. Ennek alapítója László volt, ki 1760-ban altárnok, azután sz. István-rend vitéze, m. kir. helytartósági irodaigazgató és országos főlevéltárnok volt, és 1773-ban grófságot kapott. Ekkor ezen ágnek czimere is megváltoztatott. A vért vízszintesen kétfelé osztatott. A felső ezüst mezőben kiterjesztett szárnyakkal galamb van. — Az alsó kék mezőben hármassal zöld halmon megmaradt az ősi czimer: az oroszlán karddal és kereszttel. — A vért fölött grófi korona, azon három sisak, a jobboldali sisak koronáján oroszlán áll, az alsóhoz hasonló; a középső sisakon a galamb repül föl, a baloldali sziklatetőn vörös födelű torony emelkedik. A két felső sisak körül a foszladék ezüst-kék; a középső aranykék. A paizst jobboldalról aranyos griff, baloldaltól szárnyas fehér

egyszarvu tartja¹⁾. A czimert lényegtelenebb részei elhagyásával itt a metszvény mutatja.

Balogh család. (Gyalakutai.) Ezen családot Lehoczky Vas megyeinek említi.

Balogh család. (Mankó-büki.) Ily előnevű családot József által ismerünk, ki 1825-ben mint alhadnagy szolgált a császári hadseregben. Ugyanebből Károly (1846-ban) a 2-ik dragonyos ezrednél alkapitány.

Balogh család. (Nebojszai.) Eredeti helye Pozsony megye. A galanthai Balogh családdal egy törzsből eredetnek mutatja a hasonló czimer is. A kétfelé szakadás birtokosztálykor történtetett, midőn az egyik testvér Galanthát, a másik az ehhez közel eső nebojszai birtokot kaphatta. E kétfelé szakadás — alapos bizonyítékok

¹⁾ Adami: Senta Gentil. Tom. 1.

hiányában — csupán a családfák állásából következtetve, a XVI. század közepén történhetett¹⁾.

Lehoczky — nem tudni, mi kútöböl — már ugyan a XV. század közepétől kezdve közöl egy öt izre terjedő családfát, melyen Benedek Nebojszáról írottak adatik elő, épen ennél, ugy Dienes-nél is, kit pozsonyi főispánnak mond, az évszámot nem közli. Ezen családfa így következik²⁾:

László 1469.	{	Tamás 1508.	{	Porkoláb Dienes.	{	N. (Héderváry Lőrincz neje.)
		Péter.	{	János.	{	Benedek. (Nebojszai.)
						N. (Amade Lé- nárd neje.)

Közelve ezt tudomás végett; — a nebojszai Baloghok családfáját egy Pörben törvényesített táblázat szerint — habár nem korunkig — de hitelesebben így hozza le a családot³⁾:

Nebojszai Balogh Ferencz 1552. Semptei vár- nagy. (1. Csepeni Bil. Agata. 2. Bajnai Both Dora.)	{	Lukács. (Dalkai Hat- halmy Anna.)	{	Ambrus.	{	Dora (Szamaróczy Ján.)
				Ferencz. 1631.	{	Kata. (Ocskay Zsu. (Ocskay Jánosné.)
				Anna.		(Apponyi Györgyné.)
				Lukács.	{	Zsuzsa. (Nagy Jánosné) 1654.
						Erzse. (1. Ocskay Gásp) (2. Bucsány Zs.)
		István (felsőtóki Fóky Anna.)	{	Erzse. (Slavniczai Sándor Lászlóné.)	{	Zsófia.
						Erzse.
				György.	{	Bora. (Ghiczy Pálné.)

Ezen ágazatnak leányági utódai közt a Szentiványi, Fejérváry, Somogyi, báró Révay és Ghiczzy családot találjuk.

¹⁾ Valamint a galanthai, ugy a nebojszai Baloghoknál ohajtottam, hogy a családtól egy hiteles nemzedékrend szerint a házagot kipótolnom alkalom adott volna.

²⁾ Lehoczky Stemm.

³⁾ Geneal. anth. Ms. f. lat. Nr. 207. Tom. I.

Valószínűleg az e táblázaton látható (minden bizonynyal pedig e családbeli) volt azon István, kit az 1635-ki országgyűlés ¹⁾ a győri és komáromi árkolások megvizsgálására, 1638-ban ²⁾ pedig a főlebbezések átnézésére kinevezett.

Czimere e családnak kék mezejü paizsban egy kettős farku álló oroszlán, mely első jobblábában királyi pálczát, ballábában kettős aranykeresztet tart. A sisak koronájából mindenben hasonló oroszlán emelkedik ki. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös ³⁾. A gelanthai Baloghokétól csak abban különbözik, hogy ott az oroszlán a kir. pálcza helyett kardot tart.

Balogh család. (Ócsai.) Adományos család. Előnevét pest-megyei Ócsa helységtől vette, a XVII. században tűnik föl belőle Dániel, ki Nógrád megyében a b.-gyarmati várban székel; és mint katona kapitány volt ⁴⁾ Iratik véglesi várkapitánynak is. Fiát Jeromost török rabságból váltá ki. Tőle így következik a leszármazás:

Dániel. (Bogdányi Gáspár leá- nya Mária.)	Jeromos.		Az 1-sőtől:
	Gáspár. (1. Madács Zsófia. 2. Palásthy Bora.)	Rachel. (Pajor Mátyásné.)	2-diktől:
	Mihály 1651. (Baloghy Eszter.)	Eszter. (Dacsó János.) Zsuzsa. (Zmeskal Lőr.) János (Beniczky Júlia.) Ferencz. (Egry Kriszt.) Gábor (1. Radványi Er- zse, kitől (2. Bakó Zsuzs.)	László. Zsuzsa (Skrabák Sámuelné.)
	István. (1. Palásthy Mária.) (2. Kubinyi Mária) Zsófia (Bene Andr.) Mihály (Gerhard M. Magd.) György. (Battik Erzse.)		Pál. { Pál † 1824. (Foglár Anna) † 1835. Bora. (Tihanyi D.) Gáspár †. Lőrincz †. Adám †. Mihály †.

¹⁾ LXIII. törv. czikk.

²⁾ XXIII. t. az.

³⁾ Adami. Scuta gentil. Tom. I.

⁴⁾ Lehoczky: Stemma. 28. Mint Gyarmaton kapitányt említi De ennek sehol nyomát nem leltem, ellenben hogy a gyarmati várban lakott, több 1632—1656-ik évi oklevél igazolja. Véglesen is kapitánynak iratik.

A táblázaton lévő Pálnak fia Pál táblabíró 1818. nov. 3-kán nógrádmegyei Borsos-Berinkére és Szomolyára Tihanyi Tamás sógorával nádori adományt kap. Meghalt 1824-ben jan. 24-kén. Neje tésai Foglár Anna, meghalt 1835-ki ápril 7-kén.

E családból volt Mihály 1770-ben Nógrád megye szolgabírája. Zsigmond 1760-ban táblabíró, lakhelye Bágyonban Nógrád vármegyében.

E családból volt végre Péter, kiben a család újabbkori culminációját érte el. Ez 1773-ban nógrádmegyei főszolgabíró, 1783-ban helyettes alispán ugyanott, azután a hétszemélyes tábla ülnöke, val. belső titkos tanácsos, és 1802-ben zólyomi főispán ¹⁾. Végre az udv. kanczellariánál előadóvá. 1789-ben az evang. hitfelekezet főgondnokává választá. Az 1799¹/₁-ki országgyűlésen hathatósan védte a vallás szabadságát. Meghalt 1818-ki october. 16-kán Nógrád megyében ²⁾. Leányai: Johanna Losonczy Gyürky István excziás neje, és Karolina garamszeghi Géczy István (később zólyomi főispán) neje.

Czimere a családnak nincst itt látható, kék mezőben két fejű sas kiterjesztett szárnyakkal. A sisak koronáján ugyanaz. Azonban a család egynémely tagja (p. Mihály 1770-ben) némely különbséggel viselé ugyanezt. Tudniillik: a vértén két fél sas között korona, és felül csillag áll. A sisak fölött pedig kiterjesztett két sas szárny között kar könyököl kardot villogtatva.

Balogh család. (Radnóti.) Erdélyben, Kövály szerint kihalt család.

Balogh család. (Ramocsaházi.) Zemplin megyében Czéken közbirtokos. Belőle János Czéken (1833.) neje Urbányi Klára Gömörből. — Zemplinmegyei Balogh család Szirmay szerint (1805.) köz-

¹⁾ A beiktatási alkalommal mondott beszédek kinyom. Beszte: „Dictiono, qua St. et Ordines C. Zoliensis Exc. D. Petram Balogh de Ócsa etc. die 28. M. martii 1802. venerati sunt.

²⁾ Justa Funebria Exc. et Ill. D. Petro Balogh de Ócsa etc. die 16. octob. anni 1818. subito e vivis erepto, in templo aug. conf. addictorum Szirákensi, die 22. ejusd. mens. facta. Pest. 1819. Tót nyelven Walentiny Jánostól.

birtokos Gesztely, Barancs, Magyar-Isép, Kolbácsa, Mihályi, Lasztócz, Gercsely, Máleza, Lasztomir és Czéke helységben.

Balog család. (Sélyei.) E családból két tudós vált ki. Az egyik István II. Rákóczy György udvari papja¹⁾, majd Pápán lelkipásztor és Dunántuli superintendens, meghalt 1692-ben. Magyarul adott ki: Temető kert, és Utitárs czim alatt stb. című munkákat. Péter szintén író volt²⁾.

Balog család. (Parasznyai.) Benedek kapja 1535-ben a czimerlevelet, melyben parasznyai előneve is ott áll³⁾. A czimer ez: kék vértén zöld tér fölött koronából piros nyelvét kiöltött medve nő ki, és első jobblábában vörös szalagon két kulcsot tart. A sisak fölötti koronán ugyanaz. A foszladék innen ezüstvörös, onnan aranykék.

Balog család. (Máskép Füleki.) A XVII. században Nógrád megyében fordul elő. Idősb Mihály ki egyszersmind Füleki-nek is iratik, 1676--78-ig ülnök. Fia ifjabb Mihály 1689-ki jul. 4-től — 1693-ki aug. 21-ig ugyanott szolgabíró volt⁴⁾. Czimere a családnak a vért mezejében bajnoki kar, mely kardot villogtat, a sisak koronáján pedig három strucz toll lebeg.

Balog család. Balog János és András, Motyovai Istvánnal és Molnár István- és Jánossal egy czimeres levélben nemesítettnek meg III. Károly király által 1718-ban. A czimerpaizs kék mezejében zöld tér fölött daru áll, egy lábou, másik lábában kövecskét tartva. A sisak koronáján kiterjesztett szárnyakkal fehér galamb zöld ágacskát tart. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék⁵⁾.

Balog család. Szintén czimerleveles család az armálist 1758-ki szeptemberben Balog István kapja⁶⁾. A czimerpaizs vizirányban kétfelé oszlik. Az alsó ezüst mezőben zöld térből három piros rózsa emelkedik ki: a középső egyenesen áll, a rózsa közep gombja arany. A felső kék mezőben arany oroszlán menni látszik, dühös tekintettel, kiöltött nyelvvel: első jobblábát tartván csupán föl, melybe egyenes kardot szorít. A sisak koronájából páncélos sisakos bajnok emelkedik ki, jobbában kivont kardot, baljában a paizsbelihez hasonló három pirosrózsát tartva. Foszladék innen aranykék, onnan ezüstvörös.

¹⁾ Horányi: Mem. Hung. III. 237.

²⁾ Sándor könyvesház.

³⁾ Collect. Herald. pag. 106.

⁴⁾ Nógrád vm. jegyzőkönyv és oklevelek.

⁵⁾ Collect. Herald. Nro. 535. és Adami: Scuta gentil. Tom. I. 88.

⁶⁾ U. ott Nro. 50.

Balogh család. E családot Balogh Mihály alapítja, ki II. Ferdinánd királytól 1628-ban Debreczeni Dániellel együtt egy czimerlevelet¹⁾ kapott.

Balogh család. E család részére a nemességet Balog János és Mihály szerzik III. Károly királytól 1726. június 28-kán ily czimerrel: a vért ezüst mezejében zöld tér fölött hadi ember áll vörös arany gombos és zsinóros magyar ruhában, sárga csizmával, fején fekete czobolyprémes vörös főveggel, melyen három — fehér, fekete és sárga — strucztoll leng, jobbában kardot villogtat. A sisak koronáján vörös öltönyű kar könyököl, markában kivont karddal. A czafrang mindkét oldalról ezüstvörös²⁾. Mihály Nógrád megyében lakott, és ugyanott az 1755-ki investigatiókor ez armális fölmutatása mellett kétségtelen nemesek lajstromába iratott³⁾. Már előbb az 1734-diki évben is hasonló eredménnyel előmutatá.

Balogh család. E család nemességet 1761-ben kap⁴⁾ ily czimerrel: a vért vörös mezejében kinyílt fehéreskék buzavirág van, úgy hogy három levelet képez, és a háromszögből három megért kalász nyulik ki. A sisak koronájából vörös ruhás, sárga öves magyar bajnok áll, fejében kalpag vörös tetővel: jobbában lándzsát, baljában háromszál kalászt tartva. Czafrang jobbról aranyvörös, balról ezüstvörös.

Balogh család. 1793-ban Mihály nemesítettetett meg⁵⁾ ily czimerrel: a vért egészen kék mezejében jobbról balra le rézsut két folyó látszik, melynek felsőbbikén fölfelé menni látszik egy kiöltött vörös nyelvű arany oroslán, első jobblábát ragadozásra készen tartva. A paizs szögleteiben jobbról arany csillag, balról két arany és egy ezüst gömb látszik. A sisak fölötti koronából arany oroslán nő ki, első jobblábjában kék nyilat tartva hegyével fölfelé. A foszladék innen aranykék, onnan ezüstkék⁶⁾.

Balogh család. (Ugocsa megyében.) Eredete ismeretlen, valamint az előbbiekei valamelyikéveli összeköttetése is, azért külön említem. Egyike azon családoknak, melyek Ugocsában Péterfalvára 1750-ben nádori új adományt nyernek. Ott birtokos Zsigmond

¹⁾ Körömez város levéltárában van az eredeti armális.

²⁾ Collect. Herald. Nro. 330.

³⁾ Proth. Cott. Neográd. anni 1755.

⁴⁾ Adami id. h. I. köt.

⁵⁾ Collect. Herald. 134. lap.

⁶⁾ Adami id. h. I. köt.

1805-ben is, sőt ugyanez Farkasfalván és Veléten. Demetar Farkasfalván; — András Tivadarban és Dabólczban, ugyanott István is; — György, József és Pál Forgolányban közbirtokosok. (1805.) János az 1800-ki nemesi fölkeléskor alhadnagy ¹⁾

Balogh család. Szintén nemes család, melynek czimere ez: a vért alján hármás dombon korona fekszik, azon kar kardot villogtat; a kar könyöke fölött csillag fénylik. A sisak fölötti két kiterjesztett sas-szárny között szintén csillag ragyog. E családból Ferencz (1805.) a m. kir. helytartóságnál hivataloskodott.

Balogh családbeliek. E czikk alatt még néhány Baloghot kell megemlítenem, azokat tudniillik, kikről nem tudhatni adatok hiányában, hogy melyik családból eredtek. — Ilyenek András 1552-ben Eger védelmében ²⁾.

Barnabás, híhetőleg erdélyi, Báthori Istvánt Lengyelhonba követte, és vele harczolt.

Ferencz, 1568-ban Szapolyay részeről Konstantinápolyba Orbán Miklóssal a szokott adót viszi.

György, mint ifju hajdu esik el 1605-ben ³⁾.

Mátét 1657-ben az erdélyi rendek I. Rákóczy György miatt a tatár khán megengesztelésére küldik.

István 1703-ban Rákóczy ellen csapatot vezérel, asután hozzááll (valószínűleg a galanthaiak közül való). Jelenvolt a gerencséri ütközetben is.

Ádám szintén Rákóczy mellett harczolt és az 1710-ki romhányi csata után is a Dunán túl pusztított, míg Szegszárdnál elfogatván, Pálfi János parancsára lefejeztetett. Testvére Péter Erdélyben du-longott.

István II. Ferdinand részeről a szőnyi békekötéskor követségben járt a törökhöz ⁴⁾.

Sándor szintén nemes szüléktől származott. Jesuita lett 1761-ben, és latin verseket nyomtatott ⁵⁾.

Balogh Soós Mihály 1764-ben orvos lett külföldön ⁶⁾ stb.

Végre ismerem egy Balogh családfát, mely úgy látszik a gömörmegyei Balogh vártól eredett Balogh ivadék származását és né-

¹⁾ L. Szirmay: Cott. Ugocsa több lapján.

²⁾ Forgách: Comment. 85. l.

³⁾ Bethlen Volf. Hist. Tom. VI. 298.

⁴⁾ Tudom. tár. 1838. IV. 267. l.

⁵⁾ és ⁶⁾ Horányi: Nova Mem. 276—277.

mileg a nebojszai Balogh család leágazását kívánná kimutatni. De mert nem hordja magán a hitelesség bélyegét, csupán a munka teljessége végett itt a Balogh családok végén közlöm azt, mint kézirati gyűjteményben ¹⁾ találtam.

Balogh Menyhért (Melchior de Balogh.) Aba király alatt hadvezér 1040-ben. Fia János első szerző Salamon kir. idejében 1070-ben. Ennek fia Baloghvári Márton honti főispán 1115-ben. Ez nemzé Istvánt (szintén de Baloghvára), ki 1170-ben élt. Ennek fiai Menyhért (de Baloghvára) kapitány II. András alatt 1205, Testvére János pedig sz. benedek rendi apátur 1205-ben.

Most említett Menyhértnnek fia Bertalan, kinek Péter, kinek András, ki elveszti Baloghvárat, és Lengyelországba fut 1310-ben. De ezen Andrásnak fia ismét Péter 1350-ben már visszajő Magyarországra és nemzé Albertet, ki Zsigmond király alatt kapitány volt 1421-ben. — Albertnek fia Zsigmond, ennek Lajos, ennek Antal Mátyás király korában 1490-ben kapitány. Antaltól folytatólag így hozatik le állítólag a család:

Antal.

Péter.	János.
János.	Benedek.
Krisztina Tökölj Ferenczné 1590.	Ferencz.
	Péter.
	Nebojszai Balogh István 1645. Neje Lippay Kata Lippay György primás nővére.

Balogh család. Legvégül még egy ily névről kell töredék családfát közlenem, mely mint látszik erdélyországi ilynevű családot érdekel. E családfa fején Ferencz áll, és tőle így folyik a leszármazás ²⁾:

Balogh Ferencz (Pázmány Bora.)	János (Kabós Zsófia.)	Ferencz (Makrai Kata.)	Zsuzsánna (Vercs Lászlóné.)
-----------------------------------	-----------------------------	------------------------------	--------------------------------

¹⁾ Hevenesi: *Ms. GG. Tom. XXVIII.*

²⁾ *Deductiones et tabellae. Ms. f. lat. Nr. 213.*

Baloghdy család. Zemplén megye czimerleveles nemesei közé tartozik Szirmay szerint.

Balogfai család. 1727. nemesítettett meg. Czimerül ugyanazt kapta, mit Balog János és Mihály 1726-ban és mint fölebb leiratott. A vért ezüst mezejében vörös ruhás magyar vitéz, jobbában karddal, fővegén három strucz tollal. A sisak koronáján vörösbe öltözött kar kardot villogtat. Foszladék mindkét oldalról ezüstvörös¹⁾.

Baloghy család. (Baloghi.) Egyike legrégiebb nemes családainknak. Czimero: mint e rajzon szemléltethető, kék mezőben arany korona, azon kürt fekszik, a kürt fölött kard áll, és keresztbe téve két nyíl hegyeikkel fölfelé. A vért sisakján ismét ugyanaz.

Eredete a családnak a XIV. század végeig megy föl, azonban származtatják egy törzsből a poltári Soós családdal is ekképen: Radon ispán IV. Béla király alatt 1243-ban él, és részt vesz a tatárok elleni harcban (L. poltári Soós család). Radonnak négy fia volt 1. Tamás, kitől a poltári Soósok. 2. Mike és 3. Tóbiás kihaltak. 4. Modacs, ennek ismét három fia volt a) Benedek, ki Tamás fiában hal ki; b) Mike, kitől a mikefalvi Zólyomi és fiágban kivesztett Mihinski; c) Csacséni másképp Balafalvi Pál, kinek gyermekei közül volt Lőkös (Leucus), ki magát Oslárról, majd Kürtösről, majd Baloghról irta.

Ezen Lőköstől származtak a Baloghiak és tőle hiteles táblázat szerint így következik a leszármazás:

¹⁾ Adami Scuta gent. tom. I.

I. Tábla.

Leucus de Oslár 1393-1394	Pál. 1394.	István { Márton ¹⁾ 1469.		
		Mihály { Pál 1464.	János {	Gáspár.
			Benedek.	Boldizsár. 1550.
		György.		
		Sandrin †.	István {	Miklós { László 1550.
Péter mester 1394-1421		István, kitől		Miklós 1554. { László a II. táblán
			György. {	(Penczy Zsófia.) { János.
			1500. 1518. (Breznic- kai Bora.)	György (Szép) Bora. {
				János †. Sebestyén †.
		Simon.	Borbála. Menyhért. (Gáspár, kitől)	Ferencz. Farkas.
		Benedek.	Boldizsár. Katalin.	Benedek. { János. Menyhért.
		Miklós.	János {	Rafael 1534. Miklós.

Mint a táblázat mutatja, már Leucusnak gyermekeiben a család két ágra szakadt. Pál-nak ivadóka kihalt. Péter-nak két fia alapított ágat, ugymint: Benedek²⁾, kinek ágazata ismét kiveszett; — és István, kinek György fiátóli ágán mostanáig él a család. Ennek fia Gergely, ki Breznicskai leányát Borbálát vette nőül, nemzde 1. Györgyöt, kinek özvegye Szép Bora 1587-ben élt³⁾. 2. Jánost, ki 1568-ban gondnokot választ⁴⁾. 3. Sebestyént. 4. Némelyek szerint Pált; és végre 5. Miklóst, ki neje Penczy Zsófiával terjeszté mind mai napig le a családot, mint a következő tábla mutatja:

¹⁾ Wagner Tabellae geneal. Mss. tab. LV. E Márton helyett Miklóst említ, nejeül Margitot, gyermekeiül pedig Istvánt, Lászlót és Orsolyát Kemény György nejét 1538-ban.

²⁾ Benedeknek ez ágát Wagner főlebb id. helyén közli.

³⁾ Sz. Benedeki Convent. Prothoc. G. 180. lap.

⁴⁾ U. ott. Fasc. 4. Nro. 9.

II. Tábla.

Miklós. (Penczy Zsófia) mint az I. táblán.	István. (1. Osztróuczky Kata. 2. Dacsó Erzse özvegy 1597*).	Eszter. (ócsai Balogh Mih.)	
	Tamás.	Eszter. (Gedey György.)	
	Zsófia. (Palásthy Józse.)	I. Gáspár 1650. (Kubinyi Ilona.)	Mihály. József.
	I. Sebestyén (Csery Margit.) 1576.	II. Gáspár 1687. (Sembery Zsófia.)	Ádám
		Miklós (Egry Anna.) 1698.	Lásd a IV. táblán.
	II. Sebestyén (Benkovics Borbála.) 1590.	János. (Pyber Magdol.)	Lásd a III. táblán
	Judit. (Szűdi Dula Miklósné.	András. 1658—1694. János †. III. Sebestyén †.	

A táblázat élén álló Miklósnak, Penczy Zsófia után második neje Bak Katalin volt az ősi mohorai Bak családból ¹⁾ 1569-ben. Az első neje Zsófia Penczy Tamásnak Romhányi Zsófiától született leánya volt, unokája Romhányi Miklósnak. Mindkettő kihalt család. Miklósnak gyermekei közül I. Sebestyén terjeszti tovább a családot. Neje Csery Margit 1597-ben már Sembery Gergely hitvese volt ²⁾. Ennek fia II. Sebestyén, ki 1652-ben új adomány jogán hontmegyei Balogh és Hrusó és Zólyom megye királyfalvi helységbeli birtokba iktattatik be. 1664-ben már csak neje Benkovics Borbála élt ³⁾. Több gyermeke között I. Gáspár és Miklós alkotnak családot, mindkettő ivadéka mostanig jó le. Amazé evang. vallású; Miklóstól a kath. ágazat. Ezen Miklós, ki neje Egry Anna után ismét szaporítá vagyonát, nemzé Évát, Erzsét Mihályfi nejét, Máriást és Jánost, kinek Pyber Magdolnától ivadékát a következő táblázaton láthatjuk:

¹⁾ Sz. Benedeki Conv. Proth. II. Nr. 23.

²⁾ U. ott. Proth. G. p. 617.

³⁾ U. ott. Capsa B. fasc 3. Nro 8.

⁴⁾ U. ott. Proth. G. p. 617 és 1603. fasc. XVIII. Nro. 23.

III. Tabla.

László kapitány †.		Tádé † 1838. aug. 30.	
Miklós. (Tárnóczy Anna.)	Antal. törv. széki elnök Nó- grádban. 1788.	János (Géczy Anna.)	István (Majthé- nyi Ma- thild.)
			Imre. mh. 1855.
Pál †.			Sári.
			Jerta.
Kata. (Kozma Boldizs.)			Ida.
			Ilka.
Erzse. (Gelle Ferencz.) 1730.			Amália (Tapolcsányi Kár.
János. (Pyber Magd. 1700.)		Antal (Trsztyán- szky Amália)	Berta. (Komjáthy An- seim.)
Magdolna. (Szegedy Józse.)			Gyula. (Majthényi Iréne)
			Antónia. Izabella.
		Mária. (Okolicsányi Márk.) Liptóban.	
		Zsuzsa. (Bertha Zánd.)	

Ez ágon Antal Miklós fia, József császár korában hivataloskodott Nógrád megyében. Unokája Imre Hont megye alispánja volt 1839—1842., utóbb kir. táblai ülnök, végre a legújabb időben hevesmegyei cs. kir. törv. széki elnök. Meghalt Egerben 1855-ben. Birta még hontmegyei Balog helységbeli ősi birtokát, mit ő és fia adott el. Imrének testvére Antal nógrádmegyei lakos, sápi majd berki birtokán. Mindkettőnek egy-egy fia terjesztheti tovább a családot.

Az evang. vallásu ág Gáspártól ered. Ez 1665-ban hontmegyei Cseri helysége szerez adományt, de a beiktatásnál ellenmondással gátoltatik ¹⁾. Nejétől Kubinyi Ilonától nemzi II. Gáspárt, ki ügyvéd és

¹⁾ U. ott. Proth. fasc. I. Nr. 20.

nógrádmegyei táblabíró volt 1687-ben. Ennek Sembery Zsófiától született Mihály, József és Ádám fia, kik közül ez utóbbtól következőleg jó le a család napjainkig.

IV. Tábla.

Ádám (Jeszenszky Zsuzsa.)	József.	Lajos mnh. 1823. (Sembery Johanna)	Lajos mnh. (Prónay Josefa.)	Berta. Anna.
		Anna. (Zerdahelyi Kár.)	László.	Ádám.
	Mihály kir. tan. †.		József (Jobbágyiban.)	
			Mihály (Mariássy Valéria.)	Aladár.
			Elek Penczen. (Zerdahelyi Magd.)	
			Emilia (Prónay Fer.)	
			Luiza (Teutsch József.)	
			Kassán.	
			Zsuzsa (hajniki Bezzegh Pét.)	
			Johanna,	
			Petronella.	
			Adéle (Freyburg Lajos.)	

A családfa élén álló Ádámnak Jeszenszky Zsuzsannától született fia Mihály kir. tan. volt, vagyont szerzett, és magnélkül halt meg. Józsefnek fia Lajos szül. 1774-ben. Nógrád megyénél (hol Berczelen lakott) kezdé hivatalos pályáját, 1794-ben mint jegyző, 1796-ban főjegyző 1804-ig. 1798-ban nősült Sembery Johannával. 1805-ki, 1812-ki országgyűlésen Nógrád vármegye követe volt; általában a megyei életben mint élénk beszédes szónok a közügyekre tetemes befolyást gyakorolt. Részt vett az evang. vallás egyházi igazgatásában is, és 1821 óta a bányavárosi kerület superintendentialis inspectora volt¹⁾. Meghalt Pesten 1823. sept. 5-kén. Eltemettetett Gután. Fiai

¹⁾ L. Fölötte a dicsőítő halotti beszédet: „Justa Funeri“ stb. czim alatt Scheverley Mátyástól. Selmeczen 1823.

közül Lajos korán elhalt. László Nógrád megyénél volt tisztt, aljegyző, azután táblabíró a conservatív párton. Irt egy kis röpiratot „Nemzetiség és alkotmány“ stb. czim alatt 1841-ben. — 1848-dik után egy ideig hontmegyei cs. kir. főnök volt. — József és Mihály egy ideig katonai pályán álltak. — Elek 1848-dik után Nógrád megye egyik járásában közigazgatási szolgabíróságot viselt.

Volt Baloghy család Komárom megyében is, mely Fűri előnevet használt, és belőle János az 1505-ki rákosi országgyűlésen Komárom megyét képviselte¹⁾. De úgy hiszem, ez a baloghi Baloghyakkal egy család volt, egy törzsből eredett, és az említett fűri Balogh János épen az volt, ki itt az első táblán az 1464-ben élt Pálnak fiául tétetik, és ki 1495-ben hontmegyei Nagyfaluból a Drégelyiek által elhajtott marhái miatt pörlekedett²⁾, ugyanaz évben pedig ellene a sz. benedeki apát tanuvallatást tétetett, hogy a komárommegyei Ács pusztát, mely Bessenýő helységhez tartozott, folyvást bitorolta³⁾.

Elő kell még számlálnom szintén azon hölgyeket is a Baloghy családból, kik a táblákon nem állanak, de kik által a család összeköttetései tűnnek föl. Ilyenek Baloghy Jusstina Dományi Benedekné 1583-ban⁴⁾. Katalin Mikulics Mihály özvegye 1586-ban. — Frusina gyulai Nagy Ferenczné 1587-ben. Erzsébet Gedey Lászlóné, 1651-ben Barátnaky Zsigmond özvegye. — Ismét Erzse Osztróluczky Pálné 1695-ben. — Másik Erzse Géczy Andrásné 1743-ban stb.

Balovits család. Baranya megyében lakik.

Bálpataky család. Sáros és Zemplin megye birtokos nemesei közt foglal helyet.

Balta család. Lakhelye Csanád vármegye.

Balter család. Megnemesítettett Mária Terézia által 1760-ban. Czimere⁵⁾ egy először függőlegesen kétfelé osztott vért, melynek jobboldali kék mezeje a felső jobboldali szegletből az alsó bal szögletig vonuló arany szalaggal rézsutosan kétfelé oszlik, és minden osztályban egy kiterjesztett arany szárnyat mutat. A vért baloldali osztálya ismét vízirányosan alsó és felső mezőre van szelve. A felső vörös mezőben fehér vizsla kutyafej fekete nyakkötővel látható. Az

¹⁾ Jászai: A magyar nemz. napjai a moh. vész után. 157. l.

²⁾ ³⁾ Sz. benedeki Convent. Proth. A. p. 85. 87.

⁴⁾ Sz. benedeki Conv. registrumaiból a következőkkel együtt.

⁵⁾ Adami Scuta gentil. Tom. I.

alsó ezüst mezőben S betű alakban kigyó van, feje alul kiöltött piros nyelvvel, farka felül nyíl alaku hegygyel. A paizs koronás sisakja föltött öt páratoll áll. A czafrang jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

Bálya család. (Jódi.) Ily előnevű család Máramaros megyében székelt.

Baán család. Mihály a czimeres nemeslevél szerzője 1618-ban. Czimere kék mezőben hármás zöld halmon álló fehér egyszarvu; a paizs felső jobb szögletében arany nap, a bal szögletben ezüst hold ragyog. A sisak koronájából a paizsbeli egyszarvu nyúlik föl. A foszladék mindkét oldalról ezüstvörös ¹⁾. Ilynevű család van Zala megyében.

Bánn család. (Nádasdi.) Iratik Baán-nak is. Régi nemes család, mely a Szent-Iványi, Szemesányi s több családdal az Aba nemzéből bizonyos Bogomertől eredeztetik ²⁾. Czimere is e családokkal közös, tudniillik egy koronából fölnyúló kar és kürt, a melyek között csillag látszik. Tagjai viseltek megyei hivatalokat is. Ősi lakhelye Liptó vármegye, melynek most is tekintélyesebb nemes családai közé tartozik. Ilynevű család birtokos Szabolcs vármegyében is.

Bán család. (Móriczhidai és szendi) Eredete homályban van. A XIV. század közepétől a XVI. század kezdeteig Győr megyében virágzott. 1356- és 1363-ban élt Simon, tán épen az, ki 1355-ben Pozsony megye főispánja volt, és Móricz fiának iratik. Ezen Simon már Bán-nak neveztetett valószínűleg báni hivatalától, birtokneve pedig Móriczhida faluról, mint örökségéről. Ő birta haszonbérben Árpás falut is a sz. mártoni apátúrságtól. Tőle néhány igen alakult ágazat:

$$\begin{array}{l} \text{I. Simon.} \left\{ \begin{array}{l} \text{János mester} \\ 1402 \quad 1423. \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{II. Simon.} \\ 1436. \end{array} \right. \left\{ \begin{array}{l} \text{Móricz.} \end{array} \right. \end{array}$$

Az érdeklett haszonbérletet folytatta János, és ennek fia II. Simon is, de végre olymódon, hogy a bérdijt fizetni vonakodtak, miért pörbe keveredtek. De sőt végre II. Simon az érdeklett Árpás falunak egy részét is Móriczhidához foglalta, és ennek egyik utcáját az árpási határon egész a Rábezáig kinyújtották, és a Rábán volt hídát régi helyéből elmozdítván, azt Móriczhidánál vezették át a vizen. Mindezekért 1429-ben az akkori sz. mártoni apát Zsigmond király előtt emelt panaszt. Az ügy 1436-ig a királyi ítélőszék előtt forgott,

¹⁾ Adami Scuta gentil. tom. I.

²⁾ Lehoczký Stemn. 2. és 381.

midőn már II. Simon fiának Mórícznak gyámja Dombó György Árpást visszabocsátá, és a hidnak előbbi helyére tételét is megigért. — Ily viszálya a Bán családnak a lebényi apátúrsággal is volt. — Irta magát a család főlváltva majd Móríczhidáról, majd Szendről.

E családból élt 1489-ben Péter (Szendi Bán N.-nek fia) ki az enyingi Török családdal károsan pörölt. Ez még a XVI. század elején is birtokolta a Rábeza tanyát, mit elődei az említett lebényi apátúrságtól foglaltak el. Benne hihetőleg e Bán család sirba szállt ¹⁾.

Bana család. Bana János kapta a nemeslevelet 1710-ben. Czimere kék mezőben náddal körzött tóban egy uszó hattyu. A sisak tetején szintén hattyu áll kiterjesztett szárnyakkal. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös ²⁾. — Ivadéka a családalapítónak Baranya megyében lakik.

Bánffy család. (Alsó-Lindvai.) Buzád idegen nemből származtatik ³⁾. Tudniillik III. István király korában (1161—1173.) ennek meghívására jött az országba az orlamundi grófoktól származott Hadold vitéz ⁴⁾, kit más néven Cziriáknak is neveznek ⁵⁾. Ezen hadoldi Cziriáknak fia II. Hadold más néven Arnold is; tán épen az, ki 1234-ben a peleskei szent Margit-féle apátságot alapítá ⁶⁾. Ennek két fia maradt I. Buzád és III. Hadold más néven Mihály. I. Buzádnak fiai ezek: II. Buzád, ki 1226-ban tótországi bán volt, (1223. pozsonyi főisp.), azután domokos-baráttá lőn, és mint ilyen Szobor nevű pusztáját szerzetének adományozza 1233-ban ⁷⁾. Mielőtt a szerzetbe lépett, nejétől Sol ispán leányától nemzé fiait III. Buzádot, Tamást, ki 1254-ben fejevári prépost volt; és Tristánt, ki főbb hivatalt (Comes Praeconum) viselt, és czimerül ökörfőt használt pecsétében ily körirattal: „Comes Tristanus me misit“ ⁸⁾. Ezek-től azaz Buzád nemből származott Ponyth Jakab (1277.)

I. Buzád testvére az említett III. Hadold vagy Mihály Zala megyében Szemenyén a ferenczes barátoknak 1248-ban Conven-

¹⁾ Tud. gyűjt. 1829-ki foly. XII. 21 - 24. l. Czech-től.

²⁾ Collect herald. Nro. 725.

³⁾ Wagner dec. I. l. Bucelin után.

⁴⁾ Thuróczy: Chron. P. II. C. XIX.

⁵⁾ Bucelin Wagnernél id. h.

⁶⁾ Wagner id. h. és Ms. tom. 70. pag. 158.

⁷⁾ Kerchelich Hist. Eccl. Zagr. 30. lap.

⁸⁾ Közli e pecsét rajzát Wagner ad dec. I. tab. fig. 1. De előbb közölve volt az már a „Cerographia Hungariae Tyrnav 1734. p. 194.

Rajkon pedig a premonstreieknek 1255-ben prépostságot alapít¹⁾, és 1273-ban Jurk fiának földjeit szerzé meg Zala megyében²⁾. Tőle következőleg jó le a család:

III. Hadold
1248—1273.

Máté †.		I. István tótorsz. bán. 1282.			
I. János †.			I. Miklós (Bánti.) 1344.		
I. László	II. Miklós †.	II. István bán.	II. János zágori főisp. és tótorsz. bán.		
I. Zsigmond 1398. (Salamonvári Beatrix.)	II. László †.	III. István.			
Dora (Forgács Ján.)	Sára (Báuffi N.)	Kata (Ost Ján.)			
III. János.			IV. István.		
III. Miklós (gyermek.)	III. László †.	V. István elesett 1448. (Lásd fiait a II. táblán.)	I. Pál a bolondóczi ág feje (1. Stibor Margit. 2. Bá- thori Margit.)		
Borbála (első lindvai Szécsy Miklósné.)					
Dora (Roz- gony Ján.)	Erzse (Kani- zsay György)	Bora (Szécsy Miklós.)	Kata (Báthory Miklós.)	IV. János (Sisak.) főpohárnok 1514. (1. Szomszédvári Hen- ning Margit. 2. Fuisi Kata.)	
II. Zsigm. elesik 1526.	Lőrincz. Bora. (Zay Fer.)	Antal 1527. Bolondóczi (Dersfi Po- tentiana.)	I. Ferencz (Ráskay Balás leá- nya Ilona.)	Dora (1. Tarczay Mik. 2. Lo- baczki M.)	Kata (Teufen- bach Gy.)

Lásd a köv. lap.

¹⁾ Wagner Ms. tom. 70. pag. 155.

²⁾ Wagner dec. i. 12. l.

I. Ferencz.
(Ráskay Ilon, ki az előbbi lapon.)

IV. László 1542. főko-
morn. és főlovász † 1583.

1. Keglevics Anna.
2. Somy Bora.
3. Mindszenti Kata.

Anna (Majláth Gáb.) 1596.	Erzse (Ratkay György.)	II. Pál † 1576.	V. János † 1594. (Fergács Margit.)
---------------------------------	------------------------------	--------------------	---

Eddig tartott a III. Hadoldtól lejtött egyik ág, mely I. Pál-nál szakadván ki, bolondóczi (beczkói) ágazatnak is neveztetett, ettől vett előnévéről.

III. Hadoldnak Máté fia magnélkül halván el, I. István lón törzse az egész családnak. Ez Tótország bánja volt, és IV. Lászlótól adományban kapta Alsó-Lindva, Nempti romban hevert várat egyéb városokkal, falukkal és Cserneszegh pusztával Zala, Somogy és Kőrös megyében ¹⁾. Ő tartatik Alsó-Lindva vára fölépítőjének, melyről a család előnevét vette. Élt 1282-ben. Egyik fia I. János utód nélkül mult ki, másik fia I. Miklós 1343-ban zalai főispán és főlovászmester, 1347-ben pedig tót- és horvátországi bán, I. Lajos király előtt több hadi érdemet szerzett. Ő kezdetett Bánffy-nak neveztetni, mivel atyja bán volt, és róla e név családjá vezetéknévé vált ²⁾. Négy gyermekét a táblázat mutatja. Közülük II. István zágori főispán (Comes) és Slavouia bánja volt, de két fiában ága megszakadt. II. János szintén e poleczokra jutott. Ennek fiai közül III. Jánosnak ága ismét kihalt. Másik fia IV. István marad törzsével a családnak, mely ennek fiaiban két virágzó ágra oszlott. V. Istvántól jöttek le az alsó-lindvai Bánffyak; I. Páltól a bolondóczi előnévvel élő ágazat. A fölebbi táblázat I. Pál ivadékait láttatja a család elényészteig.

I. Pál fiatal korában IV. István testvérével a Zsigmond király elleni párton állott, később azonban ennek embere lón 1437-ben főlovászmester és Zsigmond királynak külföldi útjában egyik kísérője. Ő egyik munkás előmozdítója volt Hunyady László megöletésének 1457-ben. És Mátyástól is egy izben elpártolt. Első neje Stibor Mar-

¹⁾ Geneal. authent. Mss. 207. tom. I.

²⁾ Lehocaky szeriat 41. l. birta Solymost Arad megyében.

git után nyert jogot Bolondóczi várához, mire 1437-ben adományt kapott. Második neje Báthory Margit Szilágyi Mihály özvegye volt. I. Pálnak négy leánya és egy fia maradt.

IV. János (I. Pálnak fia) Sisáknak is nevezetetik¹⁾, magát Lindvárról és Bolondóczi-ról írta. 1514-ben főpohárnokmester volt, midőn a kurucok ellen táborozott, és vitézségét kimutatta. Ő menté meg Apathinnál Drágfy Jánost, ki ellövött lova miatt már-már a kurucok kezébe esett. Meghalt 1525-dik táján. Két nejétől több gyermeke volt, de csak I. Ferencz ágán folyt még egy ideig a család.

II. Zsigmond (IV. János fia) Mohácsnál esett el 1526-ban.

Lőrincz, kinek csak egy leánya maradt, 1494-ben Ulászló ellen pártoskodott, élt még 1526-ban is.

Antal Szapolyay János pártján állott 1527-ben.

I. Ferencz (IV. János fia) Ráskay Honától nemzé IV. Lászlót²⁾. 1556-tól 1574-ig főajtónálló, azután főlovászmester, ki 1583-ban³⁾ halt meg. Fiatal korában 1553-ban Baboeca alatt is harczolt. IV. Lászlónak három feleségétől két leánya és két fia maradt: Anna szunyogaszeghi (másutt fogarasi) Majláth Gáborné; Erzsé nagy-thábori Ratkay Györgyné. — II. Pál 1576-ban török ellen harczolva vágatott le. V. János fiatal korában 1594. táján⁴⁾ esett el. Özvegye Forgács Margit gyermektelenül maradt. Így a bolondóczi ág kihalt és birtokai a lindvai ágra háromlottak.

Az alsó-lindvai ág V. Istvántól (I. Pál testvérétől) így jő le:

II. tábla.

V. István
élesett 1448-ban.

I. Jakab.

III. Miklós
pozsonyi főispán,
meghalt 1501.
(Margit ságani
hercegnő.)

¹⁾ Istvánfi hibásan Jakabnak írja.

²⁾ Budai F. e. László IV. János (Sissak fiának mondja. Lex. I. 144. De Wagner dec. I. 20. l. Lehoczky Stemm. 40. l. — Wagner Mss. tom. 70. 158 és 19. l. — Geneal. anth. Nro 207. tom. II. és egy — pörben hitelesített — családfán Ferencz fiául adatik.

³⁾ Wagner dec. I. 20. halálát 1586-ra teszi; kéziratai 70. köt. 158. lapján 1583-ra.

⁴⁾ U. az dec. I. 20. 1595-től ír, említett kéziratában pedig 1594-diket.

III. Miklós, ki az előbbi lapon.

VI. János ml. 1534. (Kevendi Székely Margit.)	Bora (1. Reichenburg Kriszt. 2. Stubenberg G.)	Sára (Erdődy Pet.)	II. Jakab. sz. 1488.	II. Ferencz † 1521. (Eckart- san Anna)	Petronella (Ostfi Fer)	Margit (Bajnai Both Ján.)
---	---	--------------------------	-------------------------	---	---------------------------	---------------------------------

VI. István
főaszt. országbíró
meghalt 1567.
(Guthi Ország
Magdolna.)

Anna szül. 1544. (Révay Ján.)	IV. Miklós. szül. 1547. főpohárnok (Zrínyi Orso.)	Magdolna szül. 1557. (Maróthy Mih.)	Kata szül. 1569. dec. 3 + megh. 1572. febr. 27.	I. Gáspár sz. 1551. dec. 21. (Gersei Pethő Katalin.)
-------------------------------------	--	--	--	---

VII István sz. 1571. sept. 17. + 1575. jan. 27.	Kata szül. 1573. mart. 21. (1. Sibrik István.) (2. Ujfalusy János.)	György sz. 1574. sept. 16.	Kristóf szül. 1577. + 1644. (1. Mérey Anna. 2. Dras- kovitz Ilona.)	Erzse sz. 1579. febr. 23.	Dora sz. 1581. febr. 22.
--	--	----------------------------------	---	---------------------------------	--------------------------------

1-ső nejétől V. Miklós sz. 1599. jan. 9.	2. nejétől. Éva szül. 1614. oct. 6.	Franecziska szül. 1617. dec. 24. (B. Recziczki László.)	Petronella meghalt 1618. mart. 2.	Ilona sz. 1619. jan. 17.
---	--	---	--	--------------------------------

III. Fe- rencz 1595. +.	VIII. István † 1607.	Mária (Rimasz. Szécsy Mikl.)	Magda. (Konszki Gásp.)	Zsuzsa. (Pinneyi Istv.)	Orsolya (Vra- govits Bold.)	Kata.	Judit (Nyáry Miklós.)
-------------------------------	----------------------------	---------------------------------------	------------------------------	-------------------------------	--------------------------------------	-------	-----------------------------

Ez ágnek törzse V. István eleinte Zsigmond király ellensége, utóbb hive és hasznos szolgálja. Ulászló részéről Szombathelynél harcolt Czillei Ulrik ellen, de szerencsétlenül, fogságába is esett. A rigómezőn hullott el 1448-ban. Fiai: I. Jakab eleinte Miksa császárhoz szított, de később Ulászló embere lőn. III. Miklós Mátyás király alatt pozsonyi főispán. Részt vett 1467-ben a moldvai hadjáratban és ott magát kiüntetvé, miért adományokkal jutalmaztatott. 1474-ben Nápolyban járt Beatrixért. 1477-ben Bécsben járt, az ausztriai hadban vett részt, és a Fridrikkeli szerződés megkötésében. Neje Margit sárgani herczeg leánya különös szépségűnek mondatik, kit Miklós Mátyás királytól féltvén, ennek haragját és boszuját voná magára. Hivatalától megfosztatott, Lippa és Solymos várát elveszté, és két évig

fogva volt¹⁾. Azután visszanyeré hivatalát. II. Ulászló alatt pedig kir. főajtónálló is volt. 1494-ben ő is kiküldetett Ujlaki Lőrincz megfélékezésére. Meghalt 1501-ben²⁾. Fiai közül

II. Jakab, 1524-ben részt vett a Ferhat basa ellen vívott győzelmes ütközetben.

VI. János-ban tetőpontjára ért a család dicsősége. Fenmaradván a mohácsi ütközetből, János király tántorithatlan hive lett, kit neje könyei, vagyonának az ellenpárt általi elfoglaltatása sem birtak hűségében megingatni³⁾. Szapolyay János őt a hozzá hűtlen Báthori István helyébe 1530-ben nádorrá tette. Meghalt 1534-ik évi jan. 30-án d. utáni 3 órakor⁴⁾. Nejétől kevéndi Székely Margittól egyetlen gyermeke

VI. István maradt. Ez 1522-ki febr. 9-kén született, 1543-ban Pécsset többekkel együtt odahagyá a török közelgése miatt. 1556-ban a Babocsai táborozásban vett részt. Főasztalnok volt, és 1567-ben országbíróvá neveztetett⁵⁾. Állandóan Ferdinánd részén állott. Meghalt Czernecezen 1568-ki január 22-kén, kora 46-ik évében⁶⁾. Guthi Ország Magdolnától következő gyermekei voltak :

Anna szül. 1544-ki febr. 28-kán. — 1561-ben sept. 14-kén egybekelt a czernecki kastélyban Révay János főispánnal. Meghalt 1580. oct. 7-kén Blatnicza várában.

Magdolna szül. 1557. febr. 24-kén. Férjhez ment Báthori Mihályhoz.

Katalin szül. 1569. dec. 3-kán. Meghalt Alsó-Lindván 1572-ki febr. 27-én, kora 12. évében. Eltemettetett Thornistyán⁷⁾.

IV. Miklós szül. 1547-ben. 1556-ban Gräczba vitetett a német nyelv tanulása végett. 1558-ban Archo grófnő Bécsbe vitte iskolába. Huszonhárom éves korában nőül vette Zrinyi Ilonát a szigeti hős leá-

¹⁾ Bel : Adparatusában Gregorianez Pál toldaléka 112. s köv. l.

²⁾ Wagner id. kéziratában 1505-re teszi halálát.

³⁾ Zermegh Schwandtnernél II. 391.

⁴⁾ Tudom. tár, 1841-ki IX. köt. 253- és 321. lapon a Bánffyak naplója, mely Jánostól kezdve teljes hitelességet vet a családra. Bár minden családról fenmaradt volna ily becses emlékkönyv ; -- s bárha mindig ily pontosan jegyeznék föl családaink születési és egyéb adataikat.

⁵⁾ A Bánffyak naplója és Buday. — Ellenben Wagner országbíróságáról nem emlékezik.

⁶⁾ Hibásan teszi Budai halálát 1567-ik évre. Az id. napló világosan így határozza azt meg.

⁷⁾ Az idézett napló szerint az előbbieik is.

nyát, és nyalábi Perényi János özvegyét Nepti várában tartván a lakodalmat 1570-ben. — 1573-ban főpohárnok, 1577-ben zalai főispán lett. Gyermekai a következők :

VII. István, szül. 1571-ki sept. 17-kén. Meghalt 1575 január 27-kén, kora 3½ évében.

Katalin, szül. 1573. mart. 21-kén. Főrhöz ment szarvaskendi Sibrik Istvánhoz, és ennek halálával divékujfalusi Ujfalussy Jánoshoz.

György, szül. 1574. sept. 16-kán. Megöletett 1607-ben Styrben (Ausztriában). Jegyese (s tán neje is volt) Dóczy Magdolna.

Erzse, szül. 1579-ki febr. 23-kán.

Dorottya, szül. 1581-ki febr. 22-kén, és végre

Kristóf¹⁾, szül. 1577-ki mart. 12-kén. Nevezetes ember, és a Bocskay és Bethlenféle mozgalmak alatt is a király hive. Fő pohárnokságot és tárnokságot viselt Neje kettő volt. Az első Mérey Anna, a második trakostyáni Draskovich Eleonora, kiktől a táblázaton kített gyermekei születtek, kik azonban atyjokat túl nem éltek. Meghalt Kristóf 1644-ben²⁾ kora 67-ik évében ; és családját sirba vitte.

IV. Miklósnak volt még egy testvére I. Gáspár (fia VI. Istvánnak), ki 1551. dec. 21-kén született. Ennek Gersei Pethő Katától gyermekeit a táblázat mutatja. Kihaltak magnélkül előbb, mint Kristóf ágazata. A leányok mily családba férjeztek, szintén ott látható. Katának első férjeül Cenkri Tamás (Bucelin szerint) tétetik, de valószínűleg elferdítve, második férje Batthyán Ferencz volt.

Czimere a családnak az említett ökörsej, később annyiban változott, mennyiben az nyakastól szügyeig szokott volt festetni, és így nyult ki a paizs alján fekvő koronából, valamint a paizs koronátlan sisakjából. Az itt látható metszvény VI. Jánosnak a nádornak 1531-ki évbéli okmányról függő pecsétéről vétetett³⁾; ez okból a vért s egyebek czimertani színei nem tudhatók. A sisakon korona helyett koszorú alakú czifra látható, mint régiebb (XIV—XV. századbeli) czimereinken legtöbbször.

¹⁾ Badai még Gáspárt is említi, de erről Wagner és a napló hallgatnak.

²⁾ Az id. napló szerint Wagner csak sejtőleg egy levél után, de hibásan 1646-ra tette.

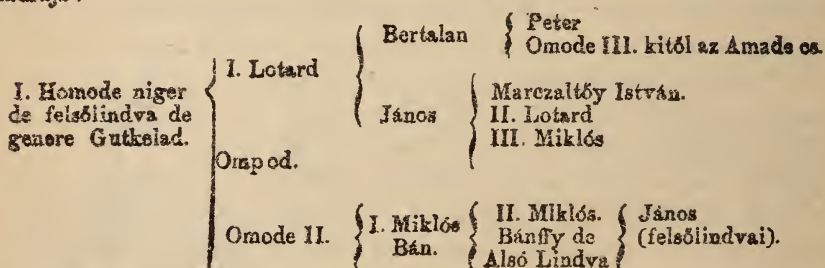
³⁾ Wagner dec. 1. tab. 1.

A család a nagyságosok rendében állott már János nádornak fia VI. István korában.

Végül meg kell még említenem Bánffy Lukácsot, ki ámbár a táblázaton nem áll, de az alsó-lindvai B. családhoz számítatik ¹⁾. Ez előbb egri püspök, 1158-ban pedig esztergami érsek lett. Ő koronázta meg III. és IV. István királyt. III. Istvánnal a pápi javak elidegenítése miatt volt baja. III. Béla koronázása alkalmával, kit megkoronázni vonakodott, biztosítatá az esztergami érseki szék részére a királykoronázási jogot. Meghalt 1178-ban. — Szent életűsége miatt a boldokok sorába emeltetett.

Bánffy család. (Losonczy gróf és báró). Eredete — mint több régi családnak a homályban vesz el. Találkozott genealogus, ki minden alap nélkül a római Tarquiniusoktól származtatá ²⁾. Ugyan az a Haholdoktól hozza le őket ³⁾, kiktől az alsó-lindvai Bánffy család leágazása elismerve van. Eképen közös törzsből szakadtak volna. Má-

¹⁾ Az alsó-lindvai Bánffy családot én itt (155. lap) a Haholdoktól származtatám az idézett kútfők nyomán. Azonban egy pörben felmutatott genealogia (L. Geneal. Authentica Ms. Nro. 207. tom. II.) egy törzsből eredezteti az Amade vagy Omode családdal, mint ezt az Amade czikknél (L. itt 29. lapon a 4-dik jegyzést) lapon utalásképen érintém. Akkor így állna a Bánffyak őseinek családfája:

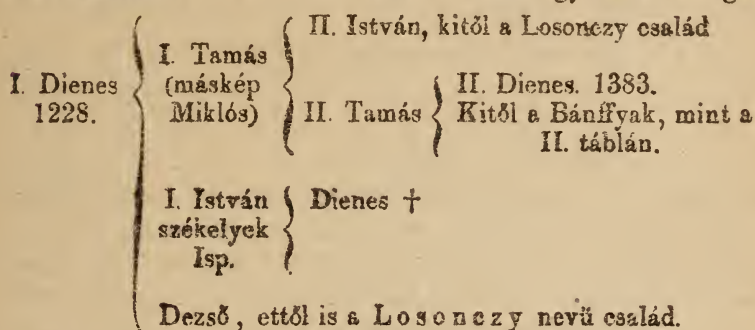

Mint látjuk, itt I. Lotard unokái Marczaltót kapják, és azon ágon az Amade család terjedt, míg II. Omode fia I. Miklós megtartva Alsó-Lindvát (mint bán) az alsó-lindvai Bánffyak törzse lett. — János (II. Miklósnak fia) kora árvaságra jutva (mint a genealogia mondja) anyja Mihak Bánnak fiához Akus mesterhez ment férjhez, ki gyámként a lindvai jószágokat is bírta. János kihaltván, e javak pör útján I. Lotard utódainak íteltettek oda, de soha birtokba nem jöhettek, mint egy erről 1402-ben kelt oklevélből kitünik, hanem János mostoha atyjánál Akus mesternél (Miklós bán fiánál) maradtak, kiktől — ugymond a kézirat — a lindvai Bánffyak eredtek, és nem Bánffy Miklóstól. — Ha ez áll, egy a Haholdoktól eredeztetés nem áll, és úgy az Amade család eredete is világosb!

²⁾ Trophaeum Estoras.

³⁾ U. ott. és utána Mikola id. h. 16.

sok ismét Tuhutum, majd Tomizoba sarjadékaúl tartják ¹⁾. Azonban minden állítmány és vélemény összhangzani látszik abban, hogy a család ismert törzse Dienes az 1383-ban élt horvát, tótországi bán volt. Egyébiránt a családfát már előbből egy másik 1228-ban élt Dienestől kezdik, kitől egyszersmind a kihalt Losonczy családot eredeztetik. Az utóbb említett Dienestől így támad az ágazat ²⁾:

A táblázat élén álló Dienes szolnoki főispánnak, nádornak és királyi kincstárnoknak iratik 1228 – 1231-dikben ³⁾. Fiai: I. Tamás székelyek grófjaul, vasmegyei főispánjaul és saari várnagyul iratik 1319-ben; (tehát atyja után egy századdal később, mi valószínűtlen). Továbbá (Lehoczky szerint) részt vett volna mint Robert Károly hive az erdélyi és nápolyi hadjáratban. Hasonlóan Székelyek Ispánjának iratik I. István is 1332-ben, (szintén chronologiai hihetlenséggel). Ez Dienes nevű fiában kihalt. II. Istvántól és Dezsőtől a Losonczy család eredeztetik, (miről illető helyen leendő szó). — I. Tamásnak fia II. Tamás nemzé Dienest, ki Mária királyné udvarában növelkedett. Dalmacziai bán (és zólyomi főispán? Comes neosol.) volt. Nőtül vevé Genyő János komáromi és krasznai főispán leányát Genyő Annát, kivel a Kraszna megyei valkóvári urodelmat kapta ⁴⁾. Élt 1383-ban. Utánna (mivel bán volt) fia László Bánffynak neveztetetl. E Dienes lett törzssév a losonczyi Bánffy családnak, mely tőle így származik le ⁵⁾ :

¹⁾ Buday Fer. lex. I. 131. — Lehoczky id. h. 29.

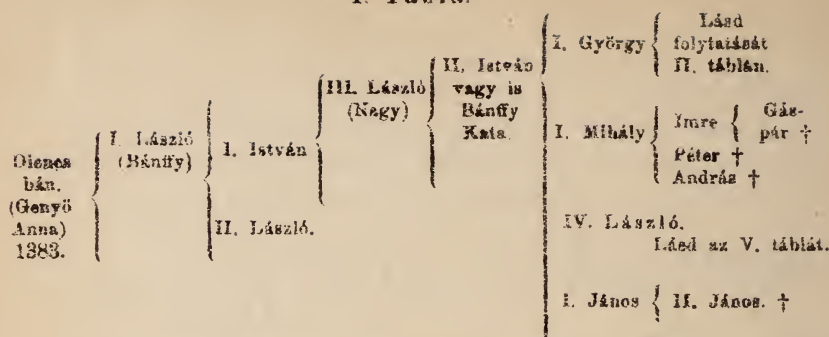
²⁾ Lehoczky id. h.

³⁾ Lehoczky. Stamm. 29. 30.

⁴⁾ Wagner Anal. Scepus IV. 11. — Katona Hist. crit. IX. 502.

⁵⁾ Lehoczky és Kövály. — De e leszármazás izei a korrendszernek nem felelnek meg.

I. Tábla.

I. Lászlónak I. István fiáról iratik, hogy havas-alföldön halt meg¹⁾. Ennek fia III. László országbíró, kincstárnok, erdélyi vajdának iratik 1490-ben²⁾ II. Ulászló korában. III. Lászlónak István fiától unokái 1468-ban kölcsönös bevallást tesznek³⁾; így tehát előbb éltek volna nagyatyjuknál. Mi képtelen dolog lévén, ez ágazat (habár Lehoczky és Kőváry is így közlé) hibás. Lehetlen is Dienesről, ki 1383-ban él, II. István gyermekeikig, kik 1468-ban éltek, összesen 125 év alatt hat izz egyenes ágon fölmutatni. Vagy Dienes élt tehát előbb, vagy pedig (miután II. István gyermekeinek kölcsönös bevallásukról 1468-ról oklevél tanuskodik) előbbi valamely iznek kell kimaradnia. Mikola⁴⁾ ugyan II. Istvánt I. Ferdinand korában élteti, de az említett oklevél miatt ezt elfogadni nem lehet⁵⁾. Így, mint van, a családfát csak II. Istvántól kezdve tarthatjuk hitelesnek.

II. István-ban a férfiág kihalt; de egy leánya maradt, ki fiúsítván, egy Losonczy vevé el, ki a losonczyi Bánffy nevei vevé föl, és a Bánfi család nevét jörságait is örökölte. Ennek négy gyermekei voltak a táblázaton láthatók. I. György Bonczhidáról irta magát, és Mátyás király korában kapitánykodott⁶⁾. Utódait a II. tábla mutatandja.

I. Mihály Báru volt. Ága Gáspár unokájában megszakad.

¹⁾ Lehoczky szerint az kihalt, és II. László testvérétől terjedt tovább az ág.

²⁾ U. ott, kit Lehoczky Nagy-nak is nevez.

³⁾ Kolosmonost. Conv. 13. n. 112. Kővárynál 21 lap. b) jegy alatt.

⁴⁾ Mikola. Hist. geneal. 17.

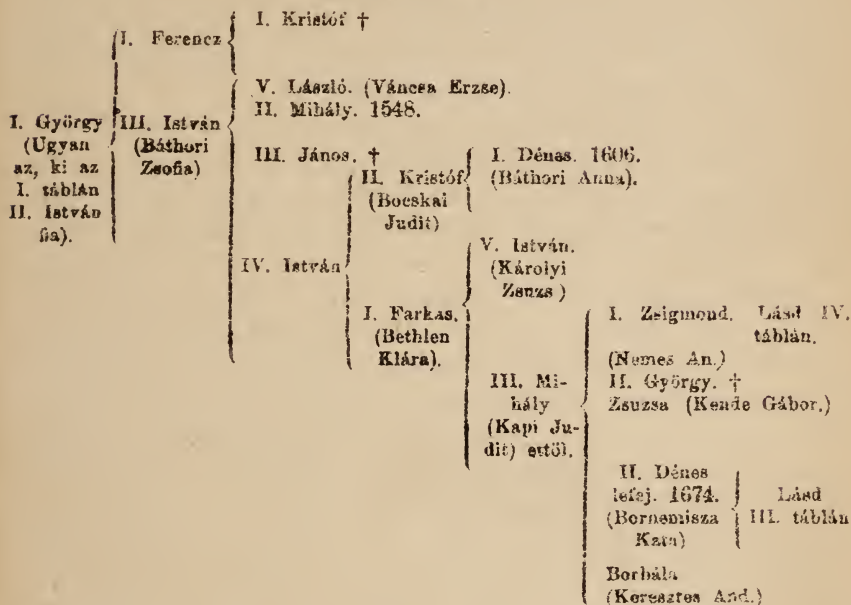
⁵⁾ Ezt Kőváry, ki — úgy látszik — a család saját leszármazási fáját is ismerte, igazithatta volna ki.

⁶⁾ Lehoczky 31.

IV. László Megyorosról íratik, elesett 1468-ban Szent-Györgyi János vajda elleni hadban. Ágazatát az V. táblán láthatjuk.

I. János 1505-ben zászlós ur volt.

II. Tábla.

A családfán álló I. Farkas (IV. Istvánnak fia) sz. Telkéről írta előnevét. Különben Szapolyai Zsigmond és Báthori Kristóf tanácsosa, dobokai főispán, vezénylő tábornok, Maros-udvarbelyi királybíró volt. Szapolyai halála után Báthori István mellett harcolt Békési ellen. Sz. Pálnál elhullott¹⁾. — Ő és testvére Kristóf 1578-ki ápril 9-kén más ágbeli rokonaival együtt új adományt kapnak birtokaikra Krasznában Valkóvára, Kolozsban Sebesvára és Bánfi Hunyad, Dobokában Válasszút és Bonezida, Tordában Magyaró és Holt-Maros, Belső-Szolnokban Zemesnye mellett több falu, és részjóságra²⁾.

II. Kristófnak ága Dienes fiában megszakadt.

III. Mihálynak két neje volt. Az első Károlyi Frusiba³⁾; a második a táblázaton kitett Kapi Judit. III. Mihálynak, ki Kolosvár

¹⁾ Lehoczky id. h. 31.

²⁾ A fise. archivumbanú másolat szerint Kövárynál 21. lap.

³⁾ Lehoczky id. h. — Ezt Köváry nem említi.

megyei főispán volt, fivére volt Zsigmond is, ki Zrinyivel harczolt, és 1594-ben az esztergami ostromnál esett el *).

Már láttuk, mikép a család eddig is két fő ágra oszlott. T. i. II. Istvánnak I. György fiától jő le az eddigi ivadék, mely bonczidai ágnek is neveztetik. (A másik főágot IV. László alkotja, mint alább látni fogjuk). III. Mihálynak I. Zsigmond (lásd ágát IV táblán) és II. Diènes fiai által a bonczidai ág is ismét kétfelé szakad. A harmadik fítestvér II. György kihalt.

II. Diènes Erdélynek nevezetes embere volt. A fejedelmi székhely fölötti viszályok közt Kemény Jánosnak híve, és Bécsbe követe. Ennek buktaival bélyegen veszté javait. Különbben I. Apafy Mihály korában is szerepel, mint főtanács ur, Kolos és Doboka főispánja, Kolosvár városa és Szamosújvár kapitánya. Családja részére sok birtokot szerz. 1662-ki sept. 24-én kapta Gyalu várát 25,000 forintba, erre 1664-ben még 10,000 forintot adott. Valószínűleg Bécsben jártakor eszközölte, hogy bárói rangra is emelkedett. „Naponként nagyobb splendorral — írja Cserey — kezdé udvarát nevelni, el annyira, hogy a fejedelem udvarát adaequalja vala, nem számmal úgy, mint pompával, maga is minden napon fejedelmi köntösben mutogatja magát, kivált minekutánna a baronatusi titulust publicáltatta“ sat. — Ellensége Teleky Mihály Apaffynak kanczellára buktatá meg, és 1674-ben lefejeztetését eszközölte ki. Javai elkoboztattak, de később visszakerültek utódaira. Neje Bornemisza Kata, Apaffyné nővére volt. Tőle így jő le ágazata a mai napig:

III. Tábla.

Baró II. Dienes (Bornemisza Kata).	{	Gróf III. György (Bethlen Klára) † 1709.	{	Kata (Wesselényi István)	
				Klára (Gr. Bethlen Ád.)	
				Mária (Gr. Gyulay Fer.)	
				Zsuzsa (B. Jósika Imre)	
	{		{	Kata (Gr. Székely László).	
				Klára.	
				Ágnes (B. Dániel Ist.)	
				Zsuzsa.	
	{		{	IV. György (Toroczky Ágnes). † 1735.	
				III. Dienes (Barcsay Ágnes).	
				V. György † 1822 (Gr. Palm. Josefa)	
				IV. Dienes. † 1854. (B. Schilling Jos.)	
	{		{	József. Bonczidán.	
				György † 1832. Ferencz. †	
		{		Dienes †	

*) U. ott. — Kőváry szintén nem említi. Mihálynak István nevű testvérét pedig Lehoczky nem ismeri, e helyett Ferenczét említi.

A nemzék renden álló III. György (II. Dienesnek fia) Fejér, Kolos, Doboka megye főispánja és Kolosvár kapitánya, az ifjabb Apaffy tanácsosa, gyámja, a rendek elnöke, és Apaffy halálával illetőleg a fejedelmi kor bukásával az ausztriai ház alatt Erdélynek első főkormányzója 16 évig. 1696-ban grófi rangra emeltetett utódaival együtt¹⁾. Meghalt 1709-ben. Leányai mily házakba mentek nőül, a tábla mutatja. Ezek egyike Zuzsa B. Jósika Imre halálával B. Hugenoettel férjezett. — Dienes fia korán kimult. Másik fia

IV. György cs. kir. kamarás, dobokai főispán 1735-ben halt meg. Ennek nejétől Toroczky Ágnestől gyermekei: Kata gr. Székely Lászlóné. Meghalt 1745-ben²⁾, és Klára, Ágnes, Zsuzsanna. Fia III. Dienes katolizált. Ennek Barcsay Ágnestől fia egyik fia

Dénes, rom. sz. bírod. kamarás, v. b. t. tanácsos, főlovászmester, kolosmegyei főispán, és a kolosvári academia igazgatója, két latin könyvet írt (nyom. 1747. 1787.) — Magnélkül halt meg.

V. György (III. Dénes másik fia) ismét Erdély főkormányzó méltóságára emelkedett, és viselte azt 1787-től haláláig, mely történt 1822. júl. 5-ke, kora 75-dik évében. Gróf Palm Josefától fiai ezek:

IV. Dienes, cs. kir. kamarás, meghalt Bécsben 1854. július 4-kén, kora 78-dik évében.

György katona volt, az 1809-ki fölkelés tábornoka. Szép férfi, ki — mint Kőváry írja — pénzzavarai miatt 1832-ben Kolosvárt a hidkspu mellett a Szamosba vetette magát. Ferencz lovas alezredes a francia háboruban egy erdőbe bevágva, golyó által esett el. Józe f bonczidai jószágán él (1854). — Maradéka egynek sinez. Józe fben a régi grófi ág kihalásnak néz elé.

A másik bonczidai ág bárói ezimel II. Dienes testvérétől I. Zsigmondtól jö le, ki Nemes Annával a következő családfát alkotá.

¹⁾ L. Életrajzát Majláth J. gróftól: Hormayr Taschenb. 1823. Jahrg. 306 arcképével együtt.

²⁾ Ezt Kőváry (mely alapon?) b. Szentkerezsti Sámuelnek írja. Hogy gr. Székely Lászlóné volt, bizonyítják a halálakor mondott beszédek, melyek „Virágzó zöltségében kivagatott roménység“ cím alatt Kolosvárott 1747-ben nyomtatnak ki. Hol többi nővere is, — még akkor hajdonok — elősoroltatnak.

IV. Tábla.

III Farkas. † 1794			
I. Zsigmond. (III. Mihály fia II. tábláz.) (Nemes Anna)	I. Farkas. 1699. báró (Barcsai Erzse.)	II. Farkas † 1751. (Bagosi Erzse.)	I. László † 1806 (Bethlen Bor.)
			Gergely † 1825. II. László † 1839
			I. Mihály (Kemény Teréz)
			I. Pál Gróf Miklós (ik. gr. Beth- len Kata.) Pál.
IV. Farkas (B. Miske Teréz).			
			I. György † 1805. (Vesselé- nyi Zsuzsa.)
			II. György (b. Nálá- czy Kata)
			Albert (gr. Esz- terházy Ágn.)
			Ádám György
I. Ádám.			

Ez ágazat törzse I. Zsigmond, előbb jezsuita, később a rendet elhagyva, táblai ülnök és szolnoki főispán. Nőül vevé Nemes Annát, kitől nemzé I. Farkast, ki szintén szolnoki és dobokai főispán volt¹⁾. 1698-ban báró lett²⁾, meghalt 1706-ban. Fia II. Farkas született 1700-ban. Titoknak volt a kormányzékéknél és a királyi tábla elnöke. Meghalt 1751-ben³⁾. Ennek gyermekei:

III. Farkas, ki kir. táblai ülnök, kolosvári főispán, biztos, a rendek elnöke, kir. udv. mester, kincstárnok volt. Meghalt 1794-ben, kora 70-dik évében magnéikül.

I. Mihály, kamarás, tanácsos, jelen volt Genua ostrománál 1746-ban. Ettől, valamint I. György testvérétől a család mostanáig jó le.

I. Mihály-nak I. László nevű fiátóli unokái kihaltak. Ezek közül II. László az 1839-ki pozsonyi országgyűlésen, hol mint ellenzéki tag szerepelt, halt el.

I. Mihály-nak Pál nevű fiátóli unokája Miklós alsó Fejér megye főispánja volt a közelebbi múlt időben, jelenleg cs. kir. tanácsos, kamarás, a Leopold rend lovagja, ausztriai birodalmi grófságra emeltetett 1856-ban⁴⁾.

¹⁾ Lehoczky id. h. 31. 32.

²⁾ Kőváry a családfán 1699-ben, a szövegben 1698-ban írja bárónak.

³⁾ Kőváry szerint 1761-ben a családfán.

⁴⁾ Lásd 1856-ki Pesti Napló mart. 29-ki számát.

A másik ág, mely I. Györgynél (I. Mihály testvérénél) válik el, jelenleg is a bárói czímmel él. I. György, született 1739-ben, ezredes, és Kraszna megyei főispáni helyettes volt. Neje Wesselényi Zsuzsanna, mint azt, és utódait a táblázaton láthatjuk.

Ezekon kívül még egy másik ágon is lejött e család mind e mai napig. Tudniillik a közlött II. táblán látható II. Istvánnak IV. László fiától. Ennek ágazatát a következő családfa mutatja :

V. Tábla.

IV. László. II. István fia. (Lásd a II. táblán.)	László. (Harina) Farkas Anna).	Pál. 1564.	Boldizsár †	
			Gábor †	
			Péter †	
			László †	
		Miklós (Telegdi Ors.)	Tamás †	
			Gáspár †	
			László †	
			Miklós †	
			György. (Ugron Zsóf.)	Lásd a VI. táblán.
		György (Surányi Zsófia) 1573.	János. (Lónyay Frusi).	

E táblán Lászlónak Harinaai Farkas Annától való fia Pál János Zsigmond korában 1566-ban Udvarhely, Maros, Kézdi, Sepsi, Orbai, Csik és Gyergyó székek kapitánya, Székelytámad várnak parancsnoka¹⁾, István lengyel király udvarmeistere²⁾. Magát egyszersmind Mogyoró (Almás)ról írta. Fiai magnélkül haltak el. Közülök Boldizsár tordai főispán és Báthory András követe III. Zsigmond lengyel királyhoz³⁾.

Miklós a Telegdy Orsolya férje, ki szinte Mogyoróról írta előnevét, csak György fia által tartá fenn ágát. Ez már Hunyad és Maros szent királyról is írta magát, és Szapolyay részéről követségben járt Szolimánhoz és Báthory István királyhoz. Egyik fia kihalt. Másik János a Lónyay Fruzsina férje Lengyelországba követe Báthory Istvánt, és ott — Lehoczky szerint — jószágokat kapott. Tőle így folyik tovább a család :

¹⁾ Kállay id. h. 227.

²⁾ Lehoczky id. h. 31.

³⁾ U. ott.

A család czimere koronából kiemelkedő grif, mely kardot tart, mint itt látható.

Bangya család. Komárom megyei birtokos család.

Bánházi család. (Thordai). Erdélyi család, melyből Pál 1668-ban Bethlen Domokosért 100 forintig kezeskedett többekkel ¹⁾.

Bánhidyi család. A család igényli, hogy őse II. András király alatt vitézségeért Ócsa (Pest megyei) és Bánhida helységgel jutalmaztatott. Ez utóbbtól vette nevét. Továbbá, hogy egyik Ulászló király alatt szintén egy Bánhidyi mint Banderiumi vezér szerepelt. Végre a Bánhidyi és Ócsai birtokot a család bírta a Rákóczy mozgalmakig, midőn azokat elvesztá ²⁾. Jelenleg e család Csanád megye előkelőbb nemesei közé tartozik. Belőle Antal, 1829-ben aradmegyei alispán, Albert 1842-ig Csanád megyében főszolgabíró, ez idő óta pedig alispán volt 1848-ig. Ugyan e családból Janka (szül. 1824-ben), csillagkeresztes hölgy, 1845-dik év óta báró Hammerstein Adolf kamarás, és uhlanus kapitány neje. — A család előnevét Simándról írja.

Bizonyos az, hogy Bánhidyi családból (tán éppen ebből) Ferencz 1718-ban III. Károly királytól kapott czimeres nemes levelet ³⁾. Czimereben zöld tér fölött kék mezőben egyszarvú áll, első lábaival lándzsát tartva, melynek végén zöld koszorú van. A paizs alsó jobb szögletében hold, a felső bal sorokban pedig nap ragyog. A paizs koronás sisakján három strucz-toll leng. Foszladék jobbról ezüst vörös, balról arany kék.

Banics család. A czimeres nemes levél szerzője Banics Boldizsár, ki azt III. Károly királytól 1718-ban kapta. Czimere: kék mezőben zöld tér fölött fekete ménen nyargaló veresbe öltözött bajnok, ki jobb kezével a kantárt, a balban zászlót tart. A sisak fölötti koronán vörös mezben vitézi kar kardot villogtat. Foszladék innen aranykék, onnan ezüst vörös ⁴⁾.

¹⁾ Árpádiz: I 273

²⁾ Családi tudósítás szerint.

³⁾ Collect. Herald. Nro. 533. és Adami id. h. I. k.

⁴⁾ Collect. Herald. Nro. 521.

Banik család. Ozimeres nemes levelét II. Ferdinándtól kapta, mely Sáros vármegyében hirdettetett ki¹⁾. E szerint eredeti lakhelye a családnak Sáros vármegye: innen szakadt át Liptó vármegyébe, hol János Starnicska helységben lakott, onnan nógrádmegyei Nagy-Faluba költözött. Tőle egy ág így ered:

János.	{	Mátyás	{	II. András.
				György.
				Péter.
			I. András † Szalma-Tercsen.	
		György † Felfaluban.		

János a XVIII. században halt meg Fel-Faluban. Fia I. András a belháborúk alatt Csábrágh alatt mint hajdu (gyalog katona) sebet kapott, és Szalma-Tercsen halt el. Testvérét Györgyöt a döghalál ragadta el. (1734-ki tanuvallatás szerint).

Bank család. (Apahidai). Az erdélyi kihalt családok közé sorozza Kőváry.

Bankházi család. (N.-Enyedi). Hasonlóképen erdélyi kihalt család neve Kőváry szerint.

Bánky család. Veszprém vármegyében birtokos. (1837.)

Bankó család. Komárom vármegyében székel.

Bánkóy család. Hajdan Arad megyei birtokos nemes család. 1561-ben Péter Almaszeghen birtokolt²⁾.

Bánó család. Ősi székhelye Sáros vármegye, hol ősi birtokai nagy részének jelenleg is birtokában ül. A család ősei saját okirataik szerint³⁾ már IV. Béla ideje előtt ott birtokosokul tűnnek föl. Legelső tudható törzsöke a családnak Vizibor vagy Isabor, kinek Gyármán fiától a Bánó családon kívül a még élő Kálnássy és Kükemezey, és már kihalt Bagosi és Gyármán családok származtak⁴⁾, mint ezt a következő táblázat mutatja.

¹⁾ Magyarország családok II. k. kézír. saját gyűjt. 35. l.

²⁾ Fábán id. h. 24.

³⁾ A család szives közléséből nyert okleveli kivonatokból és töredékekből. Mikéért köszönet.

⁴⁾ E szerint Lehoczky id. M. 42. l. hibásan említ Komlósy, (Kálnásy helyett) Gyarmati (Gyármán) és Körtvélyesy családot is. Ez utolsó — mint tudjuk — a Rákóczyakkal egy törzsből a Bogathradván némből ered.

Vizibor 1190—1220	Gyármán kitől	Adorján (kitől a Bagosi család † 1511.)
		Voltér (kitől a Bánó család).
	Rénard Jund. Chyma.	Sebestyén (ettől a Kükemezey család.)
		Gergely (a Kálnássy család törzse).
		János (a Gyármán család törzse). † a XVII. sz.

Gyármán Vizibornak fia IV. Béla király idejében a tatárok ellen harcol, és ezeknek táborából Nath testvérével egy elrablott magyar herczeg asszonyt kiszabadít; egy ütközetben pedig buzogányával egy osztrák herczeget vert agyon¹⁾. E jelenetekre vonatkozik a családnak (a még élő Kálnássy és Kükemezeyekkel egyehlő) czimere, melynek paizs udvarában két oroszlán egy herczegnő fejére koronát helyez. (A két oroszlán Gyármánt, és egyik testvérét jelentené). A paizs fölötti koronából pedig egy bajnok emelkedik ki, kezében buzogányt tartva. (Ez magát Gyármánt jelvényezné főlebb említett vitézségeért). E czimmerrel él a család jelenleg is.

Gyármán főlebb említett vitéz tetteiért, s több oroszországi követségeért, melyekre a király által bízott meg²⁾, (és ezek közt Damilla olah (?) herczeg a király rokonához is küldve volt), IV. Béla királytól 1251-ben Sáros megyében a Komlósi és Nádösi birtokot kapta (földet) Pröcs (másképp Istvánfalva) Pósfalu, Dienesfalva, Dukafalu, Salamontalu, Kükemező, Luchka (Lucska) Kálnás helységekkel, Cservélyes és Kanyarék pusztákkal azon meghagyással, hogy ő vagy utódai valahányszor szükséges lesz, oroszországi követségben hűségesen tartozzanak szolgálni³⁾.

A főlebbi adománylevelet kiadta IV. Béla 1259-ben is, és megújítá 1261-ben⁴⁾.

¹⁾ A család előadása szerint.

²⁾ Az oklevél szavai: „Gyarmanus de villa Cumlous ad Sáros pertinens in deferendis legationibus nostris ad Russiam fidele servitium exhibuerit.“

³⁾ Ita tamen, quod in deferendis legationibus ad Russiam nobis sicut hactenus fideliter servire teneantur.“ Az okmány szavai.

⁴⁾ Mind ez okmányok egy a nyolczados törv. szék (jud. octavale) előtt Visegrádon 1399-ben indított, és 1402-ben befejezett; — és ismét egy a leány-negyed iránt támasztott, és Visegrádon befejezett pörben mutattattak föl, és mindkét helyen az előszámolt családok egy törzsről szakadt régi nemeseknek elismertettek.

1264-ben István ifjabb király a keresztes vitézek által jogtalanul lefoglalt Komlós földének egy részét Gyármánnak és maradékainak visszaadani parancsolja.

IV. László király Gabrianus, Adorján és Voltér (Gyármánnak fiai) kérelmükre meghagyja Márton és Bereczk sárosi ispánoknak (Comites), hogy Gerendely, Margonya és Megymezeje helységeket, melyeket Dand fia Finta erőszakkal elfoglalt Gyármánnak utódaitól, a folyamodóknak mint ősi tulajdonosaiknak adják vissza. Ez oklevelek oda mutatnak, hogy Gyármán és atyja Vizibor már IV. Béla adománya előtt is birtak oly birtokokat, melyek IV. Béla adományaiban említve nincsenek, és így már előbb is nemesek valának. — A család hagyomány után magát Lehel utódainak tartja.

Gyármán öt ágra illetőleg családra szakadt maradékának első osztály levele 1350-ben kelt, melyben „Nobilium de terra Komlous et Natfew“ neveztetnek. 1412-ről ismét osztálylevelük van ¹⁾).

Gyármánnak Voltér fiától ered Rinald, Arnold, László, András, ki már Lucskai Bánónak neveztetett, és élt 1412-ben. Gyakran azonban a Bánó ág is magát Kükemezői, sőt később egy Zsalmányinak is irá előnevét.

Említett Andrásnak (1412.) fia volt Péter, ennek ismét András, ennek ismét Péter, kinek utódaival 1560-ban febr. 10-én Kálnássy Ferencz, (ki előbb Gyulai, azután sárosi várkapitány volt) I. Ferdinánd királytól új adománylevelet nyert a Kükemezei és Bánó család részére is az őseik által birt minden birtokra.

1562-ben Bánó János és Boldizsár és György szereznek új adománylevelet, és ezt a Kükemezey ágra is kiterjesztik. Nevezett Boldizsár Zrinyivel esett el Szigeth alatt 1566-ban.

Említett Bánó György Báthori István lengyel királytól lengyelországi nemességet és új czimert nyert Varsóban 1576. ápril 18-kán kelt Armaslisban maga, testvérei és nagybátyja gyermekei részére ²⁾). A czimer ez: A paizs vörös mezejében zöld tér fölött egy medve ül, melly szájában egy görbe

¹⁾ Wagner: Dipl. C. Sáros 365.

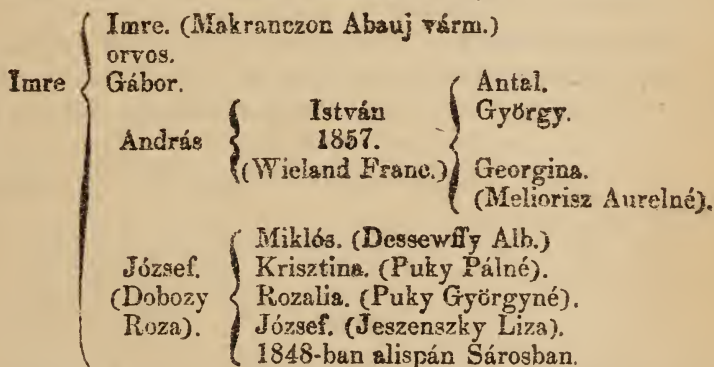
²⁾ U. ott. 427. — és Lehoczky id. h.

kard élet, jobb lábával a markolatot, a ballal a kardhegyet tartja. A sisak koronájából ugyan olly medve emelkedik ki. A foszladék mindkét oldalról vörös és fehér színű, mint ezt a metszvény mutatja.

Az 1562-ben élt Bánó Jánosnak gyermekei ezek: Menyhért, Simon, András, Farkas, György éltek 1571 ben. — Ezek közül Menyhért nemzé Andrást, ennek fia Ferencz, ennek Imre, ennek ismét Imre, kitől a család mostanáig jő le, mint alább a családfa mutatandja. 1703-ban Ferencz és János Rákóczy táborában szolgáltak, egyik a Vág melletti csatában esett el.

Szintén a múlt században élt Imrének fia Imre, ki családjá nagyrészből elzalogosított javait visszaváltá. Ennek testvére András Eperjesen a Jesuitákhoz került gyermekkorában, és az ágostai vallásból a kath. vallásra térítetvén, mint apátúr halt meg.

Imre utódait a következő családfa mutatja:

Imrének fia közül Gábor több ezernyi kötetből álló könyvtárát az eperjesi Collegiumnak hagyta. Andrásnak fia és unokái élnek.

József a Dobozy Rozalia férje korán elhalt. Fiai közül Miklós a főkeléssel mint önkénytes táborozott, neje Dessewffy Albertina, D. Albertnak a volt tábornok testvéreinek leánya. József (Miklós testvére) 1848-ban Sáros megye másod alispánja volt. Neje nagy Jeszeni Jeszenszky Riza, Jeszenszky János septemvir. leánya. Miklós Kükemezőn lakik.

A család ki van terjedve Sáros megyén kívül Abauj, Torna és Zemplin megyékben.

A család Lucskai és Kükemezői előnévvel él.

Bánóczy család (Banóczy) Lakhelye Trenesin és Zemplin vármegye. Ez utóbbiban éltek István, kinek özvegyét (1533. táján)

Sztáray Mihály a nevezetes reformator vezette oltárhoz¹⁾. Benedek-től a főispán, mivel a gyűlésre fegyveresen ment, ezüst hüvelyű kardját elvételéért²⁾. Simon a rajta elkövetett erőszakoskodásért Drugeth György ellen panaszkodott 1600-ban³⁾. Végre András szolgabíró-ságot viselt 1627-ben⁴⁾.

Bányay család. Székhelye Szabolcs vármegye. Belőle Mihály az egyházi választmány tagjául neveztetik ki 1791-ben⁵⁾.

Bányay család. (Menyőí.) Erdélyben Közép-Szolnok vármegyében lakozik.

Bántsy család. Veheczről írja előnevét. Lakhelye Zemplin megye.

Banury család. Hajdan Arad vármegyében virágzott. Belőle Péter Basarág helységben birt 1561-ben⁶⁾.

Banverics család. Belőle Péter Arad megyében János-házán birtokos volt 1561-ben⁷⁾.

Bánzai család. Pest megyében birtokosnak iratik.

Barabás család. Több ily nevű magyar nemes család van. Hazájuk leginkább Erdély földé, hol a következők székelnek :

1. A lisznyói Barabás család Fogaras vidéken ;
2. a szent Istváni és Kölpényi Barabás család Maros székben ;

3. a Szent-Györgyi Barabás család Háromszékben ;

4. a szombattfalvi előnevűek Küküllő vármegyében ;

5. a márkosfalvi Barabás család szintén a székely földön lakozik. Ebből származott Miklós legnevezetesebb magyar festés-zűnk, ki Markosfalván született 1810-ben. Atyja 1809-ben a fölkelt nemességnél főhadnagy volt. Barabás Miklós (lak. Pesten) egyszerű magyar academiai tag, élete leírását adja az újabb ism. tár I. kötete.

Végre Barabás családot alkotott Ferencz, ki 1790-ben kapott nemes levelet ily czímerrel : A paizs felső bal szögletéből a jobb oldali alsó szögletig rézsutosan két felé oszlik. A jobb oldali háromszögű

¹⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 59.

²⁾ U. ott 86.

³⁾ U. ott. 106.

⁴⁾ U. ott. 161.

⁵⁾ LXVII. törv. ezikk.

⁶⁾ Fábian id. b. 26. 1.

⁷⁾ U. ott. 29. 1.

fekete mezőben kék ruhába öltözött kar fehér zászlót tart. A baloldali kék mezőben vörösmezű kar buzogányt markol. A paizs tetején a koronás sisakból oroszlán emelkedik ki, első jobb lábában kard, a balban levágott törökfej látszik. Foszladék innen ezüst fekete, onnan ezüst kék színű¹⁾).

Az erdélyi Barabások valamelyik családhoz tartozik Barabás Endre, ki 1692 — 1699-ig Doboka megye jegyzője, és azon megyei egyik birtokos nemes volt²⁾).

Baracskaý család. (N.-Baracskaí). Kihalt család mely nevét a Bars megyei hasonnevű helységtől vette. Valószínűleg ebből volt azon Baracskaí Péter, ki 1521-ben auránai perjel lett; és Pál, ki Szapolyai János részére 1528-ban Trencsin várát Kosár Benedekkel a lehetőségig védelmezte³⁾). Bars megyéből áttért a család Hont megyébe is. Baracskaí Jánosnak neje Dubraviczky Orsolya 1548-ban a Dubraviczky családdal perlekedik hontmegyei Luka néneji, Siraki és Gyürki, és nógrádmegyei Bakofalvi részjóságaiért⁴⁾). Jánosnak leánya Borbála Ujfalussy Miklósné ugyan e javak iránt tett tiltakozást⁵⁾). E családból voltak Jakab, Bertalan és Domokos mind Bars megyében⁶⁾).

Barakony család. A család törzse Barakony Péter, ki 1621-ki dec. 11-kén kelt Armalisban Bethlen Gábor által nemesített meg. A nemes levél még ez évben Kornis Zsiginoud és Rákóczy György királyi biztosoknak bemutatattott, és ujlag ismét királyi biztosoknak Váradon⁷⁾). A család valószínűleg kihalt.

Bárány család. (Debreczeni). Borsod megye látszik fészkeül lenni azon Bárány családnak, mely debreczeni előnevet használ, talán régiebb szülőföldre Debreczen emlékeül. És így e családhoz lenne számitandó Bárány László, ki Debreczenben született 1729-ben, Belgiumban és Szászországban tanult, és Magyarországon chorographiáját magyarul nyomatta ki Hálában 1759-ben⁸⁾). E családhoz kell számitanunk Bárány Pétert is, ki viszont Borsod

¹⁾ Adami id. h. I. k.

²⁾ Hodor id. h. 50.

³⁾ Bel Notit. nova Hung.

⁴⁾ Sz. Benedeki Conv. Fasc. 84. Nro. 17

⁵⁾ Hont megyei levéltár Proth. A. pag. 76.

⁶⁾ Sz. Bened. Conv. fasc. 26. 32. sat.

⁷⁾ Az eredeti Armalis Szathmár megye levéltárában van.

⁸⁾ Horányi Nova Mem. 285.

megyében Miskolczon született. Kegyesrendi szerzetessé lett, és egy magyar pszichologiai pálya munkájaért a múlt században arany érdempénzzel tüntettetett ki. Fordította ezután Campe pszichológiáját, midőn gróf Széchenyinnél titkár volt. 1792-ben pedig „a talált gyermek“ című németből fordított szindarabját nyomatta ki¹⁾. Legismertebbé lőn a család Ágoston által, ki a debreczeni előnevet használta. Született ez Miskolczon 1793-ki dec. 29-kén. — 1821-ben ügyvédi vizsgálatot tett. — Azután Torontál megyében viselt megyei hivatalokat, többi közt levéltárnokságot. A Minerva, tud. gyűjtemény és egyéb folyóiratban több, leginkább történeti értekezéseket közölt. „Torontál megye hajdan és most“ című monographiát is adott ki. A magyar academia levelező tagjai közé emelé. — A család több tagja katonai pályát választott. Péter a 34. számú, Sándor az 52. sz. m. gy. ezredben alhadnagy. (1846.) — János őrnagy a 3. számú huszár ezredben 1846.

Bárány család. (Jászberényi). Eredeti helye Jászberény, honnan mint armalista, nem birtokra, hanem szülőhelyére vonatkozó előnevét vevé. Jászberényi Bárány János és Gergely a nemesi rangba — melyből már az Armalis szavai szerint elődei kiestek, — I. Leopold király által 1698-ki febr. 18-kán kelt czimeres nemes levéllel helyeztettek. Ez Armalis 1698-ki július 12-kén Heves és külső Szolnok megyében hirdettetett ki²⁾.

Czimere a családnak az érintett oklevél szerint kék mezőben zöld tér felett egy repülni indult galamb kiterjesztett szárnyakkal. A paizs koronáján ugyan az. Foszladék aranykék, és ezüst vörös.

Valószínűleg e családból volt meg a fentebbi megnevesítés előtt Bárány Pál³⁾, ki Jászberényben született 1657-ben. Jesuitává lett, és sokáig tanárkodott. Latin nyelven több theologiai munkát nyomtatott ki; meghalt 1719-ben. E Pál testvére lehetett a főlebbi János és Gergelynek, vagy nagybátyjuk, és valószínűleg a nemes levél szerzésében azokat segíté, a mibe ő mint szerzetes nem iktattatá saját nevét.

E családból eredezteté magát 1839-ben Barany Pál, ki B.-Gyarmatról származott, és kinek elei oda 1690-ben Detvárról⁴⁾ telepedtek mint szabadosok (libertini).

¹⁾ U. ott 282.

²⁾ Liber Regius című kéziratom.

³⁾ Horányi Nova Mem. 286.

⁴⁾ Lásd a b.-gyarmati 1773-ki urbéri pörben az 1711-ki urbéri összeírást. A Koháry által Csábrágon 1690-ki jan. 1-jén kiadott szabados (urbériség felmentő) levelet lásd Sz. Benedeki Conv. és Nógrád megye által is átírva.

Bárány család. Ujabb időben 1790-ben nemesítették meg a Bárány testvérek. Czimerük négy részre oszlik. A jobboldali felső osztályban arany s fekete mezőben félig arany félig fekete egyfejű koronás sas látható, szintén az a baloldali alsó osztályban. A baloldali felső és jobboldali alsó osztály kék mezejében fehér oroszlán áll előfát tartva. A sisak koronáján két kiterjesztett balról aranyfekete, jobbról ezüstkék sas szárny között oroszlán emelkedik föl kardot tartva A foszladék innen aranyfekete, onnan ezüstkék ¹⁾. — Ismét más

Bárány család az, melynek egyik tagja János a mult század elején nógrádmegyei B. Gyarmaton lakott, ennek gyermekei Klára ²⁾ nevű nejétől a következők: Erzse, született 1707. — László, született 1714-ben. — György, szül. 1718-ban. — Mihály, született 1722-ben. — András, szül. 1722-ben. — József, született 1728-ban. — Lászlónak nejétől Nagy Erzsetől fia Mihály, szül. 1752-ben. — Józsefnek Sóoky Judittól gyermekei István, szül. 1770-ben. — István, szül. 1773-ban. — János, szül. 1776-ban. — Mihály, szül. 1782-ben. — A család később e helyt elé nem fordul.

Bárány család. (Szöllősi) A legrégibb ilyenű család, mely magát de Zeüleüs irta. Belőle Szaniszló ³⁾ Trencsinben Kis-Levenben birt 1519—1525-ig nejétől Kakasfalvi Hatlaáb János leányától Zsófiától fia volt László. — Bárány Egyed Bajkán birt Bars inegyében, neje Borbála volt Sz.-mártoni Benedek bevallása szerint. — Zólyomban éltek 1550-ben Bárány Burian és Troján, Dora és Anna testvérek. Ugyan ott Pethőfalván birtak Venczel kinek Lukaviczky Bora nejétől leánya Dora először Kömlödy Péter, másodszor Bakalár Jánosné 1573-ban; — Mihály ugyan ott, kinek özvegye Dora, leánya Borbála Koza Vitusné 1573-ban. — Talán e családból volt B. Bernát is, II. Lajos alatt adószedő és kamarás, azután Ferdinand követe és kamarása 1526—27-ben ⁴⁾.

Bárány család. (Rendesi). Zala megyei Rendes helységről írja előnevét, és azon megye birtokos nemesei közé tartozik.

Bárány család. (Szeniczai). Előnevét a nyitramegyei Szenicz (Szénásfalu) helységről veszi, mely a család fészkeül látszik.

¹⁾ Adami id. h. I. k.

²⁾ Megkülönböztetendő az ugyan ekkor élt B. János szabados jobbágytól, kinek neje Erzsébet volt, ugyanezen években, mint mindezt a b.-gyarmati kath. keresztelési könyvek tanúsítják.

³⁾ Ez s a következők Sz. Benedeki Convent lev. tárából.

⁴⁾ Engel: Monum. Ungrica. 220. l.

Czimere a családnak egy bárány, mely mellett zászló lobog. — A nemzeti irodalomnak a múlt században egy tagját mutatá föl a család György-ben, ki Komárom megyei Beleden született. Mint evang. lelkészre készül Jénába és Hálába járt. Hazatérvén Győrben tanító, majd n. vázsonyi, utóbb dörgői ev. lelkész lön. 1754-ben az új testamentomot jegyzetekkel ellátva nyomatta ki.

E családnak egyik ágából Bárány István és János Hont és Nógrád megyébe költöztek, és ez utóbbiban 1825-ki ápril 30-kán nemességüket kihirdettették. Istvánnak Gebhardt Ágnes-től gyermekei: János, született D.-Palánkon 1824-ki ápril 18-án. István, született ugyanott 1826-ki ápril 2-kán. Erzsébet.

Jánosnak (ki Ludányban lakott) Kamora Teréz nejétől: János és György fiai születtek.

Baranyay család. (Bodorfalvi). Előnevéről következtetve hazája Thuróc vármegye, mert ezen megyében van Bodorfalva. Idébb azonban már a XVII. század végén Komárom megyében találjuk a családot. E megyében lett 1697-ben Baranyay György alispánna, és 1701-ki aug. 27-kén tartott tisztujtáson 38 szavazattal, mint többséggel ismét az alispáni székben hagyatott¹⁾.

A családnak nemzékrende imez²⁾:

I. Gáspár 1650. (Zeleméry, mások sze- rint Bossá- nyi Ilona).	Zsigmond (Nedeczky Zsófia).	II. Gáspár (Ordódy Julianna).	János, tábornok. (Matyasovszky Magdolna).	Magdolna (Palásthy Ferencz).
Kata. Juliana. Orsolya.			Imre. (Lengyel Bora).	János. József. Julianna (Hrabovszkyné). Anna (Somogyiné).
			Zsófia. (1. Géczy Gáborné). (2. Török Andrásné). Borbála. (Horóczy Madocsányi Gásp.) Anna. (Nagyjókai Farkas Gásp.) Klára. (Biróczy Ambró Mih.)	

¹⁾ Prothoc. Cottus Comarom anni 1698—1701.

²⁾ Deduct. Geneal. Ms. fol. lat. Nro. 213. — Geneal. authenticæ Ms. Nro. 207. tom. I.

Legkihatóbb hírt szerzett a család tagjai közül János, a lovas tábornok, ki miután az 1741-ben kezdődött háború véget ért, Franciaországban maradt ezredével egy ideig. Ekkor történt — mint Szirmay följegyzé¹⁾, hogy egy magyar ember ott egy komondor ebet scithiai farkas gyanánt mutogatott, és „ad ugrandum és ugatandum“ szóra tánczoltatá és ugattatá. Baranyay is meglátá a jelenetet, és kiismerve a cselt, megjutalmazá ugyan a mutogatót, de egyszersmind megdorgálá, hogy miután úgy is megszédte már magát, ezen a magyart lealacsonyító keresetmódtól álljon el; mert nem való — ugymond — a magyarnak komédiást játszani. Különben családsága felfedezésével fenyegeté a kutyamutogatót.

Ezen Baranyay János tábornok és egy magyar lovas ezred tulajdonosa volt az, ki Majkon a néma barátok (camalduliak) zárdájában egy ezellát alapított 1749-ben 2000 forinttal²⁾.

Ugy látszik, e családhoz számítandók még a következők is:

Bálint, ki mint ítélő mester az 1582-ki országgyűlésen határ-igazítási választmány tagjául neveztetett ki³⁾.

1635-ben éltek Miklósnak fiai Menyhért és Miklós, kik ellen Zoltán László meggyilkolása végett az országgyűlés vizsgálatot rendelt⁴⁾.

István Bars megyei Sz. Benedekről, ki 1722-ben a nagyszombati egyetemnél borostyánt (laureat) nyert.

Tamás, ki 1610-ben ápril 5-kén Pozsony megye jegyzője volt.

Ferencz, ki 1706-ban Rákóczy alezredese volt, és pecsétében darut viselt.

Baranyay család. Győr megyében és a Dunán túl terjedt el. A bodorfalvi Baranyayaktól különböző családul állittatik. Ismert törzse Márton Győr megye előtt 1717-ki dec. 13-kán igazolja nemes-ségét. Valjon atyja vagy csak nagybátyja volt-e a családfán álló Istvánnak és Györgynek, nem bizonyos. A családfa⁵⁾ így jó le:

¹⁾ Hungaria in Parabolis. Budae 1807. 18 l.

²⁾ Tudom. gyűjt. 1827. V. k. 121. lap.

³⁾ 1582-ki VI. t. cz.

⁴⁾ 1635-ki LXXXIII. t. cz.

⁵⁾ Deduct. genealog. Ms.

Márton 1717.	István 1729. (Eva Rozina).	Mihály alkapitány † 1754. (Janka Erzse).	Maria Anna szül. 1754. febr. 19. (Haupt Fülöp Jakabné).
		Gotfried. Vilmos.	
	György 1729. Győrben tanácsos.	János (a kálnoki huszár ezredben ezredes). József. (Hahóton posta-mester). 1722. György. Kata. Judit. Anna.	

A táblázati Márton fiai vagy unokaöccsesei István és György nemességükről Győr megyétől 1729. nov. 15. bizonyítványt kapnak. Említett István a herceg Hessen-Darmstadt ezredben mint hadnagy szolgált. Fia Mihály Péter a moguntini vál. fejedelem ezredében alszázados, meghalt 1754-ki dec. 18-kán. E Mihálynak egyetlen leánya Mária Anna Haupt Fülöp Jakab Kristófhoz ment férjhez, ki a bambergi herceg püspök, és frankoniai fejed. udv. tanácsosa, cs. kir. udvarmester, pápai birod. gróf, és aranyzsarkantyús vitéz volt.

Baranyay család. (Maros-járai). Erdélyben Dézs vidéken lakozik. Magyarországról szakadt Erdélybe, törzse Baranyay Gergely, ki 1688-ban ¹⁾ ott honfiusítatott. Tőle így jó le a családja ²⁾:

Gergely 1688.	Mihály. (Boér Petronella).	Klára (Torma Fer.). Ferencz. (Toroczka Sára).	József. (Török Klára). Bora. (Berzenczei László).	Antal. (Dindár Zsuzsa). Ágnes. (Henter Elekné). Ferencz. (Gál Róza).	Gergely. Mária. Bora. István. Ferencz. Mihály. Róza. Ágnes. Klára. Amália.
------------------	-------------------------------	---	---	---	---

¹⁾ 1688. mart. 10. kelt törv. cz.

²⁾ Kőváry szerint id. h. 24. l.

Ezenkívül Erdélyben több Baranyay család él. Ilyen a nagy váradi Baranyay család, mely Torda vármegyében székel.

Baranyay család. Armalista család. A czimeres nemes levelet III. Ferdinand királytól Baranyay János kapta. Kelt ez Pozsonyban 1636-ben, april 26-kán, és kihirdettetett Nógrád megyében 1656-ki febr. 14-kén ¹⁾.

Ehez kapcsolódik 1830. táján Baranyay Mihály nagykatai lakos, ki a következő családfa szerint igyekezék csatlakozni:

Gergely 1700.	}	György 1734.	{	György	{	Imre 1755.
				János, kitől		János.
						Mihály. 1757.
						Pál.
				István		István
				Mihály	{	Mihály
						N-Kátán.

Baranyay család. 1718-ban nemesítetett meg czimeres nemes levél által, melyet Baranyay Mihály szerzett. Czimere kék mezőben zöld tér fölött kiterjesztett szárnyakkal galamb, mely csőrében zöld ágat tart. Fölötte nap és hold ragyog. A paizs koronás sisakján ugyan az. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék ²⁾. -- Másik

Baranyay család az, mely Barenai-nak is iratik, és 1758-ban B. Ferencz kapta a nemes levelet ily czimmerrel: a paizs először függőleges két részre hasítatik, egyik fele ismét víz irányban két felé osztatik. Ezekből a felső kék mező hatágú arany csillagot mutat; az alatta való arany mezőben szerezsen-fej drága köves fül-függővel és ezüst nyakravalóval látható. A paizs baloldali vörös osztályában három ezüst öv van. A paizs fölötti sisakból fehér öltönyös szerezsen nyulik fel fehér mezben, mely a nyaknál és kezeinél biborral van beszegve, hasonló színű öv van derekán. Mindkét kiterjesztett kezeiben arany hatszögű csillagot tart. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ³⁾.

Baranyay család. Ismét más, az előbbiektől különböző Baranyay család az, melynek a nemességet B. János szerző I. Ferencz királytól 1799-ben. Armálisában ily czimert kapott: kék mezőben har-

¹⁾ Prothocol. Cott. Neograd. anni 1656.

²⁾ Collect Herald. Nro. 589.

³⁾ U. ott. Nro. 51.

mas zöld dombon arany oroszlán áll kettős felgöndörült farkkal. Jobb első lábában kardot, a balban vérző törökfőt tart. A sisak koronájából ugyan ez alak nyulik föl¹⁾.

Baranyi család. (Várad és Micskei). Bihar megyei előkelőbb nemes család. Czimere függőlegesen két felé osztott paizs, melynek jobb osztályában fölül egy lilium, alul egy rózsza áll; — a bal osztályban oroszlán áll buzogányt tartva.

Törzse Baranyi Mihály, szül. 1644-ki sept. 20-kán Nagyváradon. Bihar megyének alispánja volt. Meghalt 1692-ki augusztus 13-kán, kora 48-dik évében. Nejétől Vigkedvü Annától fia volt Miklós, ki 1717—1725-ig szintén biharmegyei alispánságot viselt, azután hétszemélyes táblai ülnök lőn. Ettől kétfelé szakadt a család, mely napjainkig virágzik²⁾.

Leszármazását a következő táblázatok mutatják:

Mihály 1644—1694. Vigkedvü Anna.	Miklós alispán 1717—1725.	N.	Anna (bölcsei Budai László).
			Magdolna (sz. Mik. Pongrácz Ján.)
			Erzse (Ineze János).
			Judit (Reviczky Gáb.)
			Roza (Barcsay László).
			Antonia (Hegy László).
			Anna Maria.
			Ferencz.
			Lajos.
			Imre.
			1806.
			János, megtéb.
			† Bécsben.

A másik ág is Miklóstól jő le Gábor által, ki fia vagy unokája volt Miklósnak. Ezen Gábor hasonlóan a biharmegyei alispáni székben ült 1757—1773-ig. Neje bagosi Bagossy Zsuzsannától nyolcz fgyermeke volt. Ezek közül öt terjeszté a családot. Ágazata ez:

¹⁾ Adami id. n. l. k.

²⁾ Vay László. Német hívség. 441. 460—465. — Mihály ily sir-irat alá temettetett: Triste Monumentum Spectabilis Periliustris ac Generosi Domini Michaelis Baranyi de Várad, Incltyti Comitatus de Bihor Vice-Comitis, Liberac Regiaeque Civitatis Debreczinensis Judicis primarii uati die 20. septemb. 1644. Denati 13-a aug. 1692. Anno aetatis XXXXVIII.

Gábor
1757—1773.

Ferencz, főhadnagy †	
Miklós. főszolgabíró. (Pongrácz Magd.)	Antal. kapitány. Gábor. (Erdőss N.)
Gábor. (Bogáthy Mária).	Zsuzsa. (1. Ferdényi Fer.) (2. Nagy Imrénő). Pál. 1806.
Péter, volt hadnagy. (Okányi Szilágy Mária).	
Mihály, követ, † 1802. (Flachenfeld Anna).	Péter. Anna Mária (Stanislovics Gy.) Cecilia (Beőthy L.) † 1856. Róza.
István. (1. Kruspér Anna). (2. Róth N.)	stb.
György (Reviczky Judit)	{ több.
László. † Tótiban.	

Talán e családból volt Baranyi István, kinek özvegye nemes Molnár Zsuzsanna negyvenhárom évig élven férjével, meghalt 1821.¹⁾

Baráth család. Ebből volt Baráth Péter, kinek neje Szentmártonfejűs Erzsébet nővére Sz. Mártonfejűs Benedeknek, ki 1527-ben barsmegyei Bajka helységbeli curiáját Tóththeüri Antal deáknak írta át testvérei adósságát is elvállalva²⁾.

Baráth család. Baráth János a törzse, ki 1686-ben I. Leopold királytól nyert nemes levelet ily czimerrel: a paizs négy felé osztlik. A jobboldali felső és baloldali alsó osztály vörös mezejében három szikla tetején koronából kettős kereszt emelkedik ki. A baloldali felső és jobboldali alsó osztály kék mezejében zöld dombon kerek van szárnyakkal ellátva, a kereken egyfejű fekete sas kiterjesztett szárnyakkal áll. A sisak koronájából ismét kettős kereszt nyulik föl két elefant ormány között, melynek jobbika aranykék, a baloldali pedig vörösezüst. A foszladék is két oldalról ezekhez hasonló színű.

¹⁾ Fölötte halotti beszédet tartott Szoboszlai Pap István. Kinyomt. Debreczenben 1821-ben.

²⁾ L. a bevallási oklevelet a sz. benedeki Couvent kiadványában saját gyűjteményemben.

Ilynevű család Heves megyében van.

Baratnaky család. Hont és Nógrád megyében a XVII. században virágzott; már kihalt. Baratnaky Zsigmond, mint Balogh Erzsébet férje 1666-ban ellentmond Horváth András beiktatásának a Kajaly család birtokaira nézve ¹⁾. Istvánt a Haraszty püszttől a Szelényi család tiltja ²⁾. Ferencz 1675-ben nógrádmegyei t.-bíró, 1684-ben ápril 10-kén másod alispánná választatott, az 1684-ki nemesi fölkelésben személyesen, és két kiállított vitézével vett részt ³⁾. Nővére Magdolna Szüdi Dúló György neje volt 1676-ban ⁴⁾.

Baratzeg család. Arad megye hajdani birtokos nemesi sorában leljük. Balás 1561-ben Élesfalván volt birtokos ⁵⁾.

Barbariath család. Kihalt régi család Hont és Nógrád megyében. Belőle a XVI. században élt György, kinek nejétől Csery Zsófiától csupán öt leány gyermeke maradt, kik atyjok ingóságait 1587-ben vevék át ⁶⁾. Mind az öt leány férjhez ment. Katalin 1588-ban Elefánty Imrené, 1606-ban Makray Mártonné; — Margit előbb mohorai Widffy Vitusné, azután Szőgyényi Máténé; — Ilona Károly Ferenczné; Dorottya 1597-ben Jákófi Péter özvegye, később pongyeloki Galambos Miklósné; Zsófia Bartakovics Péterné, kinek Palásthy Borbála honti és nyitrai javait bevallá 1604-ben ⁷⁾. Zsófia Krasznán (Nyitra megyében) 4 telket Cziráky Zsuzsannának vallván be, ez ellen 1606-ban a többi négy testvér tiltakozott ⁸⁾.

Barcsay család. (Nagy-barcsai). Erdélynek legrégiebb családai közül való, azonban Magyarországon Bihar megyében is birtokos. Erdélyben Hunyad megyében van ősfészke Nagybarcsa, honnan vezeté- és előnevét veszi. Ezt és a pestyéni és szálfaí birtokrészt első foglalási joggal bírják ⁹⁾.

Czimere a családnak egy nyíllal átlövött kar, mely markában görbe kardot tart ¹⁰⁾. — Azonban a családnak, mint több réginek, armalisa soha sem volt.

¹⁾ Sz. Benedeki Convent. Capta B. Fasc. I. Nro. 20.

²⁾ Hont várm. levéltár. Prothoc. G. 224. l.

³⁾ Proth. Cott. Neogr. anni 1684.

⁴⁾ U. ott az 1576-ik éviben.

⁵⁾ Fábian id. h. 26. lap.

⁶⁾ Sz. Benedeki Conv. Prothoc. G. 204. l.

⁷⁾ U. ott. Proth. J. 323. l.

⁸⁾ U. ott. Proth. 335. l.

⁹⁾ Kőváry id. h. 24.

¹⁰⁾ Lehoczky id. h. 42.

Eredetét Márk 1216-ban horvátországi bánig viszik föl ¹⁾. Ennek két fia Péter és Mihály Budán adományban birtokot kapnak, mit a család — állítólag — a mohácsi vészig birt is. Nevezett Mihálynak fia volt Péter, ennek Gáspár ²⁾, ennek Simon (1367.) ennek János és Tamás, kik Hunyadban 1395-ben ³⁾ birtokosok. Ezen János és Tamás hű szolgálataikért ősi birtokaikra V. Lászlótól 1454-ben megerősítő adománylevelet kaptak, és ezenfölül az István vajda által tőlök hatalmasul elfoglalt Erkes és Drosmán falukat is visszakapták ⁴⁾. 1462-ben Mátyás király a Hunyadi családi urodalomból nyolcz falut, és Szent-Andráson a magvaszakadt Tsökezi részt is nekik adományozá, 1464-ben pedig minden javaikat a királyi árenda alúl fölmenté ⁵⁾. Azután virágzott Barcsay László Szapolyay titkoka, és Ákos, ki Tamástól származett, és kit II. Ulászló érdemeiért Sztrigyi Márton magvaszakadtán annak minden erdélyi birtokaival megajándékozott ⁶⁾. Ákosnak, ki II. Ulászló kimultával Szapolyay hivelőn, fia volt András, kit Báthori István 1572-ben Illye várának főparancsnokává nevezett. Ezen Andrástól mint jő le a család, az I. táblán látandjuk.

Tamás testvérének Jánosnak unokája volt Gáspár Lipa vára kapitánya, és karánschesi bán, ki mint Békesi hive a szent Páli szerencsétlen harcz után Báthori István által kivégeztetett 1575-ben ⁷⁾.

A családfa Ákosnak András fiától így következik:

¹⁾ U. ott, és Wagner Mss. tom. LXX. p. 34.

²⁾ Kőváry szerint; — Wagner id. h. szerint Mihály testvérének Péternek is Gáspár fia volt, de abban a Péter ága kihalt.

³⁾ Kőváry szerint; — ellenben Wagner id. h. szerint V. László és Mátyás idejében éltek 1454–1464-ig időközben; és Kőváry is egy helyen írja, hogy Tamás 1454-ben adományt kap. Az 1395-ki évszám lesz tehát a hibás adat. Wagner szerint Tamás és János Mihálynak fiai, Márknak unokái voltak.

⁴⁾ Wagner id. h.

⁵⁾ U. ott.

⁶⁾ U. ott.

⁷⁾ Wolf. Bethlen Hisé. II. 318.

I. tábla.

András.	István. 1594. (Zalasdy Bora).	György. (Kun Bora).	Boldizsár.	György †
		Sándor. (1. Palatics Erzse, 2. N. N.)	Ákos, fejed. (Bánffy Ágnes). Sándor { Lásd a (Fodor Klára). { II. táblán. András, felakaszt. 1661. Gáspár. (Nádudvari Erzse). Mihály † 1713. { Lásd a (Bánffy Kata) { III. táblát. Péter. (Nemes Zsuzs.)	
			Ábrahám. † 1716. (Teleki Kr.)	János. (Toroczkai Kata).
			Erzse. (Los. Bánffy Fark.)	

Istvánnak Zalasdy Borbálától származott két fia közül mint látjuk, György ága unokájában enyészik el. Sándor-nak két neje volt. Az elsőtl Palatics Erzsebetitől lett négy fia, a másodiktól három fia és egy leány, mint a táblázat mutatja. E Sándor volt, ki Rakóczy Zsigmondtól 1607-ben a Zalasdi jószágot felkérte, és abban maradékait megerősíté¹⁾. Gyermekei közül csak Sándor és Mihály terjeszté tovább a családot. Amannak ágát hozza a következő:

II. tábla:

Sándor. (Fodor Klára) kik az I. táblán.	István. (Nádudvari Judit).	Ferencz. (Lukács Sára).	Ferencz. (Naláczy Sára).	János { Zsigmond (Türi Ágnes).	László † 1844. (Bája Zsófia).	László. (B. Bru- ekenthal Anna).	Árpád. Béla. Kálmán. Vilma. Domokos.
	Tamás. (Boidog- falvi Mag- dolna).	András. (Markócsán Juliana).				Zsigmond (B. Bru- ekenthal Zsófia)	József. Gábor. Matild.
		Gáspár.	Ábrahám.	Ábrahám ezredes. (Gr. Bethlen Zs.)			
	Pal. (Felvin- czy Ágn.)	József. (Károlyi Erzs.)	Ágnes. (Dózsa Mihály).	János. (Dániel Ter) † 1818	Lajos.	Sándor. Róza. (Földvári Sánd.) Luiza. (Kabos László). Janka.	
			Ádám. (Dózsa Ágnes).		János. (B. Jósika Zs.)	János.	
					Ádám.	Albert. Mihály. Miklós. Elek. Mária. (Sándor Gerg.) Eleonora. (Babarcziné). Claudia (B. Apor Gerg.)	

¹⁾ Wagner id. h.

A család fénykora a XVII. századra esik, midőn Ákos (az I. táblán Sándornak fia) előbb hunyadmegyei főispán, rövid ideig Erdély fejedelmi széken ül 1658—1661-ig a legzavarosb időszakban, Rákóczy és Kemény Jánossal kelle a fejedelemségért küzdenie ¹⁾. A küzdelmeknek csak gyász lőn a vége. Andrást (Ákos testvérét) ki követségben járt a portára, Kemény Fogarasban fölakasztatá. Ákost Görgényben börtönbe tétette, azután kivégeztette ²⁾. Testvére Gáspár hasonló véget ért Örményesen 1660-ban. Mihály testvére fejedelmi főispán I. Apaffy korában Fogaras vár börtönébe jutott. Ily csapások érték a családot Ákos fölléptével.

Ákosnak a fejedelemnek testvérétől származott le Ábrahám a költő (fia Ábrahámnak hunyadmegyei főbirónak) született 1742-ki febr. 2-kán Piskiben. 1762-ben magyar testőr, öt év múlva lovas kapitány lett. II. József alatt több ütközetben vett részt. 1787-ben ezredességre emeltetett. 1794-ben nyugalomra lépve csőrai jószágán élt. Meghalt 1806-ki mart. 6-kán ³⁾. Verseit Révay adta ki B. Orczy Lőrinczével együtt „Két nagyságos elmének költeményes szüleményei“ czim alatt 1789-ben.

A második ág, mely Ákos fejedelemnek Mihály testvérétől jő le, így következik ⁴⁾:

III. tábla.

Mihály. (Bánffy Kata). Kik az I. táblán.	{	Sándor. (Drosi Kriszt.)	{	Mária.	{	(Gr. Bánffy Dienes).	{	Ákos { Gergely
		Báró		Judit.				
		Gergely.		Ágnes.				
		(Naláczi Sára)						
	{	Mihály.	{	Samu. { Gergely { Ákos { Gergely	{	György.		
		Kemény		Péter.			György { Károly { Ábrahám.	
		Judit.		(Boér			Károly.	
		Anna).		István.				
						Josefin.		
						(Barcsai Albertné).		

¹⁾ Szalárdy Sirlm. krónika 463—475.

²⁾ Katona Hist. critic. XXXIII. 207. — Bethlen Hist. libr. III. 207.

³⁾ L. életrajzát Dübrenteytől: Erdélyi muzeum I. köt.

⁴⁾ Köváry id. h.

Mihálynak fia Gergely, valamint az I. táblán Ábrahámnak Teleky Krisztinától fia János báróságot vettek¹⁾, de mint láthatjuk, águk kihalt. Említett Gergely a liber báró, kinek neje Naláczy Borbála volt, szintén főispánságot viselt. A báróságot Mária Teréziától kapta. Meghalt 1752-ki évi június 15-kén kora 66-dik, házassága 31-dik évében.

Jelenleg a család nemesi renden áll, és maig nagy része református. „Már 1544-ben Farkas, Miklós és György — mint Kőváry írja — egy feszületért kereset alá vétettek. Baresay Ákos a fejedelem szerzeményéből mindazokat kitagadta, kik más vallásra fogának áttérni. Baresay Ágnes gr. Bánffy Dienesné pedig az ily családtagokat megátkozá.”

A család a kormányzók korában visszavonulva élt, de mint a nemzékten mutatja, folytonosan az előkelőbb családokba házasodván.

Azon Baresay János, kinek Szénássy Judittól leányai Anna Fráter Pálné, és Zsófia Fáy Györgyné²⁾ voltak, a biharmegyei ágazathoz tartoznak.

Baresy család. Gömör megye nemes családainak sorában áll.

Barcza család. (Nagy alásonyi). Kiterjedt birtokos nemes család Dunán túl Fejér, Sopron, Vas, Veszprém stb. megyékben. Belőle származott János, kinek Vittnyédy Zsuzsánnától gyermekei: 1. István férje Gömbös Zsuzsannának, 2. Eszter Vidos Zsigmondné; 3. Borbála Káldy Pálné. (1811-ben).

Bárczay család. (Bárczai). Egyike a régiebb nemes családoknak. Ősi fészke felső és alsó Bárcza helysége Abauj megyében, hol a családnak négy kastélya van, egyik szép angol kerttel körülvéve³⁾. Eredetét a család az 1209-dik évre viszi föl, midőn Ekron és Moyta nevű testvérek éltek, és alsó, felső Bárczát, Haradicshát, Perét, Surtót Abauj megyében birták⁴⁾. E birtokokban maradékaik nevezetesen Illyés, Henrik és Miklós IV. László által 1277-ben megerősítettek⁵⁾. Ekronnak ága János nevű utódában 1417-ben kihalt. Moytától származnak a most is élő Bárczayak.

¹⁾ U. ott. Wagnernél is (id. h.) Gergely bárósága említetik, Mikola azonban Zsigmondot említ liber báróul id. h. 42. l.

²⁾ Wagner *Mem.* Tom. LXX. 51.

³⁾ Fényes: *Geographiai szótár* I. 91. l.

⁴⁾ *Gombos lex.* 211. l.

⁵⁾ Jászai Pál a *Tudom. tár* 1839-ki foly. VI. köt. 201. l.

Czimerét a család Zsigmond királytól kapta 1424-ben. Áll ez egy rézsüt fekvő paizsból, melyben egy bajnok feje fölött mindkét kezével egy szarvasbogot tart. A sisak tetején ugyan ily bajnok emelkedik ki, szintén szarvas szarvat tartván, mint ezt a metszvény mutatja ¹⁾.

A család több tagja megyei hivatalt viselt. Bárczay András 1469. táján Abauj megyei alispán. Pál Pest megyének 1818-ki mart. 31-kén másod, 1820-ki majus 6-kán első alispánja lett 9 évig, azután kir. tanácsos. Meghalt Gombán 1829. július 29-én. Neje Ludányi Bay Judit. — Bárczay Miklósnak bályoki Hégen Zsuzsannától leányai: 1. Anna bökönyi Beck Pál kamarás és tanácsos neje; 2. Zsuzsanna (1820.) E családból volt Borbála özvegye Szerencsy Ferencznek, (1804.) Nővére Kácsándy Lászlónénak. — Ferencz Abauj megyében (1839.) Józeff kir. táblai tlnök (1843.) Mihály Abauj megye követe az 1843-ki országgyűlésen. Zsuzsai Patai Samuné 1815. — Tamás, és nővére Borbála előbb Korda Kar. azután báró Seeberg Mihályné 1856.

Barczán család. Marmaros megyében nemes rendű.

Bárczy család. Bereg, Borsod és Heves megyékben kiterjedt család.

Barczikay család. (Barczikai). Szathmár megye nemesei között foglal helyet. Borsód megyében Barczika helységet most is e családból származó családok birják.

Bárdi család. Régi család, melyből István Tomory alatt hadnagy volt 1524-ben, a midőn Ferhát bégnek fejét vevé ²⁾. Kótyavetyén összeveszván Bosnyák Tamással, azt megölé, miért lefejeztetett.

Bárdi család. Ennek törzse Bárdy Mátyás I. Leopold király által Mátyás, András, István, Gergely és János unokatestvéreivel együtt megnemesítetvén, Armalis levelét Nógrád megyében Gács várában 1683-ban tartott közgyűlésen kihirdetteté ³⁾. A család

¹⁾ Mily roppant hibásan adá a metsző e czimert, csak későn vétetett észre.

Ezuttal figyelmeztetik az olvasó, hogy a czimereknél mindég a leírást tekintse hitelesnek, nehogy az ezzel nem egyező metszvény a vésnők hibája miatt, mi az író leg gondosb figyelme mellett is történhet, tévedésekre szolgáltatson alkalmat.

²⁾ Pethő G. krónika : 98. l.

³⁾ Liber reg. című saját kézírati gyűjt.

lád nemességéről 1744-ben tétetett tanuvallatás, azontul a nevezett megyében nem fordul elő.

Bárdy család. (Kovátsi). Ily előnévvel élő család Gömör megyében lakozik. Belőle Ádám Rosnyó megyei kanonok (1810.)

Bardócz család. (Nagy-bacsoni). Székely eredetű család a Sajó mentin megyei földön Erdélyben lakozik. Néhány izre család-fája ez ¹⁾)

Bardócz Elek. (Vásárhelyi Anna).	{	Anna. †	{	Klára. (Kenderesi Fer.)
		Ádám.		Elek. (Fritsi Fekete Ágn.)
		(Pál. Horváth Mária).		Mária.
	{	Lajos.		

Az utóbbi Elek az intrádami börgyár építője és tulajdonosa. Ezenfölül Erdélyben több ilyenévű család van a Székelységen.

Bárdos család. Borsod vármegyében székel.

Bárdossy család. Bárdossy János kapott armalist 1769-ben ily czimmerrel ²⁾): a paizs vizirányosan kétfelé van osztva, a felső rész kék, az alsó rész vörös színű. A paizs alján hármos zöld dombból egy vasas vitéz emelkedik sisakosan, jobb kezében pallost, a balban kettős keresztet tartva. A paizs fölötti sisakon levágott szakállas emberfej fővegesen (a gróf Csáky czimerből véve) látható két kiterjesztett sas-szárny között. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös színű.

Valószínűleg ez azon család, mely Bereg és Szepes megyében lakozik, és melyből származott tudós Bárdossy János a múlt század végén a lőcsei ev. gymnasium igazgatója volt, és 1790-ben latin nyelven történeti munkát adott ki ³⁾).

Van ilyenévű család Dunán túl Vas megyében is. Ebből volt Bárdossy Mihály, kinek Tallián Krisztinátóli fia Imre szintén a múlt század végén élt ⁴⁾).

Barits család. Bács és Szala vármegyében nemes rendű. Belőle volt Adalbert Ádám, ki 1742-ben Szabadkán született

¹⁾ Kövály id. h. 26.

²⁾ Collect. Herald. Nro. 117.

³⁾ Horányi Nova Mem. 290.

⁴⁾ Deductiones Geneal. Mss. Nro. 213.

Miután alaposan kitanult, előbb 1769-ben Varasdon, majd Zágrábon, innen a győri akademiában, végre a budai egyetemen, előbb az egyetemes történet-tudomány, utóbb az állam-isme tanára lőn. Irt és az 1790-ki országgyűléskor a király és királynék koronázásáról latin nyelven könyvet nyomtatott, mi magyar nyelvre is fordítottatott¹⁾.

Barius család. (Bánfalvi.) Az élők közt jelenleg e nevet nem leljük. A XVII. században Nógrád megyében bánfalvi Barius János Szécsényben 1654-ben saját házában lakott²⁾.

Előbbről is virágzását mutatja a családnak a következő nemzékrend³⁾

Barius Ferencz 1552. (Omány Ilona).	András. (Pásztói Orsolya).	Demeter.	Katalin. (Ibrányi Ferenczné).
---	-------------------------------	----------	----------------------------------

Szintén a XVI. századból találjuk Istvant, ki 1567-ben Dédes vára védelmében oly ügyesen szedé rá az ostromló törököket⁴⁾.

Ezekhez kell adnom, hogy a Barius családnak ősi fészke Borsód vármegye, jelesül Bánfalva, melyet a család már a XIV. században birt, és 1381. ápril 7-kén arra Vachnai (?) Barius fia Barius I. Lajos királytól új adományt kapott⁵⁾.

1404-ben élt a családból solcsai (zsolczeni) Antal-nak fia Damasa⁶⁾, ennek fiai Miklós és János 1433-ban iktattatnak be Bánfalván⁷⁾.

1453. sept. Barius Miklós egri prépost, királyi titkár és alkanczellár maga és testvére László, és két testvératyafia János (Damasának fia) részére V. László királytól új adománylevelet vesz borsodmegyei Bánfalva, Satha és Solcza faluk, és Jenke és Iklód pusztákra, nem vevén tekintetbe, hogy Solcza egy ideig Diós-Győr várához volt foglalva⁸⁾.

1461-ben Barius László-nak az egri püspök László Szilvás-

¹⁾ Horányi: nova Mem. 292. l.

²⁾ Nógrádi lev. tár.

³⁾ Wagner Mss. LXX. 51.

⁴⁾ Istvánfi 1622-ki kiad. 503. l.

⁵⁾ Az eredeti adománylevelét átírva I. Lajostól, Kazinczy Gábor ur levéltárában, melyet többekkel együtt szíves volt közleni. Értök köszönet.

⁶⁾ 1404. jul. 16-kán kelt tanuvallatás. U. ott eredetbe.

⁷⁾ 1433. jul. 1. kelt az egri káptalan statutionalisa.

⁸⁾ Az eredeti okmány hártyán.

várad, Visnó, és Dédes szőlőtizedét, és Bánfalvi és Zsolcsai termény-tizedét ajándékozza.

1465-ben Barius Jakab özvegyének Margitnak hatalmassági ke-reseire van Barius Balázs ellen ¹⁾.

1469-ben bánfalvi Barius László részére Pálóczy László ország-bíró idéző parancsot ad az egri káptalanhoz. Ugyanannak részére tanu-vallatási bizonyítványt ad runyai Soldos András Borsod alispánja 1477-ben.

1478-ban nevezett bánfalvi Barius Lászlónak fiai János, Péter és István, és Jánosnak fia Benedek megerősítő ado-mánylevelet kapnak I. Lajos adományairól, átírván abban az 1381-ki donatiót ²⁾.

1485-ben Mátyás király batárjárasi parancsot ad bánfalvi Barius László és Benedek részére ³⁾. 1491-ben élt Barius Boldizsár ⁴⁾.

1504-ben bánfalvi Barius István jobbágya a faizásban hábor-gattatik ⁵⁾.

1575-ben Barius István saját, és néhai sathai Barius Zsigmond-nak fiai Péter és István nevében tiltakozik Dorcsányi Antal és Péter ellen Bánfalva használata iránt ⁶⁾.

A család, mely Bánfalváról írta magát legkövetkezetesebben, némely ágai egyéb előnevet is használtak. Kihalása ugy látszik azon elől említett Jánosra esik, ki 1654-ben Nógrádban mint magán-ügyvéd szerepelt.

Báry család. (Nagy és kis bári). Ilynevű család Zemplin megyében virágzott, hol Báry Boldizsár 1601-ben Bocskay Miklós helyébe alispánul választatott ⁷⁾.

Bárkányi család. Nógrad megyének ősi kihalt családdai közül való. E megyében van Nagy- és Kis-Bárkány nevű helység, melyet e család birt már Zsigmond király alatt. Bárkányi Mihály-nak fiai László és István voltak 1416-ban e helységnek birtó-

¹⁾ Borsod megye alispánjának és szolgabírójának er. bizonyítványa u. ott.

²⁾ Az eredeti függő pecsétetes hátyára írt adománylevel u. ott.

³⁾ A Jászói Conventhez intézve papíron. Az eredeti u. ott.

⁴⁾ Ő ad ki oklevelet saját gyűrű pecsété alatt, melyen BB. alatt a vértlen ezimere nem igen látható már. Vagy élő fia, vagy horgony van rajta.

⁵⁾ Zalonthai Boldizsár Borsod megye tanuvallatási bizonyítványa.

⁶⁾ Az egri káptalan előtt 1575. oct. 4. Az eredeti u. ott.

⁷⁾ Szirmai C. Zemplin Not. hist. 106.

kosai¹⁾), kik 1414-ben Szent-Erzsébet, másképp Babi helység (most puszta) birtokába beiktattattak a váczi káptalan előtt²⁾).

Barkásy család. Borsod és Heves megye nemes családjai közt leljük.

Barkó család. Hogy hajdan Fejér megyében virágzott ilyenü család, tanusítja Barkó Márton, ki azon megyének 1635-ben szolgabirája volt, és járása Tata várához ingyen munkára rendeltetett³⁾.

Jelenleg az ausztriai bárók sorában találunk ilyenü (Barco) családot, mely magát Spanyolországból származtatva, állítólag III. Károly király korában vándorlott ki, és azóta Magyarországon székel, jelesen mint állitatik Zemplin megyében, hol Barkó vára romjai maig is láthatók. Nem ismerve a családi okmányokat, az állitmány eldöntéséhez nem szavazhatok.

E család bárói czimere a következő: a paizs négy részre oszlik, az 1. és 4. osztály arany mezejében zöld dombon egy vastag terebélyes élőfa; a 2-dik és 4-dik osztály vörös mezejében egy vártorony három orommal két kapuval, és egy mellékfallal (melyen ismét bejárás) látható. A közép-paizsban kék mezőben zöldes tengeren arany hajó horgonyoz. A paizs tetején bárói korona, azon három sisak, melyek elsején balra néző koronás fekete sas. E sisak foszladéka arany-kék. — A második vagy középső sisakon pánczélos bajnok nyitott sisakkal, és azon három strucz-tollal látható, jobb kezében hatszögű arany csillagot tart, balját csipőjére illesztve. E sisak foszladéka jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. A harmadik sisakon jobbra néző arany oroszlán kardot villogtatva áll. E körül a foszladék ezüst-vörös.

A családból már három Terézia lovagrendi vitéz volt. Barcó Vincze lovas tábornok főhadiparancsnok Magyarországon 24 évig; a 10-dik számú huszár ezred tulajdonosa, 1759-ben Mária Teréziától tétetett azzá; 1773-ban báró volt. — Öcsece Barcó Bódog (Felix) 1794. jul. 7-kén a Teréziai lovagrendet, 1795-ben jan. 10-kén I. Ferencz királytól báróságot nyert. Ettől így támad a családfe:

¹⁾ A gr. Berényi levéltárból Mocsáry Nógrád vm. esmértetése I. C. 273.

²⁾ U. ott. IV. 25.

³⁾ 1635-ki 92-dik törv. cz.

Bódog.
1795.
báró.

József.
sz. 1796
altáborn

Anna.
sz. 1756. (Du Chet özvegye)

Eduárd { Eduárd.
sz. 1801. { szül. 1836.
őrnagy. { alhadnagy.

Matild, szül. 1811. (Waterton György)

Sidonia, sz. 1812. (Báró Rath Fer.)

Emilia, szül. 1814. (Glaninger ezr.)

Barkóczy család. (Szalai és tavarnai, gróf és báró). Zemplin megyében emelkedett föl a család a XVI. század közepén. Első, kiről a történet emlékezik, Barkóczy Tamás, kit Martinuzzi 1547-ben Csanád vára segélyére küldött¹⁾. Ugyanez időben élt László 1558-ban Perényi Gábor hive²⁾, kitől a családja következőleg³⁾ szármadt le :

I. László 1558-1583 (Barkóczy Kata).	II. László 1600-1618. (Kon Anna).	báró III. László 1628-1659. (1. Bánk Kata. 2. Péchy Anna).	I. Zeigmond (1. Melith Zsuzs. 2. Su- lyok Zsuzs.)	IV. László (1. Pethő Erse. 2. An- drássy Kl. 1692).	Mér (Sennyey Fer.) Mária (R. Ghilány György). Krisztina (Sennyey Imra).
		II. Ferencz, báró, majd gróf. (1. Pethő Zsuzs. 2. Andrássy Anna)	II. János III. Fe- rencz (Gr. Zichy Julian)		
		György { Kriszt. (Kobáry { (Károlyi Judit). { Sándor).	János (1. Eszterházy Júl 2. Szlámy Leopoldin.) Zeigmond. József, ath.	László.	
		I István. (Dessewffy Klára. Bora (Forgácsné). Erse.	Teréz (Berényi Tamás) Julian. (B. Haller Sam.)		

¹⁾ P. Bávy : De Sacra Corona. 786. lap.

²⁾ Szirmay l. Zemplin not. Hist. 75. l. és Buday lex. III. 95.

³⁾ Wagner : Tabel. gen. XII. Mss.

					Károly (Sz. Ivány Teréz).	
				Báró		
			IV. Fe-	II. Zsig-		
		I. János	rencz.	mond	Imre.	Ferencz.
		(Farkas	(Leecz.	(Sz. Ivá-	(Erdődy	Antal.
		Erzse.)	Nagy	nyi Ber-	Fáni).	Imre.
		1664.	Zsófia).	bála.)		
			1694.			
					István.	
					Mihály.	
II. László	I. Ferencz					
1600-1618	kitől					
(Kun	(Lónyay					
Anna).	Erzse)					
	1638.					
Ugyan az,	István.					
ki az						
elsőbbi	Judit (1. Medlith Istv.)					
lapon.	(2. Haller Pálné).					
	Anna (1. Czobor J.)					
	(2. Kékedi Zsig.)					
	(3. Haller Istv.)					

A családja törzse I. László a Ráskay nevezetű családba házassá-
ván, családját vagyon- és rangban emelé; jelen volt 1572-ben Rudolf
koronázásán, hova Zemplin megye küldötte¹⁾. E megyének 1582-ben
alispánjává választott. Ő az, ki Drugeth György rokonára karddal
rohant. Fia II. László a rosályi Kún családból nősült, és neje után
Nógrád megyében is örökösödési jogot igényelvén, miután azon birto-
kokra Pethe László adományt vett, a megye előtt porlekedett 1600-
ban²⁾. — Ugyanez évben lett Zemplin megye alispánja, 1602-ben
országgyűlési követe; 1616-, 1617-, 1618-ban sőt 1619-ben is e hi-
vatalban újra megerősítve³⁾. Ennek, mint a táblázat mutatja, több
gyermekkei voltak. III. László ágán jó le a gróf ág. Ez (t. i.
III. László) szintén Zemplin megye alispánja 1628-ban⁴⁾. Ő lehetett
az, ki 1644-ben Rákóczy Györgynek a zempléni nemességgel ellent
áll⁵⁾. 1655-ben mágnási (bárai) rangra emeltetett, különben arany-
sarkantyús vitéz és Bereg megye főispánja volt már ez időben.
Meghalt Bátka várában 1659-ki jan. 31-kén, kora 58-ik évében⁶⁾.
Első neje Nagymihályi Bánffy Kata, a második Péchy Anna volt⁷⁾.

¹⁾ Szirmay id. h. 87. 89.

²⁾ Prothoc. C. Neogr. anni 1600. 122. l.

³⁾ Szirmay id. h. 106. 107. 144.

⁴⁾ U. ott. 161. Egymástán annyi László jövéen elő, bajos elhatározni hivatalos-
kodási idejüket. Szirmay — úgy látszik — 1628-ban, sőt 1644-ben is II. Lászlót
érti alispánul.

⁵⁾ U. ott. 174.

⁶⁾ Halotti zárlatján a följírat. U. ott. 184. 187.

⁷⁾ Lebeczky szerint 43. lap. még ezeken kívül az első neje Jakusits Erzsebet
volt.

I. Zsigmond (III. Lászlónak fia) török fogságban szenvedt, honnan a Zemplin megyei nemesség összegyűjtött pénzen váltá ki. Lehoczky szerint Ugocsa főispánja ¹⁾, és Tököly által öltetett meg. Testvére

György szintén Tököly által végeztetett ki. Ugocsa megyei főispánná 1688-ban iktattatott ²⁾. 1687-ben az országgyűlés által a határ kérdésében választmányi tag volt. Leányát Krisztinát Károly Sándor a szathmári béke eszközlője vezette oltárhoz.

IV. László (I. Zsigmondnak fia) báró Zemplin megye részéről 1687-ben Caraffa kegyetlensége iránt szintén a közbenjárók között volt ³⁾. Ennek két nejétől három leányát mutatja a táblázat férjeikkel együtt.

I. István (III. Lászlónak fia) 1661-ben 151 vitézt állított ki Zemplin megye részéről, 1663-ban az egri törököket kétszer megveré, miért a nádor Wesselényi is megdicséré, ekkor onodi várkapitány volt ⁴⁾. 1674-ben mint Szabolcs megye főispánja a belzavarok alatt tanusított hűségeért Parnó várát, és polyánkai euriát kapta adományba ⁵⁾. Neje Dessewffy Klára, kitől úgy látszik, gyermekei nem maradtak.

Báró II. Ferencz (III. Lászlónak fia) terjeszté tovább ez ágazatot, és azt grófi rangra emelé. Királyi tanácsos, kamarás, arany-sarkantyús vitéz, kallói várparancsnok, egy m. lovas ezred ⁶⁾ ezredese, a magyar gyalogság fő-, és Felső-Magyarország al-vezérlő-tábornoka. 1670-ben a zemplini felkelt nemesség egyik vezére. 1685-ki oct 30-án iktattatott be Zemplin megyei főispáni hivatalába ⁷⁾. Meghalt 1709-ben Pálóc városában. Két nejétől két fiút és leányokat hagyott. egyik fia

III. Ferencz meg atyja életében, ki többnyire a táborban élt, annak érdemeiért 1686-ban Zemplin főispánjává tétetett ⁸⁾. 1696-ban a megye részéről I. József meenyegzőjére az üdvözlő küldöttség tagja. A császár hűségéről elpártolván, 1707-ben Rákóczy tábornoka, miért

¹⁾ I. d. 43. l. De Szirmay ezt nem említi az ugocsai főispánok sorában.

²⁾ Szirmay : C. Ugocsa 39. l.

³⁾ U. az. C. Zempl. not. hist. 207.

⁴⁾ U. ott. 193. 199. 200.

⁵⁾ Adami : Deductiones fam. Mss. 4. lat.

⁶⁾ Ezrede halálával Ebergényi Lászlóé lőn.

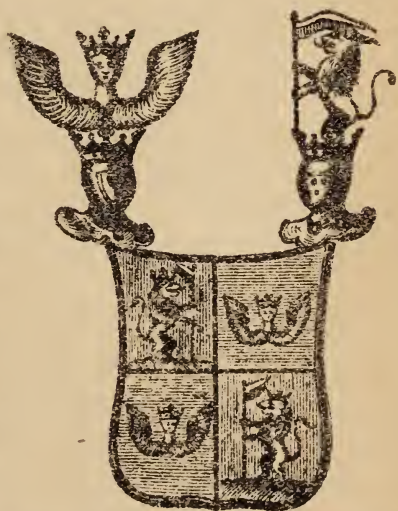
⁷⁾ Szirmay : C. Zemplin not. hist. 263–264. 301. — Kapta Leopoldtól Szécs-Polyánkát, 226. l. — 1687-ki XV. t. cz.

⁸⁾ U. ott 274. l.

helyébe főispánul gersei Pethő Mihály neveztetett. 1711-ben segíté Lefelholz os. tábornokat a forradalmi maradvány-csapatok legyőzésében, és minden úton, folyamodvány mellett is, igyekezék magát a főispánságba visszahelyezni, de Pethő sem akarta magát hagyni, végre is az özvegy Császárné egy leirat által, mely Pethőt megerősíté, a viszálynak véget vetett ¹⁾. Nejétől Zichy Juliannától több gyermeke maradt. Ezek közül Imre a Szirmay Zsuzsa férje, Marmaros főispánja volt, meghalt Imregben 1764-ben. Szintén fia

Gróf V. Ferencz előbb egri kanonok, szépesi prépost, 1744-ki dec. 8. egri püspök, 1761. maj. 13-ka óta pedig esztergami érsek. Meghalt 1765 ki junius 18-kán, kora 55-dik évében. Ő volt első az ország primásai közül, ki az 1764-ben alapított Sz. István király apostoli rendét viselte. Hogy a tudományok pártolója volt, több neki ajánlott könyv tanusítja. Leánytestvérei Borbála Cziráky Józsefné, Klára Szirmay Tamásné. Ferencz érseknek testvéreitől származnak a most is élő gróf Barkóczyak. Köztük gr. B. János.

Czimere a családnak, mint láthatni, négy részre osztott vért. Az első és negyedik osztályban vörös mezőben koronás arany oroszlán áll, első lábaival zászlót tartva, melyen az ország almája van. A második és harmadik osztály kék mezőben koronás angyalfőt mutat kiterjesztett szárnyakkal. A vértben két egymás felé fordított koronás sisak van, ezek közül a jobb oldalin a paizsbeli angyalfő, a baloldalin a leirt zászlós oroszlán áll. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.

A bárói ág I. Ferencztől ²⁾ (II. László fiától) származik le. E Ferencz 1638-ban Zemplin megyei alispánnak választatik ³⁾. 1643-ban pedig onodi kapitány lett ⁴⁾. Lónyay Erzsébtől nemzé I. Jánost, kinek unokája

¹⁾ U. ott. 307—309.

²⁾ Ezen I. Ferenczet Lehoczky II. László testvéréül, és I. László fiául teszi. Wagner id. h. pedig úgy, mint itt áll.

³⁾ Szirmay. U. ott. 170.

⁴⁾ U. ott. 173.

II. Zsigmond 1720-ban Zemplin megyei alispán¹⁾, ágazatát szintén bárói rangra emelé testvére V. Lászlóéval együtt. Zsigmondnak Károly fia kir. táblai ülnök 1765-ben²⁾. Másik fia Imre az 1751-ki országgyűlés által a határ kérdésében választmányi tag³⁾. Ezen Imrének fia Ferencz Pest megyei főispáni helyettes 1808-ban⁴⁾, ki a Ludoviceumra 1000 forintot adott.

A bárói ágból eredt László, előbb egri kanonok, 1837-dik év óta fejevári püspök haláláig, 1847-ki dec. 18-ig. — Mihály és Pál, ki 1850-dik év után szolgabíróságot viselt. Első neje Korodinyi Teréz volt; a második Dömök Antonia.

A család összeköttetésének föltüntetése végett a táblázaton nem álló leányok is elősorolandók.

Barkóczy Katalin 1657-ben Orosz Támásné, 1659-ben Tarkányi Istvánné.

Borbála 1687-ben Ilosvay Ádámné.

Mária 1696-ban Kende Mihályné.

Mária 1700-ban Pongrácz Mihályné.

Borbála 1702-ben Galambos Ferenczné.

Katalin 1711-ben özvegy Horváthné, Klobusiczky György neje.

Franciska 1744-ben Krucsay Mártonné.

Végre e családból volt, a táblán szintén el nem helyezhetett Barkóczy Sándor 1669-ben nagyságos, kinek neje Perényi Mária, utóbb Pethő Ferenczné. Leánya Julia Anna Sennyey Pongrácz hitvase volt.⁵⁾

Barla család. Lakhelye Szabolcs vármegye.

Barla család. (Péterfalvi). Hajdan ilynevű család Ugocsa megyében virágzott, és Péterfalván birt. Péterfalvi Barla Miklós 1520-ban Ugocsa megye szolgabírája volt⁶⁾.

Barla család. (Várfalvi). Erdélyben Aranyos székben lakozik.

Barlabássi család. (Százaz-Ajtai). Ily előnévvel élt családból Lukács főszékely birtokos volt 1488-ban. E néven, de más

¹⁾ U. ott. 311.

²⁾ XVI. törv. czikk.

³⁾ XXVI. t. cz.

⁴⁾ IV. és VII. t. czikk.

⁵⁾ Wagner. Tabellae gen. Ms. XII.

⁶⁾ Szirmay : G. Ugocsa 37. 58. 124. l.

előnévvel t. i. hedertáji Barlabássi Lénárd pedig erdélyi alvajdául említetik II. Ulászló korában¹⁾.

Barlanghi család. Törzsvé lett Barlanghi Ferencz, kit Mária Terézia nemesített meg 1755-ben ily czimmerrel: a vért kék mezejében arany oroszlán áll felkondorított farkkal, kiöltött nyelvvel, első lábaiban ezüst golyót tartva. A vért fölötti sisak koronájából ugyan ily oroszlán emelkedik ki. A foszladék mindkét oldalról aranykék²⁾.

Barlogh család. Iratik Barlok-nak is. Zemplin megyében hivatalt viseltek tagjai. István 1685-ben választatott jegyzőnek³⁾, 1696-ban I. József király menjegzőjére az üdvözlő követség tagjául választatott⁴⁾. Részt vett az 1715-ki országgyűlésen is, hol többféle választmány tagja lón⁵⁾. Ily nevű család most Gömör megye nemesei közé számíttatik.

Barna család. (Horkai). Gömör megye Horka helységéről veszi előnevét, és ott jelenleg is birtokos.

Barna család. (Melléthei). Székhelye szintén Gömör vármegye, hol Melléthe helységről veszi előnevét. A régiebb családok sorába tartozik. Már a XVI. században virágzott. Családfáját azonban csak három igit birom fölmutatni a következőben⁶⁾:

I. Ferencz. (Csoltói Basó Erzsé).	II. Ferencz. 1573—1580 alispán. (Horváth Klára).	Zsuzsanna.
		1634. (Gágyi Báthori Zsigmondnő.) Anna. (Korláth Istv. özvegye 1626.) Kata. (Barius Demeter özvegye).

I. Ferencznek hitvese csoltói Basó Zsuzsanna a murányi várbán féktelenkedő Basó Mátyás családjából származott. Fia II. Ferencz 1573-ban Gömör megye alispánja volt⁷⁾, 1580-ban is alispánná választatott⁸⁾. Neje Horváth Klára volt, ki 1601-ben már mint özvegy tiltakozott Nógrád megyében Mátra-szelei és Homok-terennyei birtokai haszonbérlete végett Rédey Ferencz főleki alkapitány, Kelecsény

¹⁾ Kállay id. h. 226.

²⁾ Coll. herald. Nro.

³⁾ Szirmay: C. Zempl. not. hist. 264.

⁴⁾ U. ott. 280. l.

⁵⁾ 1715-ik évi 10. 30. 39. 105. törv. cz.

⁶⁾ Családi iratok nálam.

⁷⁾ Bartholomaeides: Not. C. Gömör. 757. l.

⁸⁾ U. ott

Orbán és Polány Balázs ellen ¹⁾. Leányai közül Zsuzsanna Gágyi Báthory Zsigmondhoz ment nőül, kitől leány ágon runyai Soldos, Szent-Iványi, szántói Szabó, Pankovics, Urbányi és Gelle család szakad le.

Valószínűleg II. Ferencznek fia volt melléthei Barna György is, ki 1617-ben Nógrád megyei jegyző, 1626-ban Alaghy Menyhért országbírónak titkára volt, a midőn lomniczai Kissevich Horváth László özvegye Móricz Kata Pamlén faluban részére egy telket vail be a szepesi káptalan előtt ²⁾. 1635-ben Izdenczy András helyett a lublyai követségbe helyettesítetik ³⁾. 1647-ben országbírói ítélőmester, s egyszersmind Abauj megye országgyűlési követe ⁴⁾, a midőn az országgyűlésen az adóbeli számadások megvizsgálására is kiküldetik ⁵⁾. Az 1649-ki és 1655-ki országgyűléseken szintén több fontosabb ügyben választmányi tagul neveztetik ⁶⁾.

Györgynek fia lehetett azon Ferencz, ki a folebb említett Pamléni telket visszabocsáta a zálogbevalló utódainak Uza Mihálynak és neje Jánoky Zsuzsannának ⁷⁾.

Barna család. (Nyermeghi). Nyermeghi Barna János és György 1618-ban Bethlen Gábor által nemesítetett meg ⁸⁾. Czimerekük két mezőben egy fölálló farkas, melynek első jobb lábában villogó kard, a balban hármás buzakalász látszik; a farkas nyakán örv gyánánt arany korona van. A foszladék mindkét oldalról aranykék ⁹⁾. A paizs koronás sisakján, mint az erdélyi fejedelmek által adott több czimeren, — semmi.

Barna család. (Lazi). Ilynevü család Győr megye nemesei sorában is állott, melyből Barna János született 1670-ben. Jesuitává lévén, hitszónok lön. Több theologiai magyar és latin munkát írt. Meghalt Szathmáron 1781. mart. 3. kán ¹⁰⁾.

Barnuss család. Lakhelye Szabolcs vármegye.

Báróczy család. (Hari). Erdélyben Fejér megyében tűnik föl Belőle Sándor, ki Ispalánkan 1737-ben született, irodalmi ne-

¹⁾ Prothoc. Cott. Neograd. anni 1601.

²⁾ Az eredeti oklevél családi irataim közt.

³⁾ 1635-ki LXVII. törv. cz. és 1647. 72. t. cz.

⁴⁾ Kaprinay Mss. A. XXIX. fol. 207—210. l.

⁵⁾ 1647-ki 39. t. cz.

⁶⁾ 1649-ki 29. és 91. t. cz. — 1655-ki 42. 82. 100. t. cz.

⁷⁾ Az eredeti zálogbevalló levélhatára írt bizonyítvány szerint.

⁸⁾ Coll. herald. p. 127.

⁹⁾ Adami Scut. gentil. tom. I.

¹⁰⁾ Horányi Nova Mem. 304. és Mem. Hung. I. 120. l.

vezetességre emelkedett. Iskoláit végezve Nagy-Enyeden, Szebenben az erdélyi kanczelláriánál nyert alkalmazást. — 1761-ben az ujon állított magyar testőrséghez ment, hol nemsokára őrmesterré lőn. Itt Barcsay és Bessenyey társaságában a magyar irodalomnak szentelvé magát. Szép iránylyal készült Erkölcsei meséi, és a francziából fordított Cassandra regénye nagy sokáig kedves olvasmány volt, és irány dolgában példányul szolgált. Bécsben halt meg 1809-ki dec. 24-kén, kora 72-dik évében, mint a magyar testőrök nyugalmazott ezredese ¹⁾.

Báráczy család. Valószínűleg az előbbtől különböző Báráczy család az, melyből Mihály Veszprém megye követe volt az 1447-ki budai országgyűlésre ²⁾.

Baronyay család. (Öcsényi). Kihalt család, mely magát Tolna megyei Öcsény (de Ochen, de Ewchen) helységről irta. Ebből volt Baronyay Mátyás Tata vára kapitánya, ki 1537-ben levélben kérte magához a pannonthalmi apátot a tömördi, koppai, monostori és tatai jószágok iránt teendő egyesség végett ³⁾. 1540-ben pedig 200 forintért zálogba kapta Verbőczy Istvántól Pest megyében egész Tök (Thewk) helységet ⁴⁾.

Baros család. (Bellusi). Eredetét Trencsin megyéből veszi azon megyei Bellus mezővárosból, honnan előnevét írja. 1575-ben nemesített meg Miksa kiraltól. Trencsin megyéből a XVIII. század elején több megyébe, nevezetesen Hont és Nógrád megyébe leágazott; azonban Trencsin megyei javait ezután is megtartá.

Czimere a családnak két felé osztott paizs, melynek jobb osztálya kék, bal fele pedig fehér, a paizsban rózsakoszorú, és abban lilium látszik. A paizs kék mezejü osztályába eső koszorú és lilium része fehér; a fehér osztályba nyuló fele rész pedig vörös. A paizs fölötti sisakon ugyan az.

A család Hont és Nógrád megyei ágának családfája ⁵⁾ a következő:

¹⁾ L. életrajzát Ujabb ism. tár l. k. és Horányi Nova Mem. 30f

²⁾ Kovachich: Supl. ad Vest. Com. II. 233—236.

³⁾ Catalog. Manuscript. Bibl. Széchényio regnic. I. 536.

⁴⁾ Horvát Istv. Verbőczy Ist. emlékezete II. 287.

⁵⁾ A család által beküldött adatok szerint, mikért köszönet.

Az e táblázaton látható I. Ádám Trencsin megyei főbiztos Rákóczy híve, a császári hívektől elkobzott nemesi javak kormányzója volt. Két fia közül II. Györgynek ágát az I. táblán láthatjuk. Másik fia II. Ádám maradékait a III. tábla mutatandja.

Említett II. György már Hont megyében lakott, és azon megyének szolgabirája, főjegyzője, majd alispánja, az 1741-ki országgyűlésen pedig követe volt. Ugyan ő a hradeki és likavai uradalmak kormányzója is volt. Felső-Semberen több részt jóságot és egész Bagyam helységet kapta királyi adományba.

II. József és fia III. József szintén Hont megyében megyei hivatalt visolt. Az utóbbi ága kihalt.

I. László-nak fia Miksa jelenleg Nógrád megyei Gács kerületi cs. kir. szolgabíró. Idősb fia Imre III. György ágáról Baros Károly leányát Arankát vevé nőül.

II. Györgynek fiától III. Györgytől így jó le a család :

II. Tábla.

III. György (Balogh Apel.) mint az I. táblán.	IV. György (Podhorányi Mária). Mária. (Simonyinő). Anna. (B. Vécseynő). Teréz. (Ambronő).	IV. József (Körmendy Franciska),	Berta. (B. Bakonyi Sándorné).
	II. Antal (Simonyi Juliana).	Károly (Hunyady Mária). Amália. (Lukovics Józsefnő).	Miklós. Pál. Aranka. (Baros Imrenő).

III. György Hont megyénél hivataloskodott, és alispánáig emelkedett, miről 1784-ben lemondván, kir. tanácsossá neveztetett.

IV. György (III. György fia) szintén Hont megyét szolgálta mint szolgabíró, azután Trencsin megyébe tévén át lakását, azon megyénél viselt szárnvevői és fő-adószedői hivatalt. Az 1796-, 1802- és 1809-ki nemesi főkelésekben részt vett kétszer mint őrnagy, 1809-ben pedig mint alezredes, a midőn is a francziákkal Stomfa mellett vitt ütközetben megsebesülván, bal karját többé nem használhatta. Meghalt 1826-ban Pozsonyban mint országgyűlési követ. Fia IV. József ismét Hont megyében hivataloskodott. Ennek leánya Berta B. Bakonyi Sándorhoz a híres Bakonyi Imre tábornok fiához ment nőül.

II. Antal-nak fia Károly a legközelebbi időkben Hont megyei fő-adószedő volt.

I. Ádámnak fiától II. Ádámtól ily családja támad :

II. Ádám (Szulyovszky Anna Mária) mint az I. táblán.	{	Pál + (Madocsányi Róza).	
		László + (Madocsányi Anna).	
		Rozalia. (Lipthay Sándornő).	
		Honorata.	
	{	{	(1. Tarnóczynő.
			2. Boronkaynő).
			Janka.
			(Boronkay Jánosnő).
	{	{	Mária.
			(1. Akacs György. 2. Simonyi Ján.)

Az e táblán álló Pál katona volt. A hét éves háborúban mint a Bethlenféle ezredbeli kapitány vett részt. Mint látszik ez ág fiágon elenyészik.

Másik Pál ugyan e családból a főlebbi ágakból Salgó-tarjáni plébános jelenleg.

A trencsényi ágból Baros János esztergami kanonok és zólyomi főesperes volt. Meghalt 1751-ben.

Baróthy család. Bihar és Szathmár megyében nevezetesen az utóbbiban Bere helységben birtokos. Erdélyben szintén az ilynevű székely család.

Barra család. (Homoród-almási). Erdélyben tehetős székely család, melynek egyik ága Kolosvárra szakadt, és az orvosi pályán szép hirt vívott ki ¹⁾.

Ferencz volt az első, ki orvossá lett. Született 1735-ben. Kolosvárra költözött 1766-ban, és a legnagyobb kedvességet nyerte meg. Jóllehet mint székely eredetileg nemes, 1777-ben czimeres levelet vett. Czimere: kék mezőben koronán könyöklő kar, mely kivont görbe kardot markol.

Ferencznek fia István, született 1770-ben. Végezvén iskoláit, 1794-ben települt le Kolosvárra szintén mint orvos. Az atyjától öröklött telken ő építeté ott a középutczán a szép Barra házat 1801-ben. Meghalt 1824-ben.

Ennek fia Imre, született 1799-ben. Tanulmányait Bécsben végezte. 1822-ben lépett föl mint orvos Kolosvárott, és atyjának halálával a városi orvosi állomásban utóda lön. Szép külsője, kedves modora — mint Kövály írja — a szép nem legkedvencezbb orvosává avatá. Meghalt 1854-ben. Temetésén, jan. 22-kén ²⁾, az összegyűlt

¹⁾ Kövály Erdély nev. csal. 27. l. után.

²⁾ U. az közlé siremlékét az 1857-ki Vasárnapi ujság I. félévi folyamában.

tengernép, és kocsimenet tanusítá a méltányt, és közbecsülést, melyben részesült. Figyermekei nem maradván, ágazata csak leányokban maradt fenn.

Ferencztől kezdve ilyen a leszármazás:

Zsuzsanna (unit. püsp. Körömczi Jánosné).			
Ferencz orvos † 1782. (Agh Klára).	István orvos. † 1824. (Bartha Zs.)	Imre orvos. † 1854. (Mauksch Emilia). Teréz. (Deáki Samu). Klára. (Röszler Fer.)	Róza. † (Radnótfai Zsig.) Ida. (Dr. Marusi Istv.)

Barsy család. Hajdan Nógrád és Pest megyében virágzott. Barsy János, kinek neje Széchény Zsuzsanna volt, több érdektársával 1645-ben ellentmond Balassa Ferencz beiktatásának Nógrád megyei Alsó- és Felső-Szécsénken ¹⁾. Ugyan csak Barsy János (a főlebbi vagy annak fia) 1665—1676-ban Nógrád megye esküdtje, 1677—1685-ben pedig Pest megye szolgabírája volt ²⁾. Barsy Judit 1656-ban Zágorhidy György Nógrád megyei szécsényi reform. lelkész neje volt ³⁾. Barsi Gábor szintén Nógrád megyében 1684-ben. — Barsi előnevet használt Barsy családból Zsuzsanna gróf Beleznay idősb Sámuel özvegye volt; meghalt 1849. aug. 9-kén Pesten.

Barsich család. Törzse a családnak Barsich György, ki 1610-ben kapott nemes levelet ⁴⁾. Czimere vörös mezőben vízből kiemelkedő farkas, mely kardja hegyén emberfejet tart. A vért fölötti sisakon is ugyanaz. Foszladéka a czimernek mindkét oldalról ezüst-vörös ⁵⁾.

Bársonyi család. (Lovas-Berényi). Ily előnevű család Lehoczky szerint ⁶⁾ Fejér megyében volt. Belőle György verbói harminczados 1561-ben kapta Morvaországban Rozvatz és Potvarocz-ot. Másik Bársonyi György, előbb szepesi prépost ⁷⁾, 1663-tól egész 1675-ig váradi ⁸⁾, 1675-től pedig egri püspök. Meghalt a Szepességen

¹⁾ Sz. Benedeki Conv. levele hiteles kiadványban nálam.

²⁾ Prothoc. C. Neograd. et Acta.

³⁾ U. ott, és egyéb levelek.

⁴⁾ Collect. herald. Nro. 126. l.

⁵⁾ Adami Scut gentil. tom. I.

⁶⁾ Id. h.

⁷⁾ Mem. Basil. Strig. 157.

⁸⁾ Schmittk. Eppli Agrienses Tyrn. 1768. III. 291.

Turalukán 1678. jan. 18¹⁾. Testvére János ítélőmester, kit vallási üldözés ölt meg. Ugyanakkor testvére is a püspök annyira megveretett, hogy ez okozta betegségében mult ki. Szülők B. János és Csorba Anna.

Bartakovics család. (Kis-Apponyi). Előnevét nyitrai megyei Kis-Apponytól veszi. Ugyanazon megyében többi közt Szalakúzt a család bírja.

Czimere kék mezőben nyakán átnyilazott hattyu; ugyanaz vért sisakja fölött, mint a metszvény mutatja.

A Bartakovics család a felső megyék ismeretbei közül való. Lakhelye leginkább Nyitra megye, elágazott azonban távolabb is, mint Hont és Nógrád megyékbe.

A legrégebb — kiról adatot találhattam — Bartakovics János valószínűleg János király hive, és ettől kaphatta birtokba Bihar megyében a 19 portából álló fejtőti birtokot, mely különben a váradi püspökség javaihoz tartozott. Birta ezt 1552-ben²⁾.

Felsőszázad mulva élt Bartakovics Péter, kinek nejével Barbarith Zsófiával együtt Nyitrában Kraszna — más-kép Széplaki részét Thury Fruzina Horváth Gáspárné — 1600-ban 400 forintért örökösen bevallja³⁾. Ugyan ennek Palásthy Borbála Madács Gergelyné is ugyanottani részét 1604-ben 200 forintért adja át⁴⁾. Ellenben hitvese ellen tiltakoznak annak nővérei 1606-ban, mi vel Krasznai 4 telkét Cziráky Zsuzsannának valotta be⁵⁾. Nejével napa Csery Zsófia után a Cseri és Varbóki (Hont megyei helységek-beli) öröksége fejében 50 forinttal elégitetett ki 1630-ban⁶⁾.

1651-ben élt Bartakovics Gáspár, kinek mart. 21-kén Korponán kelt záloglevél szerint elzálogítja Szögesdy Márton Gárdon helységben malombeli jogát 80 mfrtban. Ugyanez 1667-ben Léván alkapitány volt⁷⁾. Birt Nógrádban is a felső szomolányi pusztán.

¹⁾ Ambrosovszky Comp, Chronol. Append. 72. 1. és Horányi Mem. H. I. 123.

²⁾ Bielek : Majores Hung. 124. 1.

³⁾ Sz. Benedeki Convent. Prothocol F. 60. 1.

⁴⁾ U. ott. Proth. J. 323. 1.

⁵⁾ U. ott. Proth. J. 335. 1.

⁶⁾ U. ott. Proth. L. 110. 1

⁷⁾ Lipthay család osztálylevele 1667. jul. 16-káról.

Bartakovics János 1660-ban Hont megye alispánja¹⁾.

B. Márton Nyitra megye követe 1729-ben²⁾.

B. Pál 1715-től esztergami kanonok, majd nagyprépost és al-misi címzetes püspök 43 évig. Érsek nem léteben káptalani helyettes. Meghalt 1758-ban³⁾.

B. József, született Szalakuszon 1720-ban. Jesuitává lőn 1738-ban. Bölcsészet, hittan és jogbölcsészetet tanított Kassán. Meghalt 1763-ban. Irt latinul Metallurgicont, és két drámát⁴⁾.

B. Adalbert, született 1792. ápril 10. Szalakuszon, pappá lévén 1830-ban esztergami kanonok, 1844-ben roznyai püspök, 1850. ápril 2-kán egri érsek, és még azon évben cs. kir. belső titkos tanácsos lőn. Főpapjaink egyik legjelesbike, és irodalmunk pártolója.

Ugyan e családból Flórián Nógrád megyei törvényszéki tanácsos (1856.)

Arnold, ki az újabb időben Nógrád megyei Borsos-Berinkébe tette át lakását.

Bartal család. (Beleházi.) Előnevét Pozsony megyében az Alsó-Csallóközben fekvő Beleháza pusztától veszi. Szép nevet vitt ki magának a családból Bartal György, ki 1780-ki ápril 24-én született. Pozsony megyei alispán, és e megye részéről az 1825-diki országgyűlésen követ lévén, a kerületi jegyzőséget vivé, és diplomaticai széles ismereteit kitünteté. Részt vett a magyar akadémia alapszabályai tervének kidolgozásában is. Később a m. udv. kancelláriához vitetett és udv. referendarius lett⁵⁾. Jeles közjogi latinul irt munkája: „Commentariorum ad historiam status, jurisque publici Hungariae aevi medii libri XV.“ czim alatt három kötetben 1847-ben Pozsonyban nyomtatott.

Bartalotti család. (Báró.) Neve olasz eredetére mutat. Belőle B. Bartalotti János az 1715-ki országgyűlésen honfiusított hazánkban⁶⁾.

Bártfay család, Székhelye Zemplin megye.

¹⁾ Bel. Notit. IV. 552.

²⁾ Lehoczky Stat. és Ord. 201. 1.

³⁾ Memor. Basil. Strigon. 165. 1.

⁴⁾ Horányi Nova Mem. 307.

⁵⁾ Köz. esm. tára 1. 100.

⁶⁾ 135. törv. cz.

Bartha család. Lakhelye Bihar, Közép-Szolnok, Szabolcs, Szathmár vármegye. Megnemesített II. Ferdinand királytól 1630-ban ¹⁾. Czimere kék mezőben vörös dolmányba öltözött kar, mely kivont kard hegyén csalmas törökfejet tart. Ugyanaz a paizs fölötti sisakon. — Többi közt Szathmár megyében Bere helységben közbirtokos.

Bartha család. (Nagy-borosnyai). Erdélyben Háromszékben egyik legnépesebb székely család, Kőváry szerint. — A mult századi productio alkalmával több ág mutatá be nemességét ²⁾.

Egyik ág 1618. május 26-kán Bartha György és János által Bethlen Gábortól kapott czimeres nemes levelet, és két ágat terjesztett.

Másik ágazat 1687. mart. 11-kén Apaffy Mihálytól nyeri armalisát.

A családból Bartha András 1708-ban Rákóczy alatt ítélőmester lön. Bartha Károly 1841-ben, valamint az előbbi országgyűlésen is Háromszék követe. Többen Háromszéken megyei hivatalt viseltek.

Bartha család. (Dersi). Szintén székely család, belőle István főkormányzéki titkár volt (1830 táján).

Van ilyenü család Udvarhely székben is.

Bartha család. Bartha István és fia Mihály Kaptá Rudolf királytól a czimeres nemes levelet 1590. sept. első napján, mely azon évben Zemplin vármegyében hirdettetett ki ³⁾.

Barthodeiszky család. (Rátkai és Salamonfái). E két helyről írja magát a család, mely Sopron és Vas vármegyében székel. Belőle Barthodeiszky Zsigmond 1733-ban a gradiczi Conventből csornai premontrei prépost lön. Meghalt 1738-ban ⁴⁾.

Barthóffy család. Előbb e családnak Bartho volt a neve. Barthó András I. Ferencz királytól 1800-ban czimeres nemes levelet kapott, és neve Barthóffy-ra változtattatott. Czimere négy udvarra osztatik. Az első és negyedik osztály kék mezejében fölemelt bajnoki kar (könyökével jobb felé fordítva) kardot tart. A második és harmadik arany mezőben zöld halom felett kiterjesztett szárnyakkal jobbra for-

¹⁾ „Liber regius“ czimü saját kézír.

²⁾ Kőváry id. h. 31. l. után.

³⁾ „Liber regius“ kéziratom. Az eredeti armalis levél Zala vármegye levéltárában van.

⁴⁾ Deri Ferencz „Mint egy nagy álló kep“ czimü fölötte mondott halotti beszéd. Nyorot. Győrben 1739.

dulva egyfejű fekete sas látszik. A vért fölötti sisak koronáján a paizsbeli kar kardjával két elefánt ormány közt emelkedik ki. Foszladék innen ezüst-kék, onnan arany-fekete ¹⁾).

Bartholomaeides család. Gömör vármegyei nemesrendű. Belőle volt László, ki a kishonti csehekről 1783-ban, és Gömör megye leírását 1806—1808-ban adta ki latin nyelven.

Barthos család. Lakhelye Baranya vármegye.

Barthos család. (Albisi). Erdélyben Marosszék a hazája. Előnevét Albis-ről veszi.

Barthus család. Ily családnév vált a Szirmay család őseitől származó Barthus- (Bertalan)tól. 1458-ban élt Szirmai (de Zirma) Barthus-nak fia Máté. 1471-ben Beken, Kalus, Barthus, Pazman és Zirmay mint osztályos atyafiak egyeznek Szirma helység fölött ²⁾). Egyébiránt e család vagy kihalt, vagy még azon időtájban nevet cserélt.

Jelenleg Hlynevű család Arad megye nemesei közé számítatik.

Bartó család. Lakhelye Gömör vármegye.

Bartók család. Bartók István és testvérei András és Márton, és Bartók Mihály III. Ferdinand királytól 1643-diki július 4-kén czimeres nemes levelet kapnak. Kihirdettetett ez Pozsony megye gyűlésén Samarján 1643-dik évi sz. Lukács ünnepe utáni 2-dik terian ³⁾).

Hlynevű nemes családból Bartók István esztergami kanonok, majd nagyprépost Szelepcshényi György primás helyettese, és főlsh. tinnini püspök. Meghalt 1666-ban ⁴⁾). Kiadta Beniczky Péter verseit 1664-ben, és egyházi énekeket ⁵⁾).

Bartók család. (Málnási). Málnásról veszi előnevét. Lakhelye Erdélyben alsó és felső Fejér vármegye. Belőle Bartók György 1661-ben Sepszi szék táblabírája ⁶⁾).

Bartolich család. Bartolich Péter nemesítetik meg 1716-ban III. Károly királytól. Czimere vizirányban kétfelé osztott vért, melynek alsó kék mezejében zöld tér fölött két vöröskék zászló lobog;

¹⁾ Collect. herald. 137. l. és Adami Scut. gentil. I. k.

²⁾ Szirmay C. Ugocsa. III. 112. l.

³⁾ „Liber regius“ cz. kéziratom. — Az eredeti armalis Sopron sz. kir. város levéltárában van.

⁴⁾ Mem. Basil. Strig. 156.

⁵⁾ Horányi Nova. Mem. 310.

⁶⁾ Kállay id. h. 226.

a felső vörös mezőben három fehér folyam hullámsík, fölöttök zöld téren arany kerek látszik. A vért sisakján korona helyett kékvörös koszorú (fonadék) van; azon három strucz toll, a középső fehér, a két szélső vörös. Foszladék jobbról ezüstkék, balról vöröskék¹⁾.

Barvulszky család. Barvulszky János 1760-ben Mária Teréziától vesz nemes levelet ily czimmerrel: a vért²⁾ függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali kék mezőben fehér sas balra fordítva látható. A baloldali osztály vörös mozejében pedig zöld téren arany grif kiterjesztett szárnyakkal, hátul felgöndörült farkkal, kiöltött nyelvvel áll, első jobb lábában kardot villogtatva. A vért sisakján két kiterjesztett szárny között melynek egyike ezüstkék, másika aranyvörös, pánczélos kar kardot villogtat. Foszladék innen aranyvörös, onnan ezüstkék.

Basa család. (Zabolai). Erdélyben kihalt család Kövary szerint³⁾. E család több történeti személyt mutatott föl. Ilyen volt Basa Tamás 1642-ben Háromszék főkapitánya és tanácsos. Ezen évben követ is volt a portára Seredi és Sulyok Istvánnal. Főkapitány volt még 1653-ban is. 1657-ki nov. első napján ő is aláírta II. Rákóczy György assecuratoriumát. Jelen volt 1661-ben Ali basa táborában az Apaffy fejedelemmé tételén is⁴⁾. Kemény János⁵⁾ őt és testvéreit így jellemzi: „Evangelicus és jó főember; de testvérei Péter és István latrok, Bethlen Gábor életére törekedtek, míg nem Temesváron felakasztatta Bethlen Gábor Istvánt. Pétert pedig a Dunában vetették.

István (Tamásnak testvére) már előbb Báthory Gábor megölésére is összevesküdt⁶⁾, miért 1610-ki mart. 25-kén a besztercezi gyűlésen megbélyegeztetett. Később pedig 1623-ban Kéméndnél Esztergam tájékán⁷⁾, mint főlebb említve volt, fölfüggesztetett.

Pétert Tamásnak fiát II. Rákóczy György Kővárban tartá foglyul, 1660-ban szabadult ki társaival együtt. Meghalt 1666-ban. István és János testvérei szinte Tamásnak fiai voltak.

Idébb is találunk még Erdélyben Basa névre Basa István-

¹⁾ Coll. herald. Nro. 455.

²⁾ U. ott. Nro. 80.

³⁾ Id. h. 270. l.

⁴⁾ Joh. Bethlen Hist. L. III. c. 17.

⁵⁾ Ön életírásában Kállaynál idézve 226 l. — Szalay L. kiadásában 25. lapon ugyan ez, de más szavakkal áll.

⁶⁾ Kállay id. h. 227. — U. ott Péterről is.

⁷⁾ Kemény J. önéletírása Szalaynál 26. l.

ban, kinek fia szintén István Koronkán a Maros-székbén született. Marosvásárhelyt a ref. gymnasiumban tanult, majd Németországon végzé többi iskoláit. Hazatérvén előbb lelkész, majd Marosvásárhelyen hittani tanár lett 1774-ben. Magyar nyelven több halotti beszédet nyomtatott ki.

Ilynevű család Bassa-nak írva Erdélyben most is van.

Basy család. (Basi). Basy család hajdan Zemplin megyében élt, előnevét a mostani Basy pusztáról irta¹⁾.

Basilides család. Gömör megyében nemes renden áll.

Basó család. (Csoltói). Régi nemes család Gömör megyében, Csoltó ősi birtokáról vett előnévvel. Az első, ki történetivé avatá nevét, a legroszabb birt hagyta fenn. Ez Basó²⁾ Mátyás volt, kit Tornallyay Jakab dúsgazdag nemes egyetlen négy éves fiának Jánosnak részére gyámnokul, és Murány várának parancsnokul választott, ki azonban nagyravágyása és birtokszomja érdekében tizenkét éves korában a fiút János király udvarába adá, hogy annál szabadabban gazdálkodhassék, és Murány várából űzhesse rablási kalandjait³⁾. Ezek végett azután annyira mentek ellene a panaszok, hogy miután megintés után sem jobbold meg, az 1548-ki országgyűlés⁴⁾ megbüntetését rendelte el. Végre jött idő, midőn az ily garázdák (milyen Balassa Menyhért Csábrágon, Bebek Szádváron) megfékezésére is reá került a sor. Salm Ferdinand király tábornagya cernirozá Murányt 1549-ben. Mátyás mindenkép védte magát, végre Márton testvérét küldte ki Salmhoz Ferdinand kegyelmét kikérni, de sikertelen, mert Salm Murány átadását követelé, mit Mátyás tenni vonakodott. Az ostrom azután oly erélylyel és eredménynyel folyt, hogy Basó főleg miután őrségének rusznyák- és oláhokból álló része árulást tett, üdvösbnek találta egy rejtett ajtócskán az elillanást. Midőn így két társ kíséretében bolyongva egy juhászhoz ismerős rabló czimborájához térne be, hogy az által nagy ígéretek fejében magát Lengyelországba

¹⁾ Szirmay : C. Zemplin. not. top. 65.

²⁾ E név miudig Basó-nak iratott és mondatott ki, roszul és sérelmesen keresztelvé ennelfogva azt Budai Fer. lex. I. k. 151. lapján, és utána egy jeles regényírónk beszélyében Batsó-nak. — Batsó nevű Gergelyt említ Kállay id. h. 226. lap. Huszthi Ó és új Daciája után, mint ki 1556-ban Szapolyay Zsigmondot elkísérte Belgrádra. De a gömöri Basó család soha nem nevezetett Bacsó-nak. Az említett Gergely is valószínűleg erdélyi családból volt.

³⁾ Istvánfi Hist. 1685. kiadás. 184. l.

⁴⁾ XLIX. törv. cz.

kalauzoltatná, a juhász és társai által két kísérője megöletett, maga Mátyás pedig Salmnak átadatván, kivégeztetett. Hasonlóan testvérei az ostrom alatt megsebesült Márton és Demeter is más tizen négy társaikkal lenyakaztattak. Mátyásnak egyetlen gyermekét Farkast Salm magával vivén, nevelteté, felnölvén pedig, javait visszaadá ¹⁾.

Mátyás említett fiának Basó Farkasnak, és nejének Zékely Annának 1579-ben Dersfi Gáspár Alattyánon és Jánoshidán egy rész-birtokot örök áron bevallott ²⁾. Ezen birtokra nevezett Basó Farkas Rudolfskirálytól adományt szerezvén 1592-ben az egri káptalan által beiktattatott Kapy Miklós ellentmondása mellett ³⁾.

Basó Mihály Farkasnak utóda 1657-ben jánoshidai jobbágyát három évre az urbéri terhektől fölmenti ⁴⁾. 1662-ben pedig Gömör megye jegyzője, és orsz. gyűlési követe volt ⁵⁾.

Ugyancsak Mátyásnak leánya, és Farkasnak nővére lehetett azon csoltói Basó Erzsébet, ki Melléthei Barna Ferencznek neje volt, és kitől a gágyi Báthori, runyai Soldos, szántói Szabó, Paukovics és Urbányi ágazaton eredt le a Gelle család és ennek származékai.

Ugyan e családból volt Basó Mátyás, ki 1632—1643-ig Gömör megye hites jegyzői hivatalát viselte ⁶⁾. Ennek leánya volt Katalin, ki 1632-ben halt meg, és Csetneken temettetett el.

Másik leánya e Mátyásnak lehetett azon csoltói Basó Zsuzsánna, ki 1666-ban boldogházi Kis János özvegye volt, élt 1672-ben is ⁷⁾.

A család jelenleg is él Borsód és Gömör megyében. Valószínű, hogy e család ősei közé tartozik azon szent Erzsébethi Basó Gáspár és Boldizsár is, (filii Basow de szent Erzsébet), kiket 1404-ben Borsód megyei birtokos Barius Damasa evocal ⁸⁾.

Bassa család. (Másképp Tornallyai). Megnemesített e család III. Károly király által. Az armalist Bassa másképp Tornallyay György kapta. Gyönyörű czimere ez: a vért kék mezejében zöld tér

¹⁾ Istvánffy Hist. 1635-ki kiadás 187—188. l.

²⁾ Az egri káptalan előtt.

³⁾ Process. fam. Földváry c. prop. Jánoshid. p. 153.

⁴⁾ U. ott. 155. l.

⁵⁾ Bartholomaeides C. Gömör 763.

⁶⁾ Bartholomaeides C. Gömör. 763.

⁷⁾ Proth. C. Neogr. anni 1672.

⁸⁾ A Jászói Conv. eredeti levele Kazinczy Gábor ur levéltárában.

fölött piros fehér öltönyben Minerva áll fején költői koszorúval, jobb-jában író tollat, baljában kitárt könyvet tartva. A vért fölötti sisak koronáján női kar zöld ágat tart. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aransyárga ¹⁾).

Ilynevű család Zemplin megyében is van, és Gészthelyen ²⁾ köz-birtokos (1803.)

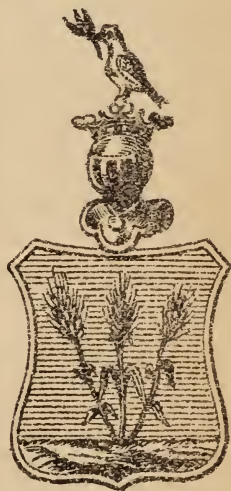
Bassich család. Bassich Mihály volt a nemesség szerzője I. Leopold alatt 1686-ban. Czímerében kék mezőben vörös ruhába öltözött vitéz egy térdén álló török fejét vágja le. A sisak koronájából oroszán emelkedik ki három nyilat tartva. Foszladék jobbról ezüstvörös, balról aranykék ³⁾).

Ily néven két tudós Jesuita volt Bassich György és István, mind kettő Dalmata ragusai születésű, és mindkettő 1765-ben élt, és latin és olasz könyvet adott ki. György 1765-ben halt meg, kora 72-ik évében ⁴⁾).

Básthy család. (Ó és egyházas-básthi). Gümör megyéből származik, ott van Ó és egyházas Bást helység is, melyről előnevük iratik. Czímerük: kék mezőben három buzakalász. A vért fölötti sisak koronáján galamb van, csőrében zöld ágat tartva. Foszladék aranykék és ezüstvörös.

Gümör megyéből kiterjedt a család, vagy legalább birtokhoz jutott Abauj, Borsód, Nógrád és Szabolcs megyékbe.

Nógrád vármegyében már a XVII. század közepén élt Básthy János 1653-ban Nógrád megye táblabírája ⁵⁾. Részt vett az 1663-ki nemesi fölkelésben. Neje Hamvay Mária 1684-ben élt ⁶⁾. Ennek tán fia Básthy László, ki 1684-ben, 1705-ben, 1709-ben vesz részt a fölkelésben, a két utóbbi alkalommal Rákóczy részé-

¹⁾ Coll. herald. Nro. 476.

²⁾ Szirmay C. Zempl. not. topogr. 227. l.

³⁾ Collect. herald. Nro. 795.

⁴⁾ Horányi Nov. Mem. 313. l.

⁵⁾ Proth. C. Neograd. anni 1653.

⁶⁾ U. ott az 1684-ik évi.

ról. 1710-ki nov. 9-kén a császárt hűségére tér¹⁾. 1711-ki jul. 27-kén helyettes alispán lesz 1714-ig.

Másik Básthy László 1705-ben Rákóczy részere mint beteg maga helyett mást állít katonául.

A 1755-ki nemesi vizsgálatkor elismertetnek nemeséskül Básthy János, ugy szinte Imrének fiai Pál, Sándor és József.

Ezek egyikétől származott Dániel, kinek gyermekei következők :

1. Barnabás, lakik K. Kesziben. Neje Mocsáry Fáni. Leánya Hermina.

2. Miklós, Nógrád megyei volt szolgabíró főbírói ranggal, 1849-ben legutoljára viselé az alispáni hivátalt.

3. Dániel, kinek első neje Vályi Anna volt.

4. Lajos. 5. Károly, nős. 6. Zsigmond. 7. Rozalia.

Ugyan e családból volt József, pesti táblai ügyvéd, ki a Magyarok emléke czimű könyvből az első kötetet kiadta 1836-ban.

Batai család. E néven Erdély mutatá föl Batai Györgyöt, ki 1652-ben külföldön iskolázott, azután Kolosvárott rector és predikátor lett. Több theologicus munkát adott ki 1665—1666-ban²⁾.

Bathy család. Heves és Gömör megye nemesei között foglal helyet.

Bathó család. Komárom megyében nevezetesen Csúzon közbirtokos.

Báthory család. (Ecsedi és somlyói). Kihalt családaink egyik legnevezetesebbike, a mely tudniilik századokon keresztül történelmi szerepet vitt. Származásáról sokféleképp vélekedtek a történetírók. Eredztették a sz. István alatt bejött Venczellintől; a Salamon király alatt élt híres bátor Opostól. Lengyel írók lengyel eredetűnek állíták stb.

Legbizonyosabb az, hogy Guthkeled svéd származatu nemből veszik eredetűket. A Guthkeled nemzetség tagjai a Németországba futott Péter király segélyére mentek Stoph várából³⁾, és vele jöttek hazánkba. Salamon, László és Gejza királyok idejében emelkedtek föl. A Guthkeled nemzetségből idővel azután a több ágra

¹⁾ Az insurrect. catastumok.

²⁾ Horányi : Mem. I. 128.

³⁾ Turóczy Chronic. XVI. fejt.

oszlott Báthoriákon kívül szakadt a Zeleméri, Szokoli és Butkai család is.

Salamon király idejében élt a Guthkeled nemzetségből Wyda fondorságáról ismeretes tanácsos, ki 1055-ben Bács megyei főispán volt, nemelyek szerint nádor is. Elesett a Salamon és Gejza közötti harcban 1074-ben. — Ezen Vidről mesélik hagyományképen, hogy egy az ecsédi lápban tartózkodó sárkánynyal harczra kelt, és azt megölte. Erre vonatkozóan állittatik a czimerben a farkát szájában tartó, kört képező sárkány, és három sárkányfog¹⁾, mit azonban némelyek farkasfognak irnak. Ez volt czimere a Guthkeled nemzetségből származott Butkay, Szokoly és Zeleméri családoknak is.

Itt a család czimere Báthory István nádornak pecsétéről közöltetik. A sárkány miatt körded alakuvá képzett vért fölött szárnys nemtő látszik, mint több azon időbeli (p. Szapolyai) czimereinken.

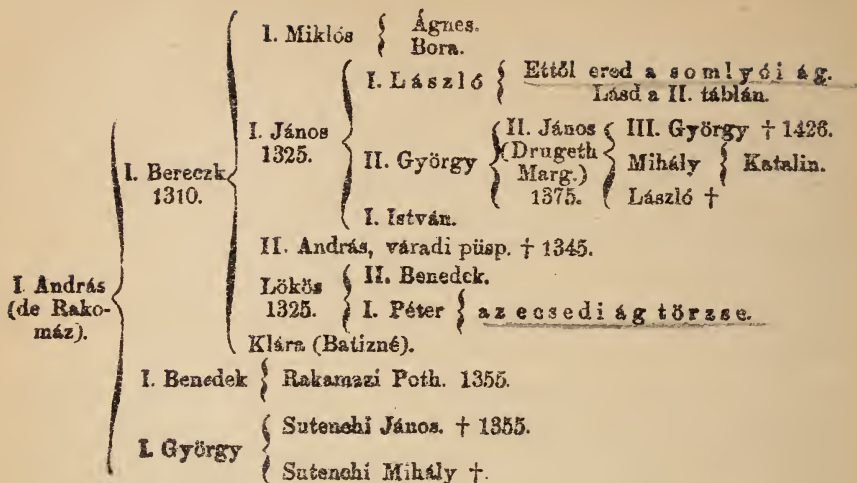
A család szakadatlan leszármaztatása András-nál kezdődik, kitől így támad a család²⁾:

¹⁾ Buday Fer. épen annyira megy (lex. III. 751.) hogy az ecsédi sárkány megölőjeit egy másik sz. István idejében élő Vid-et emleget. Ezt tartja a család törzsenek. Hibásnak állítja a Guthkeledtől leszármaztatást, és ama Vid-et e szerint nem a Báthori család őseiből valónak. Szabolcs megyei Vid pusztát is azon szent István kori Vid nevével hiszi nevezettnek, tán azért, mert ez a mese nála: „szájról szájra, — mint írja, — és könyvről könyvre általadott hagyomány.” Hogy e tan hibás, és a Báthoriak a Guthkeled nemből erednek, meg fogjuk látni a következőkből.

²⁾ A Báthoriak e családfája, mely itt és a következőkben közöltetik, fölülről minden eddigi (p. Lehoczky, Kövály, Buday által stb.) leirt vagy kiadottat, sőt Wagner (dec. I.) közleményét is terjedelemre nézve; — hitelessége pedig merően okmányokra van alapítva, mint azt Wagner Mss LXX. tom. I. s köv. lapjain kidolgozza. Az igazoló okmányok nagy része a leleszi Conventben van.

I. tábla.

I. Andrásnak, ki magát Rakamázról írta, — mint látjuk, — három gyermeke volt. Bereczk, I. Benedek és I. György. Ezek közül a két utóbbinak ága kihal. Hanem Bereczk ágát és családját tovább terjeszti.

Bereczk (Briccius) évszám nélkül okmányban ¹⁾ hű szolgálataért IV. László királytól adományba kapja Abram, Batur és Kis-Bak'a helységét, és elvetvén előbbi nevét (de Rakomaz), magát Báthorról (Batur) kezdé neveztetni. Így támadt a családnév.

Bereczknek gyermekei közül I. Miklósnek csak két leánya, Ágnes és Borbála voltak, kik 1369-ben fiúsítottak ²⁾. Másik fia II. András előbb budai prépost, majd nagyváradi püspök 1329-től

¹⁾ Az eredeti oklevél az Aspermont családi levéltárban. IV. László királykódását tekintve, kelt 1272-1290-ig. I. Wagner G. Mss. tom. LXX. 3. — Ez okmányban világosan iratik: Briccio filio Andreae de Rakamaz de genere Guthkeled. Hasonlóan ennek 1325-ben I. Károly által megerősített átíratában is de genere Guthkeled áll. Nem lehet tehát kétség, a családnak honnan származásáról, és így nem mások, de Budai tévedett az id. helyen, midőn a Guthkeled fajú Videt a Báthoriakkal rekonnak nem ismeré. (Lex. III. 751.)

²⁾ I. Lajos kir. beleegyező levele a kihalt Butkay család levéltárában.

egész 1345-ig ¹⁾. Harmadik fia Bereczknek János, a negyedik Lökös (Leukus-Lukács). Ezeket I. Károly király 1325-ben megerősíté az atyjok Bereczk által nyert javakban, ezenfölül ugyan ez évben ők kapták Ecsed helységét is, azon engedéllyel, hogy ott várat építhessenek, és azt hűség-nek nevezzék. Ezenkívül egy Klára leánya volt Bereczknek, ki Ungi Jakónak fiához Batizhoz ment nőül, és ki 1336-ban Ecsed felét János testvérének 25 márkáért vallotta be ²⁾.

Bereczknek említett gyermekei közül I. János és Lökös lettek törzsei a két főágra szakadt Báthori családnak. Tudniillik megsztován gyermekeik birtokaikon, Lökös fiának I. Péternek jutott Ecsed, honnan ezen Péter az ecsedi ágat alkotá. Az ecsedi ágat alább külön fejezet tárgyalandja.

I. Jánosnak (Lökös testvérének) ki 1343-ban Bihar megyei főispánságot viselt, három gyermeke volt, I. István kihalt. II. György (1364) unokáiban, és kis unoka leányában Katalinban végzi be ágazatát. A harmadik fiu I. László Szabolcs megye főispánja 1351-ben, neje a Pok nemzetségből eredt Medgyesallyi Mórícznak leánya Anna volt ³⁾, ki testvérétől Simontól leány negyed fejében Kraszna megyében Somlyót kapta ⁴⁾; ennek birtokában több pörpatvar után I. László gyermekei megerősödvén, a Báthori család ez ága Somlyói előnevet vett föl. Így lön I. László a Somlyói ág alapítója, melynek leszármazása így következik:

¹⁾ 1325-ben még mint budai prépost fordul elé az okmányokban; azután lön püspök. L. Pray: Hierarchia II. 172. — Gánóczy: Eppi Varad. I 171.

²⁾ A leleszi Conv. előtt — Wagner Coll. gen. dec. I. 28. Bereczknek Lőrincz nevű fiát is említ.

³⁾ „Anna filia Mauriti de Medgyes-Allya de genere Puk vel Pok.“

⁴⁾ A gyulafejevári káptalan levéltárában az 1357-ki okmány.

Somlyói ág.

II. tábla.

Erzse. (Debreczeni György) özvegye 1439.		III. János 1415. { Orsolya (Gyulaffi Istvánncé).	
II. László. 1438.		III. László { Margit. (Potentiana) { Krisztína. 1465.	
Staniszló. Ennek két unokája Báthori Staniszlófi nevet vett föl.		VI. György { Antal 1484. II. Péter. Máté. { II. Miklós { Lásd ezt a (1. Borbála). { III. táblán. (2. L. Bánffy Zeófia). {	
I. László (Medgyesallyi Anna). mint az I. táblán.		Anna Agárdi László özv. 1460. Veronika, Zokoli Miklós özv. 1495. II. Domokos jászói prép. 1198. Pelbart vagy Gerhard. Potentiana. (Kallói Lőkös Lőr.) Adviga (Kenderes László özv. 1490.) Margit (Semsey Lászlóné) Borbála.	
IV. György 1379.		IV. János. 1464. (Neje Zokoli Bora). { Lásd e két III. István. Ez és János { testvér testvéré megtarták a { ivadékát Staniszlófi nevet. { a IV. és V. táblán.	
		V. György { Kata. (Zeleméry Bened.)	
		János. + Antal. { 1418. { László. 1455. + (Anna). { Barnabás.	

E II. táblán jó le tovább a család. I. László-nak két gyermeke közül IV. György unokájában Lászlóban kihalt 1455 után¹⁾. Szaniszló terjeszti tovább az ágat. Ez Somlyóért a Pok nemzetiséggel sokat pörölvén, végre megnyerte azt 1390-ben Bebek Imre országbíró előtt²⁾. Tőle gyermekei magukat báthori Staniszlófiak-nak nevezék, sőt II. István fiától két unokája e nevet megtartva,

¹⁾ Hihetőleg ez volt a remete sz. Pálós szerzetes, a Biblia magyarítója.

²⁾ Wagner. dec. I. 43.

a családtól külön szakadt, és a Staniszlófi családot alkotta. Ezek ivadéka Staniszlófi ág ezim alatt itt külön fejezetben lesz tárgyalva.

Mint a táblázat mutatja Staniszlónak négy gyermeke volt. III. János Orsolya nevű leányában hal ki. II. László maradékot nem hagyott. II. István, 1422-ben erdélyi al-vajda, 1458-ban pedig kir. asztalnok, két nejétől, ugymint tót-prónai Turóczy Benedek Orsolya nevű leányától, és Dorottytól számos gyermekét a táblázat mutatja. Ezek közül III. László 1462-ben királyi asztalnokmester Potentiana nevű nejétől, ki utóbb Kusali Jaksh Péterné lőn, csak leányokat nemzett. — IV. György fiában Antalban hal el. II. Péter és Máté, ki Mátyusnak is iratik, semmi örököst nem hagytak. — Domokos kettő volt, egyik gyermekkorában halt, a másik premontrei rendű jászói prépost lőn. A két legutól látható János és István nagyatyjokról a Staniszlófi névnél maradván, külön nevű családot alapítottak, rólok külön fejezet szoland. Törzsnek egyedül maradt tehát II. Miklós, ennek két nejétől, ugymint Borbála Kazmérnak leányától, és losonczy Bánffy István leányától Zsófiától nemzett gyermekeit és utódait mutatandja a következő

III. tábla.

II. Miklós (1. Borbála, 2. Bánffy Zsófia) mint a II. táblán.	Bertalan. (Jakchy Kl.)	Erzsé. (1 Pekry Lajos. 2. Kerecsényi László).	Gábor fejd. † 1613.
	IV. István, erdélyi vajda (Telegdy Kata).	III. Miklós †.	VI. István (1. Bebek Zsuzs. 2. Kostka Zsófia).
	Móricz †.	III. András. (Majláth Margit).	
	Erzsé.	Kristóf fejd.	V. András (Zakreska Anna).
	(1. Kiavárdai Mih.	(Bocskay Erzs.)	
	2. N. Mihályi Bánffy Gy.)	Zsigmond fejd. (Krisztiana).	Boldizsár. (Kendy Mária).
	Kata. (Sarmasági László).	V. István <u>1. király</u> (Jagello Anna).	IV. András, bibornok.
	Borbála. (Almosdi Chyre Andr.)	Griseldis (Zamoisky Ján.) Miklós †	Erzsé. (1. Hagymássy Kris) (2. Dobó Fer)
		Zsófia. (1. Csaky Dem. 2. Drágyi Gásp) (3. Báthory Gy. 4. Dóczy Kel.)	

E táblázat mutatja föl a somlyói ágon a legnagyobb Báthoriakat, egyszersmind azokat, kikben ez ágazat elenyészett.

IV. István (II. Miklósnak fia) 1523-ban erdélyi alvajda 1529-ben Szapolyay tette Erdély vajdájává, és ennek pártján marad holtig

hűségesen. Ő hajtá a Ferdinandhoz pártolt szászokat vissza Szapolyay hűségére, Torda városát pedig felégeté 1531-ben, mivel Ferdinand részére hódolt. Meghalt 1534-ben, kora 57-dik évében. Nejétől Telegdy Katalintól, (ki 1547-ben kora 55-dik évében követé a sirba férjét), több gyermeke maradt, ezek közül

III. Miklós (IV. Istvánnak fia) korán elhalt

III. András (IV. István fia) Isabella hive. Ő foglalta vissza 1556-ban Husztot Isabella részére Korlát Mihálytól. A szathmári várnak parancsnoka volt. Meghalt 1563-ban, jan. 7-kén. Nejétől Majláth Margittól, fogarasi Majláth István leányától három gyermeke közül kettő szerencsétlen volt. Boldizsár nagybátyjának a lengyel királynak udvarában nevelkedett András testvérével együtt, azután utazásokat tett Europa csaknem minden tartományaiban. Nagybátyja halála után unokatestvére Zsigmond erdélyi fejedelem udvarába ment, és Géczy János kormányzó leléptével Zsigmondra elhatározó befolyást kezdte gyakorolni, és Erdélyt Zsigmond nevében saját önkénye szerint igazgatni. Mind ezzel, mind pedig kivált hatalmaskodásaival a rendeket maga ellen izgatta, és Zsigmonddal is viszálykodásba keveredett, úgy, hogy ez tanácsosaitól módot kért tőle szabadulhatni. Azok részint kibékülést, részint száműzetést, sőt halált tanácsoltak. Boldizsár ezt megtudva, Gyulai Pált abafalvi jószágán megrohantatva, fölkonczoltatá. Gálfi Jánost elfogatván, kivégezteté Zsigmondnak beleegyeztével, ki azonban utóbb — de már későn — visszavonta a kivégzési parancsot. Azonban nem sokáig vitte Boldizsár is. A tordai országgyűlés után, honnan még ő is a tisztelgők sorában volt Zsigmondhoz, nem-sokára Zsigmond többeket elfogatván, Boldizsárt is lefejeztette ¹⁾ Szamosujvárott 1594-ben. Boldizsárnak Kendy Máriától gyermeke nem maradt.

IV. András (III. Andrásnak fia) Boldizsár testvére, szintén Lengyelországban király nagybátyjánál nevedezett, és papságra szentelvén magát varmi püspök, és 1583-ban bibornok lőn. 1599-ben unokaöccse a fejedelemséget neki adta át, mit nagy vonakodások után fogadott el. A ravasz Mihály oláh vajda tört be reá Erdélybe, kivel Szebennél megütközvén, csatát vesztett, és futásban keresett menekülést. Tévelygése közben egy erdőben Csik mellett körülvétetvén, megöltet ²⁾. Gyilkosa Ördög Tamas volt, ki a magát vitézül ótalmazó bibor-

¹⁾ Wolf. Bethlen IV. 472.

²⁾ Wolf. Bethlen IV. 454.

nekfejedelmet baltájával bal szeme fölött homlokon sujtá agyon 1599-ben, oct. 31-kén, kora 33-dik évében.

VI. István (III. András fia), midőn Zsigmond fejedelem Erdélyben Boldizsárt és többeket elfogatott és lefejeztetett, IV. István futással menté meg magát. Jeles katona volt, és király nagybátyjának az oroszok elleni hadjáratában kísérője. Első neje pelsőczy Bebek Zsuzsanna ¹⁾; a második Kostka Zsófia, némelyek szerint a lengyel szent Szaniszló nővére. Az elsővel nemzé

Gábor t, az ugynevezett utolsó Báthorit, ki 1608 tól 1613-ig Erdély fejedelme volt. Hiu, kéjvagyó, szeszélyes, és némelyek szerint nagy testi ereje daczára is gyáva férfi. Erkölceit — mint írják — Imrefi tanácsnoka vesztegeté meg. Erdélynek nem annyira fejedelme, mint basája volt. Végre Bethlen Gábor föllépése buktatá meg. Ez elől futott Nagyváradra, hol 1613-ban Szilassy János és Nadányi Gergely kikocsizás alkalmával megtámadván, megölték ²⁾. Ő volt a somlyói ág utolsó férfi sarjadéka. Gábornak testvére

V. András (VI. István fia) a politikai mozgalmaktól elvonulva élt. Lengyel származásu nejétől Zakreska Annától csak két leánya gyermeke lön. Az egyik Hedvig előbb Lupstovszky lengyel neje, ennek halálával apácza lett, és a Stanguskai zárdában halt meg 1681 után. A másik Zsófia Rákóczy II. György neje lön 1643-ban. Napa Lorántffy Zsuzsanna halála után katholizált. I. Leopold királynál nagy kegyben állott. A Jesuitáknak nagy pártfogónéjok volt, 1662-ben számokra S. Patakon residentiát alapít. Meghalt Munkács várában 1680-ban, június 14-kén. Eltemtetett Kassán a Jesuiták templomában ³⁾.

Hátra van még a somlyói ágból IV. Istvánnak két legjelesb fiáról, és azok utódairól szólanom.

V. István (IV. István fia) született 1533-ban Kozma és Demény napján Somlyón. Honn kezdett tanulni, Olaszországban folytatta. Egy ideig I. Ferdinand udvarában is tartózkodott, azután Szapolyay János özvegye Isabella udvarához jött. Ennek több hasznos szolgálatakat tett, terhes követségeket végzett. Hadi pályán először 1557-ben Szathmár alatt tünteté ki magát. Mint váradi kapitány egyszersmind Bihar megye főispánja volt. Az ifju Szapolyay halála után 1571-ben erdélyi fejedelemmé lön. Fejedelemsége korában vágytársát Békesit

¹⁾ Wagner dec. I. 54. Zsófiát irt. Kézirata LXX. kötetében, Zsuzsannát tett.

²⁾ Szalárdy: Siralm. kronik. 27. 28.

³⁾ Spángár M. krónika. 304. lap. — Cserey Mih. 27. 28. lap.

1572-ben meggyőzte és kiűzte. Két év múlva 1574-ben lengyel királylányt választott. Meghalt Grodnóban 1586-dik évi dec. 12-kén. Ő volt a somlyói ág fénypontja, kiben a legszebb tulajdonok egyesültek¹⁾. Nejétől Jagello Anna lengyel király leánytól gyermekei nem maradtak. Nevezik nagylábu Báthorinak is. Testvére

Kristóf (IV. István fia) 1530-ban született. István öcsését követte a váradi kapitányságban, bihari főispánságban és erdélyi vajdaságban. Fiatal korában járt Angol-, Spanyol-, Francia-, Német- és Olaszországban; és egyéb nyelveken kívül francziául, olaszul és spanyolul is beszélt. 1557-ben Izabella részéről követségben járt a franczia királynál. 1566-ban az ifju Szapolyay egyik fővezérévé nevezte. 1576-ban lett erdélyi fejedelemmé. 1581-ben fiát Zsigmondot választatá meg fejedelmül. Meghalt 1581-dik évi május 27-kén. Eltemettetett Gyulafejérvárott²⁾. Már előbb elhalt nejétől Bocskay Erzsébettől született gyermekei közül Miklós mint gyermek kilencz éves korában 1576-ki január 30-kán halt meg. Szintén a fejérvári sirboltba temettetvén.

Griseldis (Kristóf leánya) úgy látszik atyja halála után két évvel (1583-ban) Zamoisky János lengyelországi kancellárhoz ment férjhez, kivel nagybátya István lengyel király udvarában ismerkedett meg. Férjével latinul levelezett, és levelei a Zamoiski levéltárban most is megvannak³⁾.

Zsigmond (Kristóf fia) véres kezekkel jött a világra, mint a krónikák írják. Nagybátyja a király arczképét látva, semmi vonást nem ismert föl rajta a Báthoriakból. Változó, szeszélyes ingatag jellem. Atyja után az erdélyi fejedelmi székbe ülven, arról kétszer is leköszön, elcsereéli az oppelni herczegségért. Nejét Mária Krisztinát hazaküldi meg visszakívánja. Boldizsár testvéreit és többeket kivégeztetett. Végre bibornokság után sovárog. Prágában, hová legutoljára vonta magát, halt meg 1613-ben, kora 41-dik évében. Ott temettetett is el a Zsigmond király kápolnájában.

Ezek voltak a Báthori család somlyói ágának tagjai, kiket a történetírók rendesen somlyói előnévvel neveztek, de kik magokat gyakran báthori Báthoryaknak (azaz de eadem) is irták. Mint említetett, ez ágból vált el egy másik, mely a Stanislófi Báthori név mellett maradt.

¹⁾ Jellemzését adtam a Losonczy Phönix II. kötetében, valamint az egész családról.

²⁾ Wagner dec. I. 47. hol sirirata, valamint fiáé Miklósé is közöltetik.

³⁾ Lehoczky Stemm. I. 62.

Staniszlófi ág.

Ez ágazat — mint említve volt — Szaniszlónak (a II. táblán) IV. János és III. István unokáitól származik. Az előbbinek ága magvaszakadtáig így folyik¹⁾:

IV. tábla.

II. István (Szaniszlónak fia) lásd a II. táblán.	{	IV. János 1464. (Zokoli Borbála).	György 1498.	{	Borbála. (Iryi Ferenczné). 1572.
			László. kitől		Magdolna. (Tunyoghi Imrené).
			János.	János { Ferencz. † 1572. { (Strausz Zsuzs.) 1592.	Zsófia. (Artándi Thegzes Antalné).
				Elek. { Gáspár. (Kusali { Péter. 1601. Jakchy { Kata. (Lónyay Istv.) Anna).	
			Imre. (Bessenyei Kriszt.)	{ Péter. Anna. (Dulepszikai Horváth Bold.)	

Eleknek kusali Jakchy Annától két Gáspár fia volt. Az egyik korán sirba szált. Azután kereszteltetett másik is Gáspárnak.

III. Istvántól a másik ág, mely sziate nem tovább élt, így jő le:

V. tábla.

II. István (Szaniszló fia, II. táblán.	{	III. István 1464.	I. Zeigmond 1511. (Macedoniai Anna).	{	Farkas.	{	Zsigmond.	{	Zsigmond. Zsófia. (1. Los. Bánffy Tam. 2. Osztopáni Perneszi Gábor).	
					Miklós (Makray Zsuzsa).		Anna. (Kállai Fer.)			
							István. (Parlaghi Bora).		Zsuzsa. (1. Chetneki András. 2. Uraj Mih. 3. Aranyassy Mih. neje).	
							Anna 1553. (Erdőteleki Györgyné).			
			András (Kállói Bora). János. István.							

András (Kállói Bora).
János.
István.

¹⁾ Wagner dec. I. 44. és több Mss tom. LXX, hol izről izre többnyire a leleszi Convent adatai szerint hitelesen van kimutatva a leszármazás.

Ezen ágazat is, mint a főlebbi a XVII. század elején kiveszett. Tagjai történeteinkben kevésbé szerepelvén, megmaradtak birtokos nemesekül, sógorsági összeköttetések is kevésbé szereplő családokra vonatkoztak.

Következik a Báthoriak másik hatalmas ágazata

az ecsedi ág.

Ennek törzse, mint említve volt, Lőkösnek fia I. Péter, kinek 1335-ben Ecsed osztályban jutván, ivadéka ecsedi előnevet vett föl. Testvére Benedek magánkül szálván sirba, Pétertől így jő le ágazata ¹⁾:

VI. tábla.

I. Péter (Lőkösnek fia) mint az I. táblán.	{	I. János 1377. (Zánthói Pethew Kata) ettől	Bertalan +	Kata. (Marozaly György). I. László + (Berzeviczi Erzsé).
		II. Bereczk +	I. István országbíró elesik 1444. (1. Kistapol- csai Orsolya. 2. Borbála).	I. András 1495. (Bélteki Drágfi Jul.) { Ezt és utódait mutatja a VII. tábla.
			II. István, erdélyi vajda, országbíró, nőtlen.	
			II. Péter (v. II. Tamás).	
			I. Pál (néma).	
			I. Miklós, váci püspök.	
			Margit. (1. Szilágyi Mihály. 2. Bánfi Pál).	
			II. Benedek +	
			I. Mihály { Kata.	
			II. János.	Potentiana. 1462. még hajadon. (Zokoliné).
I. Tamás (özvegye Krisztina) 1446.	Veronka. (Dobo Domokosné). Margit. (Kállai Jánosné). 1462.			
Orsolya. (Ratóti Gyulafi Istv.)				

I. János (I. Péter fia) már 1417-ben nem élt, csak özvegye fordulván elé az oklevelekben. Fiai:

Bertalan fiatal korában a Hussiták elleni harozban esett el.

¹⁾ Könnyebbség végett ez ágnak tagjainál a számozások újra kezdetnek.

I. Tamás csak leányokat nemzett ¹⁾, kiknek férjeiket a táblázaton láthatni.

II. Benedek, II. János magnélkül mentek a sirba. I. Mihálynak csak egy leánya Katalin volt.

I. István tartotta fel ágazatát. Ez 1423-ban kir. főasztalnok, 1485-ben pedig országbíró lön. Albert királytól kapta Nógrádban Bukák várát. A várnai ütközetben a király zászlóját vivé ²⁾, és ott el is esett 1444-ben. Neje három volt: először a Somosi családból, másodszor Butkai Borbála, harmadszor Kis-tapolcsai Orsolya ³⁾. Számos — a táblán látható — gyermekei közül ismét csak egyik lön a Báthori név továbbterjesztője.

I. László (I. István fia) Szathmár és Zaránd vármegye főispánja volt. Nejétől Berzeviczi Erzsébettől utódokat nem hagyott. Meghalt 1474-dik év előtt.

I. Pál a néma, maradékot szintén nem hagyott.

II. Péter (v. II. Tamás) magbaszakadt.

II. István örökös nőtlenségben élt. Már 1458-ban főasztalnok, 1473-ban országbíró, 1478-ban pedig erd. vajda volt. Több nevezetes követségben, és még több ütközetben vett részt. Legnagyobb dicsőséget és hirt azonban a kenyérmezei diadal által aratott, hol már a veszdfélben álló Kinisy serege megmentésével a győzelmet is kivívá 1479. oct. 13-kán. — 1477-ben jeles érdemeiért a Marothi féle jószágokat kapta Mátyástól adományba ⁴⁾. Halála történt 1493-ban. Eltemtetett Nyirbátorban a kenyérmezei zsákmányból épített kápolnában, honnan ugyanott a nagyobb egyházba vitetett át ⁵⁾.

I. Miklós papságra adván magát, Olaszországban tanult. Azután előbb szerémi, 1475-től pedig váci püspök lön. Bonfin szerint egyike azon kor legtudósabb férfiainak. Mátyással egy ízben izetlenségbe jött, de később kiengesztelődtek. Mint püspök Nógrád várában

¹⁾ Budai lex. 158. Tamás leányát Potentianát Báthori Lászlónak Tamás fiának nejeül állítja. Így tevő Wagner is előbb kéziratában, de később kitérő — bizonyosan oklevelek nyomán győződve meg, hogy Tamásnak László nevű fia nem létezett! Azonban Wagner: dec. I. egy II. Tamást (35 lap) mint I. István fiát említ, és ennek leányát írja Zokolinának. Kézirati elcaldása különbözik Deoásaitól. Terjedelmesb, de kevésbbé történelmi. Jegyzetei későbbiek.

²⁾ Thuróczy Chron. IV. r. 42. fej. Schwandtnernél 1746. i. v. k. I. 257. l.

³⁾ Budai Fer. lex. I. 159. emliti e hármát. Wagner dec. I. 32. csak kis-tapolcsai Orsolyát írja. Mss. LXX. kötetében azonban Borbála nevűt is említ már.

⁴⁾ Wagner dec. I. 32.

⁵⁾ L. életet terjedelmesen, valamint a többiét is Budai Fer. lex. I. kötetben.

szép épületeket, szobrokat emeltetett az olasz művész Trani Jakab által¹⁾. Meghalt 1506-ban.

Margit (I. István leánya) először horogszegi Szilagyi Mihály hitvese²⁾, kinek halála után 1561-ben önkényt visszaadta Mátyás királynak mindazon várakat és városokat, melyek férjétől maradtak reá. Mátyás férje érdemeért Diod várát hagyta kezénél. Ezenkívül Világosvárt, Türt, Tisza-Varsányt bizonytalan ideig hétezer forintba írta be részére. Már 1463-ban alsó-lindvai Bánfi Báli neje volt³⁾.

I. András (I. István fia) Szaboles és Szathmár megye főispánja, koronázór az 1470—1495-diki időszakban. Ez építé föl Ecsed várát, melynek kapuja fölé ezen jellemző föliratot véseté:

„Magnanimus Andreas de Báthor, pater patriae suae, construxit hoc castellum gentilibus suis, pro quietudine, et tuitione eorum; cernens atque intelligens, quandoque paci intermisceri bella, et discordias, qui rogat suos haeredes, ut nominis Bathorei non velint esse immemores. Primum interse sint concordēs, concordia enim res parvae crescunt, discordia vero maximae dilabuntur. Postremo, tolerate et abstinete; nam divertere a malo, et facere bonum, est felicitas. Anno 1492.”⁴⁾

A katonaaállításól és táborozástól ezer forinton váltá meg magát 1494-ben. Bélteki Drágfi Juliannától született gyermekeit a következő táblázat mutatja:

VII. tábla.

I. András (Bélthekei Drágfi Jul.) mint a VI. táblán.	Bora. (Perényi Imre). I. György. (Buzlay Kata). III. István nádor. (Massovi Zs.)	III. András Bonaventura † 1566. (1. Thurzó Anna). 2. Mindszenti Kata). II. György. (Somlyói Báthori Anna) kitől III. János † IV. István † II. László † II. Miklós † 1585. (Losonczy Anna). Klára. (1. Drugeth Istv. 2. Losonczy Antal stb.)	V. István, orsz. bíró (Drugeth Erusina). Erzse. (Nádasdy Fer.) Zsófia. (Fígedy Andr.) Klára. (Várdai Mih.)

¹⁾ Istvánfi 1685-ki kiadás. 403. l.

²⁾ Teleky J. Hunyadiak kora XI. 44. l.

³⁾ U. ott. — ⁴⁾ Wagner : Dec I.

I. György (I. András fia) II. Ulászló, II. Lajos és I. Ferdinand korában Somogy megye főispánja, és főlovászmester volt. (1491-től egész 1531-ig). Birt a Szerémségen is, sőt a Dráva mellett birta Babócsa várát is. Itt tartott ő főbékkel 1531-ben tanácskozmányt, melynek eredménye a Bólavári gyűlés hirdetése lett. Neje Gergelylaci Buzlai Mózes leánya Katalin volt, kitől gyermeke nem maradt.

III. István (I. András fia) előbb Zala, azután Temes megye főispánja, és az ország alsóbb részeinek főkapitánya. 1509-ben ő is elkíserte Ulászlót Lajos fiának cseh királylyá koronázására. Nevezetessé tette magát 1514-ben az által, hogy az ő es Szapolyay erejével tipratott szét a Dózsaféle lázadás. Ekkor lépett Szapolyayval — mint írják — oly egyességre, hogy annak beleegyezése nélkül semmi hivatalt nem vállaland. Azonban 1513-ban már tanácsos lett. II. Lajos mellett. Perényi Imre halála után pedig 1519-ben nádorrá választatott. Ez idő óta engesztelhetlen gyűlölet fejlett ki közöttök, mi oly káros befolyással volt az akkori közügyekre, hogy egy magyar krónikásunk így sóhajtott föl rájuk vonatkozva: „Adta volna a felséges Isten, hogy ennek a két urnak vagy egyike sem, vagy csak az egyike született volna, nem vesztünk volna ily szörnyen országostul miattok.“¹⁾ — III. István az 1525-ki lármás hatvani gyűlésen — hol Szapolyay pártja győzedelmeskedett — letétetett, de a következő 1526-ki rákosi országgyűlésen ismét visszahelyeztetett. A mohácsi vész után, melyből szerencsésen megmenekült, I. Ferdinandnak leghívebb követője volt, és azt minden erejéből segíté a koronához. Meghalt 1535-ben Pozsony megyében Dévény várában. Neveztetett Sánta Báthorinak is. Neje a massovi herczeg Konrád leánya Zsófia volt, kitől egyetlen leánya Klára a münsterbergi fejedelem jegyese lön.

II. András (I. András fia) szathmári főispán, 1521-dik évtől belgrádi bán, a belgrádi várba azonban Török Bálint és Hedervári Ferencz be nem bocsátá. Jelen volt a mohácsi ütközetben is. 1527-ben Ferdinand tárnokmesterré tevő. Már előbb II. Lajos király által megerősített okmánynál fogva a következő hat várnak, u. m. Zemplin megyében: Csicsva, Mogyorós és Varanó, Borsodban Cserép, Abaujban Rozgon, Pestben Thora vár birtokába jött. Első neje Kállai János leánya Borbála, a második Rozgony István leánya Katalin volt. Ettől született gyermekei:

¹⁾ Pethő Gergely: Kövid magyar krónika, Kassán 1729. 104. lapon az 1527-dik évrre

Bonaventura, kit közönségesen szintén Andrásnak neveztek, Somogy Szathmár és szabolcsi főispán, tárnokmester, és a király hadainak főkapitánya volt I. Ferdinand részén, mert atyja nyomain járván, ennek pártján állott. Később országbíróvá lőn. 1552-ben egyszersmind erdélyi vajdával is kineveztetett, de erről leköszönt ¹⁾. Meghalt 1566-ki oct. 4-kén. Eltemettetett a pálosok tállyai templomában ²⁾. Veráncz mint eszes, ékesszóló, higgadt embert dicséri, Scipiohoz hasonlítja, sajnálván, hogy fiatal korában a köszvény miatt szenved. Első neje Thurzó Elek leánya Anna; a második szobaleánya Mindszenti Katalin volt, ki utóbb Zay Ferenczhez, ennek halálával pedig bolondóczy Bánffy Lászlóhoz ment nőül. Gyermekeket egytől sem kapott.

III. János, IV. István és II. László (II. Andrásnak fiai) korán elhaltak.

II. Miklós (II. András fia) ipával Losonczy Istvánnal 1551-ben együtt harczolt Becse alatt. 1552-ben Genuában járt. Egy ideig Szapolyay híve volt, de 1561-ben Ferdinand részére beszélé őt testvére Bonaventura. 1563-ban jelen volt Miksa koronázásán. Lakozott Ecsed várában Szathmár megyében. Itt szállotta meg őt 1564-ben az ifju Szapolyay, de ki azután Miklós ígéretei folytán az ostromot abba hagyá. Tett ígéreteért feddő levelet kapott Miksa királytól. 1567-ben országbíró lett. Osztályos pere volt Erdődy Péter Bán özvegyével. — 1569-ben a Dobó- és Balassa féle összeesküvésbeni részesség gyanújával vádoltatott, de hántása nem lett. 1570-ben ő győzte le a Karácson György-féle lázadást. 1585-ben négyes fogata feldöntvén, lábszárai eltörték ³⁾, ezek és egyéb betegségei miatt meghalt ugyanezen évben ⁴⁾. Özvegye Losonczy Anna előbb Sonneghi Ungvad Kristóf bánnak, ennek halála után pedig a később nádorrá lett Forgách Zsigmondnak lett hűves társa.

Mielőtt az utolsó fítestvérről tennék említést, meg kell ismeretnem II. Andrásnak Klára nevű leányát. Ez először neje volt homonnai Drugeth Istvánnak, kit 1549-ben eltemetvén, férjhez ment Losonczy Antalhoz, a temesvári hős testvéréhez, de kit nem szeretvén, meggyilkolt, férjének Antal nevű irnokával, kivel szerelmi viszonyban

¹⁾ Wagner dec. I. 39. Vajdaságát nem említi. Wolf. Bethlen: I. 533. 550.

²⁾ U. ott.

³⁾ Istvánfi 1685-ki kiad. 363. lap.

⁴⁾ Pethő Gergely Röv. m. krón. 123. lapon halálát 1584-dik évre teszi.

élt ¹⁾. A büntetést kikerülván, később Betko János, majd Benko Balint hozzá nem hasonló sorsú férfiakkal adta össze magát ²⁾.

II. György (II. András fia) daczára, hogy az ecsedi ágból volt. Nyir-Bátorról írta előnevét. Eleinte (1552-ben) Ferdinand részén állt, később azonban Szapolyay partját követte, és 1556-ban már ennek érdekében ostromlá Váradot. Ezért hűtlenségi bélyegen veszté Buják várát. 1565-ben Erdőd várában ostromoltatá őt Miksa király, az ostromlók közt testvére Bonaventura is részt vevén. A fővezér Svendivel alkura lépven, tömérdek pénzébe, és egyéb javaiba került ez alku II. Györgynek, ki azután Csicsvárra Borsodba tette át lakását. Neje somlyói Báthori Anna, Báthori Istvánnak Telegdy Katalintól ³⁾ született leánya volt. (L. III. táblán 221. lapon). Ez előbb homonnai Drugeth Antal hitvese, ennek halála után békési Drágfi Gáspár neje lön. A reformationnak nagy pártfogónéja, azt alattvalói közt mindenkép meghonosítani igyekezett, birtokaira reformált lelkészeket gyűjtött, az Erdődön állított tanodát is ily szellemben vezetteté. 1545. jan. 25. meghalván férje, még azon évi sept. 20-kán zsinatot tartatott a reformáltak érdekében ⁴⁾. Férje halála után I. Ferdinand őt helyettesíté a krasznai és közép-szolnok-megyei főispánság viselésére fia György felnőlteig. A főispánságot 1547-ig viselte. 1550-ben meghalván utolsó gyermeke is Drágfi György, miután harmadszor ecsedi Báthori Györgyhez férjhez ment, ez a kihalt Drágfi birtokokat is öröklé Anna kezével, nevezetesen így szállott Erdőd Báthori Györgyre, kinek Annától egy fiu és három leány gyermeke maradt.

A leányok közül legalább Erzsébet, ki Nádasdy Ferencz neje lön, nem járt anyja nyomdokin. Ez volt a csejthe-vári szörny, ki ha vérrel nem mosdott is, mint a hagyomány állítja, de bizonyos, hogy számtalan ártatlan nőt legyilkoltatott, és ezeknek kinzásában különös kedvét lelte, míg 1610-ben tettei kitudódván, elzárattott, és börtönében 1614-ki aug. 21-kén valószínűleg méreg által undok életének véget vetett ⁵⁾.

¹⁾ Forgách Comment.

²⁾ Wagner Ms. tom. LXX. Betko Jánost Belke vagy Békessay Jánosnak, Benkot pedig pályi vagy pályai Benkonak írja. A Coll. gen. dec. I. 41. lapon B) jegy alatt pedig szintén állítja, hogy vannak, kik a két érdekelt személyt így nevezék, itt azonban már Benko helyett Benkó áll. Budai II. 215. 216. 607. csak Betkot és Benkot említ.

³⁾ Wagner dec. I. 50.

⁴⁾ Budai Esaias M. orsz. his. II. 90. 94. 116. 145. — Istváni lib. XXII. 277.

⁵⁾ Tudom. gyűjtem. 1839-dik évi II. köt. 69—87. és VIII. 43—59

V. István (II. György fia) Somogy, Szaboles, Szathmár főispánja, és országbiró volt. Istváufi mindenfelől gyanusítja, hogy Bocskay pártjára kelt. Őt telhetlen bosszuállónak jellemzi. Sir-irata, mit Báthori Gábor állítatott¹⁾, moecenás és adakozónak nevezi. Meghalt 1605. jul. 25-kén, kora 50-dik évében. Nejétől homónnai Drugeth Ferencz leányától Frusinától semmi utóda nem maradván, magával a Báthoriak ecsedi ágazatát sirba vitte.

A család jelleme a végleteesség volt. Alig volt a családnak egy tagja, mely akár a jóban, akár a roszban a közepszerűség színvonalán állott volna meg. Voltak közöttük szép elmék, ügyes bátor hadvezérek, vallásfelekezeti pártolók; de — bár ki mit állítson — én nagy hazafit egyikökben sem látok.

Báthori család. (Gágyi). A főlebb tárgyalt Báthoriakon kívül volt még egy más ilyenü család is, mely ha nem szerepelt is annyira történeteinkben, de eredete szintén oly régi és tisztán magyar származású. Ez az Aba nemből (genus) Petench ispántól (comes) eredett.

Aba nemből Péter ispánnak (Petrus Comes de genere Aba) ki a XIII. század végén élt, hasonlónevű fiától Péter ispántól hat unokája volt, kik ugyanannyi virágzó családnak őseivé lőnek, neveiket az osztályban kapott vagy szerzett birtokaiktól nyervén. Az I. Pétertől kezdve, a családfa imez:

I. tábla.

I. Péter ispán.	{	II. Péter Szaláncz vár ura. 1330.	{	I. Miklós Gereven. Erdélyi vajda. Szerző Góg v. Gágy hely- ségét.	{	I. Lőrincz. II. István. II. Mihály. II. Miklós de Góg. 1327.	{	III. Mi- hály.	{	V. Péter	{	IV. János †.
	{		{	I. György I. László	{	Sirokai család ősei.	{	II. János	{	Mych. 1364.	{	VI. Péter †.
	{		{	I. János	{	Frichi cs. őse.	{	IV. Péter	{	III. János Gágyi Báthori névvel.	{	Ezt és fiait lásd a II. táblán.
	{		{	III. Péter	{	Hedriek törzse.	{		{		{	
	{		{	I. Mihály	{	Berthótiak atyja.	{		{		{	

¹⁾ Wagner dec. I. 42 közli a sir-iratot.

II. Péter és fiai oleszerlétek Szaláncz várát Drugeth Vilhossal, Sáros megyei birtokokért 1330-ban. Így jutott a család Sáros megyébe, hol a hat fiu javakat szereztvén, mindenik birtokáról neveztetett, és külön családokat alapítának¹⁾. I. György és I. László utódai Siroka helységről Sirókai; I. János Frich helységről Frichi; III. Péter Hedrich falutól Hedri; I. Mihály Berthót helységről Berthóty nevet viselve, e családok őseivé lőnek. I. Miklós végre, ki Gerevennek is neveztetett, és erdélyi vajda volt 1342-ben, Abauj megyében Góg vagy Gágy helységet szereztvén, maradéka Gágyi Báthori nevet vett föl. Mint jönnek le, és némely ágak mint halmak ki, a családfa mutatja.

III. János kezdett határozottan a Gágyi Báthori névvel élni. Tőle tovább így folyt le a Báthori ág:

II. tábla.

III. János ki az I. táblán.	V. János. † Demeter. †	VI. János †	István † VII. János	IV. Miklós (Lenkey Anna).	Anna (Mocsári János).
	II. László { III. Miklós † 1527.	I. András		Anna (Atthfi Györgyné)	
	II. György. †	III. László †		Zsuzsa (runyai Söldos Fer.)	
	I. Ferencz (Putnoki Zsófia).	János. Anna.		Klára. I. Gábor, carmelita. Kata (Monaki Fer.)	
				I. Zsigmond (1. Barna Zsuzs. 2. Hetesi Kata).	IX. János.
					IV. László { (Gocsith Károlyi Bora). II. Gábor, 1689.
				VIII. János. † Kata. Borbála. (Palagyi János).	

¹⁾ Wagner Anal. Scep. I. 349. II. 337. — Ungr. Magaz. III. 172. 211. IV. 169. 310. 340. — Lehoczky Stemm. 2. 1.

A táblán látható III. Miklós Szapolyay pártján harczolt, és 1527-ben Tokajnál esett el ¹⁾. VII. Jánosnak több gyermeke közül Zsigmond nemzett ismét melléthei Barna Zsuzsanna, és Hetesi Kata nevű hitveseitől gyermekeket. Már Zsigmond Nógrádban birtokos volt, hihetőleg első neje után. Egyik fia IV. László, ki ágát még egy izen fentartá, Fülek várában lakott. Ott curiája volt ²⁾. Ezt 1652-ben Nógrád megye a főispánhoz követül küldi több megbizással ³⁾. 1670-ben már csak özvegye Gocsith Károlyi Borbála és kiskoru fia II. Gábor élt, ki 1689-ben már törvényes korú volt, és anyja után (ki utóbb 1672-dik táján Melezer János hevesi alispánhoz ment nőül) Pinczen is birtokot öröklött. Azonban benne a gágyi Báthory család is elenyészett.

I. Zsigmondnak leánya Zsuzsanna runyai Soldos Ferencznek, Kata Monaki Ferencznek volt neje. I. Gábor pedig carmelita szerzetes.

Báthorfalusi család. (Másképp Bencze). Bátorfalusi, más-kép Bencze Lőrincz és fia Gergely, továbbá testvére Mihály, és ennek fiai Mátyás és István I. Leopold király által 1672-dik évi oct. 22-kén kelt czimeres levél által nemesítettek meg ⁴⁾.

Bathy család. Lakhelye Heves és Gömör vármegye.

Bátky család. Gömör megyében nemesrendű.

Battha család. (Vattai). Egyike régiebb nemes családainknak. Előnevét Borsod megyei Vatta helységtől vette, mely hajdan a mostani Vatta helységnél alább állott, de az egri törökök az adófizetés késedelmeért lakosait leöleték és elpusztiták. Ekkor Battha birta már a falut, de a kor, melyben ez történt, nincs meghatározva. 1511-ben Vattai Pelbarth László és Bertalan egész rész birtokaikban Bernátfalvi Bernáth László igtattatik be. 1747-ben Vattai Battha Pál és György Alsó-Vattára nézve Szepessy Pállal lépnek peralkura ⁵⁾.

Legrégebben, kiről adataim szólnak, Battha Pál élt, ki 1511-ben Gombos György előtt nyugtat ad ki ⁶⁾.

¹⁾ Zermegh Schwandtnernél II. 419. — Valótlán tehát, mit Wagner Mss. LXX. ezen Miklósról megjegyzett, hogy Istvánfi szerint 1536-ban a Tiszába fűlt. Istvánfinál nem találtam róla említést. Zermegh pedig — mint tudjuk — egykorú író.

²⁾ Mocsary Nógrád esmert. III. 70.

³⁾ Prothoc. Cott. Neogr. anni 1652. pag. 18. 19.

⁴⁾ „Liber regius“ czimű kéziratom

⁵⁾ Fényes Geogr. Szótár IV. 283.

⁶⁾ Catal. Mss. Mus. Szécheny. regnic. I. 583.

Battha Péter Szigethvár védelmében Zrinyi Miklós vezérlete alatt mint százados esik el 1566-ban ¹⁾.

Battha János a török világ korában török fogságba esvén, elveszett.

A család ezimerét itt láthatni. Áll ez hadi vértből, melynek kék mezejében korona fölött egy kar nyugszik, kezében kivont karddal, melynek hegyére vérző törökfej van szúrva. A vért sisakja fölötti koronán ugyanaz látható. Foszladék egy oldalról aranykék, a másiktól ezüstkék.

A család a XVI. század vége óta már Nógrád megyében székel. Ott élt belőle Battha Bálint 1595-ben. Neje Félegyházy Anna volt. 1607-ben ²⁾ tett végrendeletet. Tőle így jő le négy nyomon a család ³⁾:

I. Bálint 1595. (Felegyházi Anna).	I. Pál 1617 – 1633. (Gyürky Anna).	II. Bálint 1650 – 1677. (Ebeczky Magdolna).	II. Pál. 1684.
			Mária (Sebők Mát.)
			Anna (Komjáthy Dav.)
			Julianna (Becse Vajda Andr.)
			Klára.
		Zsófia (Herencsényi Istv.)	
		Borbála (Szentiványi Rafaelnő).	

I. Pál 1629-től 1633-ig Nógrád megye alispánja volt. Birt 1617 Rapon. Fia II. Bálint élt 1650-ben. részt vett az 1663-diki nemesi fölkelésben. 1672—1677-ben szolgabíróságot viselt. Követ is volt. Meghalt 1683-diki dec. 9-kén. Eltemettetett Tamásiban. Ennek fia II. Pál 1684-ben szolgabíró volt.

Eddig terjed a táblázati leszármaztatás.

¹⁾ Istvánfi 1685-diki kiadás. XXIII. könyv. 314. lap.

²⁾ Mocsáry id. h. I. köt. hihetoleg elhibázta az 1607-dik évszámot, mert Battha Bálint meg 1617-ben is birt Panyi döröczön. Acta in Archiv. C. Neogr. anni 1617

³⁾ Wagner Mss LXX. 27. l. és Nógrád megyei levéltári iratok.

Azonban úgy látszik, említett II. Pálnak fiai voltak Ádám, András, Zsigmond, kik 1705—1711-ig éltek. Közülök Ádám Rákóczy adhaerense volt.

Valószínűleg II. Pál fiai voltak :

III. Pál is, ki 1744-től 1763-ig Nógrád megyei alispán volt, majd királyi tanácsos, és kir. táblai ülnök lőn. Élt még 1767-ben is. Ennek vagy fia vagy testvére volt László 1755-ben kir. tanácsos, és kancelláriai titkár, 1774-ben már referendarius.

Ugyanez időben élt IV. Bálint (III. Bálintnak fia, ki talán II. Pál fia volt) kir. táblai, majd hétszemélyes táblai ülnök, és udvari tanácsos 1774—1792.

III. Pálnak fia IV. Pál, ki gyermekeivel együtt ősi birtokát Rap helységét 1830-ban adta el Coburg hercegnek. Nejével udvarnoki Rholl Katalinnal a következő családfát alkotá :

IV. Pál 1821. (Udvarnoki Rholl Kata).	{	József	{	Róza.
		Vácson.		György. † 1857. volt szolgabíró.
		(Gr. Almássy		(Frivaldszky Serafin).
		Zsófia).		Mária. (Beniczky Muki).
				Teréz. (Almássyné),
		Bálint.		Béla.
		Paulina.		

Batthiány család. E családnak a nemesi rangot Batthiány György és István testvérek szerzik rokonaikkal Horváth Ferencz, ennek gyermekei és Szakony Mihálylyal együtt III. Ferdinand királytól 1654. nov. 27-kén kelt ezimeres levél által¹⁾. Utódai valószínűleg kihaltak.

Batthyány család. (Németújvári herceg és gróf). Azon ősrégi mágnás családaink egyike, melyeknek neveik történelmünk majd minden lapján tündöklenek.

Eredetét a hét magyar vezér egyikétől Örs-től származtatják. Örs vezér az első foglalási osztálykor Dunán túl a Balaton (vagy Sio) környéket kapta²⁾ és Zala megye Örs vára tőle vette nevezetét.

Említett Örs vezér nemzetségéből származottnak állittatik

¹⁾ „Liber regius“ cz. kéziratom. — Az eredeti Armasis Kún Halas város levéltárában van.

²⁾ Thuróczy Chronic. P. II. cap. VIII. et IX. — Anonymus, Kéza stb.

Renold, ki 1160-ban élt, és bizonyos, hogy magát de Eörs vagy de genere Eörs írta. Ettől szakadatlan folyamatban a családfa¹⁾ így támad:

I. tábla.

Rénold 1160.	Miske mester de Kövágő-Örs 1214.	I. Mátyás de Kövágő-Örs 1272.	I. Mihály 1341.	Domokos mester de Kövágő-Örs. I. Miklós mester de Kövágő-Örs 1376. (Batthyán Kata).	Lásd öt s gyermekeit a II. táblán.
				I. János de K.-Örs.	
				I. Péter de Köv.-Örs.	

Kövágő-örsi Miske mester birta Örs várát, II. András fiát nevelvén, ezen érdemeiért 1214-ben²⁾ Ederich és Zeldegeh várát kapta. Fia

I. Mátyás szintén de Kövágő-Örs. Ennek testvéreül Pált is említ Lehoczky.

I. Mihály (I. Mátyás fia) osztályos rokonaival egyességre lép 1341-ben az örsi vár, és ott a B. M. Magdolna tiszteletére alapított prépostság iránt, melyet bő adományokkal tetézt³⁾. Négy fia közül csak

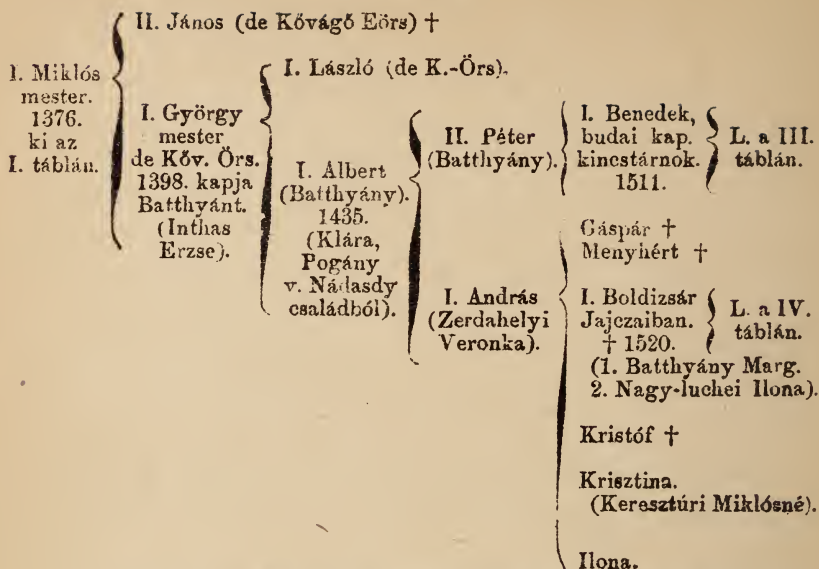
I. Miklós mester tartja fen ágát. Megerősíti magát örsi és pezei birtokában. Meghalt 1376-dik év után. Neje Katalin, Batthyán Miklós mester János fiának hasonlóan János nevű fiától nemzett leánya volt. Ettől született utódait a II. táblán láthatni:

¹⁾ Wagner Ms. LXX. 99. — Lehoczky Stemm. P. I. 39. s köv. I. Szklendz György: Origo et genealogia ill. Batthyániorum etc. Poson, 1778. — Hormayr (Taschenb. 1823-diki k. 196—214. l.) — Geneal. auth. Mss. No. 207. tom. II. köztük a család történeteit, melyek (s egyebek), itt összevetve használtattak.

²⁾ Wagner Mss. LXX. Lehoczky Simon után 1213-dikat ír; szerinte él 1230-ban is.

³⁾ Wagner id. h.

II. tábla.

I. György (I. Miklós fia) lőn a család alapítója. Esztergami kapitány volt 1370-ben. Részt a török, részint Horvát Jánosban ellen szerzett érdemeiért 1398-ban Zsigmond királytól kapván Batthyán helységet, ő és utódai erről nevezék magokat. Meghalt 1401-ben. Neje volt Inthas (Lehoczkynál Guthor) Jánosnak Ivánka Miklós leányától Erzséttől született leánya Katalin.

II. Jánostól a nemesi ágazat eredeztetik. Rólok alább.

I. Albertnak, ki 1435-dik táján halt meg, Klára nevű neje volt Wagner és Szklénár szerint a Nádasdy, Lehoczky szerint a Pogány családból.

II. Péternek fia I. Benedek¹⁾, budai várnagy (1514.) és II. Ulászló korában kincstartó. II. Ulászlótól kapta Erdélyben Almás várát, melyet Somi Jósával Atynáért cserélt el. Élt 1518-ban is, és a bácsi országgyűlés végzéseit aláírta. Ivadékát a következő III. táblán tüntetem föl Lehoczky szerint:

¹⁾ E Benedek kérdés alatt áll. Irják őt I. László leányának Margitnak Alapi Andrásról fiaul, kit Batthyán Boldizsár fogadott volna nevére örökösül. (Budai lex. I. 289. l.) Lehoczky Stemm. I. 40. l. szintén így származtat egy Benedeket, hanem emattól megkülönbözteti, 1511-ben Baranya megyei rovásolónak (dicator) irván őt, és tőle származtatván a nemesi ágat. Wagner Mss LXX 99. bizonytalannak állítja.

I. András neje Zerdahelyi Veronka Z. Imre leánya által birtokait több mint száz helységgel szaporítja ¹⁾. Neje a Corbaviai gróftól eredt Zakán (Szklenár szerint Zalány) Lászlótól származott, kinek az Ugaliak utáni örökségéből jutott reá a szép hozomány. Gyermekeitül I. Gáspár ²⁾, Menyhért ³⁾ I. Boldizsár, Kristóf, Krisztina és Ilona tétetnek. Közülök csak

I. Boldizsár alapít családot. Ez Kőszegi várnagy 1484-ben, 1489-ben ⁴⁾ Vas megyei főispán, főkomornok jাজczai és boszniai bán volt, és többször követséget viselt. 1490-ben küldte őt II. Ulászló Jajcza védelmére. Ugyanez évben Corvin vagyis Hunyady Jánostól Somogy megyében Latran helységgel bűségeért, és kivált Kőszeg védelmében mutatott vitézségeért adományoztatott. Ugyancsak ő kapta 1481-ben a Batthyány család czimerét is. A vért kék mezejében vízből magas szikla emelkedik föl, annak tetején pellikán fészkeben fiait vérével táplálja. A szikla üregéből oroszlán emelkedik, szájában pallost tartva. Ez czimere jelenleg is az öszves családnak s a vértben nem bővített soha, hanem a grófi ág kilenczágú korona, a hercegi ág pedig hercegi palást és korona alatt viseli.

Az 1765-ki hercegi oklevélben a czimer csak kívül toldatott meg. A grófi korona fölött öt sisak áll. Jobb oldalról az elsőn koronás oszlop, a másodikon oroszlán, a középsőn hercegi korona, a negyediken a vértbeli pellikán, az ötödiken egy csomó pálcza, melyek közül bárd nyulik ki. A vértet két szárnyas ló fogja, mellettök két oldalról arany és vörös zászló leng. Az egyiken F. I., a másikon M. T. betűk ragyognak.

I. Boldizsár lemondván a bánságról, Slavóniában, hol sok birtoka volt, lakott. Meghalt 1520-ban ⁵⁾. Háromszor nősült. Első neje Gereben Kata, G. László leánya. Második nagy-lucei Dóczy Ilona (1503.) Harmadik Batthyán László leánya Margit ⁶⁾.

¹⁾ Lehoczky id. h.

²⁾ és ³⁾ Lehoczky-nál. Wagner Mss. LXX. csak Boldizsárt, Gáspart, és a két leányt említi. — Budai lex. I. Kristófot Boldizsár fiának írja. I. András unokájaul. — Gáspárnak ajánlja 1558-ben Doctor Prechtius Pithagoras verseit Lehoczky szerint.

⁴⁾ Acad. Értesítő 1853-ki f. 179. l.

⁵⁾ Szklenár id. h. 25. Wagner id. h. Lehoczky id. h.

⁶⁾ Lehoczky szerint. Mert Szklenár csak ez utolsót említi Wagner id. h. csak a két utolsót említi Szerinte Dóczy Ilona Dóczy Balázs leánya.

Ez ágazat Lehoczky szerint Kristóf, Antal és Ferenczben hal ki a XVII. század elején.

És most tekintsünk vissza I. Boldizsárra (a II. táblán), kitől a család mostanáig jó le. Ennek családfája, melyet alkotott, imez :

IV. tábla.

I. Boldizsár ezimer- szerző † 1520. Ugyanaz, ki a II. táblán.	I. Ferencz, bán. Szül. 1497. oct. 28. † 1566. nov. 28. (1. Alsól Bánffy Kat. 2. Svetkovics Kata).	II. Gáspár †	Gróf II. Ferencz † 1625. (G. Poppel Lobko- vicz Éva).	I. Ádám 1609—1659. (Gr. Formen- tini Anzora).	II. Kristóf ettől a hercegi ág. L. az V. táblán.
	II. Boldizsár, főkomor- nok † 1528. (Erhardi Kata).	III. Boldizsár, főasztaln. † 1588. (Zrinyi Dora).	Kata. (Széchy Tam.) Dorottya.		Bora (Széchy Bét.) Eleonora (Gr. Esz- terházy László).
	I. Kristóf főpohárn. † 1570. (1. Kani- say Magd. 2. Kanisay Orsolya. 3. Svetko- vics Erzse).			Margit (Gr. Csáky László).	I. Pál ettől a grófi ág. L. a VI. táblán.
	Bertalan †	Jusztina.		Erzse (Gr. Erdődy Gy.) Bora (Gr. Forgách Zeig.) † 1680.	

I. Ferencz (I. Boldizsár fia) született 1497-ki oct. 28-kán¹⁾. Vas megyei főispány, főpohárnok²⁾, főtárnokmester, és tót és horvátországi bán volt. Már 1514-ben Bornemisza János vezérlete mellett hadakozott Dósa György ellen. 1522-ben lett bánná Karlovicz Jánossal, és ugyan ez évben Török Bálint hűtlenségén nyerte ennek javait. 1524-ben kapta Német-Ujvárt, melyről azóta családja magát Németujvár örökös urául czimezi. Részt vett az 1525-ki jajczai, valamint a gyászos mohácsi ütközetben. Ezután Szapolya részén állott, kitől 1527-ben Késmárk városát kapta, és ebben Ferdinand által is megerősítettet. Nemsokára csakugyan I. Ferdinand hűségére tért, és Varasdnál már ez ellen harczolt. A körösvásárhelyi gyűlésen több

¹⁾ Szklenár id. h. 28.

²⁾ Lehoczky id. h. 41. — Budai szerint is tárnok. — Wagner csak pohárnok-ságát említi.

fő urat Ferdinand részére nyert meg¹⁾. 1532-ben vitézül ótalmazta Sárvárt. Meghalt 1566-ki nov. 28-kán. Nejei: 1. alsó-lindvai Bánffy Katalin, 2. Svetkovics Kata. Gyermeke egyiktől sem maradt. Testvére

II. Boldizsár (I. Boldizsár fia) főkomornok, főtárnok, tót- és horvát-orzági al-bán, és Zágráb, Kőrös megyék főispánja volt II. Lajos király alatt. Testvérével Ferenczezel kapta Hedervárt, Enyinget, Alapot és Zamardot. Meghalt 1528-ban²⁾. Nejei: 1. Lipcsei Ilona³⁾, 2. Erhardi Kata a zágrábi püspök Lukácsnak rokona.

I. Kristóf (II. Boldizsár fia) jelen volt 1542-ben a besztercebányai gyűlésen, 1554-ben főpohárnok lett. 1567-ben a főlebbviteli pörök megvizsgálására egyik bírónak rendeltetett. Meghalt 1570-ben⁴⁾. A dúsgazdag Kanisay László eljegyzé neki leányát Magdolnát, ez azonban meghalván, Orsolyát szánta neki, ki azonban Nádasdy Tamásné lőn. Kristóf pedig Svetkovits Erzsébetet, Batthányi I. Ferencz nejeének Svetkovics Katának nővérét vett el. Ettől nemzé Gáspárt, ki kihalt, és

III Boldizsárt, ki 1572-ben Rudolf koronázásán mint főasztalnok volt jelen. Különbben a hadi pályán szerzett érdemeket. 1578-ban ő rá, és Nádasdy Ferenczre bízott Kanizsa megerősítésének terve. A munkáltatás idején megtámadtatván a törökök által, Boldizsár két elfogott töröknek követsége által csellel visszacsalván a megfutamodott törököt, fényes diadalt vívott rajtok. 1580-ban a góbornoki váromlادékok mellett Skanderbéget verte meg, hol Skanderbég, Huszeim, Kalender és Ozmán Aga is elesett, 430 fő török fogoly lőn; ezenfölül 20 zászló esett zsákmányul. 1587-ben Zrinyi Györgynek Kanizsa mellett Sasvárbég ellen volt segélyére. Meghalt 1590-ben⁵⁾. Neje Zrinyi Dorottya a szigetihí hős leánya volt, kivel 1566-ki január 30-kán kelt egybe. Fia csak

¹⁾ U. ott. Pray Annal. Reg. V. 179.

²⁾ Lehoczky Stemm. I. 39. l. a táblázaton 1542-re teszi halálát, hibásan. Wagner id. Mss. és Szklenár id. h. 26. lapon 1528-ra.

³⁾ Csak Lehoczkyknál ismét valószínűleg tévedésből, mert a Dóczyak gyarkorta irattak Lipcsyeknek is. És ezen Ilona hihetőleg azon Dóczy Ilona, ki I. Boldizsár nejeül is állított (41. lap.) — Buday e II. Boldizsárt nem ismeré. Általában Lehoczky is nagy zavarban van e genealogiával is.

⁴⁾ Szklenár id. h. és utánna Wagner. — Lehoczky rosszul tévő halálát 1569-re.

⁵⁾ Istvánfi és utánna mások rosszul teszik 1588-ra. Szklenár a családi okmányok után írt 1590-et.

II. Ferencz maradt, ki Sopron megyei főispán, kir. főlovászmester, a Dunán túli részek főkapitánya, a nádori főlebbviteli törvényszék közbirája volt Rudolf, II. Mátyás és II. Ferdinánd király korában. 1595-ben még fiatal korában jelen volt a fejérvári ütközetben, hol Hasszán budai basa tizezer emberét veszté el. Bocskay ellenében a király híve. Azonban Bethlen támadásakor ehez hajlott, egy ideig még is Erdődy Tamás örködése tartá vissza. 1620-ban azonban midőn Bethlen Gábor seregeit Sopron megyébe küldé, Ferencz Rohoncra ment a fejedelem elébe, és ott meghódolt ¹⁾. Még ugyan ezen évben egy éjjel véletlenül Kőszegre útvén saját, és nővére Kata Szécsy Tamásné fegyvereseivel, azt elfoglalta, és a várkapitányt Hagymási Kristófot fogva küldte Bethlenhez Sopronba nov. 17-kén ²⁾. Meghalt 1625-ben. Ferencz emeltetett bárói, azután grófi rangra 1603-ban. Neje Éva báró Popel Lobkoviez Miklósnak Selmis Magdolnától leánya meghalt 1640-ben. Több leány között fia

I. Ádám gróf, cs. kir. kamarás, 1630-ban királyi főasztalnok, dunáninneni főhadvezér. Ő alapítá Németujvárott a Ferenczes barátok zárdáját, és a felső-őrsi prépostságot is gazdagítá. Meghalt 1659-k. márt. 15-kén, kora 49-dik évében. Eltemettetett Németujvárott a barátok egyháza alatti családi sírboltba. Első neje Formentini Aurora Katalin, a második Corbella vagy Vituon Borbála, ki magnélkül halt meg. Első nejétől lett fia II. Kristóf, kinek ágán a herczeg Batthyányok erednek, és I. Pál, kitől a grófi ág jő le.

II. Kristóf született 1632-ben. Cs. kir. kamarás, titkos tanácsos, Vas megye főispánja, a Dunán inneni részek főkapitánya, és főpohárnokmester volt. Részt vett 1683-ban Bécs védelmében. Jelesül viselte magát Pápa, Veszprém és Tatánál. Meghalt 1685-k. márt. 5-kén, kora 53-dik évében. Eltemettetett Németujváron. Neje Mária a Palocsay Horváth családból volt.

II. Kristóf ágát mutatja a következő

¹⁾ Pethő G. krónika 190. l.

²⁾ U. ott. 192. l.

V. tábla.

II. Kristóf † 1685 (Falocsay Mária)	II. Ádám ország bíró. † 1703. (Strattman Eleonora). IV. Boldizsár † 1700.	I. Lajos nádor sz. 1696. † 1765. (Gróf Kinsky Terézia).	Herczeg III. Ádám sz. 1722. (Gr. Illés- házy). I. József † primás. Fülöp †	Herczeg II. Lajos sz. 1753. † 1806. (Pergen Erzs.) II. József † 1762. Antonia, szül. 1762. Mar. Julianna. †	Fülöp herczeg szül. 1781. Iván sz. 1784. (Gr. Bat- thyány Aglája). Erzse. Leopold. Julianna.
			Tivadar sz. 1729. † 1813. (Gr. Esz- terházy Filipine).	Teréz. Eleonora. Antal József sz. 1762. † 1828. (Gr. Rog- genderf Jozsefn).	I. Gusztáv (B. Ahren- feld Vil.) Ödön. II. Gusz- táv.
			Károly herczeg. sz. 1698. † 1772. (1. G. Waldstein Bor. 2. G. Strattman Fran. 3. G. Batthyán Anton.) Ezekből gyermekei kibaltak.		

II. Ádám született 1662-ki sept. 13-kán. Országbíró, egyszersmind Horvát, Tót-, Dalmátország bánja, valóságos titkos tanácsos, Vas megyei főispán, egy magyar gyalog ezred ezredese, Dunán inneni főkapitány, jelen volt Bécs védelmétől kezdve a törökök elleni minden táborozásban, 1688-ban Fejérvárt, 1690-ben Kanizsát a töröktől visszafoglalta¹⁾. Meghalt 1703-dik évi aug. 26-kán, kora 41-dik évében²⁾. Neje gróf Strattman Eleonora, szül. 1678-ban, férjhez ment 1692-ben, Meghalt 1701-dik évi nov. 24-kén. Ettől születtek I. Lajos és Károly az első herczeg.

I. Lajos született 1696-ki mart. 7-kén. Római sz. birodalmi gróf lett, 1721-ben Szilez, Morva, cseh és ausztriai indigenatust nyert üléssel és szavazattal. Anyja után a Strattman név öröklője. Cs. kir.

¹⁾ Életrajzát F. magyarszági Minerva 1836-ki IV. kötetben arczképével együtt. Hormayr Taschenbuch 1823-ki foly. 196—214. l. szintén arczképével, mit Wiedeman és Ortelius red. is közölt.

²⁾ Nabinger: Ruhestätte, 10. lap. halálát kora 45-dik évében teszi hibásan, valószínűleg hibás sir-iratok után.

kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, főpohárnokmester, aranygyapjas vitéz 1744-től, sz. István-rend nagykeresztese 1764-től, Zala megye főispáni helyettese tíz évig, a hétszemélyes tábla elnöke, a királyi tábla rendkívüli vizsgálója (visitator) tizenhárom éven át — 1746-ig, a midőn lemondott, majd kanczellár, és 1751-dik óta nádor. Meghalt 1765-ki oct. 26-kán. Tetemei szintén Németujvárott nyugszanak. Neje 1717-dik év óta gr. Kinsky Teréz, ki 1775-ki jan. 2-kán halt meg. Gyermkeikről alább.

Károly született 1798-ki ápril 28-kán. Az aranygyapjas és szent István-rend nagykeresztos vitéze. Vas megye örökös, és Zala megye főispánja, főtábornagy, valóságos belső titkos tanácsos, és állami tanács-miniszter; előbb Horvát-, Tót- és Dalmátország bánja, Bajorországban és Belgiumban a cs. seregek fővezére, és ez utóbbiban a kormánynak mint teljhatalmu miniszter vezetője. Bajorországot meghódítá. A francziákat is meggyőzte, stb. A Vas megyei örökös főispán-ságot 1716-ban kapta. 1764-ben¹⁾ II. Ferencz császár által hercegségre emeltetett utódaira nézve is elsőszülötti örökösödéssel. Anyján után a Strattmanféle javakban Payerspach, Trautmansdorf, Fischament és Entzersdorfra nézve Ausztriában, ugy Magyarországbán a siklósi és üszöghi urodalmakra nézve elsőszülöttségi hitbizományt (majoratust) alapított. Ő volt növelési vezetőjük II. József és II. Leopold császári főhercegeknek. Meghalt 1772-dik évi április 15-kén. Háromszor nősült. Első neje gróf Waldstein Borbála gróf Künberg özvegye volt 1720-tól. Ez meghalt 1724-diki nov. 23-kán. Tőle fia Jenő (Eugen) meghalt 1742-ki febr. 19-kén. Második neje gróf Strattman Franciska, szül. 1709-ben meghalt 1760-dik ápril 18-kán. Ettől fia Vilmos és öt leánya gyenge koraikban elhaltak. Harmadik neje volt testvérétől Lajostóli unokája gróf Batthyány Antonia, előbb gróf Erdődy Miklósné, kitől gyermeke nem volt. Kihalván Károly, a hercegi rang átszállott I. Lajos legidősb fiára, III. Ádámbra, kiról alább.

I. Lajosnak a táblázaton álló III. Ádám és I. Tivadaron kívül több gyermeke is volt, ugymint :

Terézia, született 1718-ban, meghalt 1722-ben.

Antonia, szül. 1720. jan. 8-kán. Neje először gróf Erdődy Miklósnak, másodsor herceg Batthyány Károlynak.

Anna, szül. 1721-ben, meghalt 1727-ki jan. 9-kén.

¹⁾ L. a hercegségi oklevelet Lehoczky Stem. I. 47. 1.

József, született 1727-ki jan. 30. Előbb szombathelyi, majd pozsonyi prépost (1755.), erdélyi püspök 1759-ben, kalocsai érsek 1760-ban, esztergami érsek 1776-ban, bíbornok 1778-ban lett. Ő koronázta meg II. Leopold és I. Ferencz királyokat. Meghalt 1799-ben. Eltemetettet Pozsonyban ¹⁾.

Fülöp, született 1731-ben, tábornok volt. Meghalt 1795-ben. Neje báró Perényi Lászlónak báró Andrássy Klárától született leánya Borbála volt.

III. Ádám, szül. 1722. mart. 27-kén, nagybátyja Károly után a hercegi rangot és majoratust öröklé. Valóságos belső titkos tanácsos, a prágai ostromnál egy lovas főkellő nemesi ezred ezredese, báni helyettes, egy magyar gyalog ezred tábornoka, a tüzérség főparancsnoka, Vas megye főispánja volt. Meghalt 1787-ben. Neje gróf Illyésbázy Teréz az országbíró leánya szül. 1734. dec. 9. Meghalt 1807. május 6-kán. Gyermekei:

a) József gróf meghalt magnélkül 1762.

b) Antonia szül. 1762. febr. 12.

c) II. Lajos herceg szül. 1753. jan. 11. Strattmanni gróf, cs. kir. kamarás, meghalt Meidlingben 1806-ki július 15-kén. Eltemetettet Németújváron. Neje gróf Pergen Erzsébet, szül. 1755. nov. 28-kán. Meghalt 1815-ki jan. 2-kán Bécsben, eltemetettet Német-Ujváron.

Fülöp herceg (fia II. Lajosnak) született 1781. nov. 13-kán. Cs. kir. kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, Vas megye örökös főispánja, az ausztriai Leopold-rend középkeresztese, a tudományok és honi ipar előmozdítója, ki a magyar academia alapítói közt 40 ezer forinttal foglal helyet.

Iván gróf (szintén II. Lajos herceg fia) szül. 1784. Cs. kir. kamarás. Testvére Fülöp, a herceg nőtlen és gyermektelen lévén, a hercegség reá néz. A magyar academia alapját 10 pfrttal növelte. Első neje gróf Eszterházy Mária 1807-ki január 15 dike óta, ki meghalván 1830. mart. 31-kén, másodszor nősült 1834-ki jun. 16-kán gróf Batthyány Vincze leányával Aglájával, ki csillagkeresztes és palotahölgy. Első nejétől leánygyermekai maradtak ezek: 1. Erzsébet grófnő szül. 1820. maj. 16., csillagkeresztes és palotahölgy férjhez ment 1841-ki aug. 7-kén Trakostyáni gróf Draskovics Károly cs. kir. kamaráshoz, kitől 1855-ki sept. 2-kán özvegyen maradt. 2. Leopold

¹⁾ Memor. Basilicae Strig. 100. lap.

dina grófnő szül. 1824. aug. 27-kén, nőül ment 1843-ki aug. 7-kén, monyorókereki gróf Erdődy Sándor cs. kir. kamaráshoz. 3. Julianna Janka Mária Stephania grófnő, született 1827-ki jun. 10-kén palotahölgy, egybekelt 1850-ki május 18-kán gróf Montenuovo Vilmos Albert kamarás és tábornokkal.

Tivador gróf (1. Lajosnak a nádornak fia) született 1729-ki october 16-kán. Cs. kir. valóságos belső titkos tanácsos volt. Meghalt 1812-ben. Neje gróf Eszterházy Filippin, gróf Eszterházy Ferencznek Pálffy Szidonia grófnőtől született leánya. Ettől gyermekei Mária Julianna korán elhalt. — Terézia, Eleonora, szül. 1760-ki febr. 6-kán, és

Antal József gróf, szül. 1762. Cs. kir. kamarás. Meghalt 1828. sept. 20. Eltemettetett a családi sirboltba. Neje gróf Roggendorf Cziczelle, született 1778-ban, meghalt 1814-ki dec. 3-kán Bécsben, eltemettetett Németujváron ¹⁾. Ennek gyermekei a következők:

1. I. Gusztáv, született 1803-ki dec. 8-kán. Nősült özvegy Bubna grófnő, született báró Ahrenfeld Vilhelminával 1828. dec. 14. Özvegyen maradt 1840. oct. 1-jén. Fiai gróf Ödön, és gróf Gusztáv.

2. Filippin grófnő, szül. 1805-ki oct. 2-kán. Csillagkeresztes hölgy, 1832-ki febr. 18-kán férjhez ment gróf Pergen Antal cs. kir. kamaráshoz.

3. Kázmér, született 1807-ki jun. 4-kén. Nősült 1847-ki nov. 4-kén buzini gróf Keglevich Augusztával, özvegy Szapáry grófnővel. Az 18³⁰/₁₀-ki országgyűlés felső tábláján kezdett föllépni mint ellenzéki tag. A forradalomban nagy részt vett, és külügyi miniszter volt ²⁾. Törökországon átmenekülván, Párisban halt meg 1854-ki nov. 4-kén.

A grófi ág.

Mint említém, I. Ádámnál a család kétfelé szakadt. Kristóf alapítá a hercegi ágát. Testvére I. Pál (lásd a III. táblán) a grófi ágat. I. Páltól ismét így ágazik szét a család:

¹⁾ Nabinger id. h. 12. l.

²⁾ L. élet- s jellemrajzát vjabb ism. téra I. k. 354. l.

jeles jogász és gazdász. Meghalt 1782-ki nov. 15-kén¹⁾. Neje gróf Eszterházy Jozefa, kitől gyermekei:

1. Szidonia, gróf Illyésházy Jánosné.

2. Ferencz, cs. kir. kamarás, titkos tanácsos, kapitány. és Sáros megyei főispán, született 1737-ben. Meghalt Sz.-Gróthon 1821, martius 30-kán.

3. János-Nep., született 1747-ki nov. 16-kán. Kamarai tanácsos és torontáli főispán volt. Meghalt Pozsonyban, 1831-ki junius 1-jén. Neje gr. Herberstein Mária Antonia, szül. 1766-ki nov. 6-kán, egybekelt férjével 1786-ki május 16-kán. Meghalt 1838-ki jun. 25-én. Ettől egyetlen leányok Janka született 1797-ben. 1818-ki május 20-dika óta gróf Eszterházy Alajos kamarás és alezredes neje, és ez ágnak egyetlen élő tagja.

4. Károly.

5. Julianna gróf Berényi Andrásné.

6. Regina gróf Aspermontné.

Zsigmondi ág.

Ennek törzse II. Zsigmond (I. Zsigmond fia) szül. 1698-ban, kir. tanácsos, Szalonakon lakott. Meghalt 1768-ban. Neje Lengheim Róza²⁾. Ettől gyermekei:

1. Miksa, meghalt 1804-ki mart. 31-kén Szalonakon.

2. Fülöp.

3. Károly.

Ez ágból József Emanuel, cs. kir. kamarás, ki 1851-diki febr. 26-kán halt meg. Ennek gyermekei:

a) Ferencz Xavér, született 1804-ki oct. 3-kán, 1835-ki január 1-jén egybekelt nemes Eisenbach Máriával, ki 1855 apr. 25-én szűnt meg élni.

b) Adelheid, született 1801-ki oct. 11-kén, csillagkeresztes hölgy, egybekelt 1822-ki julius 14-kén Warensteini gróf Barbo Ottóval. Megözvegyült 1848-ki május 26-kán.

József Emanuellel apúl testvér Kristóf, született 1792-ben. Tulajdonosa a Szalonaki urodalomnak, kir. kamarás, 1815-ki febr.

¹⁾ Születési éve Historisch herald Handb. 35. — Nabinger 1703. november 18-dikra teszi. — Halálát Lehoczky teszi 1775-re. — 1782-re pedig Nabinger a az említett Handb.

²⁾ Wagner id. h.

kelt egybe birodalmi gróf Gleispach Franciskával, ki 1794. jun. 1-jén született, és 1854-ki január 24-kén meghalt. Ettől gyermekei:

1. Károly, született 1817-ki ápril 16-kán, egybekelt 1855-ki october 2-kán gróf Erdődy Henrika csillagkeresztes hölgygyel, ki 1838-ki május 22-kén született.

2. László, uhlanus ezredbeli hadnagy, meghalt ifjan 1851-ki december 29-kén.

3. Ágnes, neje gróf Batthyány Zsigmondnak, meghalt 1853. sept. 17-kén, kora 38-dik évében.

Ugyancsak ez ágról való János nep. gróf, ki korán özvegyet s árvákat hagyott maga után. Gyermekei:

a) Lajos, született 1806-ban, a magyar ellenzék feje, magyar miniszter-elnök, kivégeztetett 1849-ki october 6-kán. Neje gróf Zichy Antonia, csillagkeresztes hölgy, született 1816-ki jul. 14-kén, férjhez ment 1834-ki dec. 3-kán. Ettől született Emma 1837-ki dec. 24-kén.

b) Amália (Lajos nővére) először gróf Jenison Walworth, ennek halálával másodszor Westerholt Károly grófné.

Pinkafői ág.

Ez ágnek feje I. Imre (I. Zsigmond fia), ki 1701-ben született. Királyi fő-asztalnok, és a hétszemélyes táblának sokáig ülnöke volt. Meghalt 1774-ben ¹⁾. Hitvese gróf Sauer Annától négy élő fia maradván, ezek külön mind ismét ágat alapítanak, úgy hogy a Pinkafői ág ismét négy al-ágazatra oszlik. Így következnek I. Imrének fiai szerint:

I. ágazat.

József György (I. Imre fia) született 1738-ban. A grätzi kamara al-elnöke, Nógrád megye főispánja, és kir. fő-asztalnok, kamarás, cs. kir. titkos tanácsos. Meghalt 1806. aug. 11-kén, kora 69-dik évében. Eltemettetett Németujváron. Neje gróf Ilyésházy Franciska. Meghalt Bécsben 1817-ki oct. 3-kán, és férje mellé temettetett. Ettől gyermekei:

A) József, született 1770-ki dec. 23-kán Grätzben, volt val. cs. kir. kamarás. Meghalt 1851-ki mart. 25-én Bécsben. Eltemettetett Németujváron. Első neje gróf Lázár Anna, meghalt 1831. jun. 13-án.

¹⁾ Lehoczky szerint 1764-ben.

Második neje Tarnóczy Antonia, csillagkeresztes hölgy 1831-dike óta.
Ettől fia:

Mária József György, született 1836-ki jun. 25-kén.

B) Vincze, szül. 1772-ki febr. 28-kán. Kamarás, titkos tanácsos, udvari alelnök, Hont megyei főispán volt. Meghalt 1827-diki december 3-kán. Eltemettetett Németújváron. Neje bácskai Rudnyák Josefín, meghalt 1847-ki január 15-kén. Ettől gyermekei

1) Aglája, szül. 1805-ki január 6-kán, csillagkeresztes hölgy, férjhez ment 1834-ki junius 16 kán, gróf Batthyány Ivánhoz.

2) Aurora, csillagkeresztes és palota-hölgy, született 1808-ki junius 13-kán. Neje lőn 1831-ki jun. 29-kén hercege Thurn és Taxis Fridriknek.

3) Isaura, szül. 1809-ki sept. 12-kén.

4) Athenais, szül. 1811-ki január 30-kán.

5) Irene, szül. 1812-ki december 31-kén. Egybekelt 1838-ki october 20-kán gróf Schönborn Wiesentheid Kelemennel.

6) Artúr, szül. 1814-ki május 24-kén. Cs. kir. alezredes, és a rakitsáni, horti, lugosi és révi urodalmak tulajdonosa. Nősült 1849-ki october 15-kén gróf Apraxin Juliával, kitől gyermekei: a) Ilona Jozefina, szül. 1850-ki oct. 9-kén. — b) Katalin, szül. 1852-ki october 15-kén. — c) Artúr Ödön, szül. 1854-ki január 3-kán. — d) Georgine, szül. 1854-ki mart. 9-kén.

7) Hermína, szül. 1815-ki dec. 20-kán, csillagkeresztes hölgy. Nejévé lőn 1840-ki jun. 30-kán Stillfried-Rattonicz és Neuródi Fülöp Ferencz morvaországi birtokos bárónak.

C) Miklós, szül. 1778-ki jun. 24-kén. Cs. kir. kamarás. Meghalt 1842-ki april 14-kén. Özvegye gróf Széchenyi Franciska Karolina, szül. 1783-ki nov. 4-kén. Csillagkeresztes hölgy. Egybekelt férjével 1802-ki oct. 5-kén. Pinkafőn az irgalmas szerzet apáczaiknak zárdát alapítva, maga is abba vonult 1855-ki junius 17-kén.

D) Julianna, szül. 1780-ki mart. 18-kán, Swetics Jakab os. kir. kamarás özvegye.

II. ágazat.

II. Imre (I. Imre fia), szül. 1743-ban. Kapitány volt. Meghalt 1819-ki május 18-kán Polgárdon. Eltemettetett Németújváron. Neje gróf Haller Anna, született 1756-ban. Meghalt 1814-ki april 23-kán. Eltemettetett Németújváron. Ettől gyermekei:

III. Imre, szül. 1781-ben. Cs. kir. kamarás, belső titkos tanácsos, és fő-lovászmeister. Neje székhelyi gróf Majláth Erzsébet

Mária, csillagkeresztes és palota-hölgy, szül. 1794-ki május 23-kán. Gyermekai

a) Mária, szül. 1814-ben. Férjhez ment 1844-ki febr. 1-jén, báró Dumont Alfons alezredeshez.

b) Amalia, szül. 1818-ban Férjhez ment 1839-ki jun. 16-án, török-sz.-miklósi Almásy Pálhoz.

c) Emma Róza, szül. 1820-ban. — 1852-ki január 20-dika óta Andreoli Ferencz lovag neje.

II. István, cs. kir. kamarás. Neje gróf Bolza Antonia (szül. 1789-ben. Meghalt 1836-ban). Ettől gyermekei:

1) István, szül. 1812-ki aug. 30-kán. Nősült gróf Mittrowsky Máriával 1839-ki jul. 4-kén. Ez született 1815-ki dec. 5-kén. Meghalt 1842-ki január 17-kén.

2) László, szül. 1815-ki aug. 12-kén. Nősült 1837-ki junius 10-kén tolnai gróf Festetich Czelesztával, ki 1816-ki nov. 4-kén született. Ettől gyermekeik: a) Geiza (Victor) szül. 1838. jun. 1-jén. — b) Franciska, szül. 1839-ki sept. 9-kén. — c) László, született 1840-ki nov. 4-kén. — d) Czeleszta, szül. 1841-ki dec. 30-kán.

3) Antonia Karolina Mária, szül. 1827-ki sept. 23-án. Neje 1845-dik óta Inkey Zsigmondnak.

III. Teréz, szül. 1790-ki sept. 4-dikén. Neje volt 1808-diki julius 26-dika óta báró Orczy Lőrincz kam. titk. tan. és aradi főispánnak. Özvegy 1847-ki sept. 15-dike óta.

IV. Julianna, 1837-ke óta Eötvösné.

III. Ágazat.

Ezen ágazat Alajos-tól jó le. Alajos született 1743-ban. Elmes iratairól ismeretes ¹⁾. Neje gróf Szapáry Teréz volt. Ettől két leánya maradt

a) Mária Anna, szül. 1781-ki jul. 21-kén. Csillagkeresztes hölgy, birtokosa Wernbergnek Krajnában. — 1815-ki febr. 3-ka óta jochensteini báró Jöchlinger Bódog cs. kir. kamarás neje.

b) Karolina, csillagkeresztes hölgy, 1846-ki sept 17-ke óta Lónyay József cs. kir. kamarás özvegye.

Ez ág fi-ágon már is kihalt.

¹⁾ Lehoczky I. 46. I.

IV. Ágazat.

Ezen ágazatot János-Nep. alapítá, ki 1769-ben¹⁾ jan. 27-kén Szabad-Batthányban született. Meghalt Csákányban 1826-ki jun. 23. Neje báró Gemmingen Anna, szül. 1767-ben. Meghalt 1814-ben május 11-kén Csákányban. Mindketten a németujvári sirboltban nyugsznak. Gyermekaik:

I. Károly, szül. 1798-ban. Meghalt 1852-ki septemb. 27-kén Sz. Gróthon. Eltemettetett Németujváron. Első neje 1821-ki oct. 22-dike óta gróf Nádasdy Ernestina, ki 1829-ki julius 1-jén halt meg Csákányban, és Németujváron temettetett el. Második neje gróf Nádasdy Karolina (az előbbinek nővére) szül. 1810-ben, férjhez ment 1831-ki nov. 3-kán. Első nejétől születtek:

a) Guido.

b) Sarolta, ki 1845-ben ment férjhez báró Gemmingen Adolffhoz a hesseni nagy herczegségbe.

c) Ilka.

d) Zsigmond, ki 1853-diki dec. 28-kán egybekelt monyorókereki gróf Erdődy Gobertinával. (Ez 1835. nov. 24. szül.) Ettől fiok István szül. 1854-ki sept. 27-kén.

I. Károlynak második nejétől leánya e) Karolina, szül. 1833.

II. Mária, szül. 1797-ben. Csillagkeresztes hölgy. Neje lőn 1820-ban gróf Wallis Mihály cs. kir. kamarásnak.

III. Zsigmond, szül. 1810-ben. Cs. kir. kamarás. 1833-ban esküdt meg nejével, gróf Batthyány Mária Ágnes cs. ker. hölgygyel, gróf Batthyány Kristóf leányával, ki 1815-ben született, és 1853-ki sept. 17-kén meghalt. Ettől gyermekei:

1) Wilhelmina, meghalt 1847. jun. 10-kén, kora 13-dik évében.

2) Kálmán, szül. 1838.

3) Béla, szül. 1840.

4) Luiza, szül. 1843.

5) Iván, szül. 1850.

A Pinkafői ághoz tartoznak még:

Ignác gróf (I. Imrének a tárnokmester fia) született 1741-ki junius 30-kán Németujváron. Iskoláit Rómában végezte, hol pappá is szenteltetett. 1780-ban erdélyi püspök lőn. Több diplomaticai és historiai munkái közt legnevezetesebb a Leges Ecclesiasticae, mely-

¹⁾ Nabinger szerint. — A gothai gr. Taschenb. szerint 1770-ben.

nek I. kötete 1785-ben, II. és III. pedig halála után 1827-ben jelent meg. Ő alapítá a Károly-fejérvári csillagdat és könyvtárt. Nagy jeles ember volt. Meghalt 1798-ki nov. 17-kén ¹⁾. Ignácznak — úgy látszik — testvére volt

Kajetan, kassai kamarai tanácsos, és cs. kir. kamarás, született 1761-ben. Meghalt Bécsben 1817-ki ápril 21-kén. Neje gróf Sigray Antonia csillagkeresztes hölgy, szül. 1769-ben, meghalt Bécsben 1838-ki dec. 23-kán. Mindkettő a németujvári sirboltba temetett. Ugyan oda

temettetett 1814-ki febr. 27-kén gróf Batthyány Ernő is, ki 1795-ki jul. 30-kán született.

Eddig a németujvári gróf és herceg Batthyány családról. Azonban vannak, kik e családnak még egy nemesi ágáról is tudni akarnak. Ezt Lehoczky (l. a II. táblán) I. Györgynek László nevű fiától eredezteti. Mennyire hiteles e nemzékrend, el nem dönthetem. A nemzékrend szerinte I. Lászlótól itt következik ²⁾:

László ki a II. táblán.	János	{ Miklós (Bocskai Hedvig).	János †.	{ Farkas, zágr. püsp. 1553. Hedvig. (Istvánffy Pálné).
			Zsófia. (Gyulai Jánosné).	
			Lénárd †.	
	Margit. (1. Batthyány Boldizsár. 2. Alapi András).	{	Benedek. 1511. baranyai rovasoló.	{ János. Orbán. György. Kitől a nemesi ág.
			István †.	

Mint látjuk, az e táblázaton álló Boldizsár már előjött, Benedek szinte, és pedig egynek vétetett Lehoczky által is (l. a II. táblán) a Péter fiával. — Orbánról szintén volt már emlékezet.

Bizonyos azonban, hogy ilyenű előkelő birtokos család Nyitra megyében most is virágzik ³⁾. Ebből többi közt Batthyány Ferdinand Nyitra megyének 1837-től al-, 1844-től főjegyzője, és az 1843-diki országgyűlésen követe.

Battik család. (Sarudi). A család Heves megyei Sarud helységről, — melyet most a szathmári püspökség bir, — írja előnevét. Nógrád megyében találjuk a családot már a XVII. század elején. Ekkor

¹⁾ L. élet- és jellemrajzát, és arczképét Erdélyi muzeum II. kötetében.

²⁾ Lehoczky Stem. I. 40.

³⁾ Mennyire kívánatos, hogy a t. családok leszármazásait közöljék, kitetszik onnan is, miszerint csak így lehetne összevetések által némely habozó, zavaros kútforrásokból a valóságot kimeríteni.

élt Battik Péter (1600-ban) Fülek várában katona. 1603-ban ellene Baksai részjószaágáért, melyet a Baksa családtól zálogban birt, Mo-csáry Gergely zálogos pört folytat ¹⁾. Ez talán ugyan azon Battik János, kinek 1653-ban özvegye Beniczky Mária, ki már 1654-ben Fáy Gábor hitvese.

Ugyan ez időtájban (1629-ben) él Battik Gergely, kinek nejétől Liberchey Fruzsínától fia Battik Péter, kinek neje 1653-tól egész 1659-ig boldogházi Kiss Erzsébet ²⁾.

Ugyan ez időtájban (1640. táján) él Battik Erzsébet, id. Galambos Lászlóné.

1617-ben Nógrádban Törincsen bir B. Mihály ³⁾.

1669-ben B. János bir Apátsfálván, él 1671-, 1684-ben is. 1694-ben özvegye Deáky Erzsébet.

1663—1670-ig előfordul B. Péter.

Gergely az 1663-ki, 1668-ki és 1684-ki nemesi lajstromokban. Birt Baglyas-allyán. Ez lesz azon Gergely, kinek neje hajniki Bezzegh Anna, Bezzegh Györgynek leánya volt, s ki után az osztatlan Föld-váry birtok részese lön. Tőle néhány nyomon ily nemzékrend támad:

	{ György (Lusinszky Anna) }	{ Ferencz. Péter.
Gergely (Bezzegh Anna).	{ Pál (Mariassy Rebeka).	{ György. 1755. Miklós.
		{ Sándor. 1755.
		{ Mária (Szathmáry Miklósné). Ercse (Baloghné).

A család nagyobb részint Pest megyében hivataloskodott. György 1639 ben. János 1640—1643. Péter 1662—1669-ig Pest megyei alispánok voltak. — Gergely 1672-ben Nógrád megyei alispán. Szintén e családból volt László, ki az 1705-diki és 1709-diki nemesi lajstromokban említetik. János e század elején él (1803-ban), ki a Dubraviczkyakkal Tápio-Szele végett pörösködik ⁴⁾.

A család Nógrád megyében most is birtokos.

Bátor család. (Szucsági). Erdély egyik kihalt családá Kő-váry szerint.

¹⁾ Proth C. Neograd anni 1603. p. 195.

²⁾ Sz. Benedeki Conv. Prothoc. P. P. p. 14.

³⁾ Acta anni 1617. C. Neograd. archiv.

⁴⁾ Sz. Benedeki Conv. Prothoc. M. M. 516. l.

Bauer család. A nemességet Bauer Lőrincz kapta feleségével Judittal II. Ferdinand királytól. Kelt az armalis Bécsben, 1631-ki october 31-kén. Kihirdettetett Sopron megyében 1632-dik évi Oculi vasárnap után következő kedden¹⁾.

Ilynevű nemes család jelenleg Heves megyében van.

Bauer család. Ujabb időben lépett a kiváltságosok rendébe. Bauer Ferencz 1792-ben kapott nemes levelet és ily czimert: a vért függőlegesen kétfelé van hasítva, jobb fele vörös, bal fele kék; alul zöld mező. A vörös mezőben nap, a kékben csillag ragyog. A paizs közepén épen a hasítás előtt pánczélos vitéz áll, teste egyik felével a vörös, másikkal a kék mezőben, előtte dsida emelkedik rézsút föl. A paizs sisakjából ugyan ily vitéz nő ki. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról ezüst-kék²⁾.

Baza család. (Osdolai.) Mikola szerint Erdélyben kihalt család.

Bázel család. Bihar megye nemesei között emlittetik.

Bazini család. Lásd Szent-Györgyi családot.

Bazthey család. Mátyás király idejében léteztéről tanúságot tesz az, hogy Bazthey Benedek és fiai György és Péter sárosfalvi Nehéz Mihály és testvérei ellen pöröltek, az ítélet következtében a Nehéz család 1462-ben beiktattatni parancsoltatott Nyitra megyei Farkasd, Jathő, Király, Pethőfalva, Hetmi és Weneceze, és Pozsony megyei Korompa, Spácza és Sz.-Mihály helységekbe a budai káptalan által³⁾.

Bebek család. (Pelsőczyi †). Ott hol a történelem hiteles adatai megszakadnak, rendesen — úgy nemzetek eredeténél mint egyes családoknál — a mese világa kezdődik. Régi nemzékrend-szerkesztőink nem elégedvén meg a történeti valóság ne továbbjával, hogy minél távolabbról; az ősidőkből szakadatlanul szőhessék családfáikat okadatlan névkapcsolások hosszú során Róma, Hellász, Babylon vagy épen a Paradicsomból származtaták ki a törzs atyát. A Bebek családnak is akadt ily genealogusa, ki Ádámtól izról izre egy sereg római vezéren át a római birodalomból vezet be hazánkba e családot⁴⁾.

¹⁾ „Liber regius“ kéziratom. — Az eredeti ezimeres levél Sopron város levéltárában van.

²⁾ Adami Scuta gentil. I.

³⁾ Teleky: Hunyadiak kora. XI. k. 30. l.

⁴⁾ Hevenesi Mss. G. G. tom. XXVIII.

Másik genealog ellenben regényesb mesére alapítja a családnak történetét. E szerint a családnak egy juhász lett volna törzs-atyja, ki a Sajó és Csetnek vize melletti hegyoldalban legeltetés közben roppant kincsre találván, hét várat építtetett, és a Bebek családot alapítá¹⁾.

Első tudható törzsőke a családnak Máté, kinek fiai Detre és Fülöp 1243-ban IV. Béla királytól²⁾ Berzéthe, Pelsőcz, Csetnek és egyéb helységeket³⁾ Gömör megyében adományul kapják Domokos bánnak fia Bors megszaktán. Az adománylevél szerint Detre és Fülöp mind IV. Bélának mind testvérének Kálmán herczegnek Gallicia királyának és Slavonia fejedelmének több hű szolgálatot tettek. Nevezetesen Detre a tatárok elleni harczban mindenütt a király mellett harczolt és lova elesvén, megsebesítetett. A királyt futásában kísérte a tenger mellékre is. Később midőn IV. Béla az osztrák fejedelem ellen harczolt, és Sopron várát ostromolná, a várból a királyra intézett veszélyt Detre elhárítá, az ellenséget megrohanta, és a várba visszaüzé, de egyszersmind két nehéz sebet kapott. Testvére pedig Fülöp Slavoniában Kemluk (Kemlék) várát mind a tatárok, mind a hűlenek ellenében vitézül őtalmazta.

A nemzékrend Mátétól kezdve így terjed:

I. tábla.

Máté	{	I. Detre 1243.	{	I. Domokos (már Bubek).	{	I. György.	{	Lásd ezt és ivadékat a II. táblán.
						I. István.		Ez és gyermekei a III. táblán.
						Anna (Forgách Miklósné).		1346.
						László (pelsőczy Bebek névvel).		
	{	I. Benedek 1291.	{		{	II. Domokos, szepesi prépost	{	1357. csanádi püsp. 1367. Miklós, egri kanonok, kalocsai érsek 1401. †
		Fülöp. 1243.				Miklós, (Kun de Taploca).		
						I. László 1374.	{	Ettől a kihalt Csetneky család.
						de Chetnek.		
						János. 1354. †.		
						Péter. 1354. †.		

¹⁾ Timon: Notio Tibisci.

²⁾ Fejér Cod. diplom. tom IV. vol. I. 287. l.

³⁾ Az adomány szavai szerint ezen helyeket: possessionem Berzethe, cum suis attinentiis; ... duas villas Kevy et Lincha a castro Gumoricusi exemptas, — továbbá: Plesuck (Pelsőcz) cum suis attinentiis, videlicet: Chitnek, Toplincha, Somkuth, Pleskuc (2-ori). Mirk, Erdes et Lokuna.

Fülöp kihalt. I. Detrennek fia I. Benedek ¹⁾ több gyermeket hagyott maga után. Ugymint I. Domokost, ki már Bebeknek, vagy Bubeknek és Kunnak is nevezetett, — Miklóst, ki Kunnak és Taplócziáról is nevezetett, Lászlót, és végre Jánost és Pétert. A két utolsó 1354-ben élt, és mag nélkül halt ki. E testvérek még a nagyatyjuk által szerzett birtokokkal 1320-ban megosztván, Miklósnak, Jánosnak, Péternek és Lászlónak Csetnek jutott, ennek ivadéka Csetnekről írta magát, és alapítója lőn a csetneki családnak, mely illető helyen leendő tárgyalva.

I. Domokos az osztályban Pelsőczöt kapta, tőle jő le a pelsőczy Bebek ²⁾ család.

I. Domokosnak hat gyermeke maradt. Anna Forgách Miklósné volt 1346-ban. — László ³⁾ már pelsőczy Bebeknek írta magát. II. Domokos, szepesi prépost 1357-ben, csanádi püspök 1367-ben. Miklós egri kanonok, kalocsai érsek 1391-ben, meghalt 1400. dik táján ⁴⁾. Ezek mind kihaltak. Csak I. György és I. István terjesztett ágazatot. I. István ágát a III. tábla fogja mutatni.

I. György (I. Domokos fia) 1358-ban lipői főispán volt; ivadékat a következő nemzékten mutatja:

II. tábla.

I. György 1358. ki az I. táblán is.	II. Detre nádor 1401.	I. Miklós. 1437.		
		Péter, székelyek ispánja. (Neje Cháki Kata).		
	Zsigmond.	II. László 1417.	II. Imre 1425. (Palóczy Ver.)	Jó b. 1450.
				Pal. † 1469. tájban.
	I. Imre orsz. bíró erdélyi vajda 1379—1382	András 1404.	III. László.	Orsolya. (Szapolyay Imrené). Zsófia (Homonnai Simonné).

¹⁾ E Benedeket Lehoczky kihagyta, és fiait I. Detrennek fiaival teszi, holott a csetneki egyházba tett síremlék világosan így hozza le a családfát négy izen. (Wagner; dec. I. 57.)

²⁾ E név különféleképen íratott. Bebek majd Bubek, és Bebek. Leghelyesebbnek tartom így: Bebek. Kiejtésben az első közép é, innen lehet, hogy Bubek-nek is íratott, tán az u betű ö-nek hangzott: így Bűbek, vagy is Bébek.

³⁾ Buday nem említi e Lászlót.

⁴⁾ Pray: Specimen Hierarchyae. II. 74. — Wagner dec. I. 58. A) jegy alatt Miklóst nem nevezi I. Domokos fiának, hanem csak kortársnak. Kéziratában fiával van téve.

II. Detre báni helyettes, Dalmát- és Horvátországnak 1383-ban, slavoniai 1390-ben, és szőrényi bán 1392-ben; végre pedig 1397-diktől 1401-ig nádor volt, ekkor részese lévén I. Imre testvére összekülvésének, a nádori hivatalból léttetett. Fiai:

I. Miklós élt 1437-ben. Ága kihalt.

Péter 1424-ben a székelyek ispánja, 1430-ban pedig Borsod megye főispánja és tárnokmester. Neje Csáky Györgynek leánya Csáky Kata volt, kitől egy fia László ¹⁾, atyja előtt sirba szált. Csáky Kata másodszor Perényi János neje lett.

Zsigmondról nincs emlékezet ²⁾.

I. Imre (I. György fia) 1379 – 1382-ben Horvát- és Dalmátország bánja, Lodomér és Galiczia helytartója, azután országbíró, majd erdélyi vajda volt. Végre neje halála után a jeruzsalemi szent János-rendbe állott, és auranai perjel, és dubiczi gróf lett. Zsigmond királyhoz hűtlen volt, és feje a Duraceio Károly-féle pártnak. Ő fogta el eszdegei Bessenyei Pál horvát-, tót-, dalmátországi bánt, és átadá büntetés végett D. Károlynak. 1403-ban ugyan megbékelt Zsigmonddal, de ezután is ellensége maradt. Fiai maradtak I. András (1404-ben), és

II. László, ki 1417-ben élt, és ágát tovább terjeszté. Fiai II. Imre, III. László, és némelyek szerint Benedek ³⁾.

II. Imre erdélyi vajda volt. Elesett a rigómezei ütközetben 1448-ban. Ugyanott esett el testvére is.

III. László, ki Gömör megye főispánja volt.

II. Inrének Palóczy Máté nádor leányától Veronikától fia Jób ⁴⁾ élt 1450-ben.

Pál meghalt 1469-dik táján. Benne ez ág sirba szált. Nővérei Orsolya Szapolyay Imrené, Zsófia Homonnai Drugeth Simonné voltak, 1489-ben már özvegyek.

Eddig tartott I. György ága.

Következik I. Istvánnak (ki Györgynek testvére volt) nemzékrendje a

¹⁾ E Lászlót Wagner Mss.-ban I. Miklós fiúl Decad. I. 62-l. pedig Péter fiúl adja ki.

²⁾ Csak Wagner Mss. Tabellae geneal. tab. XIV. áll I. Györgynek fiúl.

³⁾ Wagner Mss. tab. gen. XIV. — Coll. geneal. Dec. I. elé nem fordul.

⁴⁾ U. o. tt.

III. táblán.

I. István 1368. ki az I. táblán.	II. György 1371.	I. János fő-lovász- mester 1404	II. István † 1451. (Margit).	III. György 1479. (Hederváry Fruzsina).	Lásd ezt és ivadékát a IV. táblán.
	I. László 1390. (Idai Margit)		II. Miklós 1425.		
	I. Ferencz 1390.				

I. István 1350-ben Liptó vármegye főispánja, és 1360—1369-ig országbíró volt.

II. György a királyné tárnokmestere volt. Gombaszeghen a Pálos szerzet részére zárdát és templomot építtetett 1371-ben. Élt még 1376-ban. Eltemettetett Torna megyében a Görgei egyházba ily fölirat alá:

Hic iacet Georgius Bubek, magister
Tavernicorum Reginalium, qui fecit
extruere Ecclesiam visitantis Virginis,
Fratribus Heremitis S. Pauli primi
heremitae Anno Domini¹⁾.

I. László szintén a királynő tárnokmestere volt, és Abauj megye főispánja 1390-ben. Neje Idai Jánosnak leánya Margit.

I. Ferencz szintén Abauj megyei főispánságot viselt.

I. János (I. László fia) fő-lovászmester volt 1401-ben. Azonban valószínűleg rokona Imrével hűtlenségbe lévén keveredve, ebből elmozdított, később 1410-ben ismét kegybe jött, és fő-tárnokmesterré lett. Meghalt 1419-ben. Gyermekei:

II. Miklós mag nélkül hal el. — Élt 1425-ben.

II. István testvérével (II. Miklóssal) a Bars megyei Hrussó várat Sáros megyei Szokolya váráért cseréli el. Hunyady Jánosnak — mint Buday írja — irigye volt. 1451-ben Giskra ellen ment ő is Hunyadyval, azonban titkon vele egyetértett, és midőn Losonc mellett ütközetre került a dolog, megfutamodtak, hogy a csata elveszen. Itt egy ágyugolyó megsebesítván, halálos ágyán bevallá a Hunyady ellen tervelt összeesküvést. Neje Margit volt. Ettől született

III. György, ki 1479-ben élt, és Hederváry Fruzsina nejével ágazatát tovább terjeszté, mint láthatjuk a következő

¹⁾ Az évszám hibásan iratott le. Wagner önkényesen tette 1371-re, de ez sem állhat meg, mert szerinte is György még 1376-ban is élt. De sőt élt még 1381-ben is. L. Fejér: Cod. dipl. IX. vol. IV. 487. l.

IV. táblán.

III. György (Hederváry Fruzsina) kik a III. táblán.	II. János főpohárnok. 1495.	III. Ferencz † 1558. (1. Warkóczy Margit. 2. Ráskay Dor.)	IV. György	Zsuzsa (Báthori Istvánné) 1563. Zsófia. Judit. Anna Kata (Perényi Fer.)
		III. Imre, prépost, (neje Arbanáz v. Kréta Ilona).	III. János. Erzsébet.	
		Margit. (1. Telegdi Istv. 2. Warkóczy Kristóf).		
		II. Ferencz 1495.		

II. Ferencz gyermektelenül halt el¹⁾.

II. János főpohárnok volt a XV. század végén²⁾. Élt 1526-ban is a mohácsi vész után. Részt vett a miskolci gyűlésen, mely a királytalan hazában a török elleni hadviselésről tanakodott. Gyermekai közül az egyik III. Imre előbb pap, gyula-fejérvári prépost, Lajos király titoknoka, majd ezt 1534-ben oda hagyva, a reform. vallásra tért és megpésült. Neje Kréta, máskép Arbanáz Ilona, ki azután Dobronoki Péter neje lón. III. Imrének — ki Isabella partján állott — János és Erzsébet gyermekei maradtak, éltek még 1563-ban.

III. Ferencz Gömör megye örökös és valóságos főispánja, és felső-magyarországi főkapitány 1528-ban. Többször változtatott pártot, hol Ferdinand, majd meg Szapolyay pártjára állott. Birta Fülek, Salgó, Boldogkő, Szadvár, Krasznahorka stb. várakat. 1554-ben utolszor pártolt el Ferdinandtól, és Isabella az özvegy Szapolyaynéhoz állott. Végre ezzel is egyenetlenségbe esett, és a török portára ment vádaskodni, tán egyéb terveit is sikeresíteni. Konstantinápolyból visszajövet, megöletett 1558-ik aug. 31-kén. Két neje volt: 1. Raskai Dorottya, 2. Warkóczy Katalin.

IV. György (III. Ferencz fia) atyjával együtt eleinte Ferdinand hűve, és 1552-ben Genuáig járt Miksa főherczeg elébe. Fülek várának a törökök általi elfoglalása után Isabella részére pártolt, és Ferdinand híveit sanyargatta, különösen a lőcseieket üldözé. A

¹⁾ Wagner Mss.-ban ennek gyermekeiül írta III. Ferenczet, és III. Imrét, kik Collect. gen. dec. I. szerint II. János fiai voltak. (Igy Buday és Lehoczky is).

²⁾ Az 1498-ki XXII. törv. czikk a banderiumosok — zászlósok — között említi.

naszok mindinkább szaporodván ellenök, sőt az ellenök küldött német sereg is elégtelen lévén megfékezésükre, 1556-ban ¹⁾ atyjával együtt az országgyűlés által számkivetettek. Atyja Erdélybe ment, György benn maradt, és tovább is garázdálkodott, és miután a zavaros időkben Ferdinand meg nem fékezhette, hogy őt lecsendesítse, Solozát és Aszalót adta neki. Így Ferdinand részén állt. De hatalmaskodott ezentúl is, mit nekie elnéznie kellett. Egyenetlenkedett Veráncz Antal egri püspökkel is. A török ellen vitézül harczolt több ízben. 1562-ben egy hitehagyott török csele következtében a füleki bég fogságába esett, és Konstantinápolyba küldetett ²⁾. Innen — miután Ferdinandnak nem sikerült őt kiszabadítani — az ifjú Szapolyayhoz pártolt, kinek közbenjárására megszabadulván 1565-ban, annak hadai főkapitányává lőn. A következő évben egyik várát Szendrőt Svendi Lázár Miksa király részére elfoglalván, ismét hűséget ígért György, de hitelt nem adván neki, Svendi Szadváron neje Patócsy Zsófiát fogta ostrom alá. Neje vitézül védte ³⁾ a várat egy ideig, azután kedvező föltételek mellett föladván, Tornára kísértetett. György pedig Erdélybe visszavonult, és Miksa királyon Kövár és Nagybánya elfoglalásával állott boszút. Meghalt 1567-ben. Neje Patócsy Zsófia 1583-ban sept. 1-jén halt meg, és a küüllővári egyházban fekete márvány-sírkő alá temetett. Csak leánygyermekai maradván, a Bebek név Györggyel sirhaszált, és javai a kir. fiscusra szállottak. Leányai közül Zsuzsanna Báthori István kasszai főispán hitvese volt 1563-ban. A többiről eddig mit sem tudhatni.

Ezekén kívül, kik a nemzékrenden állnak, volt még Bebek III. István, ki 1511-ben főasztalnok volt, és így II. János és Ferencz kortársa. Kinek fia volt ez István, eddig fölfedezve nincs ⁴⁾.

A család czimere, mint Bebek II. Detre nádornak 1401-ki oklevélről függő pecsétje után itt közöltetik ⁵⁾; koronás nőalakot mutat,

¹⁾ 1556 ki XXIV. törv. cz.

²⁾ Istvánffy 1685-ki kiadás. 274. l.

³⁾ U. ott. 324.

⁴⁾ Lehoczky Stemm. II. 44. I. László (lásd III. táblán) fiával, és így I. Jánosnak testvéreül teszi; de ez valótlán, mert I. János 1404-ben, III. István pedig 1511-ben tehát egy századdal később élt. Noha Lehoczky III. István halálát 1451-re helyezi, mi azonban szintén tévedés. L. Wagner: Decad. I. 64. l. A) jegy alatt. Lehoczky id. h. I. Lászlónak Miklós nevű fiát is említ.

⁵⁾ Wagner. Coll. geneal. I. Dec. a táblán. Már előbb Battány: Leges Eccl. I. 471. l.

halfark alakú fölemelt két kézzel. A két kisebb paizsban kettős kereszt áll. Ugy látszik egészen egyenlő a Csetneky ágazat czimerével.

A mig még a pelsőzi Bebek család eredetét illeti, ámbár az 1243-diki adomány világosan mutatja, hogy I. Detre és Fülöp a Máté fiai (IV. Béla idejében éltek, mind a mellett — ha némely íróknak ¹⁾ hitelt adhatni — már előbb is találunk e családból zászlós és országos hivatalt viselt egyénre. Így már

1209-dik évről Bubek Pál gömöri főispánul említetik ²⁾.

1236-ban Bubek Imre, horvát-, tót- és dalmátországi bán ³⁾.

1268-ban pedig Bubek Demeter ⁴⁾ slavoniai bán említetik, ki a nemzékrenden szintén nem foglal helyet.

Beckers család. (Westerstetteni gróf, 1802-ben honosított). Eredt az alsó-rajnai vesztzali kerületből. Eldődei a Nassau-oraniai háznál jelentékeny hivatalt viseltek ⁵⁾. János Kristóf (szül. Siegenben 1666-ki oct. 9-kén), udvari kamarai igazgató, majd a kurpfalzi szolgálatban titkos tanácsos, Mannheimben telepedett meg. A spanyol örökösödési háborúban mint kurpfalzi követ járt savoyi herczeg Jenőnél, és Rastadtban 1714-ben az első békealkudozás terveinél jelentékenyen működött. Ő reá bízott XIV. Lajostól a hadi foglyoknak kibocsátását eszközteni, és ezután is egész a badeni egyezményig a császári ház és birodalom érdekében nem kevés érdemet szerzett. Czime-rebe ez időben adatott a lilium. Fia Henrik Antal (szül. 1695-ki oct. 26-kán Siegenben) Bettolsheim közörökös ura, továbbá Kisselbach, Haardt Dürkheim, Ramingen és Westerstetten ura, a rajnai és sváb lovagegyelet val. tagja és tanácsosa, főhivatalnok Simmernben,

¹⁾ Lehoczky Status et Ord. H. 123. l.

²⁾ Mart. Szent Iványi Diss. paralip. 221. és Ambrosovszky Comp. Chronolog. Ez azonban hihetőleg I. Detre lesz. Az Imre nevet Henriekkel és Detrével is gyakran fölcseréltek, a leírók el is hibázhattak.

³⁾ Az előbbiekkal együtt említi Bartholomaeides C. Gömör. 174. l. b) jegy alatt.

⁴⁾ Ambrosovszky id. h.

⁵⁾ Hist. herald. Handb. Gotha. 1855. 39. l.

1738-ban kurpfalzi követ volt, VI. Károly császár udvarában, azután más udvaroknál, 1748—1756-ban pedig Mária Teréziánál.

A család 1742-ben birodalmi báró, 1790-ki sept. 24-kén birodalmi grófi rangra emeltetett.

Magyarországban már 1681-ben¹⁾ báró Beckers Miklós Gillyén honosítatott; de ennek ága valószínűleg kihalt.

Az említett Henrik Antal utóda gróf Beckers József az 1802-ki országgyűlésen²⁾ kapta magyarországi honosítását. (Ugyan ez 1816-ki május 11-kén Bajorországban is immatriculáltatott).

Czimere a családnak rézsütösen négy udvarra osztatik. Az első (felső) ezüst-kék szín. A második (jobbra) ezüst mezőben koronás fekete sast, a harmadik (balra) vörös mezőben koronás ezüst sast, a negyedik (alsó) kék mezőben zöld dombon arany bak-kecskét mutat. Az egészen át fekete vértlen koronás arany leopard-féle oroslán látható. A közép koronás paizs vizirányosan kétfelé oszlik. Felül ezüst és vörös színekkel harántosan színezve. Alul pedig kék mezőben három arany lilium látható.

A most élő családot birodalmi gróf József Ernő (Henrik) cs. kir. kamarás, val. titkos tanácsos, altábornagy alapítá, ki 1840. jan. 15-kén halt meg. Ennek gyermekei a következők:

1. Gr. Alfred (szül. 1820-ki aug. 7-kén), cs. kir. kamarás, és vasas ezredbeli őrnagy, férje 1845-ki april 8-kától tolnai gr. Festetics Albertina (szül. 1825-ki dec. 25-kén) csillagker. hölgynek, kitől gyermekei: a) Ernő, szül. 1846-ki febr. 12-kén. — b) Ilona, született 1849-ki junius 13-kán. — c) Albertina, szül. 1853-ki febr. 11-kén.

2. Leonarda (szül. 1816-ki nov. 6-kán). 1838-ki jul. 18-tól neje báró Bianchi Frigyes casa-lanzai herczeg (Duca) cs. kir. altábornagynak.

3. Stefánia (szül. 1824. dec. 15-kén), 1846-ki april 4-dikén egybekelt gr. Castelnau János tábornokkal.

4. Emil (sz. 1826-ki jun. 7-kén), cs. kir. kam. és gyalogsági őrnagy, egybekelt 1852-ki sept. 27-kén gróf Wickenburg Henriette (szül. 1823-ki dec. 26-kán) csillagker. hölgygyel.

5. Alfonz (szül. 1828-ki május 24-kén). Egybekelt Magyarországon Zirczen 1853-ki april 5-kén miháldi báró Splény Amaliával.

¹⁾ LXXXI. törv. cz.

²⁾ XXXIII. törv. cz.

6. Oszkár (szül. 1832-ki dec. 23-kán), cs. kir. főhadnagy a 46-dik számú gyalog ezredben.

Becse család. Lásd Vajda cs.

Becsey család. Szathmár megyében névszerint Kántor-Jánosiban közbirtokos.

Beesy család. Gömör megyében a nemesrendűek sorában áll.

Becske család. Szabolcs megye nemesei közé tartozik.

Becskeházy család. Szathmár megye mutatja föl belőle Becskeházy Andrást, ki 1665-ben azon megyének követe volt¹⁾.

Becskereký család. E család törzse mint Rády Jánosnak mostoha fia ezzel egy armalis-levélben nemesítették meg I. Rákóczy György által. A czimeres levél kelt Nagyváradon, 1632-ki oct. 18-kán. Közös czimerük vörös mezőben vasas vitéz lovon, kivont kardja hegyén vérző törökfej függ²⁾.

Becsky család. (Tasnád-Szántói). Birtokos nemes család elágazva közép-Szolnok, Szabolcs, Szathmár és Ugocsa megyékben.

Szathmár megyében közbirtokos Rohod, Zajta, Átya, Nagy- és Kis-Hodos, Garbólcz, Udvari, Terep, Bikszád és Felső-Falu helységekben³⁾ (1809-ben).

Ugyan e megyében Nagy- és Kis-Peleskét, és Komlód-Ujfalut egészen a család bírja⁴⁾.

1465-ben zánthói Becsky Péter kapta kir. adományban egész Komlód-Ujfalut, melyből özvegyének Erzsébetnek a hitrész 1466-ban adatott ki⁵⁾.

Peleskét már szintén bírták a XVII. század elején, vagy előbb is. 1602-ben Becsky György Rosályi Kún Gáspárral és Lászlóval egyességre lép, hogy jobbagyaik a peleskei és rosályi vámon ne fizessenek⁶⁾. — Peleskén van a család sirboltja is a kath. egyház alatt, melyet Becsky György alispán a XVIII. század közepén építtetett⁷⁾.

Ugocsa megyében (1805-ben) Fertős-Almásón bir Becsky Ignác.

Becsky Péterről, ki 1465-ben kir. adományt kap, látszik, hogy a család már Mátyás király idejében virágzott, különben a család már sokkal régebben létezett, és az Akus nemből (genus) eredett. Nem-

¹⁾ Szirmay: Szathmár várm. I. 76. l.

²⁾ „Liber regius“ ez kéziratom. Az eredeti cz. levél Nógrád v. levéltárában van. A kihirdetés rajta olvashatlan, az év 1638-ra mutat.

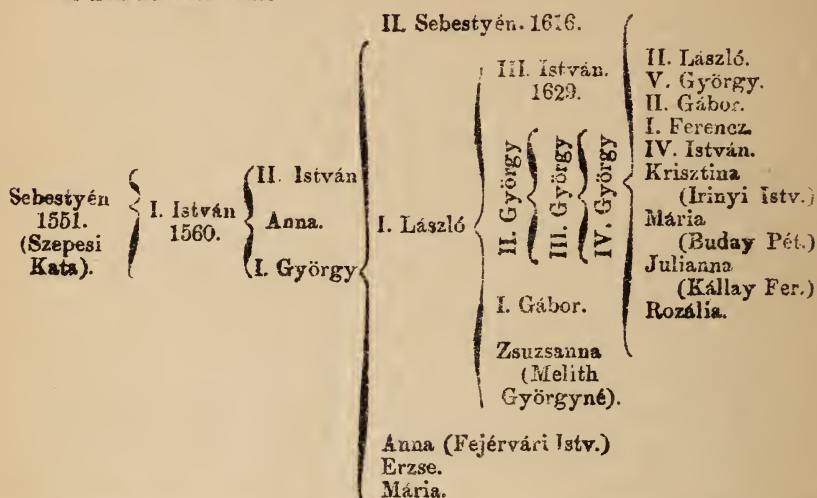
³⁾ Szirmay: Szathmár várm. esm. II. 91. stb.

⁴⁾ U. ott. 209. l.

⁵⁾ U. ott. 210. l. — ⁶⁾ U. ott. 202. 273. l. — ⁷⁾ U. ott. 202.

zékrendet azonban csak a XVI. század közepétől kezdve közölhetek lehozva e század elejéig ¹⁾).

A nemzékrend imez :

A családfán látható I. György valószínűleg az, ki 1602-ben Rosályi Kun Gáspárral egyességre lép.

II. György lesz az, ki 1693-ban Szathmár megye alispánja volt ²⁾.

III. György 1732—1734-ig Szathmár megyei főszolgabíró, 1738-ban alispán ³⁾.

IV. György 1754—1765-ig főszolgabíró ⁴⁾. Ennek fia

I. Ferencz, 1765—1771-ben szintén főszolgabíró ⁵⁾.

A családfán nem állók közül László 1738-ban főszolgabíró, 1754-ben másod, 1765—1776-ban pedig első alispán ⁶⁾, birta egész Komlód-Ujfalut. Ez tán II. Györgynek vagy testvéreinek fia volt.

Nem áll a családfán Becsky Tamás sem, ki az 1622-ki országgyűlésen Szathmár vármegye követe volt ⁷⁾.

Antal 1776-ban al-, 1790—96-, sőt 1808-ban is főszolgabíró. Ignác 1796-ban al-szolgabíróskodott viselt.

E század elején 1808-ban Kis-Peleskét bírja Becsky Ferenczné bölcsei Buday Rozália, és Becsky Antal az említett főszolgabíró.

¹⁾ Wagner Mss. tom. LXX. 205. l.

²⁾ Szirmay: Szathmár várm. eemert. I. 129.

³⁾ U. ott. 130.

⁴⁾ U. ott. 134. — ⁵⁾ U. ott. 135. l. — ⁶⁾ U. ott.

⁷⁾ Diarium Dietae anni 1622. Mss. nálam is.

Komlód-Ujfalut bírta Becsky János.

Becsky család. (Pókafalvai). Erdélyben Kolos megyében van lakhelye.

Becz család. Lásd Tassy.

Becz család. (Csik-Sz.-Mártoni. Másképp **Becze**.) Erdélyi székely család a Csik székben. Neve iratik *Becze*-nek is. Becz Imrét ott látjuk már 1505-ben az agyagfalvi gyűlésen ¹⁾. Ennek valószínűleg fia azon *Imre*, ki 1583-ban Csik, Gyergyó és Kászon főbírája volt. Ez 1583-dik július 6-kán kelt adománylevelében 20 jobbágyos telket kapott Báthory Zsigmond fejedelemtől, ugyan csak ennek számára azon évi dec. 29-kén egy másik adománylevél költ kászoni birtokairól, melyeket Lázár István foglalt volt. — E család — írja Kállay ²⁾ — Imrének Pál és Miklós fiában fi-ágou kihalt, hanem mindkettőnek sok leánya maradt, kik férjhez menetel által elágaztak.

Ezen állítás daczára bizonyos az, hogy jelenleg is *Becze Ignác* a csik-szentmártoni érdekesebb birtokosok közé számítatik ³⁾; és így bizonyos, hogy a *Becze* név — ha tán székely törvénybeli praefectio útján is — jelenleg is élő család neve.

Az említett *II. Imre* lehetett az, kinek leányai *Klára* drássy Györgyné, *Erzsébet* Apor Balázsné voltak ⁴⁾.

Ugyan csak Andrássy Péternek, ki atyjával Magyarországra jött, neje is a *Becz* családból volt *Becz Zsófia*.

Becze család. (Várfalvai). Lakhelye szintén Erdélyben Kolos megye.

Beczkói család. Lásd Novottha.

Becző család. (Mátisfalvi). Székely család a kézdi székben.

Béczy család. (Herhei). Zemplin megyében előkelő nemes család Szirmay szerint.

Bede család. (Bardóczi). Székely család. Belőle *Mátyás Mihósvár* szék táblabírája 1648-ban ⁵⁾.

Magyarországon is volt ilyen nevű család, belőle *Bede Mátyás* 1561-ben Arad megyei Pichien helységben birt ⁶⁾.

Bedecs család. Lakhelye Gömör megye.

¹⁾ Kállay id. h. 229. l.

²⁾ U. ott. Mihácz Elek Geneal. Mss. után.

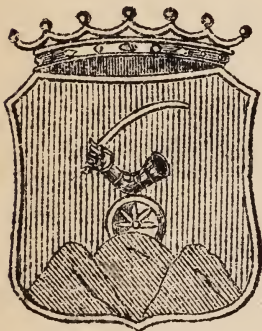
³⁾ Benkő Kár.: Csik, Gyergyó és Kászon multja és jelene: 126. l.

⁴⁾ Deducet. geneal. 213. Mss. f. lat.

⁵⁾ Kállay id. h. 229. l.

⁶⁾ Fábán: Arad várm. leir. 30. l.

Bedekovich család. (Komori, báró). Régi horvátországi család. A család törzse Tamás mester IV. Béla királynak udvari magán (specialis) jegyzője, és ennek testvére János 1267-dik évben említett királytól adományba¹⁾ kapják Kumur (Komor) földjét Zago-riában, innen az előnév.

A család 1822-ben bárói rangra emel-tetik. Czimere itt látható: vörös mezőben a panuoniai hármas zöldellő hegyek középső-jéből arany félkerék emelkedik ki, azon pán-czélos kar könyököl, és kardot villogtat. A paizs tetejét bárói hétágú korona disziti.

A főlebb említett adományosoktól szár-mazott Bedekovich Ferencz, kitől kezdve csak pusztán, és a múlt század közepeig ter-jedő következő nemzékrendet²⁾ terjeszthe-tem elé:

I. tábla.

Ferencz.	{ Miklós	Kristóf	Lajos	{	Miklós	{	György	{	Gábor. János. György. Lajos.
			István	{	Mihály	{	László.	{	György { István { István { Antal.
									Farkas.
			Lajos. Lásd a II. táblán.						
			János. Lásd a III. táblán.						

II. tábla.

Lajos I. táblán.	{ Lajos	{	Boldizsár	{	Gáspár	{	László †	
			Boldizsár (Tompá Erzse) ettől	{	Gábor	{	Kristóf 1680.	{ Antal 1722.
			Gábor †	{		{	Gábor 1722.	{ Pál † László † János †
			Ferencz. †	{	Kristóf (Darabos Bora).	{	Zausza (Hrelec Fer.) Miklós † Kata † Janka †	
					Kata. Bora. Orsolya. Ferencz.			

¹⁾ Fejér: Cod. dipl. Tom. IV. vol. III. p. 395.

²⁾ Wagner: Tabellae geneal. Mss. tab. XIII

III tábla.

János ki az I. táblán.	} Kristóf	János	{	András	{	Gáspár	{	János.
		Pál		György. Gáspár.		Menyhért. Boldizsár. Miklós. Zsigmond. Judit.		

E század elején a családból Ferencz, állami confer. tanácsos, szent István-rend középkeresztes vitéze, Kőrös megye főispáni helyettese, 1809-ben Békés megye főispánjává neveztetett¹⁾. Meghalt 1827 június 15-kén Bécsben.

János-nép. báró cs. kir. kamarás, nyugalm. cs. kir. alezredes, meghalt 1837-ki június 22-kén. Fia Rudolf báró cs. kir. kamarás, szül. 1817-ki aug. 2-kán.

Jánosnak nővére Mária, született 1791-ki május 29-kén. Neje először rapini Steöszel Józsefnek, másodszor 1822-ki nov. 19-dike óta báró Stürmer Károly titk. tan. altábornagy és peschierai parancsnoknak, ki özvegyen hagyá 1853-ki sept. 26-kán.

Lajos báró 1843-dik előtt Kőrös megye főispánja volt.

A családból két tudós is volt. B. Kázmér Jesuita, (sz. Varasdon 1743-ban), és József Pálos szerzetes. Mindketten latin munkákat adtak ki.

Bedeő család. (Hetényi). Hajdan Ugocsa megyében Hetényben birtokos hetényi Bedeő Imre 1549—1550-ben²⁾.

Beder család. (Barátosi). Lakhelye Kraszna vármegye.

Bedeus család. (Scharbergi, ausztriai báró). Erdélyi szász család, mely az 1784-ki szász nemesek összeírása alkalmával háromszázados nemesként jegyeztetett be³⁾.

A fölebbi összeíráskor élt Bedeus Joakim, akkoron főkormányzéki írnok, később titoknok, 1804-ben egy német munkát adott ki a tüzelles háztetőkről, mely magyarra is fordítatott. Tőle így jó le mostanig a nemzék-rend:

Joakim 1784. titoknok.	{	I. József sz. 1782. báró. (2. n Schwind Aloixia).	{	II. József szül. 1823. (Täuffer Sélma).	{	József Antal Hugo szül. 1854. sept. 12.

¹⁾ Hazai tudósítások 1809-ki foly. 16-dik szám.

²⁾ Szirmay: Cott. Ugocsa. 134. 146. l.

³⁾ Kövály id. h. 32. l.

Joakimnak fia I. József született 1782-ben febr. 2-kán. — 1802-ben főkörmányszéki szolgálatba lépett, 1815-ben fogalmazó, 1829-ben gubern. tanácsos, 1834-ben udvari tanácsos, 1847-ben fő-tartományi biztos, 1848-ban belső titkos tanácsos, 1854-ben febr. 20-án pedig ausztriai báró lett. Több irodalmi munkái mellett mint az erdélyi történet buvárlati társulat elnöke működik Erdély ismertetésére. — Második neje 1825-dik óta Schwind Lajos cs. kir. ezredes leánya Luiza, ki született 1798-ki dec. 18-kán, és kitől született fiok

II. József 1826-ki július 22-kén. Jelenleg Erdélyben cs. kir. kerületi biztos. Ennek neje 1851-ki jun. 28-tól Täuffer Antal cs. kir. őrnagy leánya Selma; szül. 1828-ki dec. 16-kán. Fiok

József Antal Hugo szül. 1854-ki sept. 14-kén.

Bednárý család. A nemesség-szerző Bednárý János, ki 1795-ben vette az armalis levelet ily czimmerrel: a paizs vizirányosan kétfelé osztatik, az alsó osztály kék mezőben fehér sziklán fészken ülő, és fiait tápláló pellikánt mutat; a felső vörös mezőben egy oroszán emelkedik ki derekig, és kardot villogtat. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan oly oroszán kivont karddal látható. Foszladék aranyvörös és ezüstkék ¹⁾.

Bedő család. (Kálnoki). Székely család Erdélyben a Háromszéken. — Kálnoki Bedő István háromszéki főkapitány volt, midőn Rákóczy Zsigmond erdélyi fejedelemtől 1607-ki június 1-jén kelt új adománylevelet kap szent-léleki, peselneki, felső-torjai, kantai, karathnai, gelenczei birtokairól ²⁾. — 1602-ben Sorbán vajdával tartott Székely Mózsas ellen ³⁾. 1606-ban Bocskaihoz Kassára követségben járt, és annak pártján állott ⁴⁾. Megölette Báthori Gábor ⁵⁾, mert a Rádul elleni ütközetben árulással vádoltatott. — Ezen Istvának fia volt ismét István, ki 1674-dik táján Imre Miklósnak egy szilvást adott, mert szekéren az ellenség torkából szabadítá meg ⁶⁾.

Bedő család. (Hodgyai). Udvarhely székben lakozó székely család.

Beer család. (Másképp **Medvei**). Beer, másképp Medvey Ádám, magyar huszár kapitány 1766-ban nemesített meg. Czimert

¹⁾ Coll. herald. p. 135. és Adami Scuta gentil. tom. I.

²⁾ Kállay id. h. 228.

³⁾ U. ott, — és gr. Mikó: Erdélyi tört. adatok I. 67. l.

⁴⁾ Wolf. Bethlen: Hist. Transyl. VI. 270. 274. 280.

⁵⁾ Böjthi Gásp. Engel: Monument. 294.

⁶⁾ Kállay id. h. 253. l.

ilyent kapott: a paizs alulról két vonal által, mely a paizs tetejében egyesül, három számú háromszögű udvarra osztatik. A két felső arany mezőben két fekete sas látszik kiterjesztett szárnyakkal és kiöltött piros nyelvvel. Az egyik jobbra, a másik balra néz. Az alsó vörös mezőben ezüst medve (ezézással a család nevére) áll zöld tér fölött ragadó helyzetben, kiöltött véres nyelvvel, jobbra nézve, és lovassági ezüst zászlót tartva, melyen fogyó hold világlik. A paizs tetejében a koronás sisakból egy bajnok emelkedik, kék magyar dolmányba és mentébe öltözve panyókásan, arany övvel és nyest prémes kék főveggel. Jobbjában kardot villogtatva, baljában pedig vérző törökfejet emelve. Két oldalról körül van véve sas szárnyakkal, melyek a paizsbeli színekkel ellenkező oldalilag színezvék. Foszladék innen aranyfekete, onnan ezüst-vörös ¹⁾).

Bégányi család. (Bégányi). Bereg megyei törzssökös család. E megyében van Kis- és Nagy-Bégány, honnan a család nevét és előnevét vette. Ezenkívül kiterjedt Szabolcs, Szathmár, Ugocsa és Zemplin megyékben is. Ez utóbbiban birtokos a család — Szirmay szerint — Tállyán, Gatályon, Garanyban, 1720-ban Bodzas-Ujlakon gróf Forgácsoktól ²⁾, 1730-ban pedig Borsiban zálogot vesznek ³⁾.

Szathmár megyében Vitkán birtokos. (1809.)

Hogy a család már Mátyás király korában virágzott, mutatja az, hogy Bégányi László 1462-ben élt ⁴⁾.

Ó-bégányi Bégányi Pál szolgabíró volt Ugocsa megyében 1581-ben ⁵⁾.

Adatok hiányában családfa helyett csak e töredék közölhető ⁶⁾:

Bégányi György. (Nyakas Erzsé).	{	Bora. (Félegyháziné).	{	Ferencz.
		György. (Bay Eva).		Klára. (Nemes Fer.)
		Erzsé. (Gyarmathiné).		Mária.
		Anna. (Ferencz Mihályné).		Erzsé. (Hunyadyné).
		Ferencz. (Farkas Erzsé) kitől		

Begen család. Lakhelye Temes vármegye.

Beigler család. A XVII. század elején Beigler Tóbiás e család helyreállítója és törzse. Ez Wittebergben tanult, 1618-ban

¹⁾ Collect. herald. Nro. 220.

²⁾ Szirmay: C. Zemplin not. topogr. 236.

³⁾ U. ott. 278. stb.

⁴⁾ Gr. Teleky: Hunyadiak kora XI. 37. l.

⁵⁾ Szirmay: C. Ugocsa. 58. l.

⁶⁾ Wager: Tab. gen. Mss. t. L.

modori jegyző, 1620-ban pedig pozsonyi aljegyző, és ugyanott 1631-ben egyszersmind tanácsnok (senator) lett. Ez nagybátyja Vajda János eperjesi bíró segélyezésével 1627-ben II. Ferdinand királytól czimeres nemes levelet kapott.

Czimere ez: a paizs kék mezejében zöld tér fölött három rózsza emelkedik föl. A középső piros, a két szélső fehér. A paizs jobboldali felső részéből a baloldali alsó részig vörös szalag nyulik le, és azon daru áll. A paizs fölötti koronán szintén daru emelkedik föl egy lábon, másik lábában a paizsbelihez hasonló színű rózsákat tartván. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

A nemesség-szerzőtől kezdve a nemzékrend így jó le¹⁾:

		Róza Erzse. (Rezler Farkas)	
Tóbiás	I. János	János Tóbiás.	József †
1627.	1660.		Tóbiás †
			Kristóf †
			Zsuzsa (Stettner József).
		Károly Ferd.	
		János Mihály	Kristóf.
		Erzse (Jeszenák Pál, kir. tan.)	
		Zsuzsa (Vörös Bálintné).	

Az impetrator Tóbiásnak fia I. János a pozsonyi tanács költségén járt Hasenloff György Sámuellel külföldön; 1648-ban Straszburchban a római és magyar jogközti különbségről értekezvén, azt kinyomatta 1651-ben. Hazajövéen 1660-ban, senator lett.

A család — úgy látszik — megmaradt városi színezete mellett, s többnyire városi hivatalt viselt.

Beythe család. (Kőí). A kőí Beythe családból két régi tudóst mutat föl a magyar irodalom története. Mindkettő németujvári lelkész volt. István több magyar és latin munkát adott ki 1592-től egész 1597-ig. Testvér öcsese András írta az ugynevezett Füves könyvet, mely 1595-ben nyomtatott Németujvárott. Becses ritkaság²⁾.

Békássy család. (Békási). Békás helysége Veszprém megyében van, innen írja nevét a család, mely e falunak most birtokában van, és a Dunán túl az ismeretesb hangzású családok közé tartozik. Veszprémből áttejert Vas megyébe is, mindkét helyen jelentős megyei hivatalt viseltek tagjai.

¹⁾ Deduction. geneal. Mss. fol. lat. 213 sz. a.

²⁾ Mindkettő életéről l. Horányi Nova Mem. 477. s. k. l.

Őseik közül Békássy Miklós Pápa vára alkapitánya volt, ki a törökök elleni kirohanás alkalmával esett el 1594-ben¹⁾.

E családból Ferencz kapornaki apát, és szombathelyi plébános volt 1763-ban²⁾.

Imre az 1844-ki országgyűlésre Vas megye követe.

Lajos 1845-től Vas megyei al-szolgabíró stb.

Bek család. (Bekkényi). Zemplin megyei nemes családok sorában említi Szirmay.

Beke család. (Bekeházi). Zala megyében született belőle Beke Márton kegyesrendi tag, ki Zólyom megyéről írt, és adott ki 1792-ben latin munkát. Írt egyebet is³⁾.

Beke Imre uradalmi tiszt, fia Kristóf született Toronyban Vas megyében 1785-ki mart. 2-kán. Pappá szenteltetvén Veszprém megyében, előbb Veszprémben képezdei tanár, 1843-dik óta vörösbereinyi lelkész. Több egyházi értekezést adott ki⁴⁾.

Beke család. Lakhelye Gömör megye. — Nógrád megyében Beke Gábor, ennek leánya Ágnes Zadubán Ádámné (1854.)

Beke család. (Péterfalvi). Ugocsa megye régi birtokos család, már 1447-ben Beke Gergely birt Péterfalván, és onnan írta magát⁵⁾. 1479-ben Oroszi helység (mi akkor Marmarosban volt) egy harmadrészeiben beiktattatik péterfalvi Beke Kelemen⁶⁾.

Ilynevű család a Zemplin megyei nemesek sorában is létezik Szirmay szerint (1804.) Ugyan ott Beke család birt Girincs faluban a kihalt Girinesy család jogán utána a Nikházy család örökölt⁷⁾.

Szathmár megyében is találunk Beke családot. Már 1548-ban Beke János kir. adományt kap körtvélyesi birtokrészre⁸⁾.

Beke család. Erdélyben is a Csikszékben találunk ilyennevű családra. Beke Jeromos 1611-ben Csikszék bírja volt⁹⁾.

Beke család. (Alma-melléki). Alma-melléki Beke család emlékezetére egy kézírati gyűjteményben találunk. A nemzékrend a XIII.

¹⁾ Pethő Gergely krón. 137. lap.

²⁾ *Secura Quies*, azaz Bátor Nyugodalom cím alatt a báró Sigray János altárnok fölött mondott halotti beszédét Pozsonyban 1763-ban nyomatta ki.

³⁾ Horányi Nova Mem. 364. l.

⁴⁾ Ferenczy és Danielik: Magyar írók I. 40. l.

⁵⁾ Szirmay: C. Ugocsa. 124. l.

⁶⁾ U. ott. 175. l.

⁷⁾ U. az C. Zemplin. 224. l.

⁸⁾ U. az: Szathmár. 24. l.

⁹⁾ Kállay id. h. 224. l.

azazad közepétől a XVI. század közepéig hozza le a családot. Alma-Melléke Somogy megyei helység, a családnak tehát valószínűleg ez volt hazája. Az érdeklett családfa, mely hihetőleg porben volt használva, így következik:

Márton de Alma.	István 1257.		Beke de Alma- Melléke 1344.	Kozma.		Demeter.	
	Márton de Alma. 1215.	Sunguel 1275.		Demény de Szigeth.	Ferencz (n. Klára)	Tamás de Szigeth.	Péter de Szi- geth.
		Lancred 1275.		Leontin.		Miklós.	
			István János.	Antimus de Tapson 1344. (Neje Jusztina Tamás erd. vajda rokona 1347.	György	Oswald.	
					*János de Sziget, alias de Tapson 1400. 1424.	Margit. Klára. Miklós 1417. János de Tapson 1417. Balázs 1417.	László de Tapson. (Krisztina) 1464.

Anthimnak fia a *-gal jegyzett János alnádornak és budai várnagynak iratik 1423-ban.

Nevezetes e nemzékrend azért, mert e szerint a Szigethvárat építő Anthimot (ki Oswald Anthemius görögországi indigenának iratik) ¹⁾ — kellene e családfán fölismerünk, és ennek származását bírónok e kimutatás által, kinek magvaszakadtán beházasodás útján jutott Török Bálint Szigethhez.

Ugyan csak e családfán látjuk Lankrédnak többi közt István fiát. Ez azon Beke István lehetett, ki Trenoséni Csah Mátéval tartván, javait többi közt vörös-almai bírákát is elveszté 1312-ben ²⁾.

Beke család. (Velikei). Előnévenél fogva külön családnak látszik az előbbieneknél. Velikei Beke Miklós aláírta azon egyességet, melyet Zsigmond 1412-ben a lengyel királylyal kötött.

¹⁾ Istvánffy 1685-ki kiadás 235. lapján szavai ezek: „Sigethum . . . quod superioribus saeculis proavorum nostrorum memoria, Oswaldus Anthemius, cuius progenitores e Graccia in Ungariam venisse dicebantur, in ea insula, quam Almus (Almás) rivus stagnans, paludosus, e proximis silvis et montibus provolutus efficit, turrim rotundam aedificasset, Eam posteri aedificiis et propugnaculis auxerunt, ac postremo Valentinus Eaningsius cognomento Turcus (enyingi Török Bálint) tolerata Ioannis regis obsidione, locum longe munitiorem reddiderat etc.

²⁾ Fejér: Cod. Diplom. VIII. 2. 446. 1.

Melyik családhoz tartozott végre azon Beke Péter, ki bácsi prépost és kancellár, 1338-ban pedig szerémi püspök volt, eldöntetlen marad.

Bekéfalusi családról csak annyiban emlékezik történelmünk, hogy ily néven Gergely ¹⁾ Drégely vára kapitánya volt Szondival 1552-ben, és a nevezetes védelemben részt nem vehetett, mert előbb már hazamenván, azalatt a török a várat elfoglalta, és az ostrom alatt ő már be nem juthatott.

Bekényi család. (Bekényi). Ugocsa megyében Bekény falut birta hajdan; már kihalt. Eredetét a Szirmayakkal közös törzsre viszik föl. 1295-ben Othobornak fiai Miklós és István kapják Hethen földet Ugocsában, és ezeknek utódai Zirmayak és Bekények közt egyeség köttetik 1471-ben ²⁾.

1324-ben Godor és Benedek (Benth fiai) alapítóivá lesznek Bekén falunak, mely Benedek névtől kapta nevét. 1381-ben Bekény János királyi adományt szerez kiterjesztve Kata és Erzse leányaira ³⁾ is.

1391-ben Bekényi Gergely fia Jánosnak leányai Erzse és Bora részüket itélet útján megnyerék ⁴⁾.

Gergelynek testvérei Mihály és Tamás 1371-ben, Lászlónak fia Jakab 1371-ben osztoznak Farkasfalván.

Az 1471-ki egyességben említettnek Bekény András, és gyermekei András, Tamás és Gergely, Iloná, Hedvig és Erzsébet. Az egyeség tárgya az volt, hogy a Zirmayak ezentúl Szirmát tisztán, a Bekényiak pedig Bekényt birják tisztán minden közösség nélkül ⁵⁾.

E családból Benedek 1428-ban alispán volt Ugocsa megyében,

Gergely ugyanott 1417-ben szolgabíró.

Márton 1422-ben a kir. curiánál ügyvéd.

Miklós 1505-ben országgyűlési követ.

Ismét Benedek, ki Olaszországban tanult, 1505-ben kancelláriai titoknak, 1514–1526. személynöki ítélőmester volt ⁶⁾. Sajat

¹⁾ Istvánffy 1685-ki kiad. Bersalvinak írja.

²⁾ Szirmay Cott. Ugocsa 111. 112.

³⁾ U. ott. 221.

⁴⁾ U. ott. 223.

⁵⁾ U. ott. 61. stb.

⁶⁾ H-rányi Nov. Mem. 365. l. roszul írja nádori ítélőmesternek. Szirmay szerint a leszesi Conv. 1525-ki levele Nro. 11. tanúsítja, hogy személynöki ítélőmester volt.

és Janus pannonius verseit Verbőczy Istvánnak ajánlotta. Jakab 1506-ban benei plébános.

1505-ben meghaltak András és Tamás. 1556-ban pedig Miklós, kiben fi ágon a család elenyészett¹⁾.

Már 1559-ben Bekény helységnek birtokából, mint fi-ágot illetőből Bekény Zsófiát Szirmay Lajos és osztályosai kitudták.

Hajdan Arad megyében is volt ilyenü család. Bekényi Péter 1561-ben Tanimázon birt²⁾.

Bekényi család. (Mikófalvi). Előnevét Heves megyei Mikófalva helységről írja, hol jelenleg is birtokos. Ezenkívül kiterjedt a család Borsód, Pest, Szabolcs és Nógrád megyébe is. Ez utóbbiba az újabb időbe szakadt, és belőle János szolgabíróságot viselt.

Bekess család. Zemplin megye kiváltságos családai sorában áll Szirmay szerint.

Békesy család. (Kornyi). Békes megyei törzsökös kihalt család. Irják nevét Békes-nek is. Hirre és egy ideig fényre emelte e nevet Békesy Gáspár, ki Petrovics Péter ajánlatára Szapolyay Zsigmond udvarába s kegyébe bejutva, utat tört magának rang- és vagyon-szerzésre³⁾. Szapolyay őt többször követségben használta, nagyságos czimmel illette, adományban Nagy-Enyedet, több helységet és a szász földön egy Teke falut adott neki. Megszerzé magának Fogaras várát és földjét Majláth Gábortól. Szapolyaynak annyira kedvébe jött, hogy reá elhatározó befolyást gyakorolt. Főkamrás, kincstárnok és főispán volt 1565-ben. — Szapolyay halála után fejedelemséget követelő lett Báthory István ellenében, azonban legyőzetvén, Erdélyből kifut. Később megbékül Báthory Istvánnal, az akkor már lengyel királylyal, ki őt Landskróni kapitánynya tette, a Plotzkói vár ostromában mutatott vitézségeért pedig lengyel nemességgel jutalmazta 1579-dik évben. Meghalt azon évben — úgy látszik — november elején, nejét és két kis fiát Zamoiski János lengyel kancellár gondjára bízván. Első neje a Harinnai, a második a Sárkándi családból volt.

¹⁾ U. ott. 221.

²⁾ Fabián: Arad várm. 30. l.

³⁾ Wolf, Bethlen: II. 70 - 431.

A Békessy család rövid nemzékrendje ez:

László	{	Gáspár. † 1579.	{	Gábor.
		(1. Harinnai N.)		N.
		(2. Sárkándi N.)		
	{	Gábor. † 1581.		
	{	Lázár. 1573.		

Gáspár-ról röviden a tudnivalókat elmondám. Testvére Gábor mindenütt Gáspárt segíté. Vele együtt engesztelődött ki Báthori Istvánnal, és ennek részén az oroszok ellen harczolván, Pleskov alatt homlokba lövetett 1381-ben.

Lázár együtt volt Gáspárral Fogarasba szorulva 1573-ban.

A család Gáspár fiaiban halt ki.

Bars megyében 1624-ben találjuk Békessy Frusinát Niry Ferencznét, ki Léván hazát Liptay Imrére ruházta¹⁾.

Békessy család. Zemplin megyében nemes család.

Békessy család. (Gy. sz. királyi). Erdélyben a Csikszékben van lakhelye.

Bekk család. Bihar, Szabolcs és Szathmár megye számítja nemesei közé.

Bekó család. Lakhelye Ugocsa vármegye.

Bekő család. Esztergom megye nemes családai közé soroztatik.

Belády család. Bars megye családai közt említetik.

Bélay család. E család mutatá föl Bélay Barnabást, ki II. Ulászló korában 1504—1514-ben macsói, belgrádi és szőrényi bánt-ságot viselt²⁾.

Belánszky család. E család Demkó-ról írja előnevét, és Torontál megye nemesi sorában áll. De lakozik ilynevű nemes család Trencsin megyében is. E megyében Kis-Utca-Ujhelyen született Belánszky József 1769-ki junius 20-kán. Papságra adván magát a vácsi megyében, 1802-ben már kanonok, 1821-ben nyitrai nagyprépost, 1823-ban pedig besztercei megyés püspök lön. Meghalt 1843-ki január 3-kán³⁾.

¹⁾ Sz. Bened. Conv. Proth. K. p. 158.

²⁾ Istvánffy 1685-ki kiad. 57. l.

³⁾ Math. Kovács: Sermo funebris etc. Neosolii 1843.

thoriak alatt főasztalnok és tanács-úr. 1595-ben Gyergyó váránál az ellenség nagy seregét Oláhországba üzte. 1599-ben, midőn épen az országgyűlésére ment, Bodolán Mihály vajda javait felégetteti ¹⁾. Ugyan ez évben a bibornok Báthori András mellett harczol a szebeni szerencsétlen harczban, és elesik Sellenberknél. Neje Becz Kata volt. Gyermekai:

II. Pál jelen volt atyja mellett II. Kelemen testvérével együtt 1599-ben a szebeni harczban. Nejétől Nagymihályi Erzsébtől egyetlen leánya Erzsébet Barsay Ákos fejedelem első neje volt.

II. János Váradí kapitány volt. Gyermekai nem maradtak.

II. Kelemen Székely Mózsest pártolja Ferencz testvérével együtt. ennek buktával 1608-ban kibujdosnak ²⁾. Később visszamen-vén, Kelemen 1607-ben a Jezsuiták bennmaradását pártolja, és a kiűze-tések elleni tiltakozást aláírja ³⁾. Majd Háromszék főkapitánya Bá-thori es Bethlen Gábor korában, 1625-ben már egyszersmind tanács-úr. Ez évben mint főkapitány a székely sereg élén Radul vajda ellen Brassónál volt ⁴⁾. Neje Bánffy Mária. Tőle a nemzékrend folytatását mutatja a következő

II. tábla.

II. Kelemen (Bánffy Kata) kik az I. táblán.	III. Pál. † 1681. (Vitéz Zsuzs.)	III. Kelemen (Henter Krisztina). Dávid. † Zsuzsa. (Wesselényi Pál).	IV. Pál. (Váradí Gyulay Julianna). I. László.	Róza. (Dindár Istv.) Ágnes. (Vajna Tam.)
			IV. János (Torocz- kai Kr.)	I. Gergely. (Kegyesrendi). II. László. † 1841. (Henter Kriszt.) Anna. (Mihálec Ant.)
				I. Antal. (B. Jósika Mária). Mária. (Gr. Nemes György). Klára. (Sándor Gerg.)
				János. (Kanonok). Klára. (B. Orbán Elek).
			Klára. (Macsári Park.)	
			I. József, gróf	Lásd a III. táblán.
			I. Mihály. 1707. † 1804. (Székely Teréz).	I. István. (B. Borne- misza. Anna). Ágnes. (Cserey Fark.)
				II. Gergely. II. István Denes

¹⁾ Benkő Transylv. Gener. I. 248.

²⁾ Wolf. Bethlen: V. 464. l.

³⁾ Kazy Hist. R. II. I. 92.

⁴⁾ Bőjthi Gásp.

III. János Háromszék alkapitánya, és főasztalnok I. Rákóczy György idejében 1649-ben.

III. Pál először főasztalnok, azután Háromszék főkirály bírāja és sereg generalisa, belső szolnoki főispán 1660—1670 körül, ugy Zarándban is főispán 1678-ban. Az Apafi korában Erdély egyik leg-novezetesb férfia. Fejedelem-kereséssel vádoltatva, megbélyegeztetik, Törökországba fut, hol inkább a börtönben hal meg, minthogy hazája romlására a török tervek eszközeül engedje magát használni¹⁾.

IV. Pál mint kapitány lengyel földön lelte halálát 1657-ben II. Rákóczy György seregében.

III. Pálnak gyászos bukása után a család visszavonult egy ideig a közügyektől, inkább honn Háromszéken viseltek hivatalt, vagy leg-felebb a főkormányshéknél, vagy táblán bíraskodási állomásokat fog-laltak el.

I. Mihály a Székely Teréz férje született 1707-ben, meghalt 1804-ben, 97 évig élt. Fia I. István tanácsos volt.

I. Gergely kegyesrendi szerzetes, V. János kanonok, egy-házi pályát választottak.

II. László táblai ülnök volt. Meghalt 1841-ben. Gyermekei nem maradván benne, IV. János ágazata kihalt. És így a nemesi ág csak I. Mihály ágazatán él.

I. Mihály-nak testvére I. József (III. Kelemen fia) alkotá a grófi ágat. 1771-ki oct. 15-kén grófságot szerzett. Neje Száva Judit volt. Tőle a grófi ág így jó le:

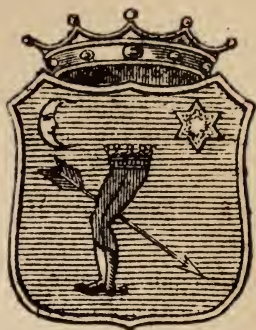
III. tábla.

I. József (Gróf 1771. Száva Judit) a II. táblán is.	{ <div> IV. Kelemen. (Ötvös Ter.) </div> <div> Venczel. (B. Sz. Kereszti Róza). </div> <div> Kata. (B. Toroczkaí Gásp.) </div>	{ <div>József.</div> <div>Róza. † 1819. (Gr. Bethlen Ján.)</div> <div>Ferencz. (Daniel Zsóf.)</div> <div>György. (B. Bruckenthal Berta).</div>

Venczelnek fiai közül György gróf pénzügyőrségi orsz. elnök (1854.) Testvére Ferencz Észak-Amerikában is utazott. Róla egy magyar nyelv- emlék Béldy Codex nevet kapott.

¹⁾ Cserey Hist. 64—114. l.

Ósi nemesi czimere a családnak kék mezőben meghajlott láb vörös nadrágban, és sarkantyús sárga csizmában térden nyíllal átlóva. A láb tetején korona van. A láb fölött pedig jobbról félhold, balról arany csillag ragyog. A fölött nemesi korona, mint ezt a metszvényen láthatni. Egész czimeren a vért fölötti koronás sisak fölött ugyan olyan átnyilazott lábat láthatni két kiterjesztett fekete sas-szárny között. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék. Ezenfölül két oldalról a sisak mellett két kék-piros zászló lobog ¹⁾.

Ez a nemesi ágazat czimere. A grófi ág 1771-ben megújítatott, s valószínűleg bővítetvén, e szép egyszerűtől különbözik.

Belényesy család. Lakhelye Szathmár és Zemplin megye. Ilynevű család Erdélyben Küküllő vármegyében is székel.

Beleváry család. Emlékezetet fenntartja az 1618-ki XLIV. törv. czikk, mely szerint Belevári Dávid hátramaradt tartozásaitól fölmentetik az országgyűlés által.

Beleznay család. (Pilisi gróf és nemes). Már a XIV. században birta Somogy megyei Belezna helységet, melyről nevét és régi előnevét vevé. Ugyan e helységre Beleznay András rokonaival együtt II. Ferdinand királytól új adományt nyert. Említett Beleznay András-tól a nemzékrend ²⁾ így jó le:

András. (Hídvégi Anna).	I. János. (Kováts, másképp Piutér Magd.)	II. János tábornok. 1711—1754. (Grassalko- vics Zsuzs.)	Miklós tábornok. † 1787. (Podmanicz- ky Anna Maria).	Károly. †	Zsuzsa. (Fáy Péter). Erzse. (Kostyán S.) II. Sámuel kivég. 1819. III. János † 1842. Klára. Julianna. (Kóji Ko- máromy Györgyné).
		Judit. (Molnár Pét.)	Mihály alezredes. (Patay Erzse)		I. Sámuel 1800. báró. 1805. gróf. † 1818. (Barsy Zsu.) † 1849.
			Anna. (Majthényi Károly).		Ferencz. (Markovich Apollonia).
					N. N.
					N. N.

I. János neje Kováts másképp Pintér Magdolna neje után, ki a Sáfár és Gellért családok ivadóka volt, Bugyi, Bankháza, Sz.-Iván, Ráda, Inárts, Délegyháza, Dán-Sz.-Miklós és Ürbő pusztabeli rész-birtokokat öröklött ¹⁾. Fia

II. János előbb Rákóczy alatt szolgált, ennek buktával a császári seregben vállalt állomást, 1711-ben ezredet állított. 1724-ki aug 6-kán az anyja után öröklött főlebb elészámlált részjavakra III. Károly királytól új adományt vett. 1735-ben a Péro-féle lázadás leverésében nagy érdemet szerzett, és a királytól ezért arany nyaklánczozal diszitetett. 1752-ben altábornagy lett. Élt még 1754-ben is már mint 84 éves öreg. Neje Grassalkovics Zsuzsanna, Grassalkovics Antal kir. személynök, majd gróf stb. nővére volt. Ettől két fia lön: Miklós és Mihály, és leánya Anna Majthényi Károly kir. tanácsos neje.

Miklós tábornok (1744.) és a dunamelléki superint. gondnoka. Birt Beleznában, Bugyin, Dömsödön, Májosházán és Pilisen. — Hollandia is hívta szolgálatába. Meghalt Pesten 1787-ben, kora 64-dik évében ²⁾. Nejétől Podmaniczky Anna Máriától, kivel 37 évig élt, fia Károly volt, kiben ága kihalt.

Mihály alezredesséig vivé. Neje hai Patay Erzsébet, kitől született I. Sámuel.

I. Sámuel először szintén katonai pályán kezdett szolgálni, utóbb mint Pest megye, táblabírája 1800-ki oct. 30-kán magyarországi báró, 1805-ki october 25-kén pedig grof rangra emeltetett uródaival együtt. Fiai közül a már akkor élő II. Sámuel és III. János neveik is a kir. oklevélbe iktatvák. — Pilisen 1818-ki július 5-kén saját fia II. Sámuel által meglövetett. Özvegye barsi Barsy Zsuzsanna 1849-ki aug. 9-kén halt meg Pesten. — Gyermekei.

II. Sámuel mint apagyilkost 1819-ki június 21-kén Pesten hóhérpallós végzé ki.

III. János Pilisen halt meg 1842-ben. Nejétől gyermekei nem maradtak.

Károlynak neje Majthényi Emilia, kitől gyermekei vannak.

Ferencznek nejétől Matkovich Apolloniától gyermekei vannak.

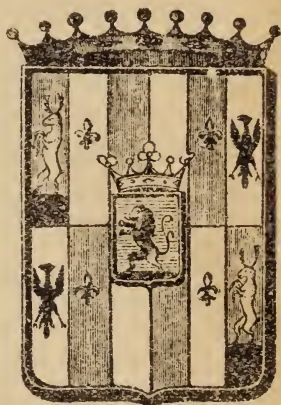
¹⁾ Gr. Beleznay Sámuel örököseinek Banó Imre ellen e javakra vonatkozólag 1814-ben indított pörbeli Informatio Lakner István ügyvéd urszivességéből.

²⁾ Péczeli József által fölötte 1787-ki febr. 11-kén mondott halotti beszéd; kinyom. Győrben

A leánytestvérek férjeikkel együtt a nemzékrenden állnak.

A család ősi nemesi czimere kék mezőben oroszlán volt. A czimer már a báróságra emeltetéskor bővített, a grófi oklevélben pedig ismét nagyítatott.

A grófi czimer ez: a paizs függőlegesen öt vonal, vizirányosan pedig egy vonal által tizenkét mezőre osztatik. Az 1. és 12-dik vörös mezőben egy előre ugró szarvas; a 2. és 11-dik ezüst mezőben vörös lilium; a 3. és 10-dik mező vörös, a 4. és 9-dik mező ezüst szín; az 5. és 8-dik vörös mezőben ezüst lilium; a 6. és 7-dik ezüst mezőben fekete sas látható. A közép koronás vértnek kék mezejében látható az ősi nemesi czimer: az arany oroszlán. A vért tetején grófi korona nyugszik. (Eddig mutatja a czimert a metszvény). A grófi korona fölött három koronás sisak van. A középső aranykék foszladékos sisakból egy arany-nyal diszitett zöld öltönyös magyar sisakos vitéz emelkedik ki, jobbában kivont kardot, balját csipőjére támasztólag tartva. A jobboldali ezüst-vörös foszladékos sisakból az arany oroszlán, a baloldali hasonló foszladéku sisak koronájából vadászkutya (vizsla) emelkedik ki aranycsikos kék nyakszalaggal. A vértet két arany griff tartja, egyik lábával mindenik egy ezüst-vörös színű zászlót lobogtatva.

A családfán nem álló Beleznayakból említhetők Beleznay Lajos, kinek özvegye Gerhard Zsuzsanna volt 1787-dik táján ¹⁾.

Továbbá 1672-ben élt Beleznay Farkas ²⁾, kinek fia János Antal született 1688-ki aug. 27-kén.

¹⁾ Péczeli halotti beszéde, hol Miklós az özvegy gyámnokául iratik.

²⁾ Az egyetemi könyvtárban ily című könyvnek: „Campus Martius, sive Institutiones Castrenses, in quibus belli natura, requisita, leges, succincte exponuntur, eorum bono, qui militiae nomen dant. Posonii Anno 1669.” Egykori tulajdonosa Beleznay Farkas így írta bele nevét: Wolfgangi Beleznay 1672. Ugyan azon kéztől ez áll ott: 1688. die 27. aug. adót In eo sz. Felseghe a feleségemnek egy fia megszület, mely lett Marsok alatt lévő planetában dél után kétt három óra tájban kiért legyen Innek örök hála és dicsőret. Kű die 29. Augusti köröszteltem megh János Antalnak. At apia Lékey pr. Prior ur Fulgentius Schwaiger Ur. és Drimmel Mátyás Ur. At annja az eo klmé Leania Drymel Sophia.” Ugyan itt emlittetik Beleznay Ferencz mint varmegyei esküdt 1689. dec. 5-ről. — Léka Vas megyében van.

Ugyan ez időben élt Ferencz, megyei (tán somogyi) esküdt.

Belgrád család. Ujabb időben lépett a kiváltságosak sorába. Constantinovics András nevét Belgrád-ra változtatva 1791-ben szerzett nemes levelet ily czimmerrel: a vért négy részre osztlik. Az első és negyedik arany mezőben korona fölött kar könyököl, és író tollat tart. A második és harmadik mező függőlegesen kétfelé osztlik; a jobboldali rész zöld, a baloldali ezüst szín, benne ívbe menő gerenda van úgy, hogy ez a zöld mezőben ezüst, az ezüstben zöld színt mutat. Alatta és két oldalról három makk látható a mező színével ellenkezőleg vagy ezüst vagy zöld színben. A vért koronás sisakján elefánt ormány közt (mely jobbról arany-vörös, balról zöld ezüst színű) kar könyököl szabályt tartva. Foszladék arany vörös és ezüst-zöld¹⁾.

Beliczay család. Jeskofalváról írja magát. Megyei hivatalt viseltek tagjai Arad, Békés, Bihar és Csongrád megyében.

Beliczay László 1730-ban Bihar megye alispánja volt, és az 1741-ben megszűnt pestis alkalmával mint egyik kir. biztos érdemeket szerzett. Unokája Beliczay József 1783—1786-ig szintén ott alispán, azután 1786-ban Aradra költözött, és ott halt meg 1789. júl. 12-én²⁾. Özvegye szentmiklósi Pongrácz Klára másodszor báró Kosztolányi László nyug. lovassági tábornok neje lőn. Meghalt 1806-ki janu. 6-kán. Gyermekai:

1. Beliczay József Bihar megyében viselt jegyzői stb. hivatalt.
2. Miksa a Károly főherczeg gyalog ezredében mint zászlós (1806).
3. János a S. Julien ezrednél kezdé katonai szolgálatát.
4. Ferencz.
5. Rozália Sz. Iványi Benedekné (1806.)

Bély család. Hajdan ilynevű család birta Bél Hont megyei helységet. Jelenleg Zemplin megye nemesei sorában lelünk e névre.

Bellaagh család. Bellaagh Simon saját, és testvérei András, Gáspár, Márk, Mihály, Kata és Ilona nevére szerzé II. Ferdinánd királytól a Bécsben 1628-ki decemb. 10-kén kelt czimeres nemes levelet, mely Nógrád megyének 1629-ki június 11-kén Lozonzon tartott közgyűlésében hirdettetett ki.

¹⁾ Adami Scut. gentil. I.

²⁾ Vay László: Német hűség 558—563. 1.

Czimere a családnak fennálló égszinü hadi paizs, melyben zöld tér fölött sárga színü griff szétterjesztett hátulsó lábain állva, hátára fordított farkkal, kitátott szájából kiöltött vörös nyelvvel, első bal lábát ragadmány után nyujtva, jobb lábában pedig daru-tollat tartva, a paizs jobb oldala felé fordulva látható. A paizs fölötti koronás nyílt sisakból arany oroszlán hátra kondorított kettős farkkal, kiöltött nyelvvel, és jobb lábával kardot villogtatva emelkedik ki. Foszladék mindkét oldalról ezüst-vörös színü.

A nemesség-szerző Simon testvérének Andrásnak ágazata így jö le¹⁾:

András, a nemesség közszerzője. 1628.	II. András.	III. András.	V. András, pléb. † 1810.		Aladár szül. 1853. jul. 8.	
			II. István. †		Zoltán szül. 1854. oct. 16.	
			IV. András.		Zsigmond Dániel szül. 1856. jul. 26.	
			Mihály.		Alajos, szül. 1821. dec. 28.	
			I. Mátyás szül. 1704. febr. 24. (Ludányi Eszter).		Mária Erzse, szül. 1824. aug. 15. (Dr. Hanzély Fer.)	
			I. István.		Klára, szül. 1827. aug. 11. (Sziklay Alajos).	
					Imre, szül. 1830. dec. 1.	
					Mathild, sz. 1832. febr. 3.	
					II. Antal, sz. 1835. jan. 26.	
					György, sz. 1836. nov. 8.	
					Mária, szül. 1838. máj. 18.	
		Klára szül. 1776. † 1837.		II. József szül. 1819. jul. 17. (Hegedüs Mária Corn.)		
		III. István szül. 1778. aug. 13. † 1839. jul. 6.		Alajos, szül. 1821. dec. 28.		
		I. József szül. 1781. mart. 19.		Mária Erzse, szül. 1824. aug. 15. (Dr. Hanzély Fer.)		
		II. Mátyás szül. 1747. febr. 11. † 1811. aug. 11. (Balázay Anna † 1833.)		Klára, szül. 1827. aug. 11. (Sziklay Alajos).		
				Imre, szül. 1830. dec. 1.		
				Mathild, sz. 1832. febr. 3.		
				II. Antal, sz. 1835. jan. 26.		
				György, sz. 1836. nov. 8.		
				Mária, szül. 1838. máj. 18.		
				Klára szül. 1776. † 1837.		
				II. József szül. 1819. jul. 17. (Hegedüs Mária Corn.)		
				Alajos, szül. 1821. dec. 28.		
				Mária Erzse, szül. 1824. aug. 15. (Dr. Hanzély Fer.)		
				Klára, szül. 1827. aug. 11. (Sziklay Alajos).		
				Imre, szül. 1830. dec. 1.		
				Mathild, sz. 1832. febr. 3.		
				II. Antal, sz. 1835. jan. 26.		
				György, sz. 1836. nov. 8.		
				Mária, szül. 1838. máj. 18.		

Noha az armalis levél Nógrád megyében hirdettetett ki, a család Heves megyei törzsökü. E megye Erk helységében volt birtokos I. István (II. András fia) 1747-ben; ugyan ez 1767-ki ápril 6-kán Gyöngyösön házat vesz 159 forinton. — Az 1759—1773-dik évben fölvett rovásos (dicalis) összeírás szerint erki birtokától 4 forinttal, a

¹⁾ A család szíves közlése szerint, valamint a többi adatok is, mikért közölnet.

gyöngyösítői pedig 1765-ben 5 forinttal, 1766-ban 30 denárral; 1767-ben 4 forinttal; 1770-ben 70 denárral; 1772-ben $12\frac{1}{4}$ denárral fordul elé megadóztatva.

I. István testvérének III. Andrásnak fia I. Mátyás szül. 1704-ki febr. 24-kén. Ennek fia:

V. András Emődön Heves megyében plebános volt, meghalt 1810. Építette a szentegyházat, és rokonaival elemi iskolát állított.

II. Mátyás született 1747-ki febr. 11-kén. 1767-ben Budán az ékesszólási osztályt a legdicsebbetsebb bizonyítvány eredményével végezvén, ügyvédi vizsgálatot 1776-ki május 15-kén tett, és Pesten telepedett meg. Több nevezetes család jogi igazgatója volt, és mint Pest városa területén tetemes birtokos, a diszpolgárok sorában állott. Meghalt 1811-ki aug. 11-kén. Özvegye pedig Balázsy Anna 1833-ban. II. Mátyástól kezdve a család nagy részben Pesten maradt.

III. István és I. Antal a nemesi főkelő seregben 1797-ben, 1805-ben, 1809-ben részt vettek, nevezetesen István 1805-ben mint főhadnagy és kapitány.

Említet I. Antal Pest megyénél közel negyven évig szolgált mint középponti rendszerinti esküdt, tiszteletbeli szolgabírói ranggal. Het megyénél táblabíróul volt kinevezve. Az 1848-ki idő folytán érdemei méltánylatául a magas kormány által nyugdíjaztatott. Meghalt 1852-ki nov. 23-kán. Ugyan csak ezen Antal Pest vármegyétől 1831-ki január 22-kén 347. sz. a. a nemesség valóságos gyakorlatában lételéről bizonyítványt kapott.

I. József Kassán kir. tanár, val. polgár, és koronás ézist érdemkereszt tulajdonosa sok érdemet szerzett a sétatér, a sánczok behúzása és a katonai laktanyák létesítése által, mikért a legfelsőbb helyről számos kitüntetésben részesült.

II. József (III. Istvánnak fia) 1845—1851-ig Pest város törvényszéke rendes jegyzője, később Pest megyei törvényszéki ülnök, és a budai országos törvényszék tanácstitkára. Ehivataláról leköszönvén 1855-ben, szolgálata méltánylása mellett pesti ügyvéddé neveztetett ki, és jelenleg is e téren működik, és egyike azoknak, kik a m. irodalom iránti buzgalmukat több lap és könyv megszerzése által tanusítják. Nejétől Hegedűs Mária Cornéliától, kivel 1852-ki május 31-kén kelt egybe, gyermekeit a nemzékrend mutatja.

Testvére Alajos a cs. kir. hadseregben mint tiszt szolgál, és az orosz sz. Anna-rend vitéze,

Ugyan e családból való Bellaagh Sándor Vác-, és József Veszprém megyei kath. lelkész.

Bellán család. Bellán Péter nemesítetett meg 1791-ben. Czimere negy részre oszlik. Az első és negyedik vörös mezőben griff áll szétvetett lábakkal, azok alá kondorított farkkal, első jobb lábában kardot villogtatva; a második és harmadik ezüst mezőben kékbe öltözött kar író-tollat tart. A sisak tetején fehér galamb kiterjesztett szárnyakkal, csőrében arany gyűrűvel látható két kiterjesztett szárny között, melyeknek egyike a jobb oldalról arany-vörös, a baloldali pedig kék-ezüst. Foszladek jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék ¹⁾.

Bellavicz család. (Bellaj). E családból Bellavicz Gábor tünt föl a XVIII. század elején. Bécsben a kancelláriánál ügynök volt, végre 1712-ben báróságra emelkedett ²⁾. Benne a család kihalt. Írományai a Szechenyi gyűjteménnyel a nemzeti muzeumba jutottak.

Bellény család. Hajdan Ugocsa megyében virágzott. Bellény Albert 1513-ban ítélőmester volt. Ugyan e megyében Dabolczon e század elején (1805.) birtokos Bellény János, Pál, Ferencz, László, István, György és József ³⁾.

Nógrád megyében 1598-ban Bellény Zsigmond pilini Nagy Benedeket idézteti ⁴⁾.

Belleskey család. (Thernyei). Zemplin megyei kihalt család ⁵⁾.

Bellosicz család. Alapítá e családot Bellosicz Pál, ki Mária Terézia királyasszonytól 1758-ban czimeres nemes levelet kapott. Czimere ez: a fennálló vért égszínű mezejében zöld tér fölött drágakövekkel és gyöngyökkel ékitett királyi koronából arany oroszlán emelkedik ki, kitátott szájjal, kiöltött véres nyelvvel, hátra felémelt farkkal, első jobb lábában rózsá-ágat tart, melyen három fehér rózsá van, közepén mindeniknek arany gomb; bal lábával pedig ragadmány után nyúl. A vért sisakján nyugvó koronából szintén ily oroszlán nő ki. Foszladek innen arany-kek, onnan ezüst-kék ⁶⁾.

Belloschevich család. Zágráb megyében székel.

¹⁾ Adami Scuta gentil. I.

²⁾ Lehoczky: SS. et Ord. R. Hung. 167. l.

³⁾ Szirmay C. Ugocsa 36. 157. l.

⁴⁾ Proth. C. Neograd. 28. l.

⁵⁾ Szirmay C. Zempl. hist. 66. l.

⁶⁾ Coll. herald. Nro. 52.

Bellusi család. Belőle Ferencz született Nagy-Szombatban 1653-ban, Jesuita lett 1682-ben. Meghalt 1712-ben.

Bels család. (Eperjesi). Eperiesi Bels János kitűnő tudományosságáért és érdemeiért, melyeket mint titoknak Vrancsics Antal mellett ennek törökországi követségében tanusított, I. Ferdinand király által 1557-ki dec. 1-jén kelt armalis által utódaival együtt magyarországi nemessé tétetett. Czimeres nemes levele Sáros megyében hirdettetett ki¹⁾. A család úgy látszik kihalt.

Belt család. (Báró). Hazánkban indigenatust nyert báró Belt Leopold az 1687-ki országgyűlésen²⁾.

Béltheky család. Béltheky Pál fülékvári alkapitány 1672-ben, Nógrád megyei táblabíró, és Pest megyei alispán volt³⁾.

Ugyan ilyenű család Ugocsa megyében a XV. században virágzott. 1462-ben Beltheüki Mihály és Sandrin Halmiban birnak, és Perényi Imre ellen tanuvallatást tétetnek⁴⁾. Szirmay szerint Zemplin megye nemesei sorában áll. (1803.)

Béltheky család. (Kolosvári). Lakhelye Erdélyben Maros-zsék.

Belusics család. Zemplin megyében kihalt család Szirmay szerint.

Belye család. (Berkezi). Berkezi Belye János fia volt Simon, ki Jób nevű fiával és Szoboszlói (Zubuzló) rokonaival IV. Béla királytól 1239-ben Wys pusztát és Chenke földjét kapta adományba, melybe Lőrincz a szabolcsi főispán által iktattatott be⁵⁾. Meddig virágzott a Berkezi Belye név, vagy mily családok fejlődtek belőle, még buvárlást igényel,

Bélyey család. Birtokos Baranya megyében.

Benáczy család. Benáczy Ferencz 1797-ben váltott czimeres nemes levelet⁶⁾. Czimere ezüst mezőben fehér négyes szikla tetejében fakó lovon vörös takaró fölött ülő zöld nadrágos és dolmányos, kalpagos magyar vitéz, jobb kezében kardot villogtatva. A vért fölötti

¹⁾ „Liber reg.“ kéziratom. — Az eredeti czimeres nemes levél Lőcse város levéltárában van.

²⁾ XXVIII. törv. czikk.

³⁾ Proth. et Act. C. Neogr.

⁴⁾ Szirmay: C. Ugocsa. 159. l.

⁵⁾ Fejér: Cod. Dipl. IV. vol. I. 158. l.

⁶⁾ Coll. herald. p. 136. m.

sisak koronájából medvé¹ emelkedik ki. Foszladék minden oldalról ezüst-zöld¹).

Benche család. (Nagy-Mihályi). I. Ferdinand királynak Pozsonyban 1563-ki nov. 15-kén kelt czimeres nemes levele által nemesített meg nagymihályi Benche Benedek testvéreivel és sógoraival egyetemben²).

Bencsák család. Lakhelye Somogy vármegye.

Bencsik család. (Györgyői és Füzesmagyari). Előnevét Györgyő és Füzesmagyarról írja. Részeit székel, részeit birtokol Bars, Nyitra, Pest, Sáros és Szabolcs megyékben. Czimerét itt láthatni. Égszin mezőben arany korona fölött pánczélos kar könyököl kardot villogtatva. A paizs fölötti sisak koronáján ugyan az. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Bencze család. (Péterfalvi). Ugoesa megye Péterfalván Bencze Tamás már 1522-ben birtokos³), és előnevét onnan írja. 1750-ben a család többekkel együtt Péterfalvára nádori újadományt vesz. Ezenfölül Pál Tivadarfalván és Fertős-Almásán, György szinte Tivadarfalván közbirtokos 1805-ben⁴).

Benczédy család. (Bikafalvi). Erdélyi székely család Udvarhely székben.

Bende család. (Máskép Hodosi). A Pozsony megyei csallóközi Hodos helységből eredt, és innen neveztetett máskép Hodosinak. A család elszármazott Hont, Nógrád, Bars, sőt Veszprém megyébe is.

Hont megyében már a XVII. század elején leljük Bende Miklóst, ki 1604-ben Baloghy Sebestyénnel határjárási tanuvallományt tétetett Palást, Hrussó helységnek Kelenye, Nyék, Csall, Csabrág és Födémessel szomszédos határ-részeiről⁵).

Bende János Nógrád vármegyének 1699-től 1708-ig szolgál-

¹) Adami id. h. I.

²) Lib. reg. saját kőszir. — Az eredeti *armalis Kassa város levéltárában van.*

³) Szirmay C. Ugoesa. 124. l.

⁴) U. ott. 126. 175 l.

⁵) Com. S. Benedicti Fasc. VI. Nro. 6.

bírája, 1703-ben pedig másod-alispánja volt ¹⁾. Az 1684 ki nemesi felkelésben személyesen vett részt. Meghalt 1710-dik év táján ²⁾.

A család Nógrádban Kürtösön most is birtokos. Ott széke Bende Mihály, kinek nejétől Kardos Zsuzsannától többi közt gyermekei: István ügyvéd B.-Gyarmaton, Sándor stb.

Említett Mihálynak atyja és nagyatyja is György volt.

Bars megyében Bende Péter.

Czimere a családnak kék mezőben felnyergelt száguldó ló, fölötté csillag. A vért fölötti sisak koronáján egy kar könyöklő, mely három buzakalászt tart.

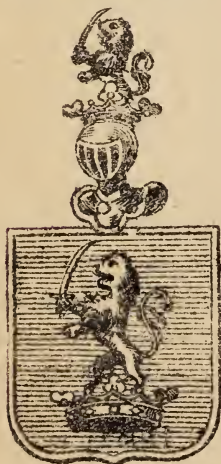
Bendik család. Zólyom megyében nemesrendű.

Bene család. (Nándori). Nógrád megyei Nándor helysége-
ből eredt, vagy a család törzse az említett helységet birt Nándori családból házasodott, és így lőn fia agilis ³⁾. Bizonyos az, hogy a megneemesedéskor már a nándori előnevet használtak, mert özimeres nemes levelükben már befoglaltatik. 1572-ben folyamodott Bene Mihály armalisért, magát és testvéreit megneemesíttetni kérvén. És ugyan ezen február 9-kén Miksa királytól nándori Bene Mihály mint agilis, és testvére nándori Bene Gáspár a kért özimeres levelet meg is kapták ⁴⁾. Kihirdettetett az armalis Nógrád és Zólyom megyében.

Özimerük kék mezőben arany koronából kiemelkedő kettős farku oroszlán, mely első jobb lábában pallost tart. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan az látszik kinőlni. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

A nemesség-szerző Mihály és Gáspár testvérek egyikének fiai Ferencz és András. Amannak neje Terchy Anna. Andrástól pedig a 1730–1740-ig a leszármazást alább a nemzékrend mutatja.

András a Kováchy Borbála férje 1597-ben Balassa Zsigmond uradalmi igazgatója volt. Fiai közül János és András Nógrád megyénél viseltek hivatalt, amaz alispán-, emez szolgabírótságot.

¹⁾ Prothoc. C. Neogr.

²⁾ Mert az 1711-ki nemesi összeírásban már halottnak iratik.

³⁾ Nemes anyától született.

⁴⁾ Lib. reg. kéziratom.

Andrásnak fia tehetős birtokos. Leányai kaposak férjeik családait szép vagyonnal gazdagíták.

Ugy látszik Jánosnak az alispánnak János és Mihály fiától jött-le a család napjainkig. Az 1755-ki cataster Györgyöt, Ferenczet és Ignácot mutatja föl.

N.	András 1597. (Kováchy Borbála).	János alispán. 1654—56.	János † 1626, elött.	
			Juliaana (Lipthay Lászlóné 1702—1726.)	
	Ferencz (Terchy Anna).	András sz. bíró. 1654—1656. (1. Madách Anna. 2. Ócsai Balogh Zsófia).	Erzse (Jezerniczky Istvánné).	
			Mihály † 1710, elött.	
		Anna (1671. Asguthy Jánosné). 1694. özvegy.	Krisztina (Rajcsányi Antalné).	
			Ádám. (Egry Éva).	
	István.		Eszter (Géczy Györgyné).	
			Borbála (Prónay Pálé).	
			Zsuzsa (Sembery Márt.)	

Napjainkban élt (1815—1830.) a leleményes tréfáiról, botrányos paszillokról híres Károly. A család jelenleg is a birtokos osztályhoz tartozik.

Bene család. (Sümei). Hasonlóképen birtokos család Nógrád megyében.

Bene családbelieket lelünk Csongrád megyében is. Jelesül Bene Antal Csongrád megye főjegyzője, egyszersmind a gróf Batthyány család jogigazgatója volt. Meghalt 1824-ki jan. 28-kán, kora 44-dik évében. A Bene családok melyikéhez tartozott, meg nem mondhatom.

Adatok hiányában el nem dönthetem azt sem, melyik azon Bene család, melynek ozimere kék mezőben zöld tér fölött farkát lábai alá leeresztő, és első jobb lábával kardot villogtató griff. A vért fölötti sisak koronájából ugyan az emelkedik ki ¹⁾).

Benee család. Régenten így írva jelenik meg e családnév. Benee Mihály fiai Pál, Péter, András, János veszik A b o r a helységet 1324-ben ²⁾). Mácutt Miklós a Benee fia említetik ³⁾). Benee család Szirmay szerint van Zemplén megyében.

Benedek család. Van bizonyosan Magyarországon is. Az erdélyiek közül kettő ismeretesb.

A kis-bacsoni Benedek család Alsó-Fejér megyében tartja

¹⁾ Günther és Grimm: Magyar czimertár I. füz. III. tábla 54. cz.

²⁾ Szirmay C. Zemplin Not. top. 372.

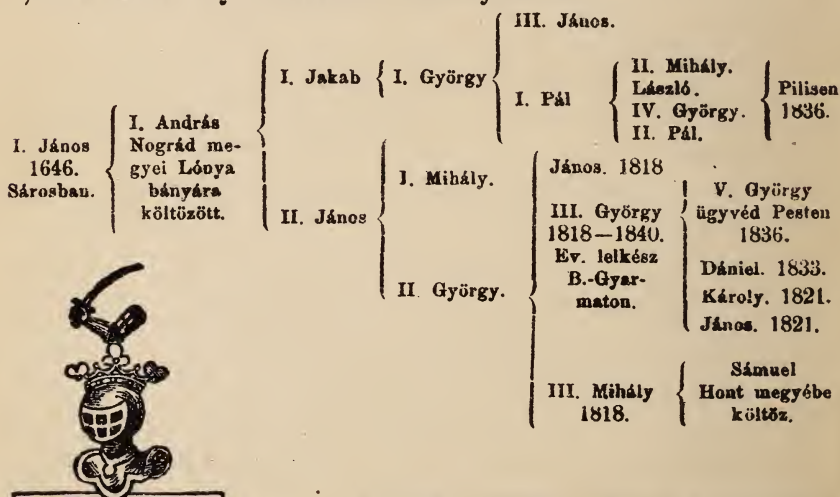
³⁾ Fejér Cod. dipl. tom. IX. vol. II. p. 579.

lakását. Belőle Benedek Keresztély Bardócz szék jegyzője 1635-ben, és al-királybíró ugyanott 1655-ben¹⁾).

A **f. bold. asszonyfalvi** Benedek család Udvarhely székben lakozik. Ebből János és Péter székbirák jelen vannak 1506-ban az agyagfalvi gyűlésen²⁾).

Benedicty család. II. Ferdinand királytól 1646-dik évben Benedicty János kap czimeres nemes levelet, mely 1647-ben Sáros megyének Eperjesen tartott közgyűlésében hirdettetett ki.

A nemességszerző utódai közül a nemzékrenden álló III. György testvérével III. Mihálylyal és Jánossal 1818-ban Sáros megyétől nemességi bizonyítványt vévén ki, azt még azon évben Nógrád megyében lakása helyen kihirdetteté. Utánna fiai és rokonai részint 1821-ben, részint 1833-ban, sőt 1836-ban is³⁾ ily bizonyítványokat szedvén ki, ezek szerint ily nemzékrend törvényesítetett:

A család czimere, mint itt a metszvény mutatja, kék mezőben zöld téren álló egyszarvú. A vért fölötti sisak koronáján kar könyököl, kardot villogtatva. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös.

¹⁾ Kállay id. h. 229

²⁾ U. ott.

³⁾ Ezen évszámok a nemzékrenden felrakva jelentik, hogy az ily évszámmal ejtelt családtagok azon években kaptak Nógrád megyétől nemesi bizonyítványt.

Benedikti család. (Benedekfalvi). Olasz eredetűnek, és Magyarországra I. Lajossal bejöttek iratik¹⁾. Bizonyos, hogy ily előnevet (Benedekfalvi) használó család Magyarországon van. (Kőváry szerint Abonyban is). Magyarországból Benedikti János a kuruczokkal Erdélybe költözik, és ott alapít családot. Emmez erdélyi ágnek nemzékrendje a következő:

János	{	I. Leopold.	{	II. Leopold † 1837. (Zeyk Ágnes)	{	Sámuel (Pál Zsófia).	{	László. Robert. Gábor.
		Ferencz.				III. Leopold † 1849.		Lajos.
						József † 1849. (Brádi Mária).		Albert. (Gr. Kún Mária). József.

Beköltözéskor Benedikti János Szászvároson telepedett meg. Fia I. Leopold ott postamester, később Hunyad megyei birtokos lón. Ennek fia II. Leopold előbb szintén postamester, később Hunyad vármegyébe költözik, és ott Zeyk Ágnest veszi nőül; 1812-ben szászvárosi királybíró, 1821-ben szobenyvidéki tart. biztos lesz.

A család (Kőváry szerint) 1792-ben nemes levélért folyamodik és 1817-ben azt meg is nyeri²⁾. Czimerül két kard kapott, melyek közül a jobbfelül lévő egy kivont kardot, a balfelöli egy író-tollat tart.

Benics család. Az újabb időben 1792-ben szerzé Benics Péter a czimeres nemes levelet, mely szerint czimere négy udvarra oszlik. Az első zöld mezőben hátsó lábain álló, a paizs jobb oldalára néző, első jobb lábában kivont kardot, és annak hegyén törökfejet tartó oroszlánt mutat. A második ezüst mezőben kék földtekén fellábon szárny nélküli angyal áll, jobb kezében hátra zöld koszorút mutat, bal kezével pedig feje fölött rózsaszín fátyolt lebegtet. A harmadik vörös mezőben fehér oszlop emelkedik aranyos fejjel, körülfoltyva zöld ággal. A negyedik kék mezőben arany griff áll zöld tér fölött, első jobb lábában süveg alakú eszközt tartva. A vért fölötti sisak koronáján két fekete szárny között daru áll egy lábon, másik lábában kék golyót tart. A foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék³⁾.

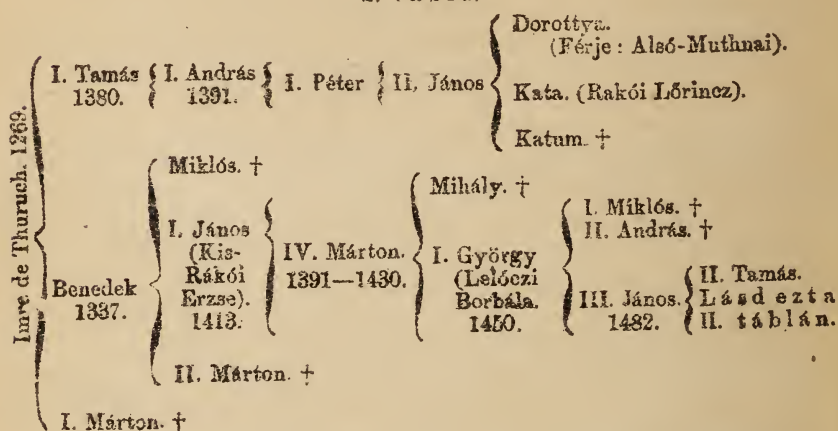
¹⁾ Kőváry: Erdély nev. családai 34. l. — Innen a többi adatok is.

²⁾ Nincs indokolva e cz. nemes levél váltása. Előbb nem voltak-e nemesek? — vagy ekkor csak ujjitását kérték előbbi nemességüknek.

³⁾ Coll. herald. 134. és Adami Scuta gentil. I.

Beniczky család. (Beniczai és Micsinyei). A felső-magyarországi legrégiebb nemes családok egyike. Lehoczky szerint ¹⁾ 1236-ben Rádó nádor után bírák Pribóczot Turóc vármegyében, és egy ágazat sokáig a helység nevét is előneveül viselé. Ez időtájban bírták már ugyanazon megyében Bene (Benefalva) földet, melyből a család vezetékeve előbb Bene majd Beniczky-vé alakult. Nevezett Bene helységre IV. Béla királytól 1269-ben már ²⁾ új adománylevelei nyert a család őse thuróczi (de Thuruch) Imre, kitől szakadatlan láncolatban a nemzékrend ³⁾ jelenkorig így jő le:

I. tábla.

Az 1391-ki Bebek-féle vizsgálat (productio) alkalmával a Bene földhőzi jogait II. János (I. Péternek fia) IV. Márton (I. Jánosnak fia) mutatják ki a IV. Béla királytól 1269-ben szép atyjuk Thuróczi Imre részére kelt új adománylevelét által. Továbbá a thuróczi Conventnek 1280-ban I. Tamás részére kelt a Bene föld visszaadásáról szóló levele által. És végre Danch zólyomi főispánnak 1287-ben a Beke vagyis Benedeknek fiai Miklós, I. János és II. Márton, nemkülönben I. Tamásnak fia I. András részére kiadott osztálylevele által ⁴⁾.

IV. Márton (I. János fia) Zsigmond királytól, kinek egyik táborozásában kísérője volt, 1413-ban megerősítetik Benicz helység birtokában ⁵⁾, I. Márton ága benne, I. Tamásé pedig negyedik izen leányai-

¹⁾ Stemmataloghia II. 47.

²⁾ L. Bubeck Regestrum de Thuróc 1291. Engel Monumenta 77. lap.

³⁾ A család egy tiszt. tagja szíveségéből közlött genealogia szerint.

⁴⁾ Regest. de Thuróc id. h.

⁵⁾ Budai lex. I. 373.

ban kihalt. Benedek ágazata ötöd isen Tamás fiában egyedül állt, kitől mikép folyt le tovább a nemzékrend, a következő II. tábla mutatja:

II. tábla.

II. Tamás ki a II. táblán. (Neje Mi- esinszky Mária).		Borbála. (Lászlófalvi Eördögh Ján.)		III. Tamás. (Rudnai Dorottya).		János. †	
		II. György (Zsuzsa). 1527.		I. Gáspár (Osztro- luczky Erzse).		V. Márton alnádor. (Bessei Far- kas Magd.)	
		Anna (Vrutoki Vruteckzy Balázs).				Lásd a III. táblán.	
		Dorottya (Madocsányi Bened.)		Uriel. †			
		II. Miklós, Zalaí várnagy és alispán. (Neje Folkusházy Ágnes).		II. Benedek (Orbonás Zsófia).		Orsolya. †	
		Kata. (Lászlófalvi Kozs Lőr.)		I. Ferencz 1575. (Jákófy Kata).		II. Ferencz 1627. Váci kapit. (Dacsó Anna)	
						Lásd ezt a gyermekeit a IV. táblán.	
				Zsófia. (Dobroniczky Mih.)			
				IV. János (Sz. Pétery Anna).		Lásd ezt a VI. táblán.	
				Borbála. (Kubinszkyné). Márta (Palugyayné). Anna. (Kéryné).			

E táblázaton már szép emelkedésben látjuk a családot. II. Miklós Zalaí várának várnagya, és Thuróc megyének alispánja volt. Belgrádnál és Temesvárnál vitézül viselte magát. I. Ferdinand király érdemeiért 1562-ben ¹⁾ megújítá czimerét a nyakon átnyilazott úszó hattyút. E Miklós családot három ágon szétágazva terjeszté. — Beházasodás által is legjobb hangzású családnevekkel lépnek összeköttetésbe. A Madacsányi, Rudnai, kihalt szügyi Orbonás, Kéry és Jákófy családokkal. Sőt I. Ferencz Jákófy Kata özvegy Koháry Péterné kezének megnyerése által a letűnt, de leány-ágban Koháry-Coburg hercegek ágán virágzó családdal is összeköttetésbe hozá utódait.

¹⁾ Bel Notit. II. 330. I.

V. Márton, kinek neje Bessei Farkas Magdolna volt, 1596-ban alnádori hivatalt viselt. 1608-ban az országgyűlés requisitornak, 1618-ban pedig a határ kérdésében választmányi tagnak nevezi ki¹⁾. 1622-ben Hrubi Gyuró nevű zsvány gyilkolta meg, kit azután a bicssei tisztartó Droszdk elfogván, kivégeztetett²⁾. Ennek ágazatát a következő III. táblán látandjuk, és csak azután térendünk vissza II. Ferencz és IV. János gyermekeire.

III. tábla.

V. Márton alnádor. (Bessei Farkas Magd.) mint a II. táblán.	Erzse †	I. Sándor (Fáncsy Erzse).	II. Gábor alispán. I. Elek. †	IV. Imre.	III. László	IV. Sándor. Eva.
	II. Gáspár †.			II. Sándor	II. József (Lehocz- ky Rebeka).	Teréz. Jozefa.
	I. Gábor alispán. (Zmeskal Ilona).			IV. Péter (Prónay Evától).	VI. Péter.	V. István. IV. György.
	Zsuzsa (Dennai Fáncsy Fer.)			Kata.	Zsuzsa.	Anna Mária. Zauzsa.
	Judit (Pongrácz Farkas).	Anna. (Gerhard György).		Esztar.		III. József.
		Magdolna. (B. Révay Mih.)	VI. Tamás alispán.	III. Pál. Anna. IX. János. Erzse. II. Elek. VIII. Tamás. (Okolicsányi Teréz.)		VII. Márton. X. Tamás. IV. Pál. Teréz. (Gr. Sándor Istvánné).
				III. Gábor. I. Sámuel. Zsuzsanna.		
		I. Farkas (Dúló Krisztina).	VI. Márton †	Polexina. Katalin. Juliana. Terézia. III. Farkas (Mariássy Klára.)		Borbála (Sembery Andrásné).
			III. Gáspár †			
			I. Mátyás (Földváry Bora).			
			II. Farkas †			
			Ilona. (Balassa).			
			Mária. (Beniczkyné).			
			Zsuzsanna. (Révayné).			

E nemzékrenden is folyton a legszebb nevekkeli összeköttetést

¹⁾ 1608-ki K. u. XII. törv. cikk. és 1618-ban is a XII t. cz.

²⁾ Lehoczky: Stemm. II. 47.

láthatni. Ott állnak kihalt nevezetes családokból dennai Fánchy Ferencz mint Beniczky Zsuzsanna férje, és ugyancsak Fánchy Erzsébet Beniczky I. Sándor neje. — Szudi Duló Krisztina Beniczky I. Farkas neje. — Magdolna (I. Gábor leánya) báró Révay Mihálynak, VIII. Tamásnak leánya, Teréz pedig gróf Sándornak neje stb.

Az ezen ágazaton állók közül I. Gábor és VI. Tamás szintén alispánságot viseltek.

VI. Péter (IV. Péter fia) külföldre telepedett meg.

Visszatérve a II. táblázatra, II. Ferenczhez, ennek gyermekeit és ágazatát föltünteteti a következő nemzékrend.

IV. tábla.

II. Ferencz. 1627. Váci kapit. (Dacsó Anna). L. a II. tábla.	III. Ferencz (Boronkay Zsuzsa).	IV. Ferencz † László. † I. László 1706. Zólyom v. alispán. (B. Révay Leopold)	V. Tamás. II. Pál † Judit. (Keres- kényi Imrené).	VII. Tamás † (Kántor Zsuzs)	III. Péter. (Jezer- niczky Julia). 1725.	III. István † 1743. I. Károly kir. tan. zólyomi alispán.	I. Tádé † V. Imre † XI. Tamás	I. Lajos kam. tan.	Atila. II. Laj. alisp.
I. Pál {	Anna.	IV. Tamás † alispán.	II. Péter a költő 1656. Judit. Mária. Zsuzsanna.	Klára. (Semseyné).	Kata. (Barkóczyné)	V. Ferencz. (Schmidegh Amalia)	V. Miklós kapit.	X. János. prep. püsp.	XII. Tamás kapit.
		Lásd az V. táblán.							

E nemzékrend élén II. Ferencz mint egy nevezetesebb erődnek a váci várnak főkapitánya és arany-sarkantyús vitéz (eques auratus) 1616—1627-ben nevezetesebb szerepet játszott az eddigieknél. Fia Péter szintén arany-sarkantyús vitéz, mint magyar költő irodalom történeti hirt vivott ki magának. Született 1603-ban, 1648-ban Apponyi István bélyegén kapta nádori adományban Nyitra megyei F. Vecse, Tarnócz és Nagy-Baáb helységet hadi érdemekért, mely birtokra 1651-ben a megbélyegzett Apponyi Istvánnal, ki a beiktatásnál ellenmondott, megegyezett. 1656-ban felső-vecsei curiáját, és némely

birtokrészét a nagyszombati collegiumnak zálogosítá el¹⁾. Verseit Beniczky Péter Rhitmusai című előszür 1664-ben Bartók István esztergami kanonok nyomata ki.

IV. Tamás (II. Ferencz fia) alispán volt, és 1659-ben a gyarmati kapitány ellen panaszkodott²⁾.

Ezen ág nagyobb részt Zólyom megyében lakozván, ott hivataloskodott. I. Lajos 1700-ban, unokája I. Károly kir. tanácsos, és II. Lajos Zólyom megyei alispánságot viseltek.

V. Miklós, és fia XII. Tamás, továbbá III. Elek hadi pályán állván, kapitányságig emelkedtek. — X. János³⁾ az egyházi pályán prépost s czimzetes püspökségig vitte. — I. Lajos kir. kamarai tanácsos volt.

III. Elek fia Ágoston Pest megyei szolgabíró volt. Mindkét nővére Bujanovicshoz ment férjhez. Máriának férje Bujanovics Kornéli.

I. Lászlónak V. Ferencz nevű fiától a másik ágazat így jő le:

V. tábla.

		V. László kir. tanács. 1756—1843. (Szeleczky Juliana).		I. Ágoston kir. tanácsos, főtörv. ülnök. (Gregor Anna).		{ Gergely ungvári esper. és pléb. Sarloita (Jaksné).	
				I. Adalbert.			
		III. László (Zerdahelyi Mária).		I. Antal. { I. Florián (Schnée Mária).		{ János nep. Mária. Eszter. Fani. Erzse. Anna.	
		V. Pál + IV. Gábor.					
				V. György +		{ Gábor. II. Ádám. Gejza. Margit.	
V. Ferencz (Schmidegh Amália). I. IV. táblán.		VI. Ferencz 1743. (Majthényi Fáni).		I. Ádám 1786. (székhelyi Majláth Teréz).		{ I. Jenő. (Eugen). (Gr. Keglevich Stefánia).	
		IX. Tamás. Paulinus + Zsámbékon 1811.		Mária. (Majthényi Pál). Apollonia. (Szeleczkyné).		{ VII. Ferencz. Mária (Nándoryné). Mathild (Majthényiné). Eva. + Karolina. Jusztina.	

¹⁾ Pray Mss. tom. IV. 294. — Téved tehát Toldy Fer., midőn (Uj m. Muz. 1853 I. 354. l. után A. M. költ. kézikönyve I. 198. l. szerint) azt váli, hogy B. Péter 1632-ben már nem élt.

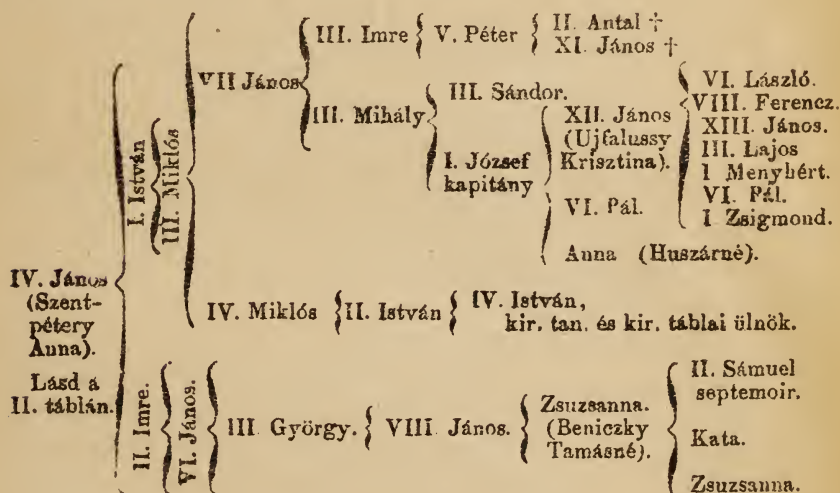
²⁾ XXX. törv. cz.

³⁾ Ezen János Dunavec várában Szepes megyében született 1757-ben, a váci megyében lett pappá, eccsegi plébánosná, majd theol. tanárra, azután kanonok stb. L. Horányi Nova Mem. 384. l.

E táblázaton is emelkedetten láthatni a családot mind fényes összeköttetései mind viselt hivatalai által. V. László kir. tanácsos. Fia I. Ágoston Zólyom megyénél kezdé hivatalos pályáját, ott viselt al- és főjegyzőséget, alispánaságot, a megyét három országgyűlésen mint követ képviselte, majd kir. tanácsos, és a kir. tábla ülnöke lett, jelenleg pedig a pesti főtörvényszék tanácsosa.

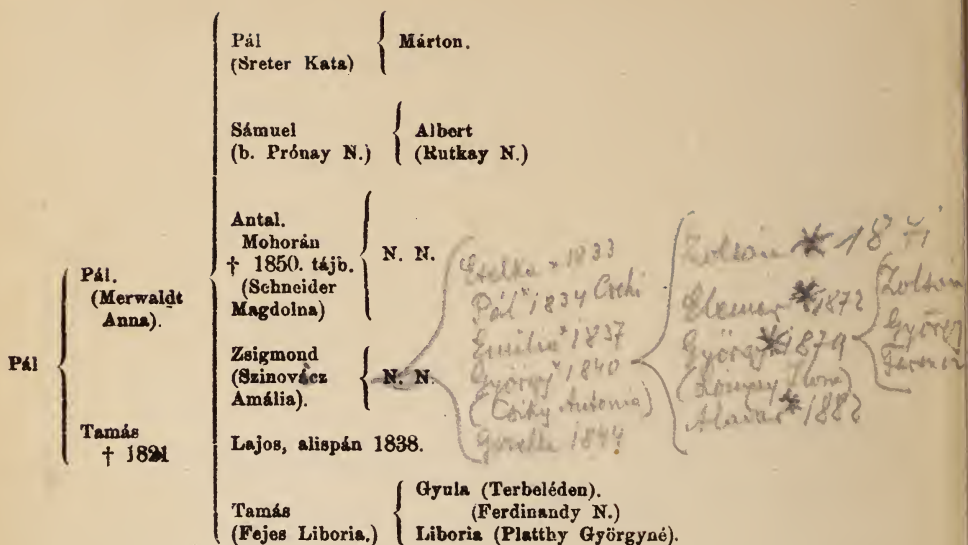
Vissza kell mennünk II. Miklós fiához IV. Jánoshoz (lásd a II. táblán a 295-dik lapon), kinek Szentpéteri Anna nejétől származott utódait mutatja a következő

VI. tábla.

Ez ágazat is mutat magasabb rangu hivatalnokot, IV. István kir. tanácsos, és kir. táblai ülnök. II. Sámuel pedig a hétszemélyes tábla ülnöke volt. I. József kapitány a katonai pályán szolgált.

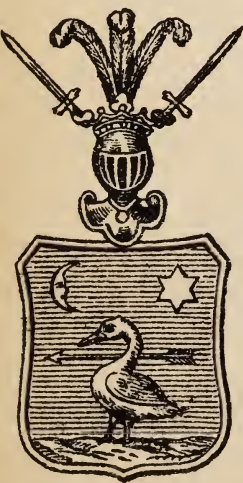
Háttra van még a családnak Nógrád megyei ága, melyet nem tudok ugyan az eddig közlött nemzékrendjé valamelyik tagjával összekötni, de úgy látszik a közlött III. táblázaton álló III. Páltól jönnök le. Minden esetre bizonyos, hogy családfajuk három-négy izen ez:

Ez ágazaton II. Pálnak Merwaldt Katától öt ágon terjed a család. Lajos, ki Nógrád megyének egy évig 1836. jun. — 1838-ig másod alispánja volt, — úgy látszik gyermekei nem maradtak.

A hat fi-testvérnek nővéreik is voltak, ugymint: Sréterné, Tihanyi Dánielné, és Ambrózyne.

A családnak ez ága evang. vallásu.

Czímere a családnak, melyet — mint említők — II. Miklós 1562-ben megújítva kapott, mint itten látható, kék mezőben uszó hattyú, melynek nyaka nyíllal át van löve. A paizs fölötti sisak koronájából két hegyével fölfelé állított kard között három strucz-toll lengedez. A foszladék két oldalról arany-kék és ezüst-vörös.

Benke család. Czímeres nemes levelet II. Ferdinand királytól kapott Benke István, és neje Maar Anna Mária, és fiaik Benke István, Pál, János¹⁾.

Ilynevű család jelenleg Szabolcs megye nemesei közé számíttatik.

¹⁾ Lib. reg. cz. kézír.

Benke család. (Laborfalvi). Erdélyi háromszéki székely család. Belőle József Magyarországra szakadt, és miskolci tanár volt. Leánya Róza egyik legjelesb drámai színésznőnk 1848-dik óta Jókay Mórné¹⁾.

Benkert család. Ő Felsége V. Ferdinand király Benkert Antal nyugalmazott kapitányt nemes levéllel 1841-ben legk. megajándékozta²⁾.

Benkey család. Hajdan Arad megyében virágzott. Benkey Lázár 1561-ben Nemes-Vásáriban volt birtokos³⁾.

Benko család. E család I. Leopold királytól 1676-ki január 29-kén kelt czimeres levél által nemesítetett meg⁴⁾. A czimeres levelet Benko Mihály és fia János kapták, és 1678-diki ápril 16-dikán Nógrád megyének Fülek várában tartott közgyűlésében hirdették ki.

Czimere a családnak kék mezőben egy lábön álló daru, mely másik lábával gömbölyű kövecset tart. A sisak fölötti koronán ugyanazon daru áll. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Az 1726-ki nemesi vizsgálatkor a szerző Mihálynak fia Benedek ismertetett el Nógrád megye által kétségtelen nemesnek, azontúl a családnak nyoma nincs, és az armalis a megye levéltárába került.

Benko család. E családot Benko Gáspár és József alkották, kik 1790-ben nyertek armalist. A czimer, mit kaptak, ez⁵⁾: a vért négy részre oszlik, az első rész arany mezőben a baloldaltól egy félig látható fekete sast mutat. A második és harmadik vörös mezőben ezüst griff áll hátsó lábain, első jobb lábában kivont karddal; farka lábai alá van leeresztve; a negyedik kékszinű mezőben hármasszék sziklán vörös fedeltű hármasszék vártorony emelkedik föl. A vért fölötti sisak koronáján két kiterjesztett sas-szárny között (melynek egyike jobbról arany-fekete, a baloldali vörös-ezüst), pánczéلبa öltözött férfi emelkedik ki, jobbában villogó kardot tartva. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-vörös.

Benkovich család. Egyike Bars megye régiebb birtokos nemes családainak. Ugy látszik Horvátországból származtak, hol Gergely 1491-ben zágrábi kapitány volt. Azonban nemzékrendéből csak töredéket mutathatok föl e szerint:

¹⁾ L. Életrajzát Ujabb ism. tárban Jókainé név alatt.

²⁾ Pesti Hírlap 1841-ki 32. szám.

³⁾ Fábian: Arad várm. 37. l

⁴⁾ „Lib. reg.“ kéziraton, és prot. C Neogr. -- ⁵⁾ Adami Scuta gent. I.

Benkovich István neje Hallerkői Haller Orsolya.	{	Albert	{	Borbála Baloghy Sebestyénne. 1652.
		idősb		Ádám. 1650.
		† 1651. előtt.		Katalin.
		(Palásthy Anna).		Ágoston, váradi püsp. 1682. † 1701.

Benkovich Borbála 1658-ban mint özvegy fiával Baloghy Gáspárral kiegyezik Nyék és Balogh helységben részbirtok iránt, öt pört megszüntetvén ¹⁾).

A másik nemzékrendi töredék imez:

Benkovich Miklós	{	András.	{	Anna (Ambrus Pálné) 1649—1655.
		ifjabb Albert. 1649.		

Ugy látszik, hogy Miklós a főlebbi Istvánnak testvére volt. Anna Ambrus Pálné 1655-ben Zólyom megyei Dubi részét elzálogítja Rudnay Jánosnak és Dubeczius Juditnak, később 1674-ben ezen részbirtokát Baloghy Gáspárnak vallja be, és e bevallásból tűnik ki ezen leágazás ²⁾).

A család egyik nevezetes embere Benkovich Ágoston, Albertnak fia született 1632-ben Nyitra-Apáthiban ³⁾), előbb a pálos szerzetesek főnöke, leleszi prépost, majd nagyváradi püspök 1682—1701-ig. Nevezetes azért, mert ő szerzé vissza a váradi püspököknek a Bihar megyei örökös főispánságot, mit a püspökségben elődei a mohácsi vészig viseltek.

Ettől különböző Benkovich családnak látszik lenni az, melynek czimeres nemes levelet Benkovich Mihály szerzett 1710-ben I. József királytól, czimerül kék mezőben zöld tér fölött egy hátulsó lábain álló, első jobb lábában három kalászt tartó oroszlánt kapott. A vért fölötti sisak koronájából ugyan az emelkedik ki. Mindkét helyen balfelé fordulva. Foszladék jobbról arány-kék, balról ezüst-kék ⁴⁾).

¹⁾ Sz. Benedeki Conv. Prot. O p. 319. Prot. D. 166. 277. stb

²⁾ Sz. Benedeki Conv. Proth. R. p. 41

³⁾ Ganoczy: Episcopi Varadinens. II. 348. s köv. l.

⁴⁾ Collect. herald. Nro. 726.

Benkő család. (Árkosi). Legtöbb ilyen névű családot találunk Erdélyben a székely földön. Ősi fészük Árkos, onnan származtak el Közép Ajtára és egyebüvé, és Kövály szerint ¹⁾ ezen elszármazás a productiokor a legfelsőbb helyen is elismertetett. (Bács, 1798. oct. 12.) E szerint az árkosi Benkő, középajtai B, kis-bacsoni B., al-torjai B. és nagy-solymosi Benkő családok, noha mind külön előnevet használnak, egy törzsből erednének.

Az árkosi és közép-ajtai Benkő család lakhelye leginkább Háromszék. E család legtöbb írói termelt a hazának. Benkő Máté Mikó Ferencznek követségében a török udvarhoz kísérelője 1619-ben, érdekes történelmi naplót hagyott maga után ²⁾. Mihálynak a bardóczi, később közép-ajtai ref. lelkésznek fia József született Bardóczon 1740-diki december 20-dikán. Meghalt 1814-ki ³⁾ dec. 28-án, halhatatlan érdemet szerzett magának Erdély történetére vonatkozó kinyomatott legnagyobb részben azonban kéziratban maradt munkái által.

Miklós 1742-ben jezsuita lett, latin alkalmi beszédeket nyomtatott ki ⁴⁾.

Sámuel hasonlóan katholizált, Magyarországra jött ki, és Borsod megye főorvosa lön. Több orvosi munkát adott ki 1778-tól egész 1791-ig ⁵⁾.

Közpályán találjuk Györgyöt 1500-ban Háromszék főkapitányát. Mihályt, ki 1673ban sepsi szék jegyzője, eleintén Tököly hive, majd a forradalom elleni hivatásnak, miért Rákóczytól elfogatott ⁶⁾.

A kis-bacsoni Benkő család Maros-szék a hazája. Ebből Ferencz, szintén lelkész, és nagy-enyedi tanár, Magyar Mineralogiát adott ki 1787-ben ⁶⁾. Fia Károly 2853-ban Csik, Gyergyó és Kászon multját és jelenét nyomatta ki. — Ferencz Maros-székben kir. pénztárnok, jelenen (1854.) adó-kivetési inspector.

Az al-torjai B. család Közép Szolnok, a nagy-solymosi előnévű pedig Belső-Szolnok megyében lakozik.

Benkő család. Ilyen névű nemes család van Magyarországhon is, Heves, Marmaros, Szabolcs, Vas és Zemplin vármegyékben.

¹⁾ Új magyar muzeum 1853-ki I. köt. 220. l.

²⁾ L. életét u. ott. 241. l.

³⁾ Horányi: Nova Mem. 394 l.

⁴⁾ U. ott. 395–402 l.

⁵⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 66. l.

Beno család. (Lippai). Zemplin megye kihalt családainak sorában áll.

Benok család. A czimeres nemes levelet Benok János saját, és leánya Kata, testvére Benok Pál, és rokona Nagy András részére szerzé III. Ferdinand királytól, mely 1654-ki dec. 14-kén Nógrád megyében hirdettetett ki¹⁾.

Bényey család. Heves, Bereg, Szabolcs, Ugocsa megyében nemes-rendű család.

A XVII. században e néven Zemplin megyében találjuk Bényey Jánost, ki 1617-ben sátorallya-ujhelyi ref. lelkész, 1637-ben sáros-pataki tanár, miről lemondván 1641-ben mádi lelkész lőn²⁾.

Ugocsa megyében 1805-ben Bényey József Hetény és Velete helységben közbirtokos.

Benyó család. Lakhelye Abauj vármegye.

Benyovszky család. (Benyói és Urbanói, gróf és nemes). A család Miehk bántól eredeztetik, ki állítólag Aba Sámuel király korában szerepelt. Utódai Vághy név alatt virágoztak Robert Károly idejeig, a midőn mint Zách Felician merényének részesei száműzve lengyel földre menekültek. Onnan Zsigmond király korában tért vissza — mint mondatik — Benjamin és Urban két testvér, és az 1396-ki nikapolyi ütközetben részt vettek. Érdemeikért Zsigmond király újra a haza nemesei közé fogadá³⁾ a két testvért 1423-ban, és őket adományyal jutalmazá a Vágh mentén. Benjamin lakhelye Benyó-nak, Urbáné Urbanó-nak neveztetvén, és így e két testvértől Benjamtól a Benyovszky, Urbantól az Urbanovszky család eredett.

A benyói és urbanói birtokot azonban még sokáig közösen birta a két ágazat, és mindkét helyről előnevüket is közösen írta a külön vált két család.

A czimer, melyet 1423-ban nyertek, fenálló hadi vért, melynek két mezejében alul hármassal halom emelkedik föl. A középső halmon nyugvó koronára félhold nehezkedik, szárvaival fölfelé, a félhold két szárva fölött két csillag ragyog. A vért fölötti sisakon ismét korona,

¹⁾ Proth. C. Neogr. anni 1654.

²⁾ Szirmay C. Zemplin. Not. hist. 214. 254. l.

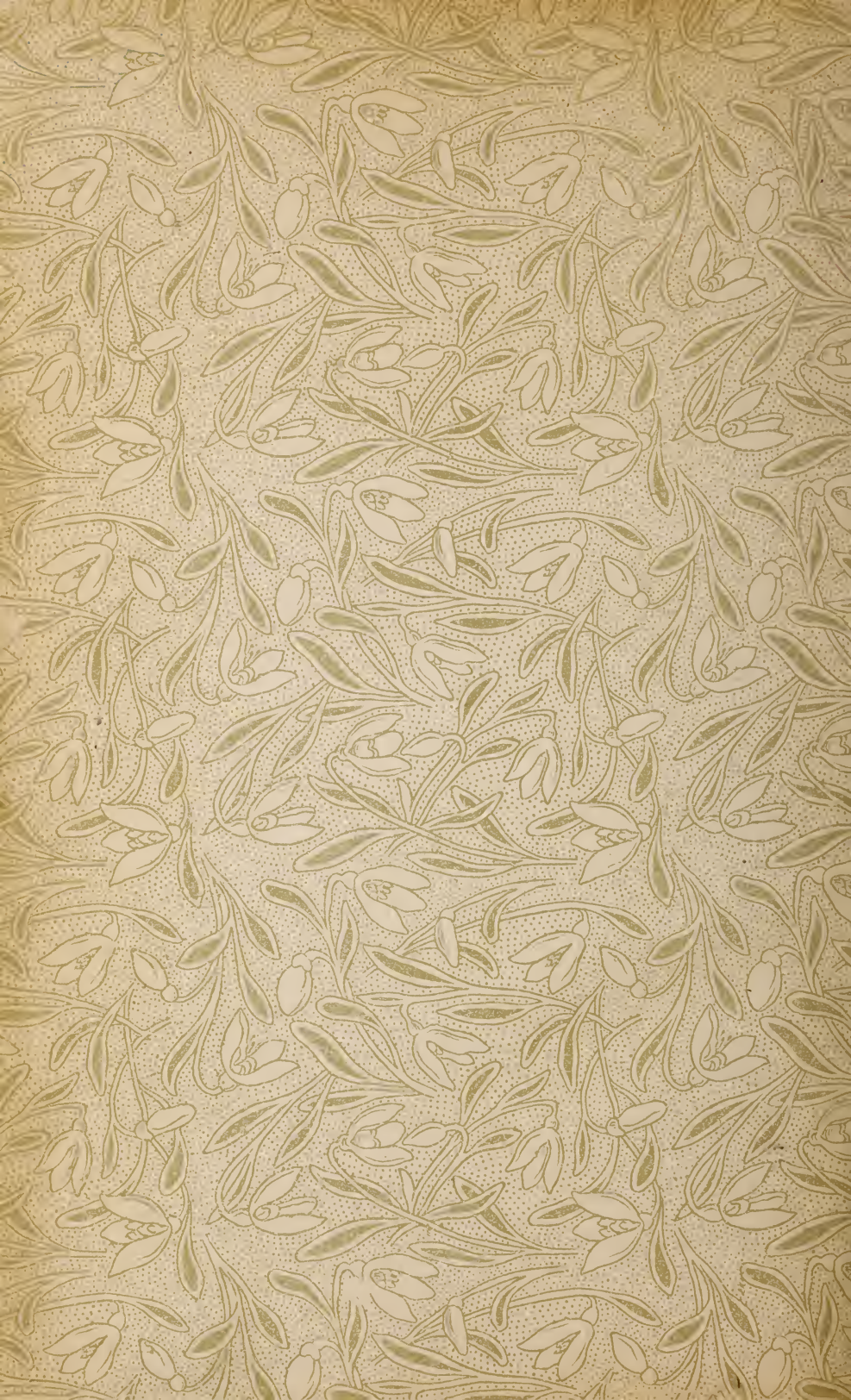
³⁾ Lehoczky Stemm. II. 47. l. I. Lajos királynak tulajdonítja a megnesesítést, az évet mégis 1423-ra teszi, midőn már Zsigmond uralkodott. Zsigmond király által nemesített meg a család saját állítása szerint is.

1-XIII

900/1123

\$ 150.00

(406)

All library items are subject to recall at any time.

DEC 16 2008

[illegible]

Brigham Young University

